**RODICA OJOG-BRAŞOVEANU**
**COŞMAR**

**CAPITOLUL I**

Cred că aveam treisprezece sau paisprezece ani, în orice caz nu mai mult de cincisprezece, când am început să simt că legăturile mele cu trecutul sunt de esență specială. Fire puternice, a căror explicație cu aromă "lama" sau "druidă" nu mă satisface nici azi, mă ancorează într-o anume epocă precisă, situată între pitorescul *fin de siècle* şi începutul celui de-al II-lea război mondial. Tot ce ține de acei ani — peisaje imortalizate în albume sau cărți poştale, fotografii, literatură, oamenii acelei jumătăți de veac şi amintirile lor, totul m-a fascinat de atunci, din pragul adolescenței mele; "iconografia" epocii îmi trezeşte şi azi emoții pe care mi-e imposibil să le descriu. Îmi lipseşte cuvântul definitoriu, îmi scapă printre degete, ştiu că există, dar nu-i întrezăresc decât conturul, siluetă vagă dizolvată în ceață. Dinaintea unor asemenea imagini inima începe să-mi bată, mă scufund în atmosfera călătoriei vremii şi, în funcție de privelişte, simt concret aroma salcâmilor de mult scuturați, praful unei zile de iulie defunct topite pe Calea Griviței, urmăresc tramvaiele care trec prin fața Fundației Carol; ocolesc restaurantul Cina, dispar în tumultul Bulevardului Brătianu.

Începând din clasa a V-a şi până la terminarea liceului, am frecventat asiduu *l'école buissonière.* N-a fost o profesiune de credință, n-o făceam din golănie simpatică sau teribilism, ci pur şi simplu chiuleam. De frică. Pentru mine, un copil cu memorie slabă, care pe deasupra mai eram şi nulă la disciplinele pozitive, şcoala a constituit un calvar. O poezie învățată pe dinafară sau o lecție de istorie însemnau două-trei ore de cazne. Bagajul meu de versuri ştiute pe dinafară este inexistent, detest şi azi luna septembrie. Aroma caietelor şi a manualelor noi, revulsivă, îmi stăruie în memorie, primele frunze ruginii îmi trezesc colici vechi. Au rămas presate nu în jurnalul celei dintâi idile, ci în caietele de teză şi între file de extemporal. Începutul anului şcolar...

Iarna mă aranjam să fac rost de trei-patru lei ca să pot viziona două filme. Primăvara mă plimbam. În anii, în zilele acelea, am făcut cunoştință cu Bucureştiul şi am început să-l iubesc. Cotroceni, Şoseaua, Cartierul Dacia, străduțele romantice din preajma Mitropoliei, Cişmigiul nu mai aveau pentru mine nici un secret.

Când am descoperit "casele mele", eram în clasa a IX-a. Ele există şi azi. Cea dintâi se confundă în peisajul amintirii cu o dimineață de toamnă rece. Bura, eram într-un loden maron — existau şi *gris,* dar nu se puteau obține decât cu relații — cu o taşcă spânzurată de umăr şi, evident, capul descoperit. Spun evident, pentru că asta a fost generația mea. Generația capetelor descoperite, a gulerelor ridicate şi a pantofilor cu talpă triplă din cauciucuri de maşină. Căciulă ori pălărie, galoşi, umbrelă sau ciorapi groşi erau de-a dreptul umilitori, descalificau total şi definitiv. Umblam în şosete pe cele mai cumplite geruri şi pot să spun că mi-au trebuit după aceea ani de zile de frecții susținute cu *pierre-ponce,* până am izbutit să scap de boabele de orez de sub pielea zgrunțuroasă şi aspră a picioarelor.

Mă aflam pentru prima oară pe strada Timişana şi priveam imobilele relativ modeste. Ronțăiam unul din biscuiții aceia cu cremă, un soi de sandwich astringent, alintat Eugeniță şi, dintr-o dată, am văzut-o. O casă cu totul lipsită de extraordinar. Un bloculeț cenuşiu, cum s-au construit cu zecile în Bucureştii interbelici, destinat unor oameni cu venituri mijlocii. Un cub cu două niveluri, o uşă cu vizor şi trei grile de fier forjat la care duceau câteva trepte. Deasupra intrării, un bec protejat de un glob alb, mat, ca în camerele de baie, suspenda o lumină gălbuie, uitată aprinsă.

Rămăsesem țintuită dintea zidurilor cenuşii pe care le priveam cu emoție şi... da, ăsta e termenul, cu duioşie. Mă simțeam cuprinsă de o anume melancolie. Dacă aş fi fost mai versată pe atunci, aş fi ştiut că pentru prima oară în viață auzeam arpegiile nostalgiei.

Am revenit adeseori şi încă mi se mai întâmplă ca, aflându-mă în zonă, să fac un ocol pentru a retrăi, palidă reverberație, emoțiile cele vechi. Ciudat lucru, casa a părut totdeauna pustie. Obloane trase, ferestre închise, becul de la intrare stins. N-am văzut niciodată, pe nimeni, intrând sau ieşind.

Nu vreau să fiu înțeleasă greşit. N-am avut nici o clipă nici atunci, nici mai târziu, senzația de a fi trăit cândva în căsuța cenuşie şi nici n-am încercat vreodată acest sentiment, indiferent de meleagurile pe unde am hălăduit. Nici o palmă de pământ, oricât aş fi îndrăgit-o, nu mi-a dat senzația unor regăsiri: privelişti şi domicilii, dintr-o existență anterioară.

Un an mai târziu, am descoperit pe una dintre cele mai splendide stradele din Bucureşti, Aleea Alexandru, *a doua casă.* Acelaşi şoc, aceeaşi fascinație, de astă dată dinaintea unei vile, aşezată cumva pe colț, la întretăierea cu aleea surată — Zoe. Clădirea, stil francez adaptat la autohton, e sprijinită pe coloane, are două scări laterale şi balcoane debordând de flori. Ghirlande dezinvolte de mixandre şi glicine curgând cu grația pletelor de salcă, o opulență vegetală a loggiei, aşa cum n-am mai întâlnit ca frecvență şi splendoare decât la Veneția. Deşi în mod evident locuită, sau poate dar îngrijită, nici aici n-am zărit vreodată proprietarii...

Nu mai insist asupra esenței unor trăiri inexplicabile — excesul de precizare duce la confuzie —, dar ceva asemănător simt ori de câte ori o carte, un film, un gând, umbra unei amintiri mă întorc între dantelele şi pălăriile înflorate ale romanțioasei *la belle époque* sau mă poartă, ceva mai târziu, pe pitoreasca, prospera Calea Victoriei, unde automobile Dodge, Plymouth, Buick şi Chevrolet îşi făceau anevoie loc printre muscalii înțepeniți — copii ale obezului Buda, în caftane de catifea verde — pe capra trăsurilor cu

coviltire din pile.

Epoca mi se pare de un romantic feeric, întâlnirea dintre Orient şi Occident, de un farmec fără egal, civilizaţia n-a lustruit patina, iar timpul, în preocupările, în mentalitatea, în optica oamenilor, părea să fi stat, să fi rămas în continuare pe loc.

Iubesc străzile unde, făcând abstracţie de antenele de televizor şi Daciile parcate la rigolă, te mai poţi crede în anii '20 sau '30, locuinţele — cât de puţine au rămas! — unde ceasul a încremenit într-o zi de ianuarie ori august, când Radio Berlin mai transmitea şi altceva în afară de Wagner (pasiunea lui Adolf) şi marşuri, pe fesul Ducelui nu crescuseră încă floroane, iar vitrinele magazinelor din Roma, Firenze ori Napoli nu erau obsesiv îndoliate de cămăşi negre.

Locuinţa mea constituie o astfel de oază şi mi se pare interesant că oamenii, achizitori înverşunaţi de tehnică domestică de ultimă oră — televizor color nipon, casetofon cu mii de butoane, video, telefon robot ("am lipsit un ceas de acasă, să nu scap cumva bussiness-ul secolului!") şi alte performanţe electrocasnice —, se simt bine la mine. "E o atmosferă de linişte... Ai impresia că nu se poate întâmpla nimic rău, uiţi că există probleme în Golf sau de privatizare".

În "Calea Mogoşoaiei" a lui Crutzescu este reprodusă o fotografie care mă impresionează în mod deosebit. În ciuda iconografiei mizerabile, recunoşti o frântură de Calea Victoriei. Instantaneul surprinde felia dintre Biserica Zlătari, CEC şi latura de vis-à-vis. În faţa fostului Grand Hotel, un bărbat între două vârste — evident un monsieur eu melon şi lavalieră — priveşte strada înţesată de trecători şi trăsuri. Instantaneul datează din 1908, realizez că personajul a decedat de cel puţin cincizeci de ani — iar jumătate de secol! —, dar pentru mine trăieşte; mi-l imaginez rentier între două marghilomanuri — următorul la Capşa —, cu o amantă opulentă, eventual văduvă de general, nici ea prea tânără, amatoare de cafeluţe dulci şi un pocheras intim. Nu-l văd încurcat cu *une môme,* figura e de plaisirist serios, cu bun-simţ, rente de stat şi probleme de gută...

Mă fascinează grozav — termenul devine obsesiv, dar aceasta este starea de spirit a momentelor pe care le trăiesc — albumele de familie, moda, în vestimentaţie şi expresie, evidentă mai ales în portrete, atmosfera străzii în instantanee. Cele mai multe, în epoca la care mă refer, sunt surprinse în faţa Poştei Centrale sau a Cercului Militar, peste drum de fosta Carte Românească, sau, mai sus, prin dreptul Hotelului Continental. De câţiva ani, în anticariate, după modelul *bouquiniştilor* de pe malul Senei, poţi cumpăra fotografii vechi, cărţi poştale ilustrate şi chiar dagherotipuri. Preţurile oscilează de la douăzeci şi cinci de lei până la trei sute si mai mult. De pildă, un Princess-Portret Sepia semnat Mandy —celebrul fotograf de dinainte de primul război — costă trei sute de lei... O colecţie a starurilor de cinema din perioada filmului mut ca Maria Corda, să zicem, Pola Negri, Rudolf Valentino, Lya de Putti, Ivan Mosjoukine sau autohtonii Leonard şi Zilly Raşianu (celebri în "Contele de Luxemburg"), cinci mii de lei. O ilustrată expediată din Karlsbad în 1912, cu miozotişti, porumbel şi cununiţe de trandafiri — o sută douăzeci şi cinci de lei... Scrisul e cuminte, rotund, cerneală violet şi aflu de la o oarecare Lili că băile recomandate de dr. Gunther "îi priesc extraordinar Iui *tante* Adéline, au pus-o pe picioare, *c'est un vrais miracle...".*

...O vedere a Cazinoului din Sinaia (1920) o informează pe o oarecare Natalia că Olga şi-a luat bacalaureatul, s-a logodit, iar la toamnă va deveni doamna maior Ioan Rizescu. În P.S. — o ştire mai tristă: "Papa e destul de ambetat, recolta de orz şi ovăz e mizerabilă..."

Nu bat câmpii! încerc doar să înţeleg prin trimiteri la trecut, la evocarea propriului Eu, la simţirile mele, o întâmplare ciudată, tulburătoare. Mă simt speriată. Necunoscutul şi inexplicabilul înfricoşează...

Anticarul de pe strada Iuliu Maniu mă luase la ochi. Zăboveam prea mult răsfoind teancurile de ilustrate vechi şi fotografii şi, fireşte, devenise circumspect: poate încercam să subtilizez o mostră sau, eventual, să mă documentez pe gratis. După două-trei vizite m-a întrebat cu zeflemea necamuflată: "Ce anume vă interesează, doamnă? Ce perioadă? *Can I help you?"*

În realitate, nu te interesează o singură poză, ci toată epoca.. Deci zece — douăzeci — o mie de fotografii. În acest sens, preţul care *en détail* nu înseamnă mare lucru, când cumperi cu vagonul devine incomod.

Nu sunt o tupeistă (termen auzit la coafor, raportat la unele personalităţi politice de mare vogă) şi, în consecinţă, am schimbat fieful.

Ieri, deci, am intrat în anticariatul de pe Edgar Quinet. Cu ani în urmă, pe când eram preocupată să-mi "construiesc" un interior rafinat care să mă reprezinte, ziceam eu, îl frecventam adesea. Citisem într-un autor pe care-l consider mai presus de toate un gentleman autentic că, dacă n-ai bani pentru un Rafael ori altă semnătură ilustră, o colecţie elegantă de stampe îţi alungă suspinul, izbutind o ambianţă care ar putea da de bănuit că eşti o persoană de gust. (Exagerările însă nu sunt bune. La un moment dat, ploua cu stampe în casă, umplusem până şi antreul dinspre bucătărie, şi multe dintre cunoştinţe începuseră să se informeze discret dacă nu cumva sunt de vânzare.)

Am aruncat o privire superficială peste mesele ticsite de cărţi şi prin rafturi: sărăcie, romane franţuzeşti, kitschuri de prin anii 1920-'30, penurie de albume de artă şi dicţionare. M-am îndreptat spre masa anticarului, un bărbos tânăr, famelic, cu figură de decembrist. Vezi Dobroliubov, Cernişevski şi încă un tip, cu H..., pe care l-am uitat. Parcă Hertzen.

— Vă pot ajuta cu ceva?

I-am zâmbit evaziv, luând o mână de fotografii, la întâmplare.

— Ce ani vă interesează?

Acelaşi surâs convenţional: "mă descurc singură!".

Fotografiile mi se păreau neinteresante, din genul celor cu care sunt deja familiarizată sau al celor lipsite oricum de individualitate. Am înregistrat distrată un glas plăcut care se interesa în spatele meu:

— Scuzați-mă, aveți cumva un dicționar de dialecte polineziene?

Am întors capul surprinsă. Întrebarea nu se asorta deloc cu aspectul persoanei. Era o femeie cam de patruzeci de ani, tip de mămică, bună gospodină, cu două verigi ieftine de aur în urechi şi una dintre acele căciuli odioase aduse de la sovietici. Un castron cu calota din imitație de astrahan, încolăcită de oleacă de vulpe. Mă aşteptam la alt aer. Bărbosul însă nu părea deloc surprins şi i-a răspuns cu naturalețe să mai încerce săptămâna viitoare.

Eram gata să abandonez fotografiile — "nimic interesant azi" — când am simțit cum, dintr-o dată, la modul cel mai concret, inima mi s-a oprit. Aveam în fața ochilor portretul sepia al unei femei de circa treizeci de ani: părul scurt, lipit ca o cască; trei *accroche-coeururi* țin obrazul prizonier; ochii, cu o expresie inconfundabilă, se uită sau gândesc la bărbatul iubit, rochia de seară, asimetrică, e prinsă pe umărul drept cu o pafta care ar putea fi din diamante; capul uşor aplecat peste umărul stâng, complet gol, îi dă o expresie de abandon grațios.

Am întors fotografia: un scris mare, nervos, nota în 1928 lapidar, cu cerneală neagră: "Laura. Sunt fericită". Mi se tăiase răsuflarea şi simțeam nevoia să mă reazem de primul obiect aflat la îndemână, un godin din fericire abia călduț.

— Vă simțiți rău, doamnă?

Bărbosul mă ținea cu o privire îngrijorată. I-am întors-o pe a mea, rătăcită.

— Ce se întâmplă?

N-am putut să răspund. Eram amuțită, înspăimântată. Nu înțelegeam nimic. Ştiam doar că portretul îmi aparține. Sunt eu. Eu! Fără nici o îndoială, eu. Cu o toaletă şi o pieptănătură pe care nu mi le cunosc. Până şi caligrafia de pe verso îmi aparține. Şi mă cheamă Laura. Eu, Laura, care trăiesc în anul 1992, mă uit la portretul meu de acum şase decenii, deşi ştiu că e imposibil să-mi aparțină. M-am născut cu douăzeci de ani mai târziu...

Am simțit că-mi pierd mințile.

Adresa pe care mi-a dat-o anticarul are pentru mine o rezonanță specială. Strada Austrului, în apropierea Foişorului de foc. Vila cenuşie cu ferestre înalte şi interfon a rămas. Doar Claudia nu mai e... La geamul deschis, o figură necunoscută strânge aşternutul aerisit. Mi se pare o impietate ca între zidurile Claudiei să respire, să se mişte, să viseze altcineva. Toți prietenii simțim la fel, pentru că toți identificam casa Claudiei cu persoana ei. E de neconceput ca în încăperile acelea, însuflețite de prezența ei unică, unde veselia, deşi uneori cam zgomotoasă, avea autentic şi inepuizabil — o veselie non-stop —, în casa aceea, unde totul, de la stăpână şi oaspeți până la menajeră şi Veta — cățeluşa cocker cam bețivă —, totul, absolut totul era de un pitoresc festiv şi însorit, e de neconceput ca între aceleaşi ziduri să se consume azi existența unor oameni oarecare... O existență fără relief, cu rântasuri atente, ceapă tocată mărunt, scuturătura mare de Paşte şi Crăciun, partide prelungite de televizor... Şi atât.

Încă un fenomen care mă impresionează: faptul că obiectele personale ne supraviețuiesc. O gelozie năprasnică şi, fatal, neputincioasă mă năpădeşte. Un amic, raisonneur de profesie, sugerează practic: "chestiunea se rezolvă foarte simplu: dă-le foc!"

Bărbatul pe care-l caut locuieşte într-un imobil anonim şi indiferent, ridicat pe colțul străzii. El a depus la anticariat acum două săptămâni cincizeci şi şase de fotografii şi câteva duzini de ilustrate şi cărți poştale vechi, mai exact patruzeci şi cinci. Sunt datele din registrul de evidență al anticarului. Îl cheamă Emil Panait şi se crede crai. Emil, de altfel, ar fi fost de-ajuns, ca să-mi fie antipatic. Detest numele, alături de altele câteva: Eugen, Marcel, Cornel şi corespondentele lor feminine... Nemotivat, desigur. Nu-mi place nici casa lui de becher înrăit şi avar. Totul respiră meschinărie, pedanterie obsedantă, lipsă de imaginație. Simetria — adevărată infirmitate — mă îmbolnăveşte. Pot paria că nu există firicel de praf în spatele caloriferului sau al WC-ului.

Tipul e recent pensionat, dar arată şi se socoate încă verde. Intră de la început într-o defensivă agresivă, de parcă încercarea de a comercializa "vechiturile alea" l-ar declasa, amănuntul în sine acuzând *ipso facto* sărăcia, dacă nu chiar mizeria.

— Cui au aparținut de fapt?

— Stimată doamnă, nu ştiu. Le-am găsit în pod, iar în pod nu s-a umblat de peste douăzeci de ani.

— Cum a fost posibil aşa ceva?

Panait ridică din umeri. Încerc să-i descifrez privirea dincolo de ochelarii lupă. Nu desluşesc nimic, dar asta nu mi-l face mai simpatic.

— Eu m-am mutat aici abia acum trei luni. Vă spun ce-am găsit: păianjeni, gunoaie şi o ladă cu nimicuri. M-am interesat prin vecini, dar nimeni n-a putut să-mi dea vreo informație. Lada zăcea acolo, curios, zic şi eu, de treizeci-patruzeci de ani. Pesemne că locatarii n-au avut nevoie de spațiu. În ultima vreme, nu şi-au mai bătu capul chiar deloc. Se punea problema demolării. Cine să mai stea să facă ordine? Ne-am sfătuit între vecini şi au fost de acord.

— Cu ce au fost de acord?

— Să le duc la anticariat. Au luat totul, cu toptanul, şi fotografii, şi ilustrate. Doar scrisorile nu le-au primit.

Îl întreb cu inima strânsă:

— Ce-ați făcut cu ele?

— Ce era să fac? La crematoriu.

— Erau multe?

— Destule... Vă trebuiau?

Răspund în doi peri:

— Nişte prieteni din străinăate... I-ar fi interesat...

Mă priveşte concentrat, nu ştiu dacă atent la povestea în sine sau la picioarele mele. Face parte dintre sexagenarii libidinoşi, care scot limba pe stradă când le place o femeie. E îmbrăcat foarte atent, în stilul şicului de provincie al anilor '50. Mult bej, verzui, culori incerte, jachetă, vestă cu nasturi, pantaloni prea scurți. Pot să jur că pe dedesubt poartă flaneluțe grosuțe şi izmene băgate în ciorapi. La gândul că m-ar putea atinge îmi simt stomacul. Mai ales că devine de o amabilitate cleioasă. Vrea să-mi servească o cafea, îşi manifestă încântarea față de surprizele plăcute ale vieții — uite cum nişte vechituri, acolo, i-au prilejuit cunoştința cu o doamnă atât de drăgălaşă şi simpatică —, precizează din nou că nu s-a îndurat să arunce "fosilele", nu ştie nici el de ce. O clipă nu i-a trecut prin minte că ar putea fi comercializate. "Dar, să vezi drăcie!, se iau parale bunişoare."

— Nu mă deranjam eu pentru câteva sute de lei, acolo. Am pensie bunişoară, mai lucrez la Prono, mulțumesc lui Dumnezeu şi lui Iliescu — râde singur —, mă ajung binişor. Da' nu m-a lăsat inima să le prăpădesc. Asta e... Clipeşte dulce: Să fi fost o presimțire... Ce ziceți?

Îşi trece limba peste buze, de parcă i-ar fi rămas zahăr pudră. Nu zic nimic şi mă ridic de pe scaun cam brusc. Simt nevoie de aer. Panait nu face economie la cosmetice. În tinerețe, folosea desigur tone de brillantină, iar umerii îi erau ninşi de mătreață. Acum, lavandă ieftină şi trucuri şi mai ieftine. Se aranjează, când iese, să stea rezemat de prag. Atingerea, *le frôlement,* e inevitabilă. În tramvai, înghesuie probabil toate "domnițele" nostime.

După-amiază mă duc din nou la anticariat. Bărbosul mă întâmpină cu un surâs de veche cunoştință. Acum, când se îndreaptă spre mine, bag de seamă că are o siluetă fragilă, dizolvată, de ftizie. Poate, înşelătoare aparență. Brațele, dezgolite până la cot de mânecile suflecate, sunt viguroase, numai fibră. Şi mâinile sunt puternice, cu falange distincte, palmele, precis uscate. Mă întreabă cu amabilitate dacă mă simt mai bine şi o face cu interes sincer, neconvențional. Sunt destul de surprinsă. Bărbații tineri —ăsta cred că are în jur de douăzeci şi cinci de ani — ignoră cu desăvârşire "puriile", dacă nu le sunt mame, eventual naşă, mătuşă cu niscai lovele. Pur şi simplu nu le văd. Ochii alunecă indiferenți, neîmpiedicați de vreun obstacol. Iar, după treizeci şi cinci de ani, toate suntem purii.

Îi explic în principiu ce mă interesează: orice fotografie sau ilustrată legate de persoana unei anume Laura. Anul de reper 1928. Se oferă să mă ajute cu o spontaneitate încântătoare. Întreb distrată:

— Sunteți cu toată lumea la fel de amabil?

Începe să râdă. Deşi sunt nervoasă, de douăzeci şi patru de ore trăiesc febril "transcendental", mai pot încă băga de seamă că are farmec.

— Mă pregătesc pentru privatizare.

— Nu vreau să faceți eforturi pentru mine.

De fapt, mă enervează. Simt nevoia să fiu singură.

— Nu-i nici un efort. Marfa e sortată pe epoci. Altfel, n-aş vinde mai nimic.

Mă uit la el, fără să înțeleg.

— În principiu, amatorii sunt interesați de o perioadă anume, indiferent că sunt colecționari, scriitori, autori de monografii sau muzeografi. Ăştia ar fi de fapt şi singurii noştri muşterii. Clienții obişnuiți care intră aici pentru un dicționar sau o carte oarecare îi consideră nebuni.

Mă aşază la o măsuță, lângă intrarea în depozit. După câteva minute îmi aduce un teanc de fotografii şi un pachet de cărți poştale.

Eu iau la rând portretele — sunt cea mai în măsură să mă recunosc —, bărbosul "studiază" ilustratele. De astă dată, cercetez chipurile cu o emoție specială, crispată, neplăcută, din cauza nodului pe care-l simt în capul pieptului. Nu mai departe de alaltăieri, dinaintea aceloraşi chipuri, trăiam dulceața tristă a imaginilor voalate de vreme, nostalgia ce pastelează privelişti vechi, o anumită strângere de inimă, tot dulce, la gândul acelor răsărituri de soare cărora nimeni nu le va mai zâmbi vreodată.

— Salut!

Un blond confecționat din cârlionți şi capse, cu o gură lungă, de paiață, dând impresia că râde tot timpul, s-a oprit lângă noi şi se reazemă cu un gest familiar de rafturile cu cărți. Fularul lung —se poartă iar! — îi atârnă până la genunchi.

— A! Salut, Gigi!

Bărbosul se scuză şi se ridică. Îi aud pe amândoi râzând, vorbind, apostrofându-se în genul acela mişto car, gălăgios —"viața-i un banc, iar noi nişte supermani!" —, specific studenției, ultimilor ani de liceu. De altfel, în vreme ce "migălesc" la fotografii — unele sunt instantanee mai anevoie de descifrat —, înregistrez maşinal cuvinte, frânturi de frază: "Seminar... Ăla de la Orientale, îl ştii... Când am ginit că-i pus pe nasoale, am băgat în marşarier..." Deduc că bărbosu-i student.

Mai am trei fotografii şi epuizez teancul. Mă apuc de ilustrate. Datează din anii '25-'30. Cazinoul — cavou somptuos — din Constanța şi Cazinoul din Sinaia... Gara Râmnicu Vâlcea... Pavilionul de la Călimăneşti... Piața Teatrului Național, Primăria Tecuci..., multe Champs-Elysées şi Tour Eiffel, Piazza San Marco, Fântâna din Michaelerplatz — Viena, Sfinxul, Cariatidele, Moscheea Albastră.. Un singur New York — Empire State Building. Normal, apetitul turistic nu sărise încă gârla. Bărbosul mi se alătură din nou.

— Aţi găsit ceva?

Dau din cap "nu" şi continui să cercetez cu atenţie grafismul, fiecare dată şi mai ales semnătura. Din cauza respiraţiei precipitate — emoţia mă sufocă — ochelarii mi se aburesc şi trebuie să-i şterg mereu. Întâlnesc privirea bărbosului — caldă compasiune — şi încep să mă enervez. "Ce dracu' nu mă lasă puştiul ăsta în pace?" Mi-a pus un coşuleţ la îndemână, unde arunc ilustratele epuizate.

— Le aranjez eu mai târziu... Din păcate, nu le studiem pe cele mai frumoase...

Ştiu la ce se referă. Splendide, adevărate opere de artă, sunt post-card-urile de dinaintea primului război. Cartonul, suflul de aur de pe margini, acurateţea execuţiei sunt de excepţie, temele —cu semnalizări de sentiment; predomină coşuleţele cu flori, mai ales myosotis şi o risipă de panglici legate artistic cu funde, păsările, copii — îngeraşi prosperi, precursori ai lui Shirley Temple cu invazie de bucle şi obraji rumeni — demoazele încorsetate zburdând sub umbreluţe cât o ciupercă, de dantelă, lacuri, podulеţe, căsuţe şi mori de vânt... Totul de un estetic sărbătoresc şi de o naivitate înduioşătoare.

— Asta ar putea fi ceva... Ce spuneţi?

Îmi întinde peste masă o ilustrată. Îmi e de ajuns o singură privire, ca să-mi recunosc scrisul. Bărbosul surâde:

— Aud de aici cum vă bate inima.

Tinerii n-au tact, dar asta îl priveşte pe el şi, eventual, pe maică-sa. Nici nu-l ascult.

Ilustrata, datată 20 iulie 1929, e din Balcic. Citesc — ştiu că sunt absurdă — fără să-mi stăpânesc lacrimile. Simt că "suvenirul" îmi aparţine realmente, ţine de un trecut al meu, necunoscut, totuşi al meu.

*Scumpă Pia, câteva impresii în treacăt: o mare magnifică, un soare generos, tătăruşi cu popoul gol şi nebunul de Coco Dimake cu toată banda lui.*

*Par conséquant,* "bains de soleil" *dimineaţa — dancing du soir au matin. E şi biata Ligi aici cu ciuful de bărbatu-său, le grand jaloux! Nu trebuie să-ţi mai descriu son maillot de bain: închis la gât şi lung până la genunchi. Te regretăm cu toţii. Tendresses, Laur a.*

Privirea mi-e tulbure, fac eforturi să descifrez adresa. Destinatară e doamna Eulampia Paulian — strada Popa Deciu 48, Bucureşti.

Bag cartea poştală în poşetă şi mă ridic:

— Cât vă datorez?

Bărbosul dă din mână: "Fleacuri" şi declară mai mult decât serviabil, angajat:

— Eu am să mai caut... Ştiţi, nu sunt prea ocupat aici... Dac' găsesc ceva, v-aş putea da un telefon...

— V-aş fi recunoscătoare.

Îi las cartea mea de vizită.

— Domnul...?

— Nu vă încărcaţi memoria. Călin, de la anticariat...

— Vă rămân îndatorată. Am să mă revanşez.

— *No problems,* doamnă...

Adaugă evaziv, după o pauză:

— Am căutat şi eu cândva... Pe cineva...

Fac apel la toate resursele mele de luciditate, îmi mobilizez întreaga capacitate de abstractizare, apoi încerc să mă agăţ de tot ce e concret, cotidian, familiar, pentru a mă desprinde de starea de confuzie — ceaţă şi mai ales spaimă — pe care o trăiesc. Dar nu am argumente. Ideea de coincidenţă, chiar dintre cele mai bizare, nu mă convinge; simplă întâmplare ieşită din comun, nici atât. Nu sunt în genere slabă de înger, dar cred că mi-ar trebui un pozitivism de bronz şi o lipsă de imaginaţie frizând tembelismul pentru a depăşi cu nepăsare ceea ce s-ar putea numi, pe drept cuvânt, o adevărată *histoire de fous.*

Măcar de-aş putea dormi. Seara, iau un oxazepam şi răsfoiesc ziarele. Nu mă pot concentra şi trec peste articolele "serioase". Parcurg pe sărite câteva dintre rubricile Micii Publicităţi şi, la "Diverse", dau peste un anunţ care îmi răscoleşte amintiri vechi. Atât de vechi, încât uneori am impresia că nu-mi aparţin, simple secvenţe de film vizionat cândva.

"Dr. Dănuţ Crişan o caută pe Delia Dumşa, fostă elevă a Liceului Dimitrie Cantemir promoţia 1957. Informaţiile pot fi comunicate la tel. 13.89... sau P.O. Box 25 — Los Angeles —California".

Dănuţ... Era cel mai pricăjit, mai modest, mai timid din toată clasa. O figură de îngeraş cu ochi albaştri, înfioraţi de timiditate şi un ghem de cârlionţi blonzi. Un îngeraş clasic, pe care îţi venea să-l agăţi în pomul de Crăciun. Toţi profesorii, până şi nebuna de matematică, îl tratau cu îngăduinţă specială, instinctivă. Îmi vine greu să-mi închipui că acel amoraş, un *pùtto* slăbuţ şi fragil, a îmbătrânit. Din cauza picioarelor foarte scurte îi spuneam Toulouse-Lautrec, sau Fifty-fifty.

E primul dintre noi care a fugit din ţară, cam prin '60 şi ceva. Pare incredibil, dar, din peste patruzeci de copii care băteam mingea în cartier, să construim socialismul am rămas doar şase.

Las ziarul să-mi cadă din mână: "Încă unul care a iubit-o pe Delia". N-am ştiut, n-a ştiut nimeni, dar nu mă surprinde. Cine nu era îndrăgostit de Delia? Cred că a fost cea mai adorată fată din generaţia noastră. Pe atunci nu înţelegeam, nu dibuiam esenţa frumuseţii ei şi, comiţând o eroare frecventă printre tineri, încercam s-o analizez cu compasul şi centimetrul, detaliând-o pe felii şi bucăţele, ca într-un joc unde din fragmente disparate trebuie să reconstitui subiectul...

Delia, am înţeles-o mult mai târziu, fascina prin unicat. Se desprindea degajat şi categoric din peisajul frumuseţilor ce le-ai fi putut întâlni pe ulіţele Bucureştilor. Desigur, Delia ar fi fost superbă oriunde, mă întreb totuşi dacă ar fi avut aceeaşi cotă pe meridiane unde splendorile lunare autentice platin, sugerând

ceva din strălucirea lacurilor glaciale, sunt mai frecvente. Făcea parte din familia Gretei Garbo. Era de o distincție crăiască, produs migălit de-a lungul multor generații. Mi-o amintesc la o premieră la Teatrul Bulandra. Într-o rochie de catifea neagră, cu jabou bogat de horbotă scumpă — noi, mai plebee, ne dădeam pe atunci în vânt după dantela de nylon — părea un portret vechi.

Am cunoscut-o pe bunică-sa, prințesa Anette R. Avea pe atunci şaptezeci şi doi sau şaptezeci şi trei de ani şi, în ciuda dramei pe care o trăia, drama, uneori tragedia aristocrației din cumplitul ev stalinist, îşi păstrase intacte morga, dispoziția egală, optimismul, inimitabila eleganță a stilului.

Dur "naționalizată" — fusese silită să-şi abandoneze palatul din Iaşi doar cu o simplă trusă de voiaj — , locuia la comun în jumătatea de hol a unuia din fostele sale apartamente din Blocul Adriatica. Holul era despărțit pe diagonală de un ispahan spânzurat ca o cortină pe o frânghie solidă. Într-unul din triunghiuri locuia bătrâna. Celălalt era folosit ca trecere de celelalte familii. Dar şi spațiul acela mizer era impregnat de personalitatea prințesei. Mi-amintesc un divan desfundat, acoperit cu un brocart vechi, un scrin franțuzesc, desigur un radio Philips ascultat îndeobşte în surdină şi la ore fixe, câteva farfurii de perete olandeze, din vechea sufragerie probabil, două fotolii, o măsuță. Cele câteva obiecte vestimentare dintr-o garderobă mai mult decât săracă atârnau în cuie, pe pereți. Ca mai toți urgisiții din clasa ei, dădea lecții de limbi străine (doisprezece lei ora!) şi dedusesem din mici scăpări ale Deliei că, uneori, se întâmpla să mănânce o singură dată pe zi. Şi totuşi, nu mi-o amintesc pe prințesă altfel decât impecabilă, totdeauna coafată, în singura ei rochie, neagră, şi cu un şirag de perle. În orice moment al zilei părea gata pregătită să ia parte la o recepție. La 10 dimineața îşi lua cafeaua cu frişcă, "autoservite" într-un minunat serviciu de porțelan Worchester.

Mulți o credeau într-o dungă sau teatralistă, etichetând drept sminteală ceea ce nu reprezenta din partea Anettei R. decât o reacție de apărare, o modalitate de a nu se lăsa doborâtă şi înfrântă, de a nu-şi pierde — practicând o strictă disciplină interioară — respectul față de ea însăşi.

Era cea mai apropiată rudă a Deliei şi, ținând seama de mizeria în care se zbăteau toți ceilalți membri ai clanului, singurul sprijin financiar.

Poate că acesta a fost şi unul din motivele pentru care s-a căsătorit atât de tânără — la şaisprezece ani, cu un cunoscut scriitor, celebritate sexagenară. Prințesa era consternată.

— E absolut degradant! *Un vieux monsieur, et par-dessus le marché un quelconque!*

— Şi dacă era un De Guise? se interesa Delia sarcastică.

Bătrâna decretase:

— Orice îi este pardonabil unui De Guise. *Sauf la mort!*

Delia era o fată ciudată. Şi destinul ei a fost ciudat. Pentru toți cei care au cunoscut-o, constituie o legendă.

Sunt foarte mulți ani de când nu mai ştiu nimic despre ea...

**CAPITOLUL II**

O criză de spondiloză mă împiedică să ajung în Popa Deciu. Am răcit la coafor. Nu-mi închipuiam că fantomele pot răci, pot avea probleme cu ceafa. Căci dacă eu, Laura, am mai existat cu un an sau o mie, ce mai contează!, înainte de a mă naşte a doua oară, în conformitate cu actele pe care le posed acum, înseamnă că sunt propria mea fantomă. Reîncarnată, materializată sau reinventată, puțin îmi pasă, tot acolo ajung. Bărbosul m-a sunat azi-dimineață:

— Am găsit ceva care cred că vă interesează.

— Ce?!

— Încă o carte poştală. E vorba de aceeaşi persoană, pot să pun pariu. Ştiți, mă pricep puțin la grafologie.

"Te pricepi la multe matale...", comentez în gând.

Fără să vreau, mişc capul. Durerea mă săgetează ascuțit, îmi străpunge inima. Îmi dau lacrimile de durere, ca la dentist. Când încep să vorbesc, gâfâi:

— Nu mă simt bine. Mi-e imposibil să ies din casă. Cum procedăm?

Răspunsul vine spontan, chiar grăbit:

— Vin eu la dumneavoastră. *No problems!*

Se pare că băiatul ăsta n-are niciodată probleme. Detest să fiu surprinsă în ipostaze care mă dezavantajează: necoafată, nemachiată sau în ținută neglijentă, chiar atunci când persoana mi-e absolut indiferentă. Nepusă la punct nu-i deschid nici măcar poştaşului; până la pâine dacă mă duc şi tot îmi zmângălesc oleacă ochii şi-mi agăț câteva lanțuri de gât. Dar se pare că am depăşit fazele de pământeană, personaj obişnuit cu fişă la Personal şi cadre, cu un început concret, legitimat de un timbru sec pe un certificat datând de acum aproape cincizeci de ani. Cu un sfârşit imprevizibil, dar sigur.

Îi dau adresa şi îmi promite că vine după şase, când închide prăvălia. Este neobişnuit de amabil şi de prevenitor. Dacă aş fi fost cu cel puțin zece ani mai tânără, mi-aş fi închipuit că are *béguin* pentru mine. Aşa, îmi zic doar că am dat peste un original.

— Țăcănit, *ma chère,* mă corectează Dorin.

Este singurul cu care am discutat serios despre "misterul" —în lipsă de alt termen — fotografiei. N-am mulți prieteni, n-am talentul relațiilor sociale, mă plictisesc repede şi nu-mi place să mă întâlnesc mereu cu aceiaşi oameni. Pe Dorin însă l-am păstrat. De fapt, el m-a păstrat. Sunt o dificilă, ocolesc persoanele care nu-mi seamănă, care, sintetizând, nu văd viața la fel ca mine. Gravă eroare, desigur, dar asta e situația. Nici nu încerc să mă schimb. Nu cred în modificări de personalitate radicală. Sunt temporare — eventual şi

în cel mai bun caz —, țin de suprafață, simplă poleială, niciodată de esență. Dar nu de asta perseverez chiar în greşeli. Pur şi simplu n-am chef să fiu alta, e prea târziu, prea obositor. Şi niciodată, mai ales după moartea lui G., n-am încercat să par alta. Mai devreme sau mai târziu, tot te trădezi. E ca şi cum ai purta tot timpul pantofi incomozi. Până la urmă — sub o masă de restaurant, sau în altă parte — te descalți. Vorba pedichiuristei mele: "M-am dezbrăcat, doamnă, de caracter şi l-am băgat în aşa şi pe dincolo..."

Da, Dorin mă suportă. Ne cunoaştem de la cinci ani, am făcut împreună primara şi liceul, bănuiesc că am fost cândva, pe la paisprezece ani, prima lui dragoste, dar, mai ales, nu s-a însurat. Mai precis, n-a fost căsătorit niciodată. Soții, soțiile nu agrează camaraderiile, chiar cele mai inocente, care i-au precedat. Dorin e un grăsun jovial, uneori mă enervează placiditatea lui generată de o filosofie proprie, "nimic nu e important, *ma chère",* dar pentru mine contează faptul că n-avem secrete unul față de celălalt; între noi există o încredere reciprocă desăvârşită şi, cel mai important, ne simțim bine împreună.

Despre Călin, bărbosul de la anticariat, decretează:

— Ori țăcănit, ori un mic peştişor care-şi închipuie că ai bani.

— Chiar aşa de rău am ajuns?

Se înclină, cât îi îngăduie burta, în ceva ce s-ar dori o reverență din secolul al XVIII-lea.

— Nu tu, *my dear.* Tineretul nostru care le "exodează". Până la primirea vizei către ortomana Mrs. Crocodil din Texas, se poate lua un aperitiv şi la Bucureşti.

Orgoliul meu mai reacționează:

— Eşti odios.

— Nu, *ma chère.* Doar gras.

Despre fotografie nu e dispus să discute "metafizic". Nu contestă asemănarea, coincidența de nume îl amuză, dar de aici până la chestii "brahmane", vishnu, reîncarnări şi alte minunății din zonă trebuie sărită prăpastia aberantului. Am impresia că de fapt e impresionat, dar bravează, pentru a mă readuce într-un perimetru mai terestru.

— Liviu ce spune?

Se uită la mine scrutător.

Liviu e amantul meu.Da,nu mă tem de termeni, detest mic-burghezul, ipocritul "prieten". Prin prieten înțeleg camarad, coleg, *le copain;* Popescu, coleg de serviciu sau amic din copilărie, partener cândva de minge, ştrand, ceaiuri. Dacă aş fi mai tânără, i-aş spune iubit. Dar, la aproape cincizeci de ani, expresia mi se pare nepotrivită. De parcă m-aş echipa în spielhosen şi mi-aş împleti codițe cu gâze şi floricele de plastic.

Suntem împreună de cinci ani. Un soi de semi-concubinaj amabil. Ne suportăm, mai mult ne agreăm, nu ne facem iluzii, nu pretindem şi, de cele mai multe ori, ne înțelegem fără să deshidem gura. Uneori, îmi declară cu amabilitate: "Ştiu că nu sunt marea ta dragoste, dar îți sunt recunoscător că mă accepți".

Toate acestea, spuse pe un ton uşurel, de badinerie şi cu un zâmbet care-i aparține, amestec de blândețe şi sarcasm. În felul lui e un înțelept: tolerant, înțelege tot şi, în consecință, nu disprețuieşte pe nimeni. Mie îmi reproşează că nu pot lua oamenii aşa cum sunt, pretind mai mult decât sunt ei în stare sau dispuşi să ofere.

— Nu pretind nimănui nimic, nu fac decât să evit persoanele dezagrebaile, să le elimin din raza interesului meu şi atât.

— E acelaşi lucru.

Ne certăm rar şi, mai ales, pe chestiune de principii. De pildă, face distincție între rezoanele care ne împiedică să ne căsătorim: demnitate virilă (el), neseriozitate, lipsă de sentiment (eu). Nu se ambalează însă prea tare. Dacă l-aş fi iubit ca pe G., detaşarea lui politicoasă m-ar fi scos din minți.

— Ce spune Liviu? repetă Dorin.

Discuția cu Liviu n-a fost plăcută şi replic enervată:

— Ți se pare chiar atât de interesant?

— E un tip pe care mă bizui. Are simțul proporțiilor.

— Are pe dracu! Nici măcar nu m-a ascultat până la capăt.

Dorin insistă:

— Ce-a zis de fotografie?

— Că-i iluzie optică. Cretin ca de obicei. Când nu înțelege sau nu-i convine ceva, neagă însăşi evidența.

— Poate că are dreptate, declară evaziv. Crezi că te pot ajuta cu ceva?

Îşi isprăveşte paharul de votcă şi se ridică:

— Vrei să aştept până vine tipul de la anticariat?

— De ce?

— Ca să-i deschid. Să nu mai cobori tu din pat.

— Lasă. Ajută-mă doar să mă ridic.

Mă ia de mână, iar eu încerc, ținându-mă cât mai țeapănă, să ajung în unghi drept.

Mă sărută pe obraz şi pleacă, fără să-l conduc. Se duce, ca în fiecare joi şi duminică, la părinți. Bătrânii trăiesc amândoi, la celălalt capăt al Bucureştiului. Au în jur de optzeci de ani, dar sunt sănătoşi şi se descurcă perfect. Dorin, ca în general toți cei care n-au familie proprie, e un fiu foare devotat. Dar aşa a fost el totdeauna, chiar şi la vârsta extremei tinereți, când părinții contează cel mai puțin. Eram toți foarte săraci pe-atunci (taică-său, fost magistrat, făcuse patru ani de canal), cu o copilărie şi o adolescență lipsite de bucuriile cele mai simple: o portocală, o ciocolată, o pereche de patine... O bicicletă

era vis de nabab. Ca intensitate de dorință irealizabilă, nu găsesc echivalent azi.

Din primul salariu, Dorin, care, în lipsa paltonului, umbla iarna într-un *pullover* gros, pretinzând că-i sportiv, şi nu văzuse încă marea — alt vis al adolescenței noastre! —, i-a cumpărat maică-sii şoşoni şi un bilet pentru Băile Herculane.

Mă mişc anevoie prin living, încercând o ordine superficială: strâng ziarele lăsate vraişte de Liviu, duc serviciul de cafea la bucătărie. A băut trei cafele, dar n-a spălat nici o ceaşcă. Nevastă-sa făcea parte dintre idioatele care "nu suportă bărbați cu şorțuleț". În conformitate cu acest principiu sănătos, Liviu, la cincizeci şi trei de ani, nu e în stare să-şi fiarbă un ou, să deschidă o cutie de conserve.

Chestiunea ar fi lipsită de importanță, dacă l-ar chema Rockefeller. În condițiile de la noi însă, neîndemânarea domestică devine o infirmitate. Liviu şi-o acceptă zâmbind amuzat. De altfel, îşi recunoaşte toate defectele cu egală bună dispoziție. În faza inițială a legăturii noastre, credeam că e vorba de modestie şi extremă sinceritate. Mai târziu, mi-am zis că-i aroganță şi începusem să mă apropii de adevăr. În realitate, Liviu are o părere atât de bună despre el, se simte atât de bine cu el însuşi, încât îşi permite să-şi recunoască în gura mare cusururile, chiar şi viciile, iar opiniile mele, oricât de dezagreabile, nu-l deranjează niciodată:

— Scumpa mea, sunt încântat că mă iubeşti atât de mult.

— Poți să-mi comunici cum ai ajuns la această concluzie subtilă?

— E foarte simplu. Întâi că-ți pierzi timpul cu analize minuțioase vizând persoana mea. Deci, te preocup. Al doilea, e lucru verificat că marea dragoste *vede* extrem de limpede şi totuşi... iubeşte.

— Marii cretini sunt cei mai mari infatuați. Tot lucru verificat. Nu mă lasă să mă ambalez. Scoate din buzunarul hainei un coşuleț cu ghiocei sau o brichetă nostimă — ştie că apreciez cadourile pentru sensul lor de "gest afectuos" şi nu în primul rând, valoric — şi-mi declară că mă adoră. Incontestabil, e un gentlemen — specimen din ce în ce mai rar — şi asta mă determină să-i iert multe. Şi azi, după cinci ani, se ridică din fotoliu când îmi aprinde țigara, îşi cere scuze pentru orice fleac, nu se încheie la pantaloni în fața mea... Alături de Liviu am descoperit un fenomen pe care nu-l credeam posibil: e îngrozitor să n-ai cu cine te certa. Disputa e unilaterală, n-ai partener, te certi singur. Evident, ai totdeauna dreptate, eşti necontrazis, dar nu şi victorios...

În casă e linişte, se aude doar tic-tac-ul pendulei, n-aş suporta muzică, orice zgomot îmi amplifică durerea. Am noroc că băiețelul vecinilor de la etaj e plecat în vacanță, la bunici. Am impresia că-i un copil țicnit. După bubuielile pe care le comite, pot să jur că se urcă pe dulap, bibliotecă sau ce naiba or avea în casă şi plonjează în cap.

Sună telefonul. Totdeauna la aceeaşi oră, când nu ne vedem. Şase.

— Te ador, scumpa mea. Te simți mai bine?

Ştiu că nu mă adoră. E doar afectuos si tandru. Şi mai ştiu că nu s-ar despărți de mine niciodată. Îmi face plăcere de fiecare dată să-i aud glasul, un bariton cald; vocea şi mâinile bărbaților au pentru mine o importanță specială.

— Nu grozav. Chiar rău, dar asta-i situația.

— Vrei să vin?

De la bun început, ne-am păstrat domiciliile, deşi se întâmpla, uneori, să nu ne despărțim câte o săptămână sau chiar mai mult. Fiecare din noi a făcut-o însă din rațiuni distincte.

— Nu. Arăt şi pe din afară şi pe dinăuntru oribil.

— Cum vrei tu, iubito. Dacă ai nevoie de ceva, sună-mă. Sunt acasă.

— Nu mă poți ajuta cu nimic.

Îmi amintesc că sunt fată bine crescută şi îi mulțumesc. Încheie tandru, ca de obicei:

— Am să te chem mai târziu, să te sărut de noapte bună.

O va face la zece. Până atunci va citi ziarele. Consumă toată presa, de toate culorile ("ca să am argumente, înțelegi..."), pe fundal de muzică rock. Nu ştiu cum suportă hărmălaia de răgete — mie îmi dă senzația unei zavistii într-o grădină zoologică —, absența melodiei, glasurile isterice. Eu am rămas la Tom Jones, Elvis şi Julio Iglesias... Adică la vedetă şi cantabilitate. "Corurile" nu mă conving decât la operă sau în situații... patriotice. Care-i bun se detaşează de turmă. Dar, sufleteşte, Liviu e mult mai tânăr ca mine.

Călin, bărbatul de la anticariat, soseşte la şase şi jumătate. Am reuşit să-mi pun o rochie de casă şi, cu cazne cumplite, să-mi trec pieptenele prin părul năclăit. De câte ori mă fulgeră durerea, transpir rece din cap până în picioare.

E agitat, obrajii de obicei palizi sunt vopsiți de ger într-un roşu care bate în ciclamen. Îşi scoate dezinvolt scurta şi declară senin, cu lipsa de tact proprie tinereții.

— Nu arătați deloc bine... Afară-i un ger cumplit...

Puțin îmi pasă, ca şi de regretul lui că n-a găsit pe itinerar nici o florărie deschisă. Ard de nerăbdare şi emoția mă face să-mi uit ceafa bolnavă. O rămăşiță de convenționalism mă sileşte la un minimum de ospitalitate.

— Dacă vrei să te încălzeşti puțin, te serveşti singur. Nu mă pot mişca.

Îi arăt barul mascat într-o comodă franțuzească. Fusese trăsnaia lui G. şi nu ieşise rău.

Călin refuză dând din cap:

— Săru' mâna... La noapte am de învățat...

Se uită la mine într-un chip ciudat. Mă simt agitată la culme, mă ustură pielea capului şi încerc senzația dezagrebailă că am un păr... electric. Călin declară brusc.

— Şi pe dumneavoastră vă cheamă Laura. Am văzut pe tăbliţa de la uşă. Pe cartea de vizită n-aţi trecut decât iniţiala: L.

— Şi?

Încearcă să zâmbească şi ridică din umeri:

— Chestiunea mă captivează. Încerc să înţeleg...

— Şi eu încerc.

N-am chef ca băiatul ăsta să se insinueze în viaţa mea, să-mi cunoască obsesiile. E un coşmar care mă priveşte.

— Ce-ai găsit?

Deschide mapa şi zăresc maşinal un teanc de notiţe, o cravată cu nodul gata făcut, câteva bomboane în staniol. Scotoceşte printre hârtii şi, în sfârşit, îmi întinde o carte poştală. Înfăţişează Gara de Nord — faţada principală cu statuia lui Duca: un tramvai urcă pe Calea Griviţei.

Gândul care mă fulgeră totdeauna în asemenea ocazii revine: "câţi dintre pasagerii de atunci or mai fi în viaţă?" Citesc textul de pe verso:

*Lui Anton, suflet cald de prieten, aceeaşi afecţiune curată şi un ultim gând, înainte de plecarea trenului. M-am răzgândit şi las Parisul pentru la iarnă. I-am preferat Zürichul. Laura, 19 octombrie 1929 — Gara de Nord.*

Rămân o vreme cercetând caligrafia bine cunoscută. Buclele mele ample, punctele care se depărtează de tija i'-ilor, parcă suflate, semnătura largă, cu *a*-urile foarte accentuate.

— Ati observat? E acelaşi scris. Şi mai vizibil la adresă. Simte nevoia să-mi explice: "Adresa se scrie totdeauna mai atent şi mai citeţ".

Are dreptate: "Monsieur Anton Hageţanu, strada Nalbei 21 —Bucureşti." Literele, sunt aproape caligrafice.

Ideea pe care o ocoleam devine acum certitudine. Am mai trăit într-o perioadă, care începe în jur de 1900, mai existam în anii '30, apoi m-am scufundat fie în necunoscut, fie în eternitate.

Mâinile şi picioarele îmi sunt îngheţate şi simt că, dacă nu vreau să înnebunesc, trebuie să aflu adevărul, să-mi descopăr alter-ego-ul, cine şi cum m-a precedat.

— Din păcate, oftează Călin, nu cunoaştem numele.

Sunt neatentă:

— Poftim?!

— Spuneam că, dacă i-am şti numele de familie, ne-ar fi mult mai simplu...

— Simplu, ce?

Bărbosul zâmbete timid şi poznaş în acelaşi timp.

— Mi-am dat seama că încercaţi să daţi de urma acestei persoane. Şi că-i semănaţi. La mijloc e o chestiune ciudată care, vă spun drept, mă... vrăjeşte.

Mă crispez. Cu toată tulburarea care mă stăpâneşte, îmi repugnă gras ideea că, pentru băiatul ăsta, am devenit un subiect de senzaţie. Simte că m-a nemulţumit — are antene, mă voi convinge în timp, de o sensibilitate specială — şi completează repede:

— Să nu mă înţelegeţi greşit. Eu am trăit cândva ceva asemănător. Vreau să vă ajut. De aceea ziceam că dacă doamna în cauză ar fi semnat cu numele întreg, am fi avut mai multe posibilităţi s-o găsim.

Spun obosită:

— Când te adresezi intimilor, nu iscăleşti cu numele de familie.

— Ce păcat! exclamă naiv. Am fi putut studia arhivele, eventual un anunţ la Mica Publicitate. "Căutăm pe..., care a cunoscut-o pe... ş.a.m.d." E un procedeu frecvent.

— Da, spun, gândindu-mă la anunţul lui Dănuţ Crişan, e frecvent, dar neeficace pentru noi. Contemporanii... — fac un efort — ...persoanei pe care o căutăm nu mai există. Cred că ar fi avut azi peste o sută de ani.

Îmi şterg fruntea asudată cu mâneca rochiei de casă, fără a mai ţine seama de ineleganţa gestului. Mă simt frântă şi abia aştept să mă întind pe patul meu nenorocit, o scândură acoperită cu o saltea subţire. Călin se joacă nehotărât cu fermoarul jachetei.

— Permiteţi-mi să vă ajut... Am să mai caut. Am prieteni şi la alte anticariate.

Sunt ingrată, dar abia aştept să-l văd ieşit pe uşă:

— Mai ai şi slujbă, cursuri, părinţi...

Schiţează un surâs:

— N-am părinţi.

— Iartă-mă, rostesc convenţional, apoi burghez: Oricum, te-ai deranjat prea mult.

— Nu! Nu! Îmi face plăcere să vă servesc.

Dacă aş avea jumătate din anii pe care-i împlinesc sau măcar cu zece-cincisprezece mai puţin, mi-aş închipui că bărbosul e pe cale de a face o mică pasiune. Dar la aproape cincizeci de ani şi, mai ales, cum arăt acum (galbenă, oribilă, crispată), ipoteza e aberantă.

Călin continuă să-şi ofere serviciile precipitat:

— Am o anumită experienţă... O să vedeţi... Pot să vă ajut şi altfel... nu vă simţiţi bine... Pâine... lapte... Nu-i o problemă... Ştiu să şi gătesc... Am luat o dată un campionat în tabăra de la Costineşti. Am confecţionat o sută de sarmale în douăzeci de minute. I-am tăiat pe profesionişti... Un bucătar din Baia Mare nu mă înghite nici azi pe chestia asta...

Se uită la mine cu ochi lucioşi şi, mă repet, dacă aş fi oleacă mai frumoasă, aş zice ca la o icoană. Nu mă pot împiedica să zâmbesc:

— Ce copil eşti, Dumnezeule!

Simte că m-a câştigat şi râde fericit:

— Promis? Mă primiți în echipă?

Dau din umeri a neputință, continuând să surâd cu ceea ce îmi închipui eu că ar fi o expresie matern-îngăduitoare.

— Ți-a rezistat vreodată cineva?

— Gazda Când întârzii cu chiria, nu mă iartă deloc... Doamnă, fug, ca să nu vă răzgândiți! Mâine dimineață vă aduc lapte.

— Dar nu beau lapte!

— Ce importanță are? Mie-mi face plăcere.

La zece mă sună Liviu. Punctual ca întotdeauna. A vorbit cu Dorin, care l-a informat că aştept vizita "tipului de la anticariat".

— Mie nu mi-ai spus nimic.

Aserțiune simplă, nu interogație. Eu — pauză. Liviu continuă pe un ton vesel:

— Cel puțin a venit?

— Da.

— Şi? Ce noutăți?

— N-are importanță.

În realitate, mă enervează că nu-mi acordă credibilitate, că nu pot discuta cu omul care azi mi-e cel mai apropiat de pe toată planeta. Afirmația poate să pară gravă, excesivă, dar, din nefericire, aşa stau lucrurile. Iar el tratează totul drept o fantezie sau o "țăcăneală". Insist, neagă evidența.

— Facem pe misterioasa?

— Da. Sunt misterioasă, panicoasă, isterică şi tot ce vrei tu. Dar mai ales obosită. Important este că te iubesc.

Îl simt impresionat. Spre deosebire de el, care mă adoră la fiecare zece minute, eu folosesc verbul cu parcimonie. Glasul e uşor tulburat.

— Eşti sigură?

Mă străfulgeră o replică tâmpită:

— Uită-te dimineața în oglindă, înainte de a te rade şi de a te spăla pe dinți.

— Ce naiba vrei să spui?

— "Marea dragoste vede... şi totuşi iubeşte". Te-am citat.

Închid telefonul. Ştiu că e perplex. Pe mine mă apucă un râs nervos. Dar, din cauza convulsiilor, mă apucă şi durerea de ceafă, aşa că mă simt obligată să mă stăpânesc. Hotărât, încep să pierd Nordul.

Mă uit insticntiv spre consola de sub oglindă, unde am pus fotografia Laurei 1928. Zâmbeşte, şi buzele, o văd limpede, articulează mut:

"Cândva, şi eu..."

Restul cuvintelor nu-l pot distinge.

"Încearcă să te desprinzi, să scapi de obsesie, mă pisează Liviu. Tu trăieşti acum retro, în tunelul timpului, care ştii bine că nu există, dar v-a zăpăcit pe toți televizorul.Ce Dumnezeu!Eşti femeie matură! Science-fiction se consumă la cinşpe ani!"

Asta, când mă ia cât de cât în serios. În rest, continuă să bagatelizeze.

Fac eforturi, dar nimic nu mă scurtcircuitează. Nici măcar presa cu bârfe despre Ceauşeşti — averea lor, contul din Elveția, amorurile Zoei ori articolele-haznale scrise de vidanjori şi depanatori de pisoare. Hotărât, politica nu mă mai pasionează, mi-e indiferentă boicotarea opoziției în parlament, în ce măsură a scăzut cota de popularitate a guvernului, care sunt şansele lui Mihai... Acum patru zile eram în stare încă să rup orice relație cu contraopinenții mei. De altfel, nu-s nici două săptămâni de când am refuzat să-i predau colecția de iarnă Delphinei —boutique-ul deschis pe Academiei —, pentru că patroana e o cretină obtuză, abonată la ziare imposibile. Am pierdut ceva parale, dar în viață esențial este să ştii să-ți menajezi nervii şi ficatul.

— Ghinionul tău, îmi spune Liviu, este că ai prea mulți bani pe care-i câştigi pocnind din degete.

— Pocneşte şi tu!

Se uită trist la mine.

— Iar faci pe nebuna?

Îmi cer scuze. În realitate, problema banilor s-a pus de la început între noi, ca un spin.

Liviu, inginer, limitat la un salariu fix, se simte umilit de inferioritatea lui financiară. În această privință, a rămas la mentalitatea care mai dăinuia încă în generația părinților noştri că, într-o familie, într-un cuplu, bărbatul trebuie să fie principalul furnizor de venituri. A profita de confortul pecuniar al femeii însemna a fi peşte. "Eu unul n-am vocație de *maquereau."* Este cred şi motivul cap de listă pentru care nu insistă "insistent" să ne căsătorim.

Îi apreciez demnitatea, dar mă simt iritată. Atâta vreme cât eu n-am suspiciuni, nu văd de ce-ar face el caz. Nu acceptă cadouri mari din partea mea, împărțim obligatoriu absolut toate cheltuielile şi, din cauza asta, concediile noastre sunt ratate.

— Mă enervezi cu mentalitate asta masculo-primitivă.

— N-ai decât, spune-i primitivă, dacă vrei.

— Dar e absurd! şi încep să ţip. Ştiu că absolut toţii banii îi cheltuieşti cu mine.

— Firesc!

— Atunci e la fel de firesc să-i cheltuiesc şi eu pe ai mei. Nu înţeleg de ce, dacă am chef să merg la Aro, sau la Rex, sau la mama dracului şi să beau whisky, şi am posibilitatea s-o fac, să mă duc la bomba de după colţ, ori pe plajă, şi să consum o bere infectă à la Mitică Sindicat, pentru că nu dispui şi tu de acelaşi portofel! Iar eu pot s-o fac pentru amândoi. Pentru omul care mă iubeşte şi pentru mine. Dacă n-aş avea această convingere, fii sigur că n-aş scăpa nici o centimă. Ei, fir-ar să fie! O singură dată pe an plec în vacanţă şi vreau să mă simt bine!

— Şi *eu* doresc acelaşi lucru, draga mea.

— Atunci să ne simţim dracului!

— Perfect. Îţi promit că o să fac un CAR pentru concediu şi vom cheltui ca nababii. Eşti mulţumită?

— Ăsta-i şantaj!

— În parametrii existenţi, ador să fiu şantajist.

Îl privesc lung.

— Cred că altceva se petrece cu tine, Liviule. Te admiri neîncetat. Dai impresia că încă nu te-ai obişnuit cu propriul tău "formidabil", nu te mai saturi să te miri de propria-ţi făptură...

De dimineaţă mă simt ceva mai bine. Gâtul însă tot nu-l pot mişca, nu pot ridica braţul mai sus de douăzeci de centimetri peste centură.

E o duminică mohorâtă, închisă, cu lumina aprinsă toată ziua. Străzile sunt pustii ca în week-end-urile "capitaliste". Sub Ceau-şescu, ciudat, era mai multă animaţie. Mă tot întreb unde dispar bucureştenii sâmbăta şi duminica. La preţurile care se umflă galopant, escapadele afară din oraş nu mai sunt comode, restaurantele au încetat de a fi un fenomen românesc. Sunt frecventate de străini, studenţi arabi, greci, israelieni, oameni de afaceri, turişti. Ici-colo, câte o paraşută de-a noastră scoasă "la grăunţe" şi un Nelu Vagabondu', contra niscai partide de picioare în aer...

Şi, tot ici-colo, mese cu câte două-trei animatoare, foarte tinere, foarte frumuşele, dar evident lipsite de profesionalism, trăgând câte un ceas de o cafea, în aşteptarea muşteriilor.

Surprind privirea Laurei. Am impresia că mă urmăreşte indiferent că mă îndrept spre baie, dormitor sau balcon. Doar că nu întoarce capul şi în spate. Fireşte, Liviu pretinde că bat câmpii şi diagnostichează scurt: "Toate fotografiile portret *fac* la fel. În locul tău, aş arunca-o naibii sau cel puţin aş culca-o cu faţa în jos. Încep să cred că eşti masochistă".

Am încercat o singură dată, dar n-am rezistat mai mult de un sfert de oră. Aveam senzaţia că aud scâncete în odaie. Clar, mi se răsucesc minţile...

Trebuie să fac ceva! Să mă deconectez măcar o oră, o jumătate... Zece minute...

Mi-am notat numărul în agendă, aşa că îl găsesc imediat. Îmi răspunde o voce masculină de fumător îndrăcit. Spun bună-ziua, consum toate convenţiile legate de deranj...

— Vă sun în legătură cu anunţul din ziar al doctorului Dan Crişan... Sunt o fostă colegă... Scuzaţi-mă (râd prosteşte, dar asta-i uzanţa), nu ştiu cu cine vorbesc.

— Cu soţul unei alte colege... Tica Brebenaru, mă rog, acum Preda.

— A! Exclam instinctiv: Tica şi Ica.

Erau surori gemene şi ne plăcea să le socotim mascota clasei. Două rătişoare nostime, grăsulii, bine dispuse fără pauză şi care semănau, dar nu până la confuzie. Nimic din legendele gemenilor care "driblează" profesorii, răspunzând unul în locul celuilalt.

— Exact! pare încântat Preda. Tica şi Ica. Tica nu-i acasă, dar se întoarce până la prânz. Cine să-i spun că a căutat-o?

— Laura... Laura Florescu. Dacă-mi permiteţi, am să revin.

Îmi aprind o ţigară şi mă surprind în oglindă zâmbind. De fapt, zâmbesc cu toată fiinţa, zâmbesc frânturilor de imagini care se rostogolesc ca un şirag de mărgele scăpate din fir; simt brusc în nări izul acela iute de adolescentă efervescentă, nu prea îngrijită, specific claselor de fete, care le determina pe profesoare să deschidă geamurile în februarie. O aud pe Teodoreasca de Desen, diriginta noastră până la sfârşitul liceului:

— Mai spălaţi-vă, fetelor, pentru Dumnezeu! Sunteţi domnişoare mari! Miroase aici ca într-un dormitor de infanterişti.

Bărbatu-său, mort pe frontul de răsărit, fusese colonel de cavalerie.

Nu auzisem pe atunci de spray-uri deodorante, în lipsa cronică a păcurii, a lemnelor şi a buteliilor de aragaz — după patruzeci de ani, acelaşi "mango", cât am progresat!, dar nu mă mai interesează politica! —, apa era îngheţată şi îţi trebuia oleacă de curaj să te speli până la brâu.

Prin corelaţie, îmi amintesc de Felicia Coman. Avea întâlnire cu "marea ei dragoste", un vlăjgan de la liceul de băieţi, "Doru Staicu dintr-a X-a"... Ce curios că-mi amintesc asemenea fleacuri...

— ...Când să ajung la uşă, babaca îmi strecoară un far: "Felix, eşti murdară pe gât. Nu poţi ieşi în halul ăsta." M-am gândit să-mi despletesc părul, dar bătea vântul.

— Şi ce-ai făcut?

— Mi-am pus eşarfa verde cu buline...

După foarte mulţi ani, am întâlnit-o la o recepţie oferită de ambasadorul Italiei la Athénée Palace. Era cu soţul ei, celebrul chirurg S. Felicia, în mare toaletă — furou de paillete negre şi un boa superb care-i

ajungea până la călcâie —, era o apariţie care-ţi tăia respiraţia. Când ne-am sărutat, am şoptit zbârlindu-i părul de la tâmplă:

— Tot nu te-ai spălat pe gât?

Spre deosebire de celelalte colege, Delia Dumşa era totdeauna impecabilă. Avea doar două costumase la care schimba diferite bluze, ieftine în fond, dar capodoperere de artă spălat-călcat. Cum izbutea, nu înţeleg nici azi. Noi o porecliserăm "fetiţa cu periuţa", pentru că în ghiozdan avea totdeauna o pijama şi peria de dinţi. Nimeni nu ştia unde locuieşte şi, aveam s-o aflu mai târziu, când am devenit prietene intime, că nici măcar ea n-ar fi putut să dea o adresă. De la zece ani, de când ambii părinţi fuseseră închişi — sânge albastru şi moşii —, dormea aproape în fiecare noapte în alt pat. Puţinii prieteni ai familiei — toţi nume simandicoase scoase din manualul de istorie — încă "necofraţi", dând dovadă de o inflexibilă solidaritate de clan, îi ofereau ospitalitate cu rândul. Bunică-sa, prinţesa Anette R., se interesa în fiecare dimineaţă telefonic, unde poate fi cazată *la petite*.

Aveam paisprezece ani pe-atunci şi mi se părea extraordinară această existenţă nomadă, pe care o consideram de altfel o aventură excitantă, de un exotism încântător. Mai uimitor mi se părea însă faptul că, de la zece ani, Delia ducea o viaţă independentă, scăpată practic de sub orice control.

— E grozav! îi spuneam, prăpădită de admiraţie.

Se uita la mine cu ochii aceia imenşi şi zâmbetul princiar, pe care-l avea încă de pe atunci. Zâmbetul şi mersul...

— Destul de incomod. Toate lucrurile mele sunt împrăştiate. Doar cărţile şi caietele le ţin la bunica.

Se ducea la ea în fiecare zi, după şcoală. Prinţesa îi comunica unde avea să înnopteze şi luau "dejunul" împreună. Prânzurile lor! Cele mai amuzante mese, pe care le invidiam din tot sufletul. Mi se păreau graţioase şi exotice, cu ceva din veselia şi improvizaţia meselor la iarbă verde, juvenile şi pline de surpriză. Indiferent de *menu,* mâncau în porţelan de Sèvres şi cu tacâmuri de argint. În mod categoric, bătrâna trebuie să fi avut un stomac de fier, iar inconştienţa ei ţinea, într-un fel, de fantastic.

"Niciodată nu mi-aş fi închipuit că aş putea învăţa să gătesc! afirma cu suficienţă. Omletele mele sunt de-a dreptul extraordinare!"

Delia era absolut de acord, iar, ulterior, partenerii ei aveau să-i reproşeze mereu acest gust bizar pentru ceea ce, de pildă scriitorul numea "merinde de golan".

Bunica şi nepoata, în fiecare zi şi ani de zile, au mâncat cu reală plăcere mezeluri, ouă — felul de bază, supe în plic, iar când prinţesa se simţea în dispoziţie culinară de excepţie — macaroane cu brânză.

— N-ai putea locui totuşi la cineva anume? Adică să te stabileşti?

Delia îşi clătina pletele blonde, cu adevărat mătăsoase, mult apreciate de băieţi, în general.

— N-am la cine. Şi aşa deranjez... Ninon Vernescu stă într-o mansardă. Când îmi pune patul de campanie, nu mai poate ajunge la toaletă. Băicoienii — sunt patru — locuiesc într-un demisol. E atât de îngust, că ne îmbrăcăm cu rândul... Tante Mathilde, ca şi bunica, ocupă o jumătate de hol comun, numai că ea şi-a ridicat un perete de scânduri. Mai bine s-a aranjat Alexandra Filipescu. Are o garsonieră, dar şi un amant E încă tânără, înţelegi? Împlineşte douăzeci şi cinci de ani... Dar am noroc că toţi stau în centru.

Nimeni la şcoală nu intuia itinerarul de existenţă al Deliei. Azi ar părea ciudat, căci copilul acela blond, care se distingea la o primă şi singură privire dintre alţi o mie, era ermetic, rezervat, lipsit de reacţii şi veselie. Nu râdea aproape niciodată, fără să fie tristă. De fapt, n-o amuzau fleacurile care ne amuzau pe noi, era mirată sincer şi nu atitudine impusă, când noi, topite de comicul nespus al unei situaţii, izbucneam în hohote de râs.

Profesoarele nu erau însă surprinse, nimeni n-o lua la rost pentru absenţele nepermis de multe, nimeni nu se sesizase că părinţii Deliei, vreun tutore sau orice neam nu puseseră o singură dată piciorul în şcoală.

Era atmosfera care caracteriza anii de după reforma învăţământului. Dascălii erau plictisiţi, consternaţi de aberaţiile conţinute de noile manuale; ei înşişi trebuiau să "înveţe" materia înainte de a o preda, interpretată în lumina materialismului dialectic şi folosind experienţa dascălilor sovietici. Plictisiţi, perplecşi, resemnaţi, se simţeau amploaiaţi jalnici, mistificatori fără voie, hăituiţi de şedinţe, cursuri de Istoria Partidului şi limba rusă. Tot atunci au descoperit înspăimântaţi Dosarul.

În consecinţă, lecţiile erau predate mecanic, nu se învăţa nimic, se copia în voie, chiulul prospera fără ca cineva să se sesizeze. De altfel, majoritatea profesoarelor noastre erau cadre vechi, "cocoane" între patruzeci şi cincizeci de ani, soţii sau văduve de foşti ofiţeri superiori, magistraţi, avocaţi, înalţi funcţionari. Doar una, culmea, de Limba Română!, tovarăşa H, singura căreia îi spuneam la indicaţie expresă tovarăşa, restul erau Doamne, o scârbă frumuşică de altfel, ne făcea să simţim biciul regimului şi ce va să zică lupta de clasă. Ne asmuţea una împotriva celeilalte, folosind metode oribile. Prin clasa a V-a, de pildă, la orele de dirigenţie, obişnuia — aveam cursuri după-amiaza din cauza lipsei acute de spaţiu şcolar — să ne întrebe prin sondaj ce am mâncat la prânz. Evident, mai erau copii ai căror părinţi, necompromişi în politică şi avantajaţi de profesiune — medici, dentişti, avocaţi, ingineri — le puteau asigura încă o existenţă confortabilă. Mare parte însă dintre fetiţe proveneau din mica mahala sau de la ţară.

Doamna H. folosea diabolic metoda intuitivă. Dacă, de exemplu, Alice C, copil de medic, povestea că a mâncat la prânz friptură de pasăre şi o protocală, următoarea "intervievată" era P. Dumitra, a cărei mamă, abandonată de bărbat, spăla rufe în mahala. Dumitra se sătura de regulă cu fasole, ciorbă de ştevie,praz. Realizat contrastul, tovarăşa H. exclama, "quod erat demonstrandum!", triumfător şi invariabil:

"Vedeţi, copii! partidul şi tovarăşul Dej vor avea grijă ca într-o zi să aveţi toţi pe masă friptură şi

portocale... Acum veți înțelege mai bine versurile marelui nostru poet A. Toma. Ele reprezintă mânia cinstită a unui poet al clasei muncitoare, îndreptată împotriva huzurului claselor exploatatoare..."

Bineînțeles, se referea la subtilele stihuri "..icrele şi şampania, paştele şi grijania!...", merindea cu care se ghiftuise dihania burghezo-moşierească.

Pe Delia n-a suferit-o de la început. (Ne-a fost profesoară de Română până la sfârşitul liceului.) Cred că era o ură organică; Delia polariza toate însuşirile inimitabile şi inconfundabile ale clasei sale, stimulând implicit resentimentele otrăvite, de galbenă invidie, împotriva aceleiaşi caste, ale tov. H.

Tot din clasa a V-a, o altă amintire:

— Unde ai făcut şcoala primară, Dumşa?

Delia a reflectat câteva clipe.

Avea de mică o voce gravă, neaşteptat de matură, nu atât din pricina timbrului, cât a cumpănirii, a calmului care trăda o siguranță de sine ieşită din comun la un copil de zece ani.

— Am terminat-o la Iulia Haşdeu.

— Ai terminat-o...

Tovarăşa H. sesizase o nuanță. Vigilentă, mereu trează, atentă la fenomenul luptei de clasă, s-a interesat:

— Dar unde ai început-o?

— La *Maison des français.*

— Aha!!

Acel "aha!" prefigura toate persecuțiile, şicanele, răutățile care aveau s-o asedieze pe Delia vreme de cinci ani... Nu mi-am putut niciodată explica resentimentul care, raportat la subiect —un copil —, căpăta dimensiuni înfricoşătoare cu tentă patologică. Şi mai greu de înțeles, pentru că tovarăşa era o brună aproape frumoasă, cu ochi albaştri, minionă. Se îmbrăca bine, cu gust şi nu era lipsită de distincție. Oare ura împotriva unei întregi clase şi-o concentrase în făptura Deliei Dumşa pentru că aceasta simboliza seducțiile acelei lumi privilegiate către care tovarăşa aspirase cândva? M-am gândit mai târziu, dacă nu cumva nefericita — după intensitatea ranchiunei trebuie să fi fost o fire pătimaşă, înfocată — fusese nebuneşte îndrăgostită de vreun june aristocrat şi plantată pe vreo uliță a uitării. Amintire-compensație, câteva carate într-o cutiuță de catifea, uitată discret pe marginea toaletei. Nu ştiu, dar de un lucru sunt convinsă. În această înfruntare mută, Delia ieşea totdeauna victorioasă. Primea cu linişte princiară micile mizerii (mari, raportate la viața de elev). Le ignora cu atâta suverană indiferență, sugerând cât se poate de limpede că e invulnerabilă — o atitudine instinctivă, ținând de structura ei, căci la vârsta aceea nu şi-ar fi putut-o inventa şi impune —, încât tovarăşa H. se simțea uluită, dezarmată, turbată. Cred că lipsa de reacție a Deliei o făcea să ia după ore caşete pentru ficat...

Delia era o elevă capricioasă; învăța când avea chef şi numai ce-i plăcea. Un stil de viață şcolară de neînchipuit înainte sau după anii '60, când s-a revenit la liceul de unsprezece şi apoi douăsprezece clase.

Dar, în degringolada primului deceniu de după anii '50, când profesorii erau notați pozitiv în funcție de numărul promovaților şi aveau obligația să-şi mediteze vara propriii corigenți, totul era posibil.

Delia a profitat mai mult decât oricare dintre noi de conjunctură. Nu învăța mai nimic, habar n-avea de orar, venea cu caietul de matematică la ora de fizică, dar română ştia. Îi plăcea să citească şi avea simțul limbii. La vremea aceea cred că era cea mai instruită fată din clasă. Necenzurată acasă, dând cu tifla materiilor care n-o interesau, devora tot ce găsea în resturile de biblitoecă ale gazdelor ei. Aceştia nu-i controlau nici volumul, nici calitatea lecturii şi a fost prima din clasă, la doisprezece ani, care citise *Le mariage parfait.* Ştia pe dinafară tot Eminescu, pe Shakespeare îl simțea prieten apropiat, "se culcase" — pentru că ținea cărțile în pat; expresia ei din ultimul an de liceu — cu Blaga, Arghezi, Ion Pillat, înainte ca noi să fi auzit desluşit despre ei... Când, pe la treisprezece ani, i-am declarat cu toată seriozitatea că cele mai bune romane care s-au scris vreodată sunt *Scrisoare de dragoste* a lui Mihail Drumeş şi *Cişmigiu et comp.,* a zâmbit şi m-a sărutat matern pe frunte: "O, micuța mea!"

M-am simțit ofuscată. Era doar cu un an mai mare ca mine.

Delia stătea mai prost cu ştiințele pozitive, dar în clasă se practica intens trocul. De pildă, Iosefina (Ioji), artizană îndemânatică încă de pe atunci (azi are două boutique-uri pe Madison Avenue), oferea o broşă de lemn contra cincisprezece lei sau două teme scrise la "limba română". (Acum câțiva ani, scotocind prin suvenirurile mele de liceu, am dat peste o astfel de mostră. Este rotundă, de mărimea unui capac de borcan de iaurt. Pe fondul alb se răsfață un gândac roşu, furia gărgărițelor din adolescența acelor ani, cu buline negre. Pe spate, agrafa e improvizată dintr-un ac de siguranță.) Se purtau la bluzele cu guleraş "bebe", sus, peste primul nasture.

Delia îşi oferea temele de gramatică şi analizele literare *(Lazăr de la Rusca, La masa verde, Surâsul Hiroşimei,* Djambul Djabaev — marele rapsod sovietic) contra problemelor de fizică şi matematică.

Temele Deliei, notate cu 5 — nota maximă în liceul de zece clase — în caietele colegelor, nu obțineau mai mult de 3 pe propriile lucrări. Îşi ridica extemporalul sau teza de la catedră liniştită, egală, cu chip imobil. Cred că atitudinea o scotea din sărite pe tovarăşa H., ar fi intrat cu unghiile în obrajii de un palid rozalb, ca ai trandafirilor de pe porțelanurile rococo. Eu mă simțeam sufocată de revoltă şi admirație.

— De ce nu faci scandal? Trimite-o pe bunică-ta, măcar o dată, să stea de vorbă cu poarca asta! Te persecută!

Delia zâmbea:

— De ce s-o deranjez pe prințesă pentru asemenea fleacuri? Una ca H. n-ar fi rămas la noi nici ca

subretă.

Şi-a muşcat buzele şi a aruncat în jur o privire neliniştită. Nu era genul de afirmații recomandabile în anii aceia, în plină şi viguroasă dictatură a proletariatului, şi nici mai târziu; în afară de asta, Delia era prea bine crescută, ca să nu-şi camufleze disprețul pentru cineva socotit inferior. "Cu slugile, o dădăcea bunică-sa, să fii totdeauna de o desăvârşită politețe. Doar cumetrele parvenite îşi înjură servitoarea. După ce o fac hoață şi o amenință cu poliția, trec la confidențe..."

— Puțin îmi pasă, a completat Delia. Ce importanță are nota tovarăşei? în general, ce faci cu notele în viață? Cine-şi va mai aminti, nu mai departe de săptămâna viitoare — nici măcar eu! —de nota de la extemporal...?

Eram de-a dreptul uluită. Elevă mediocră, nu prea aveam parte de note mari; când primeam un 5, mă simțeam literalmente scăldată de fericire şi abia aşteptam să le-o comunic alor mei. Făceam cunoştință atunci, dar fără să-l înțeleg, cu sentimentul în formă precoce al zădărnicie. Un sentiment care pe Delia a însoțit-o mereu şi cu fidelitate. Pretutindeni şi în toate, chiar în cele mai expansive momente ale vieții ei. Până azi, sunt convinsă, dacă Delia mai trăieşte.

La opt fără zece o sun din nou pe Tica. Fără zece, ca să n-o deranjez de la "Actualități". De la Revoluție încoace, am început să ținem seama de programul TV. Tot e ceva! Sub Ceauşescu puteai telefona la orice oră, fără teamă că deranjezi.

După treizeci de ani, constat că Tica nu şi-a schimbat stilul. Glasul e triumfal: "Vine Crăciunul! Am câştigat Premiul Nobel sau fii-mea e Miss România!" Cam ăsta e tonul. De altfel, una din cele mai seducătoare însuşiri ale "cuplului" Tica şi Ica sau "Duo Brebenaru" era acest entuziasm, această explozie de prietenie fierbinte cu care te întâmpinau. Simțeai că, prin simpla prezență, le umpli de fericire. Şi mai simțeai că sentimentul nu era factice, nici complezent, chiar dacă era trecător şi dăruit cu generozitate tuturor cunoştințelor.

— Mi-a zis Preda — genul care-i spune soțului, în apel direct sau vorbind despre, pe numele de familie — că m-ai căutat. Mi s-au tăiat picioarele, tu! E extraordinar! Câți ani sunt de când nu ne-am văzut...? Fan-tas-tic! ! ! Ai citit anunțul... Mi-am închipuit.. Dănuț e boss mare la el, acolo, în California... O caută pe Delia... Nu se uită la bani... Tu mai ştii ceva?

— Ultima oară când am văzut-o era tot superbă.

— Da, dragă, superbă! M-am gândit de multe ori la ea. Era atât de frumoasă, că până şi defectele o avantajau.

Tica are dreptate. Delia avea unele defecte. De pildă, gâtul prea scurt, parcă fără ceafă. Cusurul în sine îi dădea însă un aer de neajutorare, care trezea instincte virile în pieptul bărbaților. Simțeau nevoia spontan s-o ia sub ocrotirea lor, iar de aici, până la a-şi pune singuri lesa, rămâneau circa doi milimetri.

Mă surprinde însă finețea observației. Tica n-a fost în viața ei o subtilă. N-avea, n-are timp. E veşnic preocupată de ceva, agitată, pune întrebări fluviu la care nu aşteaptă niciodată răspunsul. O întrerup:

— Ce face Ica?

— Splendid! Are cinci fete, ca regele Mihai... Ce zici, are vreo şansă?

Mă simt complet zăpăcită:

— Cine?!

— Mihăiță. Eu, îți spun sincer, sunt promonarhistă. Bărbatu-meu râde de mine... Trebuie neapărat să-l cunoşti. E o dulceață, dar nu simte pulsul, înțelegi..., inginer-văcar eminent...

— Cum adică?

— Zootehnician... Cu rezultate extraordinare! A scos boul cu două capete şi vaca N. Preda, cu patru ugere... Un soi de Miciurin, îți minte? În materie însă de politică e nul... E zero!

Sunt din ce în ce mai aiurită, dar nu mă pot împiedica să râd:

— Mă, ăla te aude?!

— Bineînțeles. Bafta noastră e că nu mă crede. Zice că fac spirite.

Izbucneşte un vacarm îngrozitor. Răgete, urlete, bufnituri; îmi închipui că tipul opinteşte să-i spargă capul. Ca să mă fac auzită, răcnesc în aparat:

— Cred că am să te sun altă dată.

— Fii serioasă, Ica are cinci plozi, eu am treisprezece. Acum îi auzi pe toți!

De astă dată, realmente îmi vine amețeala.

— Ai mers cu indigoul?

— Treisprezece viețuitoare, scumpa! Doi Preduți junior şi unsprezece dobitoace: câini, pisici, peşti, păsări.

— Mda... Din câte îmi dau seama, peştişorii japonezi sunt cei mai zurbagii. Cu restul bănuiesc că te descurci mai bine.

Râdem, fixăm o întâlnire de principiu şi închid. Răsuflu uşurată. Tica e o persoană obositoare, în general. În actuala mea stare de spirit, aproape imposibil de suportat. Dar constat că vreme de jumătate de ceas am uitat de Laura. Laura 1928. Şi că am reuşit să râd. Acum, de-aş putea să dorm...

E abia ora 9. 21 la Radio. Cândva, abia acum începea ziua: rochie sau fustă îngustă, de preferință negre, cu şlițuri ample, zurgălăi — urechi, gât, poignet, degete, cât încape! — toc înalt, fond de ten. Eau de Roche ori Coty, aromele mele preferate şi... direcția Cina sau Bar...

E abia 9 şi vreau să dorm. Iau două algocalmine şi un oxa-zepam. Sper să mă anestezieze. Răpusă de somn, adorm neaşteptat de repede. Apuc chiar să sting *veilleusa.*

Spre două dimineața, coşmar. Cineva încearcă să intre în casă. Aud, prin vis, cheia mişcată în broască. Tot ca prin vis —sunt totuşi trează, dar numai amorțită — strig din pat:

— Cine-i?! Cine-i??!

Paşi perfect sesizabili se precipită pe scări. Spre etajul superior sau inferior, nu-mi dau seama. Incredibil, dar adorm iar.

Mă dezmeticesc de-a binelea, abia la 8 dimineața îmi aduc aminte — nesigur, cețos — de coşmar. Mă duc în vestibul. Sunt stupefiată! Cheia, pe care o învârtesc totdeauna de două ori, se află în broască, dar uşa e descuiată.

Derutată — am spaima hoților, aşa că este exclus să nu mă asigur în fiece noapte — mă întorc în living. Simt că îngheț: Laura 1928, fotografia ei, mă priveşte de jos, de pe blana de urs sintetic din fața căminului.

"Cum a ajuns acolo?" Ştiu sigur că am lăsat-o pe marmura căminului, lângă sfeşnicul de porțelan. Oricum, n-avea nici un sens s-o pun jos.

Sprâncenele Laurei se înalță uşor. E mirată. Mirată de mirarea mea: "Ți-am spus că am să mai vin."

**CAPITOLUL III**

Am dormit până târziu. Somn greu, fără vise, anesteziată de somniferul nou cu care nu sunt obişnuită. Când mă ridic din pat, constat că sunt la fel de înțepenită. Izbutesc anevoie să mă târăsc până la cutia de scrisori, ca să scot ziarul. În fața uşii găsesc două sticle de lapte, iar sub vizor, prinse cu scotch, trei fire de fresia. Călin a trecut deci pe la mine, înainte de serviciu, şi n-a vrut să mă trezească.

Zâmbesc impresionată. Gestul e de o delicatețe adolescentină, care aparține altei epoci. Are aroma atmosferei din *Cişmigiu et comp.* Poate mă înşel, dar nu văd un tânăr de azi lipind flori pe uşa unei demoazele. Mi-aduc aminte că, în perioada când îmi făcea curte, înainte de fiecare întâlnire, G. se interesa telefonic ce culoare are toaleta mea Florile pe care mi le aducea erau în nuanță... Dar şi asta se întâmpla acum treizeci de ani... Şi mai cred că nimeni nu ştia să facă sau să spună, mai bine ca el, lucrurile frumoase.

În timp ce beau cafeaua, îmi fac planul ca mâine dimineață să mă duc la investigație pe strada Popa Deciu, prima adresă de care dispun. Poate dau peste vreun moştenitor al destinatarei —Eulampia Paulian. Ea, sigur, nu mai există. Orice calcul aş face, în funcție de datele pe care le dețin, numele e prea "bătrân", ca să mai existe în carne şi oase. Da..., da, şi numele îmbătrânesc. E de-ajuns să dai o raită prin cimitirul Bellu. N-ai să întâlneşti, printre morții recenți, Eufrosine, Aspasii, Safte, Masinci şi Aretii sau de-alde conu Iorgu, Manolache, Constandin...

Eventual am, să-l rog pe Călin să mă însoțească. Sunt încă prea înțepenită, ca să mă descurc singură. Nici nu mă gândesc să apelez la Liviu. Nu i-aş putea suporta sarcasmele. Şi, în general, de-aici înainte nu-i voi mai pomeni un cuvânt despre Laura. Mă simt neputincioasă când îşi începe gargara de spirite şi mă enervez până la migrenă.

Totuşi, când soseşte la prânz — e vineri, zi scurtă —, mă răzgândesc spontan. E atent ca totdeauna: crizanteme pe care ştie că le iubesc şi un carton de la Capşa cu aperitive pentru două persoane (despre care iar ştie că le prefer celor mai elaborate merinde gătite): salam de Sibiu, ouă umplute, foie gras în aspic, buşeuri cu ciuperci, schweitzer. La prețurile practicate azi, distracția l-a costat şi o grămadă de bani.

— Nu trebuie să te ruinezi pentru mine.

— Atunci, recomandă-mi pe altcineva

Conform obiceiului, bem o votcă — am o şustă la magazinul diplomatic, unde, fie vorba între noi, întâlneşti mai mulți români decât "imperialişti veniți să ne cumpere țara" — şi fumăm cam un pachet de țigări înainte de masă.

Acum, în ambianța agreabilă din living-ul meu, sunt dispusă să privesc mai calm incidentul de azi-noapte. Sunt extrem de susceptibilă la decor şi îmi face realmente plăcere să privesc, multiplicate de oglinda de deasupra căminului, paharele de cristal şi scrumiera de argint scânteind la flacăra lumânării aprinse. Lumânarea e violetă şi se asortează delicat cu lilas-ul sfeşnicului de porțelan. Afară ninge, în casă e cald, iar Liviu arată deosebit de bine. Atât de bine, încât mă întreb de ce nu-l iubesc mai mult.

Mă ascultă, cu un zâmbet incert şi fără să mă întrerupă. La urmă, întreabă ca un idiot:

— Eşti sigură, sigură că ai încuiat uşa înainte de a te culca?

Sunt foarte decisă să nu mă enervez:

— Ştii că mi-e groază de hoți.

De fapt, nu ideea pagubei mă sperie, ci şocul pe care l-aş încerca trezindu-mă din somn şi dând ochi cu nişte necunoscuți fioroşi.

— Sigur, iubita mea, mă gândeam însă că erai drogată. Tu singură ai afirmat-o.

— Îmi amintesc precis, ştiu precis că am încuiat şi am lăsat yala în uşă. Şi tot atât de sigur ştiu că fotografia se afla pe cămin.

Mă priveşte neîncrezător, dar cel puțin are bunul simț de a-mi lăsa impresia că mă ia în serios.

— O.K., Laura! Considerând că asta-i situația de fapt, care-i teoria ta?

Intru între umeri şi-mi înfig degetele în carnea brațelor.

— Nu ştiu... Se întâmplă tot felul de chestii... Morți care vorbesc, obiecte zburătoare, prezențe invizibile care-ți întorc un apartament pe dos...

Liviu îşi reaprinde iritat țigara stinsă la jumătate:

— Aia de la Zig-Zag ar trebui să-şi facă Wassermanul. Au înnebunit toate muierile. Cel puţin la birou nu mai poţi discuta cu nimeni serios şi responsabil. Inginere în toată firea s-au apucat de spiritism, discută la telefon cu Mao-Tse-Dun, Benito Mussolini, diadia Stalin, toţi marii campioni în materie de dileală monstruoasă! Coana Jeni, contabila şefă, se întreţine cu Ceauşescu. Normal, a fost secretară de partid.

— Ţie nu-ţi spune nimic fenomenul ăsta?

— Ba da! Ticăloşia, sminteala şi neghiobia nu au margini.

— Bănuiesc că pe mine mă socoteşti şi smintită, şi negihoabă. Se aşază pe marginea fotoliului şi mă cuprinde pe după umeri.

Îmi vorbeşte cu blândeţe catifelată:

— Nu te cred decât adorabilă.

— Nu vorbi cu mine de parcă aş fi copil mic. Sunt înspăimântată, pentru că nu înţeleg.

— Există atâtea lucruri pe care nu le înţelegem...

Fără să vreau, ridic glasul:

— Puţin îmi pasă că nu înţeleg nimic din cibernetică. Aici însă e vorba de un mister care mă interesează personal... Vital! Altfel, îmi pierd minţile!

— Iubito, încearcă, pentru o singură dată, să gândeşti ca mine.

— Adică?

— Tratează chestiunea ca pe un simplu fenomen bizar şi întoarce-i spatele.

— Ştii, Liviule... Ar trebui să ai mai puţină încredere în propria ta judecată şi să ai mai multă consideraţie pentru cea a altora. Tu crezi că toţi sunt nebuni?

— Nu, dar mult mai mulţi decât cei înregistraţi oficial.

Încerc să mă scutur de îmbrăţişarea lui, dar mişcarea, prea acrobatică pentru gâtul meu, îmi înfige o durere care-mi taie respiraţia. Scrâşnesc.

— Mă enervezi.

— E ultimul lucru pe care-l intenţionez, iubito! Hai s-o luăm metodic! Care-i varianta ta? Ce crezi? Pentru că ceva tot trebuie să crezi.

Îmi şterg cu mâneca halatului fruntea transpirată:

— Eu am mai trăit cândva...

— O existenţă anterioară, deci. Ei şi?

— Faptul în sine mă tulbură extraordinar. Trebuie să aflu neapărat cine a fost această Laura 1928. Cine era, care a fost viaţa ei, ce destin a avut?! Îmi ridic ochii: Liviule, simt că, dacă nu voi descoperi toate acestea..., am să mor. Pur şi simplu am să mor! Tu înţelegi?

— Încerc.

— De când am descoperit fotografia EI, mă simt de parcă aş purta haine străine, furate... Că însăşi viaţa mea e furată şi că nu-mi aparţine. O posesiune neloială, frauduloasă. Trăiesc obsesia unei clandestinătăţi, a unei personalităţi de împrumut. Nu... Nu, împrumut încă ar fi bine! De-a dreptul furată. O obsesie cumplită!

Liviu oftează. Se ridică şi umple din nou paharele.

— Mde... De fapt, nu-i ceva nou în familia voastră. Mi-ai povestit despre unchiu-tău, poetul.

Adevărat La începutul dragostei noastre, în faza pe care eu o consider cea mai frumoasă, adică cea imediat următoare sărutărilor încleştate, când buzele nu găsesc timp şi pentru cuvinte, deci în acel intermezzo fericit, când îmbrăţişările alternează cu nevoia de confesiune, de încredinţare a tainei, pe care o reprezentăm fiecare din noi (bucurii — amintiri — amărăciuni), partenerului, intermezzo ce precede obişnuinţa, îi povestisem despre *oncle* Tom.

Era o figură! Scund, crăcănat, gros, avea un cap superb, leonin, care s-ar fi aranjat mult mai bine pe un trup impozant, de statuie cu mantie fluturândă, aşezată în mijlocul unei pieţe. De altfel, trăsăturile extrem de caracterizate ispitiseră pensula şi cărbunele multor pictori, astfel că apartamentul lui din Pictor Verona era plin de semnăturile ilustre ale artelor plastice din anii interbelici: Iser, Steriadi, Dem, Lucia Bălăcescu, Onofrei...

Asamblarea nefericită însă, lipsa totală de rimă dintre capul magnific şi trupul de broască umflată îi dădeau o notă de lubric. De altfel, toată înfăţişarea lui — când îl regândesc retro — era vicioasă. În special ochiul. Vocea avea însă noblеţe, conversaţia era scăpărătoare, totdeauna plină de farmec. Când vorbea, uitai, îi iertai totul. Cred că a fost unul dintre cei mai spirituali, dar şi mai grosolani oameni ai generaţiei.

Spre patruzeci de ani, începuse să fie obsedat de filosofia budhistă (era epoca, start Mircea Eliade) şi se avântase în studii aprofundate. La moartea lui am găsit în bibliotecă zeci de volume tratând problema transcendentului şi mi-amintesc că, pe când eram copii, ne-a recomandat să citim, ca o introducere mai uşoară în temă, un fel de ştiinţă popularizată, faimoasa poveste a pelerinului Kamanito. (Asta în anii '50 şi ceva, când Moş Crăciun, naţionalizat, devenise Gerilă, din colinde rămăsese Pluguşorul ajustat pe coordonate marxist-festiviste, iar preoţii erau decimaţi sistematic în închisori de iad.)

În ultima parte a vieţii, *oncle* Tom ajunsese să creadă la modul absolut în reîncarnare. Teoria pe care o susţinea — concentrată simplist, ca pentru nişte copii abia păşiţi în adolescenţă — ar fi putut suna destul de logic, dacă noi am fi găsit timp să-l ascultăm. Principalul său argument viza, din câte îmi aduc aminte, stridenta, dar numai aparenta nedreptate care stăpâneşte lumea, inechitabilul din destinul oamenilor. Hain şi ticălos ar fi acel Dumnezeu, de pildă, care concepe pe aceeaşi felie de viaţă nababul hiritisit cu toate noroacele lumii şi, concomitent, cocoşatul ori ologul milog cerşind la poalele palatului de cleştar. Sau, unde

e dreptatea, comparând destinul fascinantului Clark Gabie (de ăsta era sigur că am auzit şi noi) cu cel al nefericitului felah care trudeşte la ţarină? Doar multitudinea de existenţe consumate sub semnul răsplăţii ori al pedepsei, în funcţie de itinerarul vieţii anterioare, puteau explica deciziile aparent bizare, capricioase ale Creatorului.

Din păcate, adolescenţilor cărora li se adresa (şi mă întreb şi azi de ce se ostenea, pentru că *oncle* Tom nu era un imbecil care să nu observe opacul celor trei perechi de urechi, pe cât de lungi pe atât de surde) "li se fâlfâia'' la modul superb de Budha şi de alţi gentlemani din zonă. Nepoţii ar fi dăruit toată biblioteca din Alexandria în schimbul Stadionului Giuleşti, iar între statutul lui Copernic şi cel al lui Bazil Marian, vestita vedetă a Rapidului, care găurise plasa nu mai puţin celebrului Pavlovici cu un gol absolut formidabil în istoricul turneu Pascal, l-ar fi ales fără umbră de şovăire pe cel de-al doilea.

În ceea ce mă priveşte, dovedeam certe aptitudini artistice. Mâncam cinema cu lingura — cam, vreo douăş'pe filme de săptămână, bisându-le generos pe cele pe care le consideram capodopere. Îndrăgostită de Vania Lanovoi în *Examen de maturitate,* am vizionat filmul de zece ori, chiulind de la şcoală trei zile într-o singură săptămână. Nici pe mine nu mă preocupa transcendentul, punându-mi cu toată convingerea întrebări mult mai concrete: "Cine-i mai frumoasă? (reminiscenţe din *Albă ca Zăpada).* Eu sau Gina Lollobrigida în *Fanfan la Tulipe?"* obiectivă şi modestă, îi recunoşteam oareşce superioritate, pansându-mi însă ciuda cu scuze de vârstă. "Când o să fiu mare, să vedem...!"

După sute, poate mii de ceasuri de contemplaţie, *oncle* Tom ajunsese la concluzia că îşi trăia cea de-a patra existenţă.

(Azi, bănuiesc că îşi pierdea timpul cu noi pentru că, efectiv, simţea nevoia de auditoriu, iar adulţii din familie, fraţii, surorile, inclusiv nevastâ-sa, preocupaţi de cartele, de găsirea cu orice preţ a unei slujbe cât de umile, numai să se afle "în câmpul muncii", de toate bucuriile dictaturii proletariatului, n-aveau timp şi nervi să-l asculte. De la primele silabe care le sunau mistico-asiatic, căpătau expresia individului care-i cât pe-aci să piardă trenul şi o luau la goană spre afaceri inexistente, dar urgente. "Ăsta nu mai bate câmpii, dom'le, bate norii şi caru' mare! Ferice de el că-i arde de fleacuri pe timpurile astea!")

Liviu îşi umple din nou paharul, mare, de vin, nu cocotieră de vitrină, găoace de cristal, "bun pentru Tanti Lizica et comp. venite la un rummy, 1 leu — suta". Liviu bea ţeapăn, dar, în cinci ani, nu l-am văzut niciodată cătuşi de puţin ameţit. Îi ţin tovărăşie onorabilă.

— Parcă aşa spuneai... Că a avut vreo unş'pe existenţe anterioare.

Respir adânc, sau poate oftez, şi mă întorc în 1992.

— Doar patru.Iniţial, fusese consul sub nu mai ţin minte ce împărat...

— Tudor Vladimirescu, sugerează Liviu.

Zâmbeşte însă cu tandreţe şi nu mă supăr.

— Parcă Adrian... Pe urmă, doamnă de onoare la curtea Isabelei de Castilia. În a treia existenţă a fost unul din locotenenţii lui Garibaldi. A patra existenţă o consuma acum. În sfârşit... Oncle Tom, aşa cum îl cunoşteam.

— Nu se poate spune că s-a plictisit, observă alb Liviu. Da' cum a descoperit chestiile astea?

— Prin Contemplaţie. Privind ceasuri întregi un punct fix. La una din şedinţe şi-a zărit, ca într-un abur, ca într-o pâclă, propria, actuala să zicem, imagine. Apoi, din ce în ce mai clar, imediat în spatele lui, se vedea oşteanul lui Garibaldi şi, mai în spate, nobila castiliană. În sfârşit, pe fundal, silueta consulului roman... Mereu acelaşi chip, dar cu altă recuzită.

— De câte ori a vizionat filmul ăsta?

— Nu ştiu. Eram prea copii, eu nu cred că aveam pe-atunci mai mult de unsprezece-doisprezece ani. Am reţinut însă imaginile prin plastic şi insolit. Ca pe un abţibild.

— Hm... Nevastă-sa, neamurile ce părere aveau?

Întorc o privire obosită:

— Crezi că-mi prieşte "mişto"-ui ăsta ieftin? Dacă nu poţi să mă înţelegi, prefer să renunţ.

— Nici tu nu înţelegi totul şi întotdeauna, Laura.

— Cu deosebirea că eu sunt mai conciliantă. Ignor persoana şi-atât, pe când tu nutreşti un dispreţ nimicitor pentru cei care nu-s în stare să te înţeleagă.

Zâmbeşte, pentru că ştie că am dreptate.

— Pe tine nu te-am disprețuit niciodată. Dimpotrivă, de când te cunosc, nu încetez să te admir. Noţiunile se exclud de la sine.

Nu minte. Mă apreciază din multe puncte de vedere, iar relativa mea superioritate financiară (cine dracu' e bogat în comunism?), deşi în anume sens îl deranjează, îmi pictează un nimb în jurul capului. Ca foarte mulţi oameni, de altfel, Liviu se simte zdrobit de succesul social sau material al semenilor. Stimează instinctiv victorioşii, indiferent de substanţa lor. Succesul în sine îi înnobilează.

Ne întrerupe telefonul. Ne uităm unul la altul surprinşi. Nu stă în obiceiurile casei să fiu sunată la ora trei după-amiază.

Glasul lui Călin:

— Săru' mâna!

— Mulţumesc pentru...

— Lăsaţi... am vrut să vă spun că am dat de o pistă. Cam... plăpândă, găseşte cuvântul, dar e ceva.

Inima îmi bate şi simt că mă doare obrazul de încordare. Liviu mă întreabă din ochi, eu dau din mână: "lasă-mă acum".

— Am fost pe strada Nalbei, ştiţi, a doua adresă pe care am găsit-o... A Iu' Hageţeanu.

— Trebuia să mă aştepţi. Ţi-am atras atenţia!

— Nu vă supăraţi. Am fost doar în prospecţie. Nu fac nimic fără O.K.-ul dumneavoastră.

— Şi? Ce-ai găsit?

— Clădirea a fost demolată acum zece ani, însă am dat peste un individ, inginer, care pretinde... Alo, mă auziţi? Da..., zice că-şi aminteşte de un tip, Hageţeanu, care ar fi stat alături, adică unde s-a dărâmat. Taică-său...

— Al cui?! Nu înţeleg nimic.

— Aveţi răbdare. Inginerul îmi spune că taică-său ştie unde s-a mutat, dar acum e la Herculane. Se întoarce luni...

Oftez. Da... E ceva, dar aş fi vrut amănunte mai sigure, mai concrete. Călin pare contrariat. Mă întreabă neliniştit

— Nu sunteţi mulţumită?

— Ba da... Sigur, mulţumesc.

— Atunci, mergem luni?

Copilul ăsta e adorabil. Se consideră deja echipă cu mine. Nici măcar nu mă mai întreabă dacă sunt de acord să mă însoţească, faptul e de la sine înţeles.

Liviu mă priveşte curios:

— Cine a fost? Puştiul?

— Da, răspund distrată. Călin...

Bricheta lui Liviu ţăcăne de două ori înainte de a se aprinde:

— Ce ţi-a zis?

Răspund evaziv:

— A găsit ceva. Rămâne să vedem cât e de valabil.

— Spune-mi, Laura, tu pe maimuţoiul ăsta îl plăteşti?

— Nu...

Sunt sincer deconcertată. De fapt, nici nu m-am gândit la chestiunea onorariului.

— Atunci de ce-şi pierde timpul?

— Cred... Cred că e puţin fanatic.

— Ce înseamnă fanatic?

Tonul trădează o umbră de iritare.

— Ce naiba, doar nu eşti o nătângă! Tipul cheltuieşte timp şi pingele. Arată spre fresii. Ai idee cât costă un firicel din ăla?

— Ce vrei să spui?

— Ceea ce ştii şi tu, şi se vede cu ochiul liber.

— Adică?! '

— Nu mă trata de imbecil. E îndrăgostit lulea!

Realmente îmi vine să râd, dar, la primul hohot, durerea mă înşfacă de ceafă.

— Nu fi ridicol!

— Ai grijă să nu devii tu ridicolă.

— Îţi mulţumesc pentru aluzie. Ştiu câţi ani am. Nu te ştiam însă pe tine gelos.

Între noi n-au existat crize de gelozie. Ce-i drept, nu-i place să mă îmbrac prea voyant. Când, la vreo serată, i se pare că polarizez cam mult atenţia, are gesturi discrete care certifică legătura şi faptul că-i aparţin. Cârteşte la *en-coeur*-urile şi şliţurile prea adânci, dar inutil: nu suport rochiile pe gât şi îmi place să-mi "decoltez" picioarele. Gelozia. Gelozia, superba şi magnifica gelozie, am cunoscut-o cu G. La restaurante mă aşeza cu faţa la perete. Să nu privesc, să nu fiu privită...

Liviu îşi umple iritat paharul:

— Gelos! Nu sunt atât de cretin! Dar nu-mi place să fiu caraghios. Dacă ai de gând să-mi faci vânt, spune-mi-o!

Discuţia deviază şi, ca totdeauna, ajungem la aceeaşi problemă spinoasă. Lipsa mea de entuziasm faţă de instituţia căsătoriei. Sunt sătulă de aceleaşi argumente şi contraargumente, repetate de atâtea ori, încât nu mai schimbăm nici măcar ordinea cuvintelor în frază, şi-s dispusă să fac pace. Când îl văd comiţând gesturile (atât de bine cunoscute de amanţi!) care-i preced plecarea — îşi ia ceasul lăsat pe consola căminului la venire, culege bricheta şi ţigările de pe masă, se asigură că portvizitul se află în buzunarul de la piept —, mă lipesc de el şi-i şoptesc, fetiţă dulce, neajutorată şi parşivă:

— Mi-e foame.

Îl simt că şovăie o clipă între orgoliul care-i dă brânci pe uşă şi plăcerea de a rămâne. Se hotărăşte şi îşi scoate din nou, ostentativ, ceasul.

— În sfârşit! Primul lucru de bun-simţ pe care l-ai enunţat azi...

Îl îmbrăţişez în jurul centurii pentru că nu pot ridica braţele spre umeri şi-mi lipesc capul de pieptul lui:

— *I love you.*

Se desprinde şi se repede la bibliotecă. Scoate dicţionarul român-englez. Eu îl privesc năucă:

— Ce naiba faci?

— Nu ştiu cum îi zice în *ingliş* la escroacă.

Week-end-urile le petrecem împreună. Excepțiile le constituie deplasările mele în provincie sau străinătate, cu ocazia expozițiilor la care sunt direct interesată şi "serbările" din familia lui, unde refuz să mă duc. De fapt, are o singură soră, iar întâlnirile de familie bianuale — Crăciun şi Paşte — au loc la ea. Pe muierea asta, care priveşte şi te priveşte dintr-o parte, ca o găină, n-am putut s-o sufăr din prima clipă. Pe mine instinctul nu mă înşală. Mai devreme sau mai târziu — verificat —, impresia inițială se confirmă. Cu vârsta, am ajuns să mă încredințez îngrijorător de mult, chiar total, flerului. Domnica are cam vârsta mea, e înaltă, ciolănoasă şi chipul, măsliniu-murdar, pare gelatinos. Se îmbracă —"onorabil şi decent" — ca o țață, gândeşte ca o mahalagioacă şi vorbeşte ca un filistin. Glasul leşinat are gustul zahărului pe băț de la gogoşerii, susur de şarpe permanent, monoton, fără semne de exclamație. E pudică şi virtuoasă. În genere, virtutea excesivă fie ascunde oribile defecte, fie dezumanizează. A ei îți face greață. Lui fiu-său, de pildă, golan mare în clasa a XII-a, îi administrează la fiecare prânz lecțioare pline de morală, îi interzice convorbirile telefonice cu colege sau prietene, îl aşteaptă seara cu ochii pe ceas şi-i controlează lenjeria. În consecință, Andrei n-o suportă, abia aşteaptă să termine liceul şi să fugă în lume. La mine se simte bine, iar eu am grijă să-i rotunjesc bugetul alocat de maică-sa: douăzeci şi cinci de lei pe săptămână plus (generoasă Domnica asta!) cheltuielile de transport.

— Auzi, Laura! Douăş'cinci pe săptămână, adică trei lei şi un pic pe zi. Când mi-ai cumpărat blugii, i s-a făcut rău! Trebuia să-mi fi luat o țoală peizană, din *ştofă,* solidă, serioasă. Babacu' a fost mai şmecher. A dat în primire, şi-acu' nici că-i pasă!

Taică-său — din povestiri —, un om cumsecade şi atât, a murit acum zece ani.

— Ascultă, fetițo!

(Îl amuză să mă trateze ca pe o "contemporană", iar pe mine mă amuză suflul de puştism pe care mi-l aduce în casă.)

— Ascultă la tataia! Cum iau Bacul, am şi sărit în tramvaiul ăla fără stații către patria yankee! Scorpia nu ştie că mi-am scos paşaport.

Încerc să fiu didactică, pentru că aşa se cade:

— Nu-i frumos să-ti bârfeşti mama.

— Stifturi! De ce nu eşti tu maică-mea?

Zâmbesc:

— Poate că aş fi fost şi mai rea. E foarte uşor să fii înțelept şi tolerant cu copiii, când îți vin doar în vizită.

Liviu (nu asistă la colocviile noastre, dar eu îi relatez în mare ofurile lui Andrei) dă din umeri:

— Cu Domnica nu se poate discuta. Aprioric, ştie, gândeşte, procedează desăvârşit. De mică era la fel, nu se sătura, nu se putea obişnui cu propria-i perfecțiune. E într-o perpetuă autoadmirație.

Am văzut-o de cinci ori în cinci ani şi mi-a fost de-ajuns. Nu-i place nimic la mine: sunt excentrică, beau ca un birjar —*vischi,* nu whisky — cheltuiesc mult cu toaletele, meseria mea nu-i serioasă. Toate adjectivele sunt precedate de adverbul "prea".

"Aia (adică, eu) are imaiginație de prostituată. Aşa cum le îmbrăcă (pe manechine), par mai deşucheate decât dacă ar umbla în pielea goală."

Şi, evident, Liviu ar trebui să-şi găsească o femeie cumsecade (cu permanent de două ori pe an, bănuiesc, şi rochii de mare şic acum treizeci de ani, la Caracal) şi iar, evident, îmi face o favoare pierzându-şi vremea cu mine, amănunt pentru care nu-i voi putea fi niciodată recunoscătoare îndeajuns.

Primele ore ale după-amiezii le petrecem "paisiblement" agreabil, ca doi soți cu oareşce vechime, dar care continuă să țină unul la celălalt. Citim. Eu, un volum recent, foarte conform cu înclinațiile mele retro, *Vremuri vechi, bucureştene.* Liviu — presa.

Laura 1928 contemplă de pe consola căminului scena idilică. Sunt decisă să nu mai abordez azi subiectul. Trebuie să recunosc că prezența lui Liviu mă linişteşte. E lângă mine, real, arată bine în pijamaua de mătase *grenat* (un cadou de-al meu adus din Italia). În buzunarul de la piept are o batistă, aşa cum a văzut în filmele cu miliardari, cu dormitoare albe cât un hipodrom, cu săli de baie de cristal negru şi câte un Canova modest în WC-ul de lapis-lazuli. Ca totdeauna când citeşte concentrat, îşi propteşte arătătorul în nara stângă. De fapt, e un bărbat foarte bine. Are un profil regulat, expresia e inteligentă şi a fost scutit de cele două năpaste ale maturității masculine: chelia şi pântecele. E plin de atenții: mi-a făcut masaj, a spălat vasele, îmi oferă țigara aprinsă ori de câte ori mă simte bâjbâind pe noptieră după pachet şi, din sfert în sfert de ceas, îmi pipăie fruntea, de parcă aş avea pojar, şi nu spondiloză.

Îmi simte privirea şi se uită la mine peste ochelari:

— Ce e? Ai nevoie de ceva?

— Te admiram. În fond, eşti un frumos. *A handsome.*

— Îmi place acest "în fond".

— Pe cuvântul meu. Mă întreb chiar dacă te merit. Poate că soră-ta are dreptate. Ți se cuvine cu mult mai mult

Liviu lasă ziarul şi mă priveşte atent:

— Iubito, nu face greşeala de a-i crede pe alții mai proşti decât pe tine.

— Habar n-am ce vrei să spui.

— Atunci, am să-ți povestesc ceva din experiența mea revoluționară. De câte ori am vrut să plantez o femeie, îi pictam un portret fastuos: Mona Lisa — Madame Curie — Maica Tereza, într-o singură Coca, Nuți sau Cici. Concluzia se impunea de la sine: eu, un oarecare între oarecari, n-o merit, ei i se cuvine ceva cu

mult mai presus. Cam două mii de metri peste țeasta tipului care stă de vreo şaij' de ani cu brațele întinse în mijlocul Şoselei, fără să obosească.

— Concluzia?

— Prima! Plângeam amândoi. Ea, copleşită de noblețea mea, eu de fericire că am scăpat "en gentilhomme". A doua, aplicată la cazul în speță: cu tine se întâmplă ceva. Bănuiesc că vrei să-mi dai adidaşii. Nu te jena, dar scuteşte-mă de generozități. Probabil că vrei să-mi prezenți şi succesoarea.

Îi mângâi uşor brațul:

— Nu te-am văzut niciodată atât de susceptibil.

Se aşază pe marginea patului şi îşi aprinde o țigară:

— Dă-o-n mă-sa de treabă! Trăim de cinci ani împreună şi pretind că te cunosc atât cât poate cunoaşte un om pe altul. Nu mi-ai făcut atâtea complimente nici când arătam ca un zeu!

Râd încetişor:

— Când a fost asta?

— Îți explic altă dată! Acum, brusc şi fără legătură, începi să-mi faci declarații de cinema. Şi asta de când l-ai cunoscut pe junele Barbă, *le flic du siècle.*

Dacă mai shimbăm trei replici pe tonul ăsta, se îmbracă şi pleacă. În alte împrejurări mi-ar fi fost indiferent, dar simt că, azi, singurătatea, pe care o iubesc atât de mult, n-aş suporta-o. Simt că nu pot înnopta singură.

— Te rog, nu te supăra. Ti-am spus doar ce-am simțit fără nici un fel de *arrière-pensée,* fără nici o intenție. Azi, mai puțin decât oricând, m-aş despărți de tine.

Mârâie şi se duce la bar.

— Bei ceva...? Fac şi o cafea?

M-a ajutat să mă ridic şi stăm din nou în fotolii, ca în atâtea sâmbete şi duminici după-amiază. Nu deschidem televizorul înainte de "Actualitățile" de seară: "Nici aşa ca moşnegii! Mai avem încă ce discuta şi singuri."

Îi surprind — de fapt se lasă surprins — privirea. Are o duioşie tristă, sau o tristețe duioasă, care mă emoționează.

— Laura...

— Da!

— S-au tulburat apele între noi.

— Iar începi?

— Nu! Tocmai că vreau să încheiem o discuție.

— Tu nu poți să înțelegi că eu trăiesc o situație specială.

Surâde amar:

— Când într-un cuplu unul dintre parteneri devine neînțeles, ceva nu-i în regulă.

— Iar aforisme!

Oftez ostentativ şi tot ostentativ îmi ațintesc privirea asupra fotografiei de pe cămin. Liviu scutură din cap:

— Nu-i vorbă despre asta.

— Atunci?

— Fă-mi un hatâr.

Îl cercetez contrariată. Liviu nu cere şi nu îndreaptă rugăminți niciodată. Îmi sesizează surpriza şi surâde cu blândețe:

— Aşa-i! Nu te-am prea deranjat solicitându-ți favoruri în toți aceşti ani. Se apleacă peste masă şi îmi prinde amândouă mâinile. Pentru liniştea mea, pentru liniştea noastră, renunță la... Întrevederile cu băiatul ăsta.

— Cu Călin?! Liviule, nu te înțeleg! E un copil! Cum îți poți imagina...?! E aberant! Stupid! Cretin!

— Şi încă o mie de adjective. Mi le poți atribui mie pe toate, fără să mă supăr. Dar, te rog, renunță la el.

Îmi frâng mâinile aiurită:

— Eu nu ştiu ce-ți închipui tu, dar băiatul nu face decât să mă ajute, aşa cum ți-am spus, dintr-o... curiozitate, din spirit de aventură, din... teribilismul vârstei!

— Copilul ăsta te iubeşte, Laura.

— Încerc să admit o ipoteză caraghioasă. Mă iubeşte! Dar contează ce simt eu! Mă vezi pe *mine* făcând pasiune pentru un puştan? Eu, maman Colibri? Sapho a lui Daudet?

Liviu se lasă pe spate şi enumera sec:

— Într-o singură săptămână v-ați văzut de trei ori şi ți-a dat, numai din câte ştiu eu, vreo nouă telefoane.

— Toate, legate de chestiunea fotografiei.

— Şi tot în toate există o introducere. Cel puțin la telefonul de azi-dimineață v-ați fixat întâlnire pentru luni cu un natural care începe să semene a sistem.

— Sistem! exclam năucă. Ce sistem?! Am impresia că delirezi.

— Nicidecum! Aşa încep toate amoraşele: Telefoane... Câțiva paşi împreună... ne aşezăm pe aceeaşi bancă... "Pe mâine"... Pe urmă, "pe diseară"...

Simt brusc oboseala:

— *All right,* Liviu. Ce doreşti?

— Ți-am spus. Promite-mi că întrerupi orice relații cu bărbosul.

Îl privesc lung. Nici el nu mă scapă din ochi şi îl simt mai hotărât ca niciodată. Întreb încet:

— Spune-mi... ți-e frică de... tinerețea lui?

Se crispează şi coboară privirea. Îmi dau seama cât îl costă răspunsul:

— Da.

— Fie. Aşa cum vrei tu.

Şopteşte cu glas nesigur:

— Ştii, Laura... Eu țin la tine mai mult decât eşti dispusă tu să-ți închipui.

Încerc să râd, deşi mă simt impresionată:

— Înseamnă că nu mi-ai declarat-o destul de răspicat.

— Mi-a fost frică...

— Frică?!

— Da. Mi-ai spus mereu că toată viața ți-ai dorit luna de pe cer. Face o pauză: Eu zic că dacă ai avea-o...

— Dacă aş avea-o...

— Ai juca *football* cu ea

Ne culcăm târziu, după ce pleacă Dorin. De obicei, sâmbetele seara le petrecem toți împreună, la mine sau la vreun restaurant. Duminica, Dorin ia masa cu bătrânii. Prânzuri prelungite — se primenesc din când în când doar tacâmurile şi paharele, platourile nu rămân o clipă goale — până se întunecă. Toți sunt mari gămani, iar maică-sa practică o bucătărie moldovenească tradițională, cum nu întâlneşti în multe case.

Liviu, într-o dispoziție de zile mari, a fost adorabil. Atât de nou, atât de spontan în risipă de drăgălăşenii, atât de tandru încât, deşi am consumat destui ani împreună, sunt obligată să constat că eu nu-l cunosc îndeajuns de bine. Obsedată de amintirea lui G., i-am dat prea puțină importanță şi, cu oarecare strângere de inimă, îmi dau seama că pe bărbatul acesta eu l-am inhibat în mod sistematic. I-am ofensat nu o dată sentimentele, i-am retezat, inconştient, dar dur, avântul, l-am obligat — din înțelepciune şi salvându-şi orgoliul — să accepte, să simuleze că acceptă legătura dintre noi într-o formulă impusă de mine.

"La vârsta noastră, filonul marilor pasiuni s-a fost epuizat de mult... Suntem oameni maturi... Important e să ne simțim bine împreună... Afecțiune, camaraderie şi amabilitate, fără pretenții şi obligații etc.."

Sunt atât de uluită de... hai să nu-mi fie frică de cuvânt, de revelația pe care am încercat-o azi după-amiază, că aproape am uitat-o pe Laura. Laura — Ea, Liviu, scânteietor, plin de farmec şi drăgălăşenii, nou şi neaşteptat, un joc de artificii non-stop, nu mi-a dat răgaz să mă gândesc la altceva.

Şi Dorin era uluit. Uluit şi fericit. Face parte din specia prietenilor unici, cu o inepuizabilă capacitate de a se bucura din tot sufletul de bucuria celorlalți.

În general, Liviu ține la Dorin şi-acum, privind retro, înțeleg de ce a fost singurul dintre amicii mei pe care l-a acceptat fără rezerve. E cel mai puțin dotat fizic şi, în probleme orizontale, îl suspectează (eufemistic vorbind) de anume anemie. În compensație, Dorin e un băiat inteligent, cu dispoziție egală, conciliant şi excelent auditor. Pentru Liviu, sarcastic, cu dispoziții contradictorii, plăcându-i mai mult să vorbească decât să asculte şi, cu toate că râde de soră-sa, Domnica, să aibă întotdeauna dreptul la concluzii incontestabile, Dorin reprezintă interlocutorul ideal.

Îl aşteptam la ora 7. Cu o oră înainte, Liviu a intrat în priză:

— Aş vrea să-i facem o surpriză! Ce să-i pregătim?

Am zâmbit, zâmbet matern dinaintea năzdrăvăniilor "ăluia micu".

— Ce să-i pregăteşti? Baru-i plin, în frigider se mai găseşte câte ceva. Îşi ia singur ce-i place.

S-a lăsat la picioarele mele şi mi-a sărutat mâna:

— Țț! Aş vrea ceva special.

— Spune tu.

— Mă gândeam să deschidem Ballantine's-ul!

Îl privesc mirată. Liviu nu-i zgârcit, dar, de obicei, "bucățica cea bună" ne-o rezervă.

— Ce-ți veni?

— Merită ocazia. Simt, iubito, că-i o ocazie specială. Aş fi avut chef să ne facem de cap. Dacă te simțeai bine, mergeam la bar. Sunt fericit. Înțelegi? Fericit!

Urlă. Mă uit la bărbatul acesta de cincizeci şi trei de ani, bine, desigur, dar departe de a-i da coşurile, şi-mi dau sema că, în momentul de față, îi uiți vârsta. Se poartă şi exultă ca un băiețandru.

— Mai am o idee! Avem ciuperci, trântesc repede o salată berlineză colosală şi festivă. Habar n-ai ce salate senzaționale fac eu!

— Nu mi-ai dat niciodată ocazia s-o constat Eram convinsă că, în afară de cafea, nu ştii să faci nimic.

Îşi lipeşte obrazul de palma mea şi mă priveşte în adâncul ochilor. Ar vrea să-mi spună ceva, dar renunță. Se ridică sprinten. "Gata! Pe cai!", şi dă buzna la debara.

După zgomotele care-mi parvin din bucătărie, îmi dau seama cât este de expeditiv. În cinci minute a tăiat ciupercile din cutie, în exact două minute, pe ceas, a făcut maioneza, fără mixer.

Nu încetez să mă simt uluită. Mă uit instinctiv la Laura — Ea. Priveşte absentă, imperturbabilă. Acum, e cuminte. O simplă fotografie frumoasă. Atât.

La şapte fără un sfert, totul e gata şi arată straşnic de bine. Liviu a aprins sfeşnicele, a agăţat de lustră trei balcoane care ne-au rămas de la Reveillon, a pus caseta preferată a lui Dorin cu Englebert Humpertding. Măsuţa cu blat de cristal — un capriciu, ca şi telefonul auriu model 1900, care m-au costat toţi banii primiţi la Veneţia — scânteiază ca în catalogul "Madame-Spécial Maison".

— Ca la Versailles! Ce mai! exclam antrenată de dispoziţia lui Liviu.

Totul dă prosper şi rafinat: sondele, paharul şi cleştişorul de argint pentru cuburile de gheaţă, cel mai bun serviciu de cafea, un unicat chinezesc pe care l-a primit mama la nuntă. Porţelanul are transparenţa voalului, e pictat de mână, fiecare piesă având altă temă, cu rapel la celelalte, evident. Par atât de fragile, că ţi-e teamă să le ţii în mână.

Dorin e de-a dreptul uluit. Râde ca prostul, fericit că ne vede fericiţi. Îmi întinde garoafa (totdeauna numai una, "aşa-i distins!"; pe dracu', dar avariţia e singurul lui păcat şi-l ierţi) şi mă sărută pe obraz:

— Felicitări! Care dintre voi a luat premiul Nobel?

Seara s-a dovedit un mare succes. La jumătatea sticlei de whisky suntem mulţumiţi de noi înşine, unul de celălalt, avem impresia că de mult nu ne-am distrat atât de bine. Râdem, evocăm — mulţi oameni dragi care nu mai există, alţii, şi mai mulţi, contactabili doar prin 071 şi o telefonistă nazală — şi e prima oară când Liviu nu se plictiseşte. Participă, colaborează cu însufleţire, se amuză, cere amănunte, îţi vine să crezi că a jucat ţurca şi a bătut mingea cu noi, că am furat împreună bujori de pe Dealul Mitropoliei, că a învăţat să danseze Comparsita în aceeaşi iarnă, când omenirea dansa ultimul tango al lui Stalin, ascultând la acelaşi patefon căptuşit cu pluş verde, aceleaşi plăci, cu acelaşi pointer care nu cunoaşte vertijul.

Cel mai sigur indiciu că ne-am distrat grozav: n-am discutat politică, n-am deschis televizorul. Eu n-am pomenit un singur cuvânt despre Ea.

Spre miezul nopţii, Dorin se hotărăşte să plece. Încercăm să-l reţinem:

— De ce te grăbeşti? Mâine-i duminică.

— *Non è possibile, mon cher!* Iau dejunul cu ai mei şi, înainte, voi ca să le fac oleacă de piaţă.

E cam ciupit, nu prea sigur pe picioare, dar figura radiază.

— Sper să prind un taxi... Nu, boierule, inutil prin telefon sâmbătă noaptea. Găsesc eu la Rosetti...

— Şi dacă nu găseşti?

În memorie, o brichetă scapără o frază argotică *out offashion.*

— Poate faci o talpă pe Şase a Treia. Pe viscolul ăsta te văd în bié şi bleumarine.

Râdem cu hohote nemotivate. Nimic grozav în chestia asta, dar, ca totdeauna, ambianţa şi degetele de alcool — pe vertical! —contează. Dorin dă peste cap restul din pahar:

— Ţii minte?! "Făcui o talpă pe Şase a Treia, pân' la Pietroiul Crăcănat. Nexam lovele de grăunţe." îi traduce lui Liviu: Adică, m-am plimbat cu japiţa pe Bulevardul 6 Martie, până la Arcul de Triumf. N-aveam bani de haleală, în fine, de crâşmă.

Liviu insistă să-l însoţească până la staţia de taximetre, dar Dorin refuză încăpăţânat. Se desparte de noi fericit şi sentimental:

— Vă iubesc... Nu v-am văzut aşa nici în luna de miere! La bună vedere, drăgălaşilor!

Se avântă în viscolul de afară, cu pulpanele paltonului fluturând şi pălăria pe ceafă. Liviu strigă râzând:

— Închide-ţi paltonul, băi ţăcănel!

Dorin se opreşte şi reflectează o clipă cu degetul în aer:

— Închideţi... A închide, închidere, închis! Ţţ! M-am săturat de predicatul ăsta!

Ca să nu mă deranjeze, când sunt în criză, Liviu se culcă pe canapeaua din living. Acum, insistă să-şi aştearnă patul de campanie în dormitor.

— Azi, mai mult ca oricând, vreau să dormim împreună.

Îmi pregăteşte pastilele şi paharul cu apă pe noptieră, mă ajută să mă culc, deşi îl asigur că mă simt în stare s-o fac singură, repetă de paiş'pe ori să-l trezesc, dacă am nevoie de ceva, îmi ţine capul ca unui copil mic, atunci când înghit somniferul; mă răsfaţă, mă dorloteză, începe să mă sufoce.

— Dacă îmi mai spui şi noapte bună, broscuţă dulce, tacâmul e complet.

— Încerc să fiu original: *bon dodo,* brotăcel.

— Hm... Ştii ce spunea un tip isteţ, nu-i mai ţin minte numele: "Nu da mai mult decât poţi da şi data viitoare..." Îţi va fi greu s-o ţii tot aşa, Liviule.

— Pune-mă la încercare.

Adorm destul de repede. A fost o zi plină, whisky-ul şi oxazepamul conlucrează fericit. Liviu îmi scoate ochelarii şi cartea din mână, îi mai simt sărutarea uşoară, chiar aripă de fluture pe frunte, şi stinge veilleusa. Din living, străbate bleu de nuit (îmi place să dorm cu uşa de la dormitor deschisă) lumina unei aplice care rămâne aprinsă peste noapte.

Ca totdeauna visez mult, aş zice potpuriu de vise, şi color. Laura — Ea — se iveşte la urmă. Poartă aceeaşi rochie de bal din fotografie, doar că e roşie. Un roşu aprins. Poate că aşa era şi în realitate. Are o expresie impenetrabilă, ochii mă privesc cu răceală. O întreb stupid, ca pe o străină, folosind formula de reverenţă: "Ce mai faceţi?" Privirea ei lungă, direcţionată, mă paralizează. Inima îmi bate isteric şi simt că nu mai pot îndura. Brusc, fără un cuvânt, se răsuceşte uşoară şi pleacă. Uşa, trântită cu putere, mă trezeşte.

Sunt un lac de sudoare şi gâfâi. Liviu s-a sculat în capul oaselor şi aprinde *veilleusa* buimac:

— Ce-i? Ce-a fost zgomotul ăsta?

— Uşa, suflu mecanic.

— Care uşă?! Am încuiat peste tot.

Instinctiv, privirile ni se îndreaptă în aceeaşi direcţie. Carpeta din faţa căminului e dată la o parte. Pe parchet văd fotografia Ei înrămată şi-alături, lumânarea Lumânarea a căzut singură. Sfeşnicul de argint e la locul lui, nici măcar clintit

Simt că-mi pierd cunoştinţa Un ultim gând care îmi înnoadă laţul de gât locul de lumânare are trei centimetri adâncime. Ca să scoţi lumânarea trebuie să tragi de ea..

Oricum, în jurul meu e întuneric.

**CAPITOLUL IV**

Călin a aranjat totul: întâlnirea cu bătrânul Tudor, întors de la Băile Herculane, a fixat ora care îmi convine mie —l1, a agăţat un aviz pe uşa magazinului, "Sunt la casierie".

— Puteam să mă duc singură. Nu vreau să ai necazuri la serviciu din cauza mea.

— Fiţi liniştită. În haosul de-acum, pot lipsi şi o săptămână. Nu merg trenurile în toată ţara. Cârnăţarii au declarat şi ei grevă, guvernul se ţine de turism, cui ce-i pasă de un anticariat prăpădit!

Am fixat ora 11 pentru că Liviu, după obişnuitul telefon de bună-dimineaţa, nu mai sună decât spre sfârşitul programului. Deci, până la trei, sunt liniştită.

Mă simt vinovată, în general nu-mi place să nu-mi respect cuvântul, însă tulburarea care mă stăpâneşte, după incidentul de sâmbătă noaptea, e mai puternică decât orice sentiment de culpabilitate.

Pe cât de agreabilă şi liniştită a fost ziua de sâmbătă, pe atât de crispat, isteric, intolerant s-a consumat sfârşitul week-end-ului. O duminică oribilă; prezenţa lui Liviu m-a călcat pe nervi, dar, în acelaşi timp, mi-era groază să rămân singură. A început să-mi fie teamă de prezenţe invizibile, care pândesc în toate ungherele, îmi bate inima când intru într-o încăpere întunecată şi, până aprind lumina, am impresia că simt pe mâini şi pe obraji pale adieri străine, reci răsuflări din altă lume.

Când eram copil, citeam cu sufletul la gură poveşti cu stafii, văluri albe, fâlfâinde, rătăcind pe coridoarele interminabile şi reci din tenebroasele castele ale High-Land-ului; zgomot de lanţuri, lumini răzleţe, horcăieli şi râsete sinistre, turnuri străvechi. De pe crestele donjonului se înalţă bocetul lady-ei Abigail, care şi-a găsit sfârşitul pe fundul lacului de la poalele macabrului Castel.

Dar de atunci au trecut nişte ani, şi poveştile cu fantome le-am abandonat într-un ghiozdan vechi, alături de Fraţii Grimm, fermecătorul *Jurnal al lui Ionică Vijelie* şi *Fetiţa schimbată* a lui Moş Nae... Tot acolo zac cuplul coana Frosa şi Haplea, glasul de duminică dimineaţa "al lu' Tanti Radio", năbădăioşii fraţi Coca şi Rică, azi şi ei bătrâni... Poate în exil...

— Mă enervezi, i-o spun a suta oară, când negi evidenţa.

Într-un fel, ne-am certat toată ziua.

— Dar e absurd, draga mea! E absolut aberant. Trăim în secolul... ce mai! XXI. Un om cu mintea întreagă nu poate să creadă într-un supranatural ridicol, cu fiţe de circ!

— Astea sunt principii, nu argumente! Eu vorbesc despre ce am văzut *amândoi.* Cu ochii noştri. Ba am şi auzit. Ne-a trezit acelaşi zogmot.

Liviu a respirat de câteva ori adânc, semn că lupta din răsputeri să se stăpânească.

— Hai să încercăm să fim calmi şi lucizi. Ieri am băut mult şi toată ziua Numai cu Dorin am ras cam un litru de whisky.

— Şi ce-i cu asta? Pretinzi că ni s-a năzărit? Sau că beţi morţi am început să ne aruncăm în cap cu ce ne-a venit la mână, fără să ne dăm seama?

— Nu, Laura... Sigur că nu. Dar nu eram perfect treji. De exemplu, când am strâns prin casă, e posibil să fi aşezat prost, poate prea la marginea consolei, sfeşnicul ori fotografia. Erau câteva pahare pe cămin, scrumiera, farfuria lui Dorin. Probabil n-am fost atent...

— Şi?

— La un moment dat s-au dezechilibrat. E o ipoteză, în orice caz.

— Cine dracu' le-a dezechilibrat? Vezi că ajungi iar la stafie?

— Regret, dar e imposibil de discutat cu tine. Singura soluţie, fără supărare...

— Ştiu! Să mă duc la doctor şi la popă să-mi citească. Dar mergem împreună, de vreme ce amândoi am avut aceleaşi "vedenii".

— Mergem.

De regulă, duminică seara, după ce se termină filmul, Liviu pleacă acasă la el, pentru a-şi putea schimba hainele cu o ţinută mai obişnuită, de serviciu. (E un "elegant" şi, spre deosebire de cei mai mulţi bărbaţi, poartă cu dezinvoltură costumul clasic, nu ocoleşte cămaşa şi cravata. Şi lui îi sunt odioşi jeanşii şi completurile respective, arborate la orice oră, la orice vârstă şi în orice ocazie. De parcă toată viaţa ţi s-ar consuma între camping şi şantier.)

Deşi n-am înţeles nimic din film, am închis televizorul abia după ultimele "Actualităţi". Parcă ne era teamă să începem "oficial" noaptea. Liviu a rămas la mine în continuare. S-a sculat azi-dimineaţă, cu o jumătate de oră mai devreme, pentru a avea timp să treacă pe-acasă.

Am petrecut o noapte agitată. Liviu s-a foit tot timpul şi a adormit târziu, spre ora două, deşi se "anesteziase" înadins cu o doză ţeapănă de coniac. Eu n-am izbutit să închid ochii. Obsedată, incapabilă să-mi răsucesc gândurile, am colindat toate personajele stranii întâlnite vreodată, toate împrejurările, toate întâmplările auzite sau trăite cu conţinut ori doar tuşă de imponderabil. Acel inexplicabil care înfioară şi îi

determină — puşi în faţa neîndoiosului — chiar şi pe materialiştii cei mai înverşunaţi să exclame: "Mai ştii? O fi totuşi ceva pe lumea ailaltă..."

Nu m-a obsedat niciodată până azi acel *au-delà* şi e ciudat —dar ce nu era ciudat în făptura ei? — că, la cincisprezece ani, Delia Dumşa consuma deja certitudini în această privinţă. Bunică-sa, prinţesa R., se simţea îngrijorată — "copilul acesta e morbid" —, dar Delia, în tot ce a făcut, a vrut sau a gândit vreodată, avea o fermitate de granit. Aparent obedientă, de o politeţe desăvârşită, ştiind să-şi domine reacţiile ca puţini adulţi, Delia îşi urma itinerarul trasat fără şovăială. Din câte cunosc din viaţa ei, a făcut totdeauna numai ce a vrut; cu graţie, adevărat, dar exclusiv. Nu-şi făcuse modele şi nici n-avea nevoie. Era ea însăşi.

Morţii ocupau un loc important în viaţa Deliei. Am descoperit-o în clasa a IX-a, spre sfârşitul anului. Peste câteva săptămâni intram în vacanţa mare; trăiam un mai radios, care anunţa o vară precoce, teii şi trandafirii debordau de floare şi aromă. O aromă grea, insinuant dulce, aproape insuportabilă. Trebuia să-mi aducă o carte la şcoală:

— Iartă-mă... Nu, n-am uitat, dar am dormit la biserică. După ore trec pe la mamina (bunică-sa) şi o iau.

Eram stupefiată:

— La biserică?!

Şi-a muşcat buza de jos:

— Să nu mai spui nimănui. O dată pe săptămână rămân peste noapte în biserică.

— Cum?! Unde?

— La Biserica Dintr-o zi, mi-a răspuns zâmbind. Bisericuţa aia mică de pe Academiei. Vis-à-vis de Anghelescu. Îl cunosc pe părintele Gavrilaş. El mi-a dat permisiunea.

— Şi nu ţi-e frică?

— Să-mi fie frică?! De ce?!

Cerul, luna, Palatul Telefoanelor, simţeam că toate mi-au căzut în cap.

— Stai singură o noapte întreagă? Ce naiba cauţi acolo?

— E linişte. O linişte aşa cum trebuie să fie *dincolo...* Mă odihneşte...

— De ce dracu' eşti obosită? Cu şcoala, slavă Domnului! nu ne omorâm nici una, nimeni nu te pune la treabă, doar că te plimbi prin Capitală. Înţeleg că Florica Chelaru e obosită, dar tu? Tu ce faci?!

Despre Florica Chelaru toată clasa era încredinţată, cu indignare, că-i victima maică-sii, care o exploata sângeros. Erau trei fete acasă şi Chelăreasa — abandonată de soţ — lucra, umilă funcţionară, la Tânăra Gardă. Florica, un fenomen, la treispre-zece-paisprezece ani făcea curat, guvernantă şi preceptoare, avea grijă de soră-sa mai mică — şi, în orice clipă liberă, o vedeai cu andrelele în mână. Niciodată n-a ieşit cu noi în recreaţii. Rămânea în clasă şi croşeta. O făcea şi în timpul orelor, atentă la explicaţiile dascălilor şi cred că, până am terminat liceul, consumase kilometri de lână. Obiectele — pulovere, jachete, fulare, căciulite —erau destinate vânzării. Cumplit de nedrept şi trist — Florica era cel mai modest îmbrăcată din toată clasa, singura care purta uniformă, deşi nimeni nu ne obliga, dar, impresionant!, ţinea locul doi în topul premiantelor.

— Totuşi ce naiba faci acolo o noapte întreagă? Mi se pare fenomenal. Eu aş muri de frică. Strigoi, stafii...

— Strigoi în biserică? Ce proastă eşti! Toţi cei pe care îi iubesc sunt acolo. Azi-noapte am vorbit cu mama. "Să nu plângi, fetiţa mea. Am părăsit doar infernul. Sunt foarte fericită..." Am înţeles...

— Ce-ai înţeles?

S-a uitat la mine, de parcă m-aş fi aflat la kilometri depărtare.

— Că nu mai e. Nu-i spun nimic maminei, mama e..., a fost singurul ei copil rămas în viaţă... Băieţii, nenea Jacques şi *oncle* Paul au murit pe frontul de răsărit. Mama era foarte frumoasă. Ultima oară când am văzut-o fericită a fost de Constantin şi Elena, la noi, la Lintiţa. Conacul era plin de lume. Toţi o iubeau... ţăranii i-au adus codri de flori... Arăta ca o nimfă. La urechi şi pe florentină îşi agăţase cireşe... Cireşe adevărate...

O priveam încremenită. Nu ştiam ce să-i spun, eram prea copil pentru a găsi cuvinte de mângâiere şi nici măcar azi nu sunt expertă. În situaţii similare, evit chiar şi telefonul, apelez la telegrame.

Am început să plâng — cea mai idioată soluţie:

— E îngrozitor... Ce-ai să faci?

A ridicat din umeri:

— Ce-am făcut şi până acum. Nu i-am văzut din 1948. I-au arestat în martie. Pe amândoi odată. Un singur lucru aş dori: să ştiu unde au azvârlit-o... Să aibă parte măcar de un mormânt... Tata mai trăieşte. Dar nu mult. Simt...

Ne-am despărţit târziu, spre seară. Zăbovisem pe o bancă, în Cişmigiu. Vis-à-vis, o femeie tânără citea, legănând maşinal un landou. Îmi amintesc — amănunt absurd — că, sub landou, se afla o bucată de covrig, scăpată de vreun copil.

— Delia, tu ce-ai vrea să faci în viaţă?

Privirea i s-a depărtat din nou spre acele orizonturi de nepătruns pentru mine. A şoptit:

— Să plutesc.

— Cum adică?

— Uite aşa? Fulg de păpădie cu drum neprecis.

— Astea-s metafore. Concret, ce ai de gând să faci?

— Ți-am spus. Nu uita, a adăugat râzând, că eu sunt născută în zodia Gemenilor. Deci, semnul — aer. Ca toți "aerienii" detest concretul brutal.

— Nu pot să te înțeleg.

— Eşti prea Pământ — august — ca să mă înțelegi. Tu ai să realizezi mult în viață. Eu, în schimb, voi fi scutită, vorba ma-minei, "de a suferi pentru ruina propriilor mele ambiții".

Tot ce-mi spunea se afla cu mult peste puterea mea de înțelegere şi, chiar dacă exprimarea ei era poate mai simplă — nu pot reproduce *mot à mot* un dialog purtat acum peste treizeci de ani —în orice caz, ideile, esența lor mi s-au întipărit cu exactitate. Expresia "ruina propriilor mele ambiții" mi s-a întipărit, prin corelație cu aspirațiile eşuate ale dezabuzatului *oncle* Tom, mult şi acid comentate în familie. Mi-amintesc mai ales de osbervațiile suculente ale uneia dintre mătuşi, tanti Agespina, pentru care cel mai mare poet român din veac şi peste veacuri avea să rămână George Coşbuc: "Frate-meu Tom e nebun! Se visează cu statuie în piață, ca Eminescu! Toți porumbeii ți se uşurează în creştet şi câinii pe picioare". Folosea însă un verb mult mai folcloristic...

Cam în aceeaşi perioadă, adică spre terminarea liceului, Delia căpătase încă un obicei ciudat. Frecventa de mult cimitirele. Bellu îi era familiar, cunoştea toate construcțiile mai importante, legendele statuilor (ciudat!, n-aveam în toată țara atâtea statui!), ea mi-a făcut cunoştință cu faimoasa "Doamnă cu umbrelă" din Valea Plângerii. M-au impresionat acuratețea, detaliile imortalizate în marmură de Carara, grația faldurilor fustei lungi, mânerul umbrelei, din păcate azi spart, gămăliile spițelor, dar mai ales nasturii jachetei. Şi-acum, când mă rătăcesc pe aleea vestitei Doamne, mă simt la fel de impresionată. Amănunt înduioşător, totdeauna, în mâna care ține umbrela are câteva fire de flori proaspete. Mă tot întreb cine s-o mai fi gândit la sărmana pari-ziancă dispărută de peste o sută de ani? Povestea ei e romantică şi în cel mai clasic stil *belle époque.* Îndrăgostită de un june aristocrat român, la terminarea studiilor acestuia l-a însoțit la Bucureşti, în vederea căsătoriei. La fel de clasic, familia s-a opus mezalianței, silindu-l pe tânăr să se însoare cu descendenta unei mari familii, cu incontestabil pedigree. În ziua nunții, micuța midinetă s-a sinucis. Statuia i-a fost ridicată de iubitul care, afirma Delia, nu s-a consolat niciodată.

Da, cam pe atunci, Delia deprinsese obiceiul să aprindă săptămânal lumânări la douăzeci şi patru de morminte părăsite.

— De ce faci chestia asta?! Eu cred că eşti cam nebună.

S-a uitat la mine cu ochii aceia imenşi, în adâncul cărora, dacă priveai, aveai impresia că te îneci.

— Sunt atât de singuri, Laura...

— Singuri?! Dacă tot crezi în lumea ailaltă, înseamnă că s-au întâlnit cu o grămadă de cunoştințe. Zău că nu eşti în toate mințile.

Aceeaşi concluzie o trăsese şi M., primul ei soț. Era cu patruzeci de ani mai bătrân ca Delia, dar rămăsese un bon viveur, de mare robustețe sufletească, jouisseur şi humorist; se gândea la moarte cât la primul lui om de zăpadă.

Tocmai se întorseseră din Turcia. (Salvări, moschee şi iatagane în '58, când cetățeanul de rând nu visa nici măcar la Bulgaria!!) Evenimentul ni se părea uluitor, toți eram copleşiți de senzațional. Delia rămăsese la fel de liniştită. Era doar şi mai frumoasă, venise cu un antebraț plin de brățări, "sclave" de toate dimensiunile, iar stilul, inimitabilul ei stil — "superbă enigmă" —se precizase prin desăvârşirea adusă de tuşa finală.

Spre iritarea lui M., primul drum după întoarcerea la Bucureşti îl făcuse la cimitir. O aşteptam împreună, în splendidul lor hol. Era o după-amiază de toamnă blândă — toamnele noastre bucureştene, cu mult aur şi purpură. Timidă, stăteam incomod pe un sfert de fotoliu, aveam crampe şi nu îndrăzneam să-mi ridic privirea de pe covorul săgetat de soare prin feliile jaluzelelor.

Simțeam privirea ațintită a lui M. şi puteam să jur că nu dă două parale pe mine. Eram prost îmbrăcată, într-un sarafan maro cusut dintr-un costum de-al tatei, ciufulită şi cu şosete tricotate. La mână purtam singura mea bijuterie, un ceas Windsor bărbătesc, cu cadran uriaş şi o curea roşie de nylon. Eram sărăcuță, jalnică şi, pe lângă Delia, îmi ziceam, păream ca o slujnică în căutare de stăpân.

Îmi oferise o țigară pe care o acceptasem — de la paisprezece ani fumam toată clasa —, de băutură nu mă atinsesem.

— ...Dumneata o cunoşti de mult, domnişoară, îi eşti cea mai bună prietenă, ajută-mă şi pe mine să înțeleg... Totdeauna a fost aşa? Totdeauna a avut preocupările astea morbide?

În general, nu eram un copil cu limba legată, dar în prezența maestrului mă simțeam leşinată de emoție. Nu puteam să mă obişnuiesc cu ideea că mă aflu în casa lui M., că stau de vorbă cu M., numele din manuale, pe care-l toceam la şcoală.

— Delia, am îngânat, e mai... deosebită. Nu seamănă cu nici o fată din clasă.

A început să râdă:

— De asta sunt convins... Nu-mi pot totuşi explica Bunică-sa e un moment de echilibru... Credeam că dumneata mă poți ajuta... E un paradox...! Iubeşte totuşi viața.. În Turcia a fost exact ce trebuie să fie, un om tânăr, plin de însuflețire...

Pe atunci nu învățasem încă să tac, dacă n-am nimic de spus; am îngăimat cu nasul în covor:

— Da.. Înțeleg...

— M-a privit o secundă cu o expresie fără dubii:

— "Nu înțelegi nimic! Eşti cam cretinică, micuțo...!"

După aceea a apărut Delia, apariție uluitoare, uluitor de blondă în rochie de voal violet în brațe — un

buchet de trandafiri albi. M. a ţâşnit din fotoliu să-i sărute mâna S-a uitat la mine, care, fâstâcită, la intrarea ei mă ridicasem ca o proastă.

— Sper că n-ai speriat-o pe Laura.

— În orice caz cu mult mai puţin decât mă sperii tu pe mine în fiecare zi.

Când Delia m-a luat de mână şi m-a tras în camera ei —budoarul renovat al primei doamne M. —, pe chipul meu se citea o expresie de fericire şi eliberare, deloc măgulitoare pentru M.

Ne-am înţeles mult mai bine peste ani, când de gara terminus îl mai despărţeau puţini paşi, iar Delia îl părăsise.

La unsprezece fără câteva minute, suntem în strada Nalbei. Călin nu mă lasă să plătesc taxiul, "totul s-a aranjat, domnul e un amic de-al meu", şi mă enervez:

— Exagerezi. Sunt chestiuni care mă privesc şi nici n-ai aerul unui nabab.

— Vă spun că e un prieten. Am fost colegi de liceu. Mă serveşte când am nevoie. Completează — argument suprem: s-a privatizat.

Cred că, în ciuda aerului de sfânt, ftizie şi sfios, e un băiat care se descurcă. Şi nu prin şiretenie, ci datorită unei anume spontaneităţi în modul de manifestare, unei onestităţi generoase şi autentice, care-l fac simpatic imediat- Într-un cuvânt, are *charme,* acest *passe-partout* care deschide toate uşile, fără să le forţeze, şi cunosc puţini oameni insensibili la farmec.

Domnul Tudor are optzeci de ani şi o figură de om cumsecade. Totul pe chipul lui — privirea blândă, nasul lătăreţ, obrajii bine hrăniţi şi smocurile rebele de deasupra urechilor — inspiră încredere.

Ne priveşte plin de căldură şi bănuiesc că vizitele, prilejul de a cunoaşte oameni noi, de a conversa îi fac plăcere nespusă. Un om sociabil care suferă (cu moderaţie, nu face parte din regnul dramaticilor) că, datorită scurgerii timpului, cercul cunoştinţelor se reduce în mod fatal. E fericit să repopuleze vidul creat de vârstă.

— Hageţeanu ăsta era o figură, domnule! Cum să nu-l ţin minte? Când mi-a vorbit fi-miu despre dumneavoastră, mi-a venit chiar să râd. "Uite, zic, nu credeam să mai existe cineva care să-şi amintească de bătrânul Hagi, cum îi ziceam noi în cartier. Era de o zgârcenie, ce să vă spun, exemplu de şcoală! Material didactic!

Aflăm cu ocazia asta că a fost profesor de geografie la liceul Mihai Eminescu, "pe Rahova, ştiţi", că de douăzeci de ani a ieşit la pensie... I-a plăcut în învăţământ, a avut vocaţie, dar e fericit că fiu-său a făcut Politehnica.

— Profesorii, s-o recunoaştem, au fost totdeauna — că eu am apucat toate timpurile —, şi în vremurile normale, şi sub comunişti, şi oriunde ţi-ai întoarce ochii... Ce ziceam?! Da..., au fost mizerabili plătiţi.

Zâmbesc. "în vremuri normale" — adică înainte de război —este expresia generaţiei lui. Am auzit-o de nenumărate ori în familie. De câte ori o înregistram, aveam în faţa ochilor cutiile de bomboane absolut extraordinare de la Capsa, îmbrăcate în catifea, moar sau faille, eu panglici la fel de magnifice în nuanţe pastelate. Mama îmi dădea cutiile goale, unde păstram garderoba păpuşilor. Cu panglicele splendide îmi aduna buclele. Azi, mai există una singură în pod. O cutie mare, rotundă, îmbrăcată în romburi de catifea, alternând verdele aprins cu fisticul. Erau bomboane "Arlechin". Ani de zile am păstrat acolo scrisorile de dragoste. Pe urmă a devenit neîncăpătoare. "Primul meu amor" îmi scria în fiecare zi.

— Da, stimată doamnă, scuzaţi-mi limbuţia senectuţii, dar în casa asta n-ai timp să deschizi gura. Fiu-meu stă toată ziua cu nasul în gazetă sau televizor, dacă-i telefonez ăluilalt, medicului —stă pe Dinicu Golescu — pleacă totdeauna la o urgenţă, iar noră-mii chiar în clipa aia îi dă laptele în foc.

— Ce vârstă are domnul Hageţeanu?

Deschide registrul cu coperţi de carton — dungi verticale verzi şi negre — la pagina unde a introdus un semn.

— Am păstrat cartea de imobil... Uitaţi aci! Dacă trăieşte, bate la nouăzeci şi trei de ani. Născut în 1899.

Călin intervine:

— Fiul dumneavoastră mi-a spus că l-au demolat acum circa zece ani.

— Exact zece ani, domnule dragă. Pe afară nu arăta grozav, dar cu un patruzeci-cincizeci de mii, băgaţi atunci în reparaţii, ar fi ieşit o bijuterie. Să fi văzut ziduri! Groase de jumătate de metru. Au opintit ăia trei zile să le pună la pământ. Şi interioarele! Cu stucatură, uşi de cristal bizotat... tavanele erau pictate de Mirea, ca la Casa Vernescu! Crimă, domnilor, crimă! E cumplit când analfabeţii decid destinele unui neam. N-aţi văzut toţi marii imbecili ai istoriei? Hitler — zugrav, Hruşciov — ajutor de cioban,
Ceauşescu —juma' de cizmar, Stalin — popă ratat... Cum zicea croitorul meu:"Don' profesor, zice, cum poate adică Ceauşescu să fie şef de stat, dacă n-are facultăţi? Păi ăsta când scrie moaie creionul în gură..."

Încep să mă simt agasată.

— Vorbeam de Anton Hageţeanu.

— N-am uitat. Ce să vă spun? Pe vremuri, lucrase în diplomaţie... Pe urmă l-a întreţinut statul vreo opt ani la canal. Prin '64-'65 i-au dat o pensie de mizerie, câteva sute de lei. S-a mai procopsit când au dat ăştia drumul la pachete. Primea lunar, de la un nepot din R.F.G., şi vindea...

— L-aţi mai văzut de când a părăsit cartierul?

— O dată ori de două ori, în piaţa Iancului. L-am recunoscut după pălărie. Una vânător, cum poartă austriecii, cu pană de bâtlan prinsă într-o insignă. Zic: "Ura, coane Hageţene! Ce mai faci? îi mai aşteptăm

ori ba?" Ne explică: Adică pe americani...

Îl întrerup nerăbdător:

— Nu v-a spus unde s-a mutat?

— Uite că asta am uitat să-l întreb. De fel era cam ciufut şi, când nu-i convenea ceva, ori se făcea că n-aude, ori te concedia cu o strângere de mână. Ce mai, te expedia fără multă vorbă.

Respir cu năduf şi scap fără să vreau:

— Deci... degeaba...

Mă scrutează cu o curiozitate nedisimulată:

— Aveţi vreo afacere importantă, pesemne... Eu ce să vă spun? Atâta ştiu... Dar o mai fi trăind?!

— Asta mă întreb şi eu.

Dau să mă ridic, cu mulţumirile de rigoare.

— Staţi! Ar mai fi ceva... Se avea bine cu o cucoană, un Mathusalem cu fustă şi broşa la gât. O chema Pia... Poate ea să ştie mai multe.

— Aţi cunoscut-o?

— Nu eu, fi-miu. L-a dus de câteva ori cu maşina acasă la ea. Băiatul lucrează la aeroportul Băneasa şi-i era în drum. Nu-l deranja cu nimic.

— Cum?!

— Pia asta stă la Şosea. Pe aproape de Jianu.

Parcă mă trezesc. Lucrurile încep să se lege:

— Nu cumva pe Popa Deciu?

Rămâne o clipă cu gura căscată, reflectând:

— Da, cred că da. Dar îl întreb pe fi-miu când vine de la serviciu şi vă telefonez.

Ne conduce până afară, în stradă, meliţând în continuare:

— Dacă-l vedeţi, transmiteţi-i din partea mea sănătate. Poate-mi dă un semn de viaţă... De una sunt curios: Îi mai aşteptăm ori ba pe americani? Pentru că, vedeţi dumneavoastră, de când cu Golful, afacerea s-a cam îmbârligat. Eu unul nu ştiu ce să spun! Dumneavoastră aveţi încredere în Bush...? Mi-e c-a mers iar la pace cu Gorbaciov pe spinarea noastră. Ehe... Avea dreptate Bălcescu... Ruşii ne înghit! Şi parcă Titulescu în '37, la Geneva, n-a avertizat...

În ciuda logoreei profesorului, e abia douăsprezece. Călin propune să aruncăm o privire de orizont şi în Popa Deciu.

— Cel puţin ne orientăm, şi rândul viitor venim la fix.

Are dreptate, iar eu revăd cu plăcere străzile atât de familiare.

Lui G. i-am arătat încă de la începutul dragostei noastre casa *(a doua mea casă)* de pe Aleea Alexandru. Iar plimbările noastre de noapte se consumau în acelaşi perimetru, făcând un înconjur pe la fosta statuie a lui Stalin. Cu Liviu n-am simţit niciodată nevoia să reiau itinerarul. Aşa cum nu i-am arătat niciodată unde am stat cincisprezece ani cu G. Sunt amintiri pe care nu suport să mai pună cineva mâna...

Din Popa Savu facem la stânga şi intrăm în Popa Deciu. Reperăm imediat imobilul şi mă grăbesc să achit şoferului, înainte ca bărbosul să se dezmeticească.

— Mă umiliţi, bombăne. Un amărât de taxi, îmi mai permit şi eu.

— Dacă circulai cu mama dumitale cine plătea?

— Cunosc! "Sunt îndejauns de bătrână ca să-ţi fiu mamă". Chestia nu-i deloc originală.

— Dacă vrei să rămânem camarazi...

— Dacă!... dacă!... dacă!...

— Aşa! Pumnu' în gură! Săru' mâna, am înţeles.

Casa e frumoasă, destul de bine întreţinută, în ceea ce s-ar numi la noi stil Tudor. Cărămidă aparentă, faţadă accidentată cu abundenţă de arcuri frânte, ferestre înguste, vitraliate, Călin face pe detectivul:

— Nu s-a umblat pe aici de cel puţin o săptămână. Adică de când a început să ningă.

Are dreptate. Zăpada e neatinsă (pe mânerul portiţei de fier forjat, pe aleea scurtă care duce spre casă, pe cele câteva trepte din faţa uşii), iar unde n-a fost spulberată de vânt atinge cincizeci de centimetri.

Prin perdelele de dantelă groasă, ca o gupură, se vede o luminiţă rotundă, roşie, despre care bănuiesc că e candela.

— Bine că mi-am pus apreschiurile, spune Călin, măsurând stratul de zăpadă.

— Ce vrei să faci?

— Păi dacă tot am ajuns până aici, eu zic să vedem despre ce-i vorba.

Zăpada îi ajunge până la genunchi. Inima şi degetele — toate douăzeci — îmi sunt amorţite.

— Vezi ce scrie pe cutia de scrisori.

— Nu scrie nimic, şi apasă lung, dar nu nepoliticos, pe butonul soneriei.

Aşteaptă câteva clipe uitându-se la mine. "Ce să fac?" Repetă mişcarea câteva ori, din ce în ce mai insistent.

— O fi stricată!

— Nu. O aud... Să încercăm la geam.

Din doi paşi a ajuns sub fereastra unde arde candela. Canadiana i se agăţă într-un tufiş, pe care, nud, îl bănuiesc de trandafiri. Zăpada a făcut din el un *boule de neige.*

Ciocăne atât de tare încât, jenată, mă refugiez instinctiv în spatele primului copac. Mă răsuceşte un

glas venit din spate:

— Pe cine căutați?

În vila de peste drum o femeie curăță zăpada din balcon. Poartă un cojocel şi o căciulă rusească de iepure, căciula veche a soțului probabil.

— Pe doamna Paulian... Eulampia Paulian.

— Ehe! Puteți să bateți mult şi bine.

— Nu stă aici?

— Ba stă, da' nu deschide.

— Cum aşa?!

— Aşa bine. Deschide doar o dată pe lună, când vine poştaşul cu pensia. Sau Mercurul, de trei-patru ori în an. În rest, poa' să vină Dumnezeu, ba chiar şi televiziunea, că tot nu se clinteşte. Şi-a tăiat şi telefonul.

— De ce?!

— Întreab-o matale. Bună ziua!

Dă să intre în casă:

— Stați o clipă, vă rog. Când are zi de pensie?

— A...? Cam pe la mijlocul lunii, parcă... Da' eu zic că vă pierdeți vremea de pomană. Stau aici de optiş'pe ani şi n-am văzut-o niciodată. Cu bine.

Dispare cumsecade şi grăbită, mirată cumva că există lume care are timp de pierdut. Călin e încântat. Obstacolele fac aventura şi mai captivantă. Arată spre balconul gospodinei:

— O tanti cu şorțuleț, cu bigudiuri şi mâncăruri cu rântaş! Le ştiu pe astea! Citesc numai Magazinul şi Femeia. Punem un pariu că nu ne pierdem vremea de pomană?

Mă conduce şi, ca să nu-mi dea posibilitatea să plătesc maşina, pretextează că vrea să continue cursa. Sunt convinsă că dă drumul şoferului la primul colț.

Planul lui Călin prezintă fisuri, dar vine cu un argument fără replică: "Avem altă soluție? Suntem obligați să epuizăm pista. Deocamdată, e singura". În consecință, intenționează să facă pe santinela în strada Popa Dediu, începând de mâine dimineața.

— E simplu ca ziua bună! Pândesc poştaşul şi mă interesez când aduce pensia P-eştilor: Popescu, Popândău, Paulian etc.

— Şi mai departe?

— În ziua cu pricina, aştept să-i deschidă şi mă strecor înăuntru împreună cu amploaiatul statului.

— N-ai auzit că nu primeşte pe nimeni?

Călin dă din mână şi râde ştrengăreşte:

— O să facă excepție cu mine...

— Mă îndoiesc. Pe bătrâni nu-i zdruncini dintr-ale lor. Paulianca e un caz cu totul particular. Oamenii în vârstă suferă cumplit de singurătate, iar ea şi-o apără între ziduri de fortăreață. Faptul că şi-a tăiat până şi telefonul mi se pare extraordinar.

— De ce?! Poate nu-i place să fie deranjată.

Dau din umeri agasată. Ce ştie puştiul ăsta depre bătrâni, despre spaimele lor?! "E scump abonamentul, nici nu prea am cu cine vorbi, dar, la o adocă, să pot suna doctorul. O salvare!" Sau: "Nu de alta, dar mi-e că m-or găsi moartă, țeapănă, după nu ştiu câte zile."

— Mai este o chestiune! Pe mine mă interesează să discut personal cu ea.

— Perfect! Veniți cu mine. Eu filez ulița şi dumneavoastră aşteptați la Bolta Rece. E la doi paşi.

— Nu-i chiar atât de simplu. În sfârşit, pentru moment, află ziua de pensie. Şi, apropo... Devin uscată şi iau fără să vreau un ton profesoral: Dumneata pierzi un timp cu mine pe care l-ai putea... ăăă.... epuiza într-un mod mult mai folositor.

În privire i se aprind luminițe răutăcioase:

— Scuzați-mă, doamnă Laura, dar felul în care îmi petrec timpul este o chestiune pe care eu o hotărăsc, adică, mă priveşte.

— Înțeleg să mă revanşez...

— Nu sunt servitorul dumneavoastră. Ceea ce fac este pentru plăcerea mea, povestea mă captivează.

— În cazul acesta, îi spun iritată, mă văd obligată să renunț la colaborare. Nu-mi plac serviciile gratuite.

Îşi muşcă buzele, bărbia îi tremură uşor, ca a copiilor care sunt gata să plângă.

— Cum doriți.

Se îndreaptă spre vestibul, cu paşi înceți, aşteptând să-l chem înapoi. Tot cu încetinitorul îşi îmbracă scurta de blugi îmblănită, căreia junii fani îi spun, în mod greşit, sarafan. A tras de timp cât a putut, a deschis până şi uşa, trebuie în sfârşit să plece. Îmi sărută mâna şi — mişcarea neaşteptată mă şi sperie — îşi ridică brusc capul ca un cal nărăvaş. Ochii îi strălucesc:

— Nu m-ați dat afară de tot. Aşa-i?

Fără să vreau, izbucnesc în râs. Râd cum n-am mai râs de mult. De fericire, Călin îşi flutură brațele deasupra capului "ura!" şi iese alergând din curte:

— Am să vă telefonez.

Fac eforturi, şi Liviu mă încurajează, să reintru în normal. De sâmbătă noaptea, Laura — Ea nu s-a mai manifestat Pentru liniştea mea, am împins la perete fotografia şi sfeşnicul. Lumânarea am înfipt-o atât

de bine, încât tabla de argint s-a fisurat vreo doi centimetri la bază.

E miercuri dimineaţă. Beau cafeaua "stropită" cu câteva degete de conaic. Mă simt bine, nu mai am dureri şi trăiesc o atmosferă de "afară ninge liniştit şi-n casă arde focul"... Hotărăsc să reiau lucrul. Expoziţia are loc în toamnă, la Zurich, iar firmele care concurează sunt de natură — în funcţie de temperament — fie să te supermobilizeze, fie să-ţi taie complet aripile. Se vor prezenta toţi crocodilii modei, iar eu particip — pe cont propriu —prima oară la o expoziţie de asemenea anvergură. Emoţiile sunt mari — Chanel, Nina Ricci, Yves Saint Laurent, Jean-Paul Gaultier, foarte tânărul şi la fel de primejdiosul, vedeta de ultimă oră Christian Lacroix şi atâţia alţii, toţi acristocraţi ai breslei. Bulgarov, dar mai ales Lacroix, mă inhibă în mod special. De fiecare dată, neaşteptat — secretul modelelor e păzit mai abitir decât Banca Mondială —, reuşeşte să surprindă cu o fantezie absolut fantastică. Un singur pas în plus — doar că totdeauna ştie să se oprească la timp, are o busolă extraordinară, cred că până şi inima îi indică Nordul — şi ar friza demenţa.

Cel mai mare handicap rămâne însă sărăcia de material. De unde fialle-urile şi taftalele supuse tuturor capriciilor stilistului şi acului — cum le aşezi, aşa rămân — voile-urile diafane, brocarturile rişisime, pan-catifeaua unduioasă, tulurile şi muselinurile, dantelele fastuoase, somptuoasa pasmanterie, pailletele, accesoriile, bijuteriile şi... şi... şi... Bineînţeles că singură nu mă voi descurca. Delphine, patroana, se făleşte că a găsit un sponsor în Iugoslavia. Eu sunt sceptică. Nici pălmaşii lui Tito nu sunt maharajahi.

Intru în atelier, aprind o ţigară şi apelez la arhivă. În principiu, ştiu încotro mă îndrept, cam ce vreau: o trasnaie, o combinaţie subtilă între moda *directoire* şi cea a nilor '28-'30, adaptate la trupul şi estetica zânei sfârşitului de veac XX.

Pentru deceniul '20-'30 am vreo patru reviste *Pour vous* (nu-i ceea ce mă interesează; publicaţia se adresa gospodinei, franţuzoaicei mijlocii, practică şi ştiind perfect ce poate scoate dintr-o centimă, deci un Neckerman al vremii, mai puţin prosper) şi câteva Vogue-uri.

Răsfoiesc paginile cu lăcomie şi reţin câteva elemente pe care sunt decisă să le exploatez inteligent.

În primul rând, cameea. Asta e o idee! Sunt cel puţin cincizeci-şaizeci de ani de când a căzut în desuetutdine, o mai întâlneai arareori pe Calea Victoriei la cucoane bătrâne, pandant aproape obligatoriu unor figuri distinse, cu baston şi domiciliul în podurile ori debaralele impozantelor palate care le aparţinuseră cândva.

Când am văzut-o ultima oară pe celebra Miţa Biciclista, prin 1960, avea la gulerul pelerinei negre o camee — piesă splendidă, în chenar de smaragde. Am urmărit-o până la nu mai puţin celebra ei locuinţă, acea fantezie populată de *putti* de ambe sexe, din strada Biserica Albă, cu impresia că reconstitui un moment istoric. Bătrâna aceasta cu faţa prea pudrată şi picioare îndoite de vârstă (evit din sinceră pietate cuvântul crăcănat) era poate ultima contemporană în viaţă a strălucitoarei *belle époque.* În cei cinci ani sau şase sute de metri în care mi-am potrivit paşii după mersul legănat, stâlpit în baston, îmi imaginam priveliştile aventuroasei ei tinereţi: Herăstrăul Vechi, Sans-Souci, Moara Florească, Grădina lui Zdrefcu; Coros, Jokey-Clubul, Imperialul şi bătăile cu flori de la Şosea. Mica norocoasă, copilul din flori al unei ţărănci, pe a cărei bucată de pământ ţâşnise în cascade petrolul, avusese şansa să cunoască marile personalităţi ale epocii sale: Blériot, Cneazul Moruzi, Cantacuzino — Nababul, Marghiloman, pe Manuel al Portugaliei, cap încoronat care o ceruse în căsătorie. Ranetti, condei acid, nemilos şi adeseori nedrept al vremii, anunţase în presă evenimentul, oferind publicului formula urării de rigoare: "Trăiască Majestatea sa Regală Mitza I-a..."

"Iar mă luaşi cu morţii, soro?"

Parcă aud glasul lui Liviu şi mă întorc la camee. Casa Detina propunea în 1925 ca rochie de seară un soi de *chemise de nuit* cu falduri bogate — vreo cincisprezece metri de voile pe puţin, socotesc — pornite dintr-o bandă de pasmanterie, care subiniază un decolteu pe diagonală. Umărul drept e complet gol. Trei camee ovoidale punctează banda ca nişte sigilii. Rapel — cameele fixate pe coroana lată, cu trafor geometric din perle. Central, o semilună provocatoare din briliante, prinsă cu coarnele în sus. Cerceii sunt lungi — perle şi din nou briliante. Probabil pietre veritabile, căci "manechinul" e o fostă glorie a cinematografului mut — Maria Corda. Mai reţin un coif — ceva între o cască de cruciat şi un calpac episcopal, din perle, şi cinci topaze uriaşe —, asortat la o splendidă haină de vulpi albe. O notă atrage atenţia că e toaleta Niţei Naldi în filmul *La femme nue.* Cu rezervă, deşi mă tentează imens un retour în moda de seară a costumului de epocă, reţin o splendidă toaletă a nu mai puţin faimoasei Lil Daover: o crinolină moderată cu volane şi mâneci ample din tafta moarată albă, cu reflexe bleu. Canotiera (picantă asociaţie!) e înnobilată de o luxuriantă pană de struţ bleu aprins, care coboară şi se încovoaie parşiv, sub ureche.

Fac câteva schiţe la repezeală, lucrez cu chef, am deja o găselniţă, dar mă întrerupe telefonul. E Tica. Voioasă, zgomotoasă, mă anunţă că se află în zonă, e încă devreme şi cu maşina, ar trece să mă vadă preţ de o cafea, aşa, între două uşi, cât să facem din nou cunoştinţă, în lume precis că nu ne-am recunoaşte... Şi asta-i situaţia. În zece minute e la mine, ştie strada, a uitat numărul.

Am timp să mă spăl pe mâini şi să-mi trec un pieptene prin păr. O primesc în living. Intră ca o vijelie, e toată numai blănuri şi lanţuri. Zornăie ca un sac de monede, vorbeşte în triluri, râde în hohote. Tonică, fără îndoială, dar obositoare. Pentru o singură şedinţă însă, şi după o pauză de peste treizeci de ani, e suportabilă. O privesc şi o ascult cu reală plăcere.

Scoate din poşeta uriaşă — de moaşă zic eu — câţiva pumni de bomboane de chocolată japoneze.

— Le-am luat de la privatizaţii ăştia de lângă tine, cincizeci de lei bucata Au înnebunit, dar bine că se mai găseşte câte ceva.

Poşeta e scumpă, are siglă de duble fin Dior şi, în general, toată vestimentaţia e costisitoare; deformaţie profesională, când mă uit la cineva, instinctiv evaluez suma întregii ţinute. Cu produse metalizate, cu tot, Tica plimbă azi prin târg circa un milion. Doar mantoul de vulpi, cu poale parchetate, costă în consignaţii sase sute de mii.

— Arăţi bine, îmi spune generoasă, deşi pe chip nu-i citesc nici urmă de entuziasm. După gustul meu cam uscată, dar de!, aşa-i moda.

Ea, în schimb, a rămas mărul rotofei din copilăria noastră şi, rarisim, a păstrat expresia şi obrazul de atunci. Ai impresia că nu s-a maturizat şi, din câte am putut eu să-mi dau seama, aceasta e o însuşire care aparţine în exclusivitate marilor optimişti, cu excelentă digestie şi care consideră că viaţa e frumoasă.

Regăsesc fără dificultate chipul Ticăi de la zece ani. Când am citit Dumbrava Minunată, nu mi-o puteam închipui pe Lizuca altfel decât sub trăsăturile Ticăi. Scundă, simpatic bondoacă, avea o faţă rotundă, cu un pastel extrem de generos. Obraji şi buze foarte roşii, ochi şi păr foarte negru, dinţi foarte albi. O revăd într-un pardesiu gri deschis, cu o beretă roşie cu paratrăsnet. Nu lipsea nici măcar Patrocle — în speţă Muky — un seidenpinsch grăsun, cu zgărdiţă verde.

— Nici Ica nu s-a schimbat?

— E doar ceva mai grasă ca mine. Acuma-i la Roma, nu ştiu ce afaceri învârte,trăsnită ca totdeauna,are impresia că-i poate păcăli pe macaronari.

Zâmbesc. Sunt convinsă că amândouă au bossă comercială. Tatăl lor, nea Titi Brebenaru, ţinea cârciumă cu dever şi "bere la robinet" la parterul unui imobil de pe Pictor Tonitza, azi demolat. Familia locuia în aceeaşi clădire, la etajul I. Uneori, când nea Titi era prea ocupat, fetele aveau obligaţia să "deservească" muşterii, umplând ţapii şi halbele de bere. Nasul Ticăi abia ajungea peste marginea tejghelei. Se urca pe un scăunel şi manevra robinetul cu siguranţă de profesionistă. Cam escroacă, bărdacele erau mai mult spumă, dar clienţii se amuzau. Stăteam într-un colţ şi o priveam beată de admiraţie, verde de invidie. Cred că n-am fost pe nimeni mai invidioasă ca pe Tica şi Ica, şi aş fi cedat, fără să clipesc, vreo zece note de zece, plus colecţia mea de abţibilduri şi bile de sticlă, pentru a avea dreptul să mânuiesc o singură dată robinetul.

Povesteşte o grămadă şi pe nerăsuflate. Înţeleg că amândouă au nimerit-o bine şi se vede pe figura Ticăi că e fericită sau cel puţin mulţumită în căsnicie. Băieţii, doi golani cât uşa, îi cam dau probleme, dar, la o adică, treaba lor!

— Sub Ceauşescu, m-aş fi zbătut să isprăvească o facultate. Acum, n-au decât să se apuce de afaceri. Parcă eu ce mare spanac fac cu I.S.E.P.-ul, mă rog, A.S.E.-ul...

— Bravo, Tica! Ai rămas fată deşteaptă.

— Dragă, îmi spune cu o suficienţă care nu deranjează, atâta cât sunt, mie îmi ajunge. Voi, adică tu şi Delia, aţi fost mai sofisticate, pe Delia barem n-am înţeles-o niciodată, mult prea complicată pentru mine, chestia însă e să te simţi bine cu tine însăţi... Mă uit şi la casa asta a ta... Nu pricep mare lucru, dar îmi dau seama că trebuie să fie ceva foarte rafinat şi de high-life...

— Ţi se pare, nu-i cine ştie ce... Mai mult, efect de lumină.

— Când o să vii la mine, şi râde cu gropiţe, ai să ai impresia că te afli în casa unor *paysani* ajunşi. Şi aşa şi e! Părinţii lui Preda au fost nişte văcari cuprinşi. Când vrea să-i înnobileze, le zice cow-boys, iar gospodăria din Salcia devine ranch... Dar, vezi tu, asta e bine. Nici unul dintre noi nu-l face pe ălălalt neam prost, eu nu-mi plimb nasul peste chelia lui şi nici el nu mă tratează de fata Iu' Nea Titi Robinet... Asta era păcatul Deliei.

— Delia? N-am întâlnit niciodată o persoană mai modestă, care să facă atât de puţin caz de numărul coroanelor din inventarul familiei.

Tica mai ia o bomboană şi o gură de coniac şi începe să râdă:

— Cine naiba o făcea pe-atunci, când era suficient să fi avut două-trei hectare de pământ ca să fii duşman al poporului?! Da' nu-i vorba de asta Era însă de-ajuns să se uite la tine ca să te simţi tot o balegă şi o mămăligă. Aproape că-ţi venea să-ţi ceri iertare că respiri acelaşi aer cu ea.

Râd sincer amuzată:

— Nu te ştiam aşa subtilă, soro.

— Vezi, continuă pe un ton ceva mai domol, eu cred că am fost singura dintre colege care n-am invidiat-o, deşi ştiam că e cu zece clase peste mine, peste noi. Intuiam că va fi totdeauna o nefericită.

O contrazic hotărât:

— Te înşeli, Delia n-a fost nici fericită, dar nici nenorocită. Apropo, ce mai ştii de ea?

Îşi aprinde un Camei şi trage fumul cu voluptate.

— Eu, reiau, n-am văzut-o de mult. Foarte de mult...

— Cum aşa?! Eraţi prietene bune.

Dau din umeri, n-am chef să intru în amănunte. Răspund evaziv:

— Viaţa te desparte la un moment dat. Alte preocpări, alte interese...

Se uită lung la mine:

— Tu ai priceput vreodată de ce l-a lăsat pe M.? Cred că a fost cea mai gogonată greşeală pe care a făcut-o vreodată.

— De ce?

— Ei, asta-i! Avea tot ce poftea: bani, călătorii în străinătate, poziţie socială. A fost una din puţinele, dacă nu unica din generaţia noastră, care n-a avut serviciu, nici măcar o oră în toată viaţa ei.

— Depinde din ce unghi priveşti lucrurile. N-ai enumerat nimic din ce nu i-ar fi putut oferi şi un alt bărbat. Cât despre poziţie socială, poate un Windsor ori vreun descendent al Cruciaţilor s-o fi impresionat. M. era prea bătrân.

— Iar Delia i-a dat brânci în mormânt. S-a prăpădit, imediat după ce l-a părăsit. Cred că nici un an. L-am văzut la o premieră la Bulandra, o piesă după un roman de-al lui, şi m-am speriat.

Eu îl văzusem chiar în săptămâna în care Delia plecase de la el. Se năruise în câteva zile. Din bărbatul masiv şi jovial rămăsese un moşneag singur şi înfrigurat. Era cald, august, şi totuşi aveam impresia şi cred că-i era frig.

Fuma şi bea întruna, iar menajera lor, buna şi devotata madame Clemansa, mi-a şoptit la sosire că se învârte toată noaptea prin casă şi vorbeşte cu voce tare.

— Nici nu pot să vă spun, domnişoară Laura (eram de câţiva ani căsătorită, dar pentru ea rămăsesem tot şcolăriţa care intra în casa lor în vârful picioarelor şi împrumuta de la doamna rochii pentru "ceaiuri"), nu pot să vă spun cum îi vorbeşte, cum o alintă, cum o cheamă. Ţi se rupe sufletul... De ce-o fi plecat?

Când m-a văzut, abia şi-a stăpânit lacrimile. Era tot elegant în haina de casă chihlimbarie, bărbierit, iar florile din glastra preferată a Deliei, un lalique graţios şi fragil, proaspete.

— Ştii, Laura, îmi închipuiam că sunt un bun cunoscător al naturii umane. Că n-au rămas prea multe secrete pe care să nu le fi desluşit. Cu Delia am trăit opt ani şi mi-e teamă că n-o cunosc mai bine decât în prima zi... Poate de aceea am şi pierdut-o...

Nu-s prea îndemânatică, nu-mi găsesc cuvintele în situaţii delicate, când trebuie să consolezi necazuri majore, aşa că am continuat să-l privesc în tăcere. Nu mai era vorba de timiditatea mea iniţială — devenisem de mult camarazi —, dar nu ştiam ce să-i spun.

Atunci a rostit o frază pe care n-aveam s-o uit niciodată.

— Ştii, draga şi vechea mea prietenă ce mă doare cel mai mult? A plecat fără să-mi lase măcar o scrisoare. Înseamnă că nu mă mai iubeşte deloc.

Cuvintele lui aveam să le "simt" mai târziu, când, la rându-mi, am părăsit sau am fost părăsită.

Mi-amintesc însă că atunci, în după-amiaza aceea de vară lipicioasă, imposibilă, l-am întrebat la un moment dat:

— O socoti pe Delia o femeie neînţeleasă? Sau crezi că ea se socoteşte ca atare?

— Nu.... nu, Laura. Şi ea nici atât. Când vrea, ştie foarte bine să se facă înţeleasă. E, în primul rând, o paradoxală. Astfel de indivizi îţi anulează perspectiva din orice parte i-ai privi...

Tica mă întoarce la realitate:

— Nu-s de acord cu tine. Delia nu l-a părăsit pe M. nici pentru împăraţii Bizanţului, nici pentru Nabucodonosor, ci pentru un maimuţoi cu bicepşi superdezvoltaţi şi zâmbet de cinema. Delia n-avea decât să mănânce câte prăjituri pofteşte, dar nu trebuia să cumpere şi cofetăria...

Se uită la ceas şi se sperie exagerat: "Foc! Ajutor!"

— Vai de mine! Am zis că stau doar jumătate de ceas şi uite că s-a făcut două... nici nu vreau să epuizăm toate subiectele. Când vii la mine? Preda abia aşteaptă să te cunoască. Ce zici de sâmbătă?... Atunci sîmbătă, precis, rămâne stabilit, nu primesc obiecţii.

Pleacă după cum a venit, ca un vifor. Urcă într-o Alfa-Romeo nouă, roşie-mac, îmi trimite o bezea şi demarează în trombă. În următoarele zece secunde, sunt convinsă, m-a uitat.

**CAPITOLUL V**

După plecarea Deliei, m-am văzut frecvent cu M. Mă lua cu maşina de acasă, ne plimbam o oră-două pe marginea lacului Herăstrău şi pe urmă luam masa ori doar beam ceva la Raţa sau Pescăruş. Iarna, eram aproape singuri în tot localul şi, până a se fi obişnuit cu prezenţa noastră, personalul ne privea cu complicitatea specifică breslei pentru situaţii clandestine. Pe M. il cunoşteau toţi — din manuale, din presă, de la TV — şi presupuneau desigur că eu sunt ultima achiziţie — trufanda a maestrului. Mi-amintesc de o dimineaţă de octombrie, mohorâtă, cu toată bogăţia de arome şi culori ale sezonului. Purtam un pardesiu alb de antilopă, cu accesorii bleumarine. Pantofii şi mănuşile erau stropite cu picouri mărunte, albe ca papillonul lui Raţiu. M. m-a privit cu plăcere:

— Îmi place vestimentaţia deschisă în sezon rece. Cucoanele de la noi nu mai ştiu să se îmbrace. N-a căzut bine frunza şi nu mai ies din odiosul maron, gris închis, negru.

— Culori practice, pentru oameni săraci.

Şi-a îndreptat fularul înnodat à la Maurice Chevalier, singura concesie făcută modei din tinereţea lui.

— Cunosc, tocmai de aceea îmi sunt odioase... Arăţi foarte bine, Laura. A zâmbit cu căldură: Abia îmi vine să cred că această distinsă şi tânără doamnă pe care o am în faţă este, de fapt, fetiţa stângace de acum câţiva ani, cu genunchi negri şi degetele pline de inele desenate cu cerneală colorată. Îţi ţin minte săndăluţele galbene, *caca d'oie...* eşti foarte frumoasă... S-a oprit şi, fără să fi pronunţat nici o silabă, i-am simţit cuvântul centurat în intonaţie şi i l-am cules de pe buze.

— Dar...! Am început să râd: Sunt frumoasă, dar Delia era unică.

Şi-a întors privirea spre fereastră. Se vedea lacul cenuşiu, peste care ameninţa o pâclă alburie, sălciile păreau cu adevărat triste.

Ştiam de ce M. Îmi caută societatea. Mama, iritată de asiduitatea "moşneagului", îl suspecta de lubricitate; "un satir cu apeti-turi patologice, obsedat de juneţea proaspătă". Toată viaţa ei a fost împotriva diferenţelor mari de vârstă între partenerii de aşternut, considerând asemenea împreunări drept "acte

împotriva naturii". Degeaba îi dădeam exemple celebre — Chaplin, Hugo, Goethe, D'Anunzzio —, amănuntul n-o zdruncina câtuşi de puţin. "Or fi fost geniali, dar dormitorul lor tot greaţă îmi face. Golani bătrâni şi libidinoşi!"

Nu putea sau nu voia să înţeleagă că M. mă caută pentru ceea ce poate înţelege, descoperi, cunoaşte despre Delia; pentru că simţea nevoia permanentă să vorbească despre ea, iar eu eram interlocutorul cel mai potrivit. Mai cred că s-ar fi jenat să-şi încredinţeze *son chagrin d'amour* urechii maliţioase a vreunui contemporan. Iar eu îl familiarizam cu tot ce fusese Delia înainte de a o cunoaşte.

Îl interesa absolut tot şi mă îndoiesc să fi avut în toată viaţa mea un auditor mai atent. Mobilizată, povesteam cu inerente divagaţii, lung, uneori prolix; M. mă întrerupea arareori şi atunci doar cu întrebări care stimulau. În câteva săptămâni era perfect familiarizat cu toate colegele, cu monştrii din cancelarie, ştia cine era cea mai "comică" dintre fete, care era "grasa" — nelipsita grasă (gras) din orice clasă — cine era Moş Gheorghe, portarul cu albeaţă la un ochi, cum copiam la matematică (altfel decât la alte materii), unde chiuleam de obicei.

Ştiam că Delia în genere era puţin expansivă, ermetică şi tăcută ca toţi interiorizaţii. Dar mă simţeam uluită cât de puţine lucruri ştia M. Mi-am arătat nedumerirea:

— Totuşi despre ce discutaţi? Ce făceaţi împreună?

M. şi-a dus mâna la bărbia pătrată, care dădea un aer de virilitate figurii. Fusese un bărbat foarte bine şi încă acum opt ani, când se căsătoriseră, putea să mai stârnească pasiuni. Chipul avea distincţie, iar trupul "lucrat" (era pasionat de înot, canotaj, yachting şi tenis), mai puţin ferm în contururi, firească, păstrase totuşi liniile tinereţii.

Prin '58 eram la mare, la Eforie Nord. Locuiam la o gazdă ieftină, în afara localităţii, împreună cu două prietene. Plăteam imensa sumă de douăzeci şi cinci de lei pe noapte, mâncam, evident, la briceag, iar WC-ul, cu faianţă de brad, se afla în fundul grădinii. Aveam probleme în special noaptea (ne era teamă de câinele dezlegat şi de întuneric) şi pot afirma doar că, dimineaţa, primul lucru pe care-l făceam, ajunse pe plajă, era să ne spălăm bine căştile în mare, şi că florile gazdei din faţa ferestrei noastre au avut oleacă de suferit în vara aceea.

Delia şi M. trăseseră princiar la Bellona, dar făceau plajă, ca şi noi, departe de "plebe", pe nişte dune izolate, în apropiere de sanatoriul T.B.C.

O imagine din acele zile avea să-mi rămână întipărită în arhiva mea vizuală pentru totdeauna: M. ieşind din mare cu Delia în braţe. O ţinea ca la Hollywood, aşa cum îşi poartă bărbaţii miresele peste pragul casei. Erau magnifici. M. — un Hercule matur, emanând forţă şi stridentă bărbăţie, Delia — sirenă, zână a apelor în costum roşu aprins, bronzată aur şi miere, cum le e dat numai blondelor autentice, cu părul lung, şiroind de apă, atât de decolorat de soare, încât părea argint.

Nici azi nu pot spune exact ce-am simţit, doar că eram săgetată — o senzaţie fizică dureroasă —, străfulgerată de frumos şi de tot ce intuiam în spatele clişeului: dragoste, opulenţă, viaţă intens fericită. Şi mai simţeam, tulbure, că e un moment unic, o clipă după care n-ar mai trebui să urmeze nimic, că ar fi fost minunat să se eternizeze atunci...

— Ce discutam..?

Am zâmbit amândoi, pentru că amândoi încercam acelaşi sentiment: că după ce ne rătăciserăm, undeva, pe uliţi vechi, ne întorseserăm unul la celălalt.

— De fapt, nu discutam prea multe. Probabil a fost una dintre greşelile mele. De teamă să nu devin didactic, preţios, *assommant,* să nu-i par excesiv de matur, am încercat să redevin eu un tânăr de douăzeci de ani. Îmi spuneam că nu trebuie să-i asasinez tinereţea. În loc s-o aduc pe ea la mine, m-am dus eu la ea, şi manevra mi se părea pe-atunci extrem de înţeleaptă.

— Delia a avut de mică o maturitate precoce. Mă surprinde că n-ai observat

A râs:

— Draga mea, tu o comparai cu tine, cu celelalte prietene, şi, mărturisesc, că mi-a trebuit mult timp până să mă obişnuiesc cu gândul că voi două sunteţi de aceeaşi vârstă! Îmi păreai tot timpul surioara mai mică.

— Ce vrei să spui?

— Că Delia era desigur mai matură decât tine, dar pentru mine tot o fetiţă rămânea.

A cerut chelnerului al doilea coniac şi a continuat:

— Am făcut eforturi să-i ofer ceea ce i-ar fi oferit un bărbat de vârsta ei, ceea ce îmi închipuiam că i-ar face plăcere. O viaţă mondenă cu multe ieşiri, recepţii, localuri de noapte, primiri unde avea prilejul să fie admirată, călătorii în străinătate. În mod deliberat, ne aflam tot timpul înconjuraţi de lume. Străduniile mele se îndreptau spre aceeaşi ţintă, motto al comportării faţă de Delia: să nu se simtă constrânsă nici o secundă, să nu-i fie lehamite de mine. Să n-o plictisesc. Îmi ziceam că aceasta ar fi strategia *sine qua non* a unei cuceriri ştiinţifice...

— Ea s-a complăcut? N-o văd deloc pe Delia ducându-şi viaţa într-o casă de păpuşi...

— Dar de care? Spune-mi tu alta. Şi nici ea n-a reclamat alta. Chiar şi azi nu mă simt în culpă. M-am comportat faţă de Delia ca pe vremea când se îngenunchea în faţa evantaiului. Este expresia prinţesei R., care ştii bine că nu digera deloc "acest mariaj imposibil".

Am dat din cap. Ştiam. Prinţesa se opusese categoric căsătoriei lor. Respingea cu dispreţ argumentele de ordin material, încredinţată fiind până în ultima clipă a vieţii că totuşi va veni ziua în care Delia va recăpăta statul legal de moştenitoare bogată a unei familii istorice, ziua în care cartea ei de vizită va putea fi

din nou înnobilată de coroana străbunilor, când palatele şi imensa avuţie, întoarse la stăpânii legitimi, vor face din ea una dintre cele mai bogate femei ale ţării. Prinţesa nu era mai sensibilă nici la argumentele care ţineau de celebritate şi triumf pe plan social.

"Mare scriitor! Celebritate! *La belle affaire!* Du-te la Paris, chiar la Academie, şi întreabă de Sadoveanu! Nici măcar Grigo-rescu nu-i trecut în *Larousse.* Desigur, sunt unii care au reuşit destul de bine... Martha Bibesco, contesa de Noailles, Văcărească, dar, după cum vezi, *ma petite,* şi ele sunt tot persoane bine..."

Întrebarea lui M. m-a luat pe neaşteptate. Asta de fapt cred că îi era şi intenţia:

— Spune-mi, Laura, tu îl cunoşti pe acest Ioan?

L-am privit repede. Deci auzise şi el de Ioan. Era de aşteptat.

— Da, am răspuns moale. Am completat în gând: "Cine n-a auzit de Ioan în Bucureşti?"

— Ce ştii despre el? Te rog, descrie-mi-l. Sincer... Ştii, fără menajamente.

— Nu trebuie să te iei după zvonuri.

— În regulă, nu mă iau, dar vorbeşte-mi despre personaj.

Mă foiam nelaîndemână. Despre Ioan, atât cât lăsa să se vadă, nu se putea vorbi decât în superlative. Am debutat cu fraza cea mai puţin potrivită:

— Este genul de persoană care stârneşte vâlvă.

Atenţia încordată la maximum se simţea în întreaga lui făptură, îi înghiţise pupila.

— Oriunde s-ar duce, atrage inevitabil atenţia, ca un far, ca o lanternă chinezească. Individul despre care se vorbeşte. În felul lui, e o celebritate.

— În ce sens? Cu ce se ocupă?

— Nu-i vorba de ocupaţie, am zâmbit.

— Dar despre ce? Când spui celebru, emiţi un termen pretenţios, înseamnă că eu, toată lumea a auzit cel puţin de persoana în cauză, chiar dacă iese din sfera preocupărilor sau preferinţelor mele. Nu mă dau în vânt după muzica populară, dar de Fărâmiţă Lambru am auzit şi eu.

— Şi de Doru Ioan s-a auzit. Poţi să întrebi orice tânăr între cincisprezece şi treizeci de ani... N-are operă, nu-i actor, nu-i vedetă de muzică uşoară...

— Atunci ce naiba e?! Am ridicat din umeri:

— Dacă vrei, un play-boy la scară românească. Cred că fiecare generaţie are câte un specimen din ăsta. De pildă, bunicul îmi povestea de Sacha Bellu, un original faimos în Bucureşti pe timpul lui Cuza. Un tip care oferea flori fiecărei dame mai ţunţurlii întâlnite pe Calea Victoriei. De la tata am auzit de alţi doi excentrici, Picu Romano şi Zuzu Şutzu... Povestea atâtea despre isprăvile lor, încât am impresia că-i cunosc.

— Da... Erau nişte figuri.

— Pe oamenii ăştia n-ai să-i întâlneşti în nici un dicţionar, pe nici un afiş, dar pentru contemporanii lor sunt celebri.

— Te-am înţeles, draga mea. În ce constă "originalul" lui Ioan?

— Stârneşte patimi şi invidie. E croit pe gustul femeilor tinere de azi şi cred...

M-am întrerupt brusc, continuând în gând "...ar face carieră şi la Paris sau la Hollywood".

— Ce crezi? Te rog încă o dată să nu mă menajezi. Încerc doar să înţeleg.

— N-am ce să-ţi mai spun! Are vocaţia succesului. Pe unde se duce, femeile cad răpuse, cosite parcă.

M. s-a uitat la mine cu un aer neaşteptat de blând. Pleoapele îi tremurau uşor:

— E chiar atât de chipeş?

— Nu-i vorba de asta. Mai sunt şi alţi bărbaţi bine în Bucureşti, însă Doru Ioan are ceva special: un aer de mare forţă, dar, în primul rând, miroase a Occident. Când îl vezi, ai impresia că acum a coborât dintr-un Boeing, în care s-a îmbarcat la Londra sau New York.

— Asta presupune degajare şi accesorii.

— Le are. E îmbrăcat superb şi, ţi-o spun ca profesionistă, nu-s cârpe de bazar sau de Taţi, stă într-o vilă splendidă pe lângă Piaţa Amzei...

— Ai fost la el?

Am început să râd:

— Nu. Sunt prea insignifiantă pentru el. Nu acordă atenţie decât exemplarelor de nota 10, iar eu, dacă mă străduiesc vreo două ceasuri la oglindă şi mai trec şi pe la cosmeticiană, nu sar de 8. Are însă singurul Buick alb din Bucureşti, şi-l parchează în faţa casei. Aşa l-am reperat.

M. a dat din cap surprins.

— Un Buick alb! În peisajul nostru de mizerie, e cu totul remarcabil. În definitiv, cu ce se ocupă?

— Habar n-am. Oficial, profesor de sport. Dar, după întregul ambalaj, pare că-şi primeşte chenzina în lire sterline.

M. Începe să râdă:

— Ai haz. Totuşi e ciudat. Suntem săraci, într-o ţară epuizată de război şi un sistem criminal. Mai mult sau mai puţin, se trăieşte dintr-un salariu. Iar venitul unui profesor de un-doi...!

Îşi deschide palmele: "Ce să mai discutăm?!"

— Mai poţi reţine că ia zilnic dejunul la Athénée Palace —braserie, iar vara stă două luni pe litoral. Şi ţi-aş mai putea adăuga vreo zece chestii de genul ăsta, nu dintre cele mai economice.

— Un magnat!

— Spune-i cum îţi place, dar banii, şi încă mulţi, nu-i lipsesc.

— Care-i ipoteza ta?

— N-am nici una. *On dit* că l-ar întreține nevasta unui ştab din CC, alții că ar fi securist, dar românceIe îl preferă spion american. Ți-am zis că e omul despre care se discută.

— Şi, în mod inevitabil, stârneşte cele mai fanteziste ipoteze. Când nu ştiu, oamenii inventează. E inteligent?

— Ți-am spus că nu-s destul de fățoasă, ca să-mi fi acordat audiente. Ultima lui amantă a fost Mara Şerban, de la National.

— Superb exemplar!

— Eu îl ştiu de la ştrand, unde face tot felul de tumbe în apă sau cu mingea, şi din restaurante. Mi-a spus însă un tip care l-a vizitat că în supefbu-i apartament n-a văzut nici o slovă.

— Cum, adică?

— Adică nici o singură carte, nici măcar ziarul Sportul.

A rămas pe gânduri şi eu îmi făceam reproşuri că am vorbit prea mult Dacă stăteam să mă gândesc, în ciuda faimei şi a succesului de librărie, competiția dintre cei doi era absolut neloială. Doru Ioan era un animal magnific, M. un monsieur distins, încântător în toamna sa târzie, dar bătrân. Trist de bătrân.

Am răsucit între degete bolul de coniac. Zahărul se topise şi era lipicios.

— Există o lege a contrastelor...

Mi-am ridicat ochii. Semăna cu o pasăre obosită. Poate şi din cauza gâtului. Slăbise, gulerul cămăşii devenise prea larg, iar pielea făcea falduri.

— Ce vrei să spui?

— E posibil ca pe Delia s-o fi cucerit acest leopard splendid prin contrast cu biblioteca pe care o avea acasă. Aşa cum, într-o zi de arşiță, visezi la omătul lui Gerar. O locuință unde nu se află nici o singură carte e cumplit de tristă. Prin grozăviile pe care le sugerează. Te întoarce în epoca primitivă, în peşteri cu frigider şi televizor... Nu pot să cred că Delia se complace într-un asemenea climat. Că va rezista...

Evitam să-l privesc. Ştiam ce simte. Spera că, odată depăşită faza fierbinte, Delia se va întoarce la el, iar el nu dorea nimic altceva Am încercat să fiu generoasă:

— În definitiv, discuția noastră e absolut ipotetică. Nu ştim nimic precis, comentăm simple zvonuri.

Minteam. Chiar eu îi văzusem cu două zile în urmă, coborând din Buick, în fața la Cina. Năuciseră toți trecătorii, unii se opriseră, ca să se zgâiască mai bine. Credeau că "se filmează". Şi, pe drept cuvânt, ți se tăiau picioarele. Doru, puternic, bronzat, în apogeul unei frumuseți virile, dădea impresia că o poate ridica pe Delia cu o singură mână. Delia — diafană, cu un fişiu de voile violet pe pletele lunare — mă observase. Şi-a fluturat uşor degetele înmănuşate, în semn de salut Atât De obicei, când ne vedeam pe stradă fără a avea posibilitatea de a ne apropia, îşi rotea arătătorul în dreptul urechii: "Vorbim la telefon!"

M. a zâmbit cu amărăciune:

— Nu, Laura, n-are nici un sens să ne mințim. Ştiu... Ştiu chiar mai multe decât aş fi vrut să ştiu şi decât sunt în stare să suport. Ziceai că locuieşte pe lângă Piața Amzei...

Am tresărit şi l-am apucat violent de mână.

— Doar n-ai de gând să te duci la el — nu te las s-o faci! Nu te poți umili în fața unui derbedeu! Un golan ordinar! Crai de periferie care se făleşte cu sutele de femei pe care le-a avut Sunt notate într-un registru alfabetic. E un *farceur* jegos! Promite-mi că n-ai s-o faci!

A surâs cu o suferință care mi-a sfâşiat inima. Avea ochii umezi:

— Abia acum ai spus adevărul. Cel mai trist este că Delia nu s-a împiedicat de noianul acesta de adjective... Am să-ți mai spun ceva, Laura! Mai târziu, ai să gândeşti altfel. Axiomele tinereții se reconsideră în funcție de circumstanțe, noțiuni ca demnitate, umilință se golesc de conținut, rămân simple speculații când se confruntă cu alternativa câtorva, doar a câtorva şi ultime momente de fericire.

L-am întrerupt cu grosolănie:

— Tu faci speculații acum! Nu vreau să te mai ascult. Promite-mi că n-ai să te duci. De ce taci? Ai să te duci?

— M-aş duce, Laura, dacă aş şti că nu e zadarnic.

Mă uit buimacă la ceas. Am adormit fără să-mi dau seama. Probabil sunt foarte obosită pentru că, de obicei, nu pot nici măcar să aținesc, dacă nu sunt întinsă. E ora cinci, dar, după bezna de afară, te poți crede la miezul nopții. Mă simt odihnită, însă n-am chef de treabă. În general, nu-mi place să lucrez decât la lumină de zi. Coco Chanel (asociație modestă!) îşi "asorta" orele de lucru cu tipul de creații: după-amiaza imagina rochii cocktail, seara — marile toalete, dimineața — ținuta de plajă, sport sau ce-i mai trecea prin minte.

La cinci şi jumătate mă sună Liviu. Pleacă într-o delegație neaşteptată la Iaşi cu avionul. Crede că se întoarce joi, cel mai târziu vineri. E tandru, patern şi mă întreabă de patru ori dacă am țigări, pâine, în fine, tot ce-mi trebuie.

— Nu mă mai dorlota atâta. Ai să oboseşti.

— Niciodată! Important este să nu uiți... ce-i mai important.

— Că mă iubeşti.

— Greşit. Te ador.

Seara se aşterne lungă dinainte-mi şi mă întreb cu ce s-o ocup. N-am chef nici să citesc, iar la televizor se anunță un program plicticos. L-aş chema pe Dorin, dar la ora asta abia a venit de la serviciu. Mănâncă, îi trage *un bon dodo* şi, pe urmă, se instalează la televizor, unde adoarme la mijlocul filmului.

Când se trezeşte, umblă la frigider şi se culcă din nou. Doar că de astă dată adoarme cu ziarul căzut pe nas. De mondenităţi nu se ţine decât în week-end.

Mă hotărăsc să fac o mică plimbare prin cartier.

Trag pe mine o fustă groasă şi îmbrac o canadiană de-a lui Liviu. Garderoba mea nu cunoaşte vestimentaţie sport. Nu-mi place şi nici nu se potriveşte cu personalitatea mea Ador ţinuta de teatru (vizită-cocktail) şi de seară. Detest pantalonii (Sunt geolog? Fac şantier?), cât despre camping, numai la ideea de cort, termos şi tot felul de bastonaşe metalice — vreo două sute — la care trudeşti dimineaţă ca să născoceşti un bordei, mă zbârlesc ca un arici.

Nu tânjesc după confortul lui Soliman Magnificul şi nici nu am nostalgia vieţişoarei pionierilor americani. Unora le place însă să se joace de-a omul cavernelor. E interesant de audiat argumente în sensul acestei existenţe, dar, personal, un apartament la Crillon mă satisface deplin. E estetic, aseptic şi nu presupune pierdere de timp. Celor cărora, după un somn bun între pereţi de pânză, blocaţi într-un prezervativ — cică-i sac de dormit —, îşi rezolvă necesităţile în spatele tufişurilor de jepi, asistaţi de ciocârlii şi insecte de munte, şi se spală (măcar la subsuori) în apa rece şi cristalină — teribil de înviorătoare când o contempli într-o toridă seară de iulie la un televizor color —, după care, ajungând în sfârşit acasă, răpuşi de oboseală şi jeg, exclamă "straşnic ne-am distrat!", le dăruiesc admiraţia mea intactă, dar eu una parolez.

Liviu nu e de acord. Pretinde că de dragul meu a renunţat la divertismentul naturist (fosta lui soţie îl căra pe toate piscurile, a scăpat doar Mont Blancul şi Everestul), dar convingerea mea este că l-am făcut fericit oferindu-i un pretext pentru a nu se mai zbânţui pe coclauri. Ăsta e Liviu! Sclavul convenienţelor, infirm al prejudecăţilor, rob a ceea ce se poartă. Are aerul că a făcut, face un sacrificiu, dar, în fond, e fericit că-şi petrece vacanţa ori sfârşitul de săptămână în ambianţa absolut urbană. Niciodată nu-l simt mai mulţumit de el, de viaţă, de întreg universul ca sâmbăta seara când, cu un Marlboro în mâna dreaptă, whisky-ul în stânga, trântit comod pe canapea în haină de casă, aşteaptă un policier promiţător la televizor.

Declar sadică şi cu un simulat ton visător:

— Cu cât mai încântătoare ar fi fost seara într-o cabană pe Retezat! Miroase a schi şi a pipi de urs, suntem frânţi, osteniţi, ţuica fiartă ne turteşte, cabanierul ne zâmbeşte, luna sus le străluceşte. Numai viersuri, bădie, sunt răpus de nostalgie!

Gata! Mi-am pus şi cizmele. Mă asigur că am ţigări, brichetă şi batistă. Telefonul sună, dar nu mă mai întorc.

A început să ningă şi mă felicit că am ieşit. Sunt o fericită care-şi iubeşte cartierul. Nu pentru că m-am obişnuit sau pentru că face parte din micro-climatul personal, dar pentru mine înseamnă Bucureşti doar cele câteva oaze ale vechiului oraş scăpate de delirul distructiv al Ceauşeştilor.

Consum cu plăcere peisajul familiar: veilleusa cu pagodă de mătase de la fereastra Ianculeştilor, vulturul cu aripi desfăşurate de pe frontispiciu, arbuştii pitici; cei doi brazi brumaţi — mi-am visat totdeauna un asemenea exemplar pentru pomul de Crăciun —din curtea doctorului Matei, foişorul cu vitralii luminate al impozantei vile în stil brâncovenesc de la colţul străzii... Câinele familiei Chiriac, un lup siberian, mârâie când trec prin faţa curţii, dar mă recunoaşte repede şi îşi vede de treabă. Îmi place că-l cheamă Gheorghe. Nume ca Rex, Prinţ, King etc. mă irită, aşa
cum mă irită orice manifestare de snobism, indiferent de uliţa pe care o întâmpin.

Când dau colţul pe Obedenaru, aproape că mă ciocnesc cu doamna Roşca. A scos-o la plimbare pe Linda, o cockeriţă pitică, neagră. Persoana nu-mi este antipatică, dar aveam chef să mă plimb singură. De fapt, este una dintre figurile cartierului. O femeie fără vârstă, ridicolă până la jalnic, care nu deranjează pe nimeni. Trebuie să fi fost frumuşică foc şi, când te uiţi la ea, nu-i greu să intuieşti că trece prin toate chinurile iadului pentru a retuşa ravagiile vârstei. Strădaniile de Sisif izbutesc un chip de păpuşă bătrână. Impresia o desăvârşeşte peruca roşcată excesiv de tapată, aşa cum se purta acum douăzeci de ani, machiajul strident, clămpănitul exagerat al genelor. Exagerate sunt şi rochiile mult prea scurte. Structurile mai simpliste râd, dar, în fond, stârneşte lacrimă. E cumplit blestemul să nu te poţi despărţi de tinereţe în mod decent şi mă gândesc înfiorată la caznele pe care le ia în piept zi de zi, când începe să-şi "construiască" obrazul, după caznele îndurate în timpul nopţii, pentru a-şi asigura iluzoria frăgezime de a doua zi.

Inevitabil, discutăm despre ultimele preţuri, de liberalizare, e înspăimântată de debandada generală.

— Nu pot să înţeleg, dragă doamnă... Un nebun ţinea în frâu o ţară întreagă şi o mie de deştepţi n-o pot stăpâni.

— Îl regretaţi pe Ceauşescu?

— Cel puţin era ordine. Acum mi-e frică să mai ies din casă. Şi nici în casă nu mă mai simt liniştită. Doctorul Chiriac şi-a montat patru zăvoare la uşă. E normal?

— Când ai valori, e normal.

Îşi pungeşte nemulţumită buzele pictate din gros:

— La urma urmei, toţi avem câte ceva. Cât de puţin ar fi, pentru fiecare din noi înseamnă foarte mult.

Trebuie să recunosc că raţionamentul e corect.

— Aţi auzit ce-a păţit madame Stambuliu?

Stambuleasa e o cucoană în vârstă foarte *posée,* îmbătată de
propria-i importanţă. Într-un fel, din aceeaşi familie cu Liviu, nu se mai satură să fie ea însăşi, adică fiică de general şi nevastă de academician. Se spune că are o casă plină de comori. Eu nu-i cunosc decât bijuteriile, remarcabile, pe care le admir cu coada ochiului ori de câte ori ne întâlnim la coafor. Sunt bijuterii opulente, în montură barocă sau florentine, care-ţi iau ochii, altele cubiste, de un rigid geometric, pietrele preţioase

abundă.

— I-au spart casa săptămâna trecută. Închipuiți-vă, doar trei ore a lipsit de-acasă, cât a stat la dentist. Bandiții ăştia sunt extraordinari! Au toate informațiile!

— Ce i-au luat?

— Trei tablouri din colecție şi timbrul cu cap de bour.

— A! exclam dezamăgită, pentru că încep să aud țambalul. Am intrat în folclor.

În privința faimosului cap de bour sunt mai mult decât sceptică. Sunt trei, din orice parte le-ai număra, din care unul îi aparținea lui Carol al II-lea. În legătură cu paternitatea celorlalte două se emit legendele cele mai extravagante. Mă îndoiesc însă că s-ar mai afla între hotarele Valahiei.

— Filmele astea cu gangsteri, continuă sufocată doamna Roşca, sunt o calamitate. Dau idei şi metode.

— Adevărat... Cele despre producție şi omul nou ne înălțau sufletele şi conştiința.

Se opreşte şi îşi clămpăne, de astă dată sincer, nu de fason, genele. Glasul îi tremură:

— Nu v-am dat nici un motiv să vă bateți joc de mine.

— Vă rog să mă scuzați... N-am avut nici cea mai mică intenție să vă jignesc. Cred că aveți dreptate...

— Bineînțeles! Cum nu sunt de acord nici cu obscenitatea. Nu poți deschide o revistă sau televizorul fără să dai de nuduri şi de scene dezgustătoare. Pe timpul nostru, pentru asemenea momente exista un dormitor..

"Da, *old Lady,* îi răspund în gând, doar că vremea matale a trecut de mult, Lily Marlen a matale e bunica lui Michael Jackson, iar, pe lângă Joe Peny, frumosul Charles Boyer pare un hermafrodit anemic."

— Am trăit vremuri grele, scumpă doamnă, dar trebuie să recunoşti că au fost mai frumoase.

Zâmbesc amuzată: Iată-ne şi colege de generație. Din fugă şi cu larghețe, îmi face cadou vreo zece-cincisprezece ani peste buletinul şi aşa destul de impozant. Ca să-i fac plăcere, manifest un acord entuziast:

— Aşa e! Noi am trăit o epocă infinit mai frumoasă.

Imagini țăndărite, întunecate, sinistru caleidoscop, mă asaltează: lodene, Bumbeşti-Livezeni, hei-rup! Lupta de clasă... La masa verde față-n față...! Tito — coadă de topor! Brigada lui Ionuț... Zdrobite cătuşe... Capitalismul pe marginea prăpastiei. Rochița cu puncte pe puncte... Argherzi vinde la Mărțişor zarzavat, Musatescu a dat lovitura, face plicuri — zece lei mia! Ce-ai mai auzit? Preşedintele Truman a afirmat.. Precisamente! Ăia de la BBC sunt cei mai serioşL.. Unde-i tata? L-au arestat! Pe stradă... Măcar de nu l-ar bate...! Plânsul "secret" al mamei noaptea...

Brusc, simt o imensă plictiseală. Prea e cretină nefericita! Poate aş considera-o cu mai multă indulgență, eventual m-aş amuza chiar, dar ideea că are o mulțime de semeni mă scoate din fire.

"Nu eşti deloc înțeleaptă, mi-ar reproşa Liviu. O mică microabă care trăieşte în mica ei lume: o mică locuință, bătrânul şifonier din lemn de măr, scrinul, amintirile, dresurile — esențială apa de castraveți! — ținute pe pervazul ferestrei, în lipsa frigiderului. Dacă eşti cu adevărat un om superior, trebuie să te înalți peste toate fleacurile!"

La naiba! Nu mă consider superioară, nu-mi plac ascensiunile şi nici n-am chef să fiu înțeleaptă, dacă treaba nu-mi prieşte.

Când ajungem în dreptul gardului — am lăsat lumina aprinsă în living, deşi nu se găsesc becuri, dar mă deprimă o casă care mă primeşte în beznă —, îi trag un *smile* festivist şi-mi iau rămas bun cu un entuziasm care i-ar păcăli şi pe alții mai şmecheri.

Doamna Roşca primeşte greu o despărțire bruscă, pare să cerşească o invitație.

— E ceva interesant la televizor? Devine gentil comică: Linda! Unde eşti?! Vino să-ți iei rămas bun de la doamna. Pe urmă mergem acasă şi bem o cafeluță.

După cât e de costelivă, cred că Linda ar prefera un arşin de cârnați; în orice caz, nu vine să-şi ia rămas bun. Eu dispar în casă cu o viteză lipsită de politețe şi un suspin de uşurare.

E cald şi miroase bine a țigară, a fresii uscate, a parfumul meu, a mine, a acasă. Sună telefonul şi dau fuga încălțată cu o singură cizmă. Vreau să ridic receptorul, dar mă opresc cu mâna în aer. Geamul de la fotografia Laurei (Laura — Ea) a plesnit. Un păianjen urât şi-a încrustat harta pe suprafața sticlei. Câteva ciobulețe par lacrimi căzute lângă rama de argint.

Telefonul continuă să sune. Îl aud din ce în ce mai depărtat, ca un semnal, care încet, încet osteneşte.

Nu am absolut nici o teorie. Aseară, simțind că înnebunesc, m-am pilit în mod deliberat cu o doză triplă de alcool față de cea obişnuită, vârfuită de un somnifer puternic. Am dormit țeapăn şi m-am trezit abia acum. E ora nouă, lumină, totul pare în regulă, peisajul străzii, cel dintotdeauna. Peste drum, femeia de serviciu a doctorului Chiriac mătură curtea. Bobiță, un puşti nărăvaş din vecini, a chiulit iar de la şcoală, dar probabil regretă. N-are cu cine să se joace.

Totul e normal, diurn, familiar, dar ochii mi se întorc mereu spre fotografia Laurei. Nu-mi pot explica fenomenul, dacă exclud varianta unei intervenții concrete. Iar aceasta e exclusă. Am citit acum vreo câteva săptămâni despre vizitele primite de o mică bulgăroaică din partea unei ființe invizibile, cam zănatece. Personajul îi răstoarnă toată casa, îi smulge pijamaua, îi scoate ciorapii etc. Autenticitatea ciudatelor vizite — în lipsă de alt termen — e certificată de ceilalți membri ai familiei, de un medic şi de preotul parohiei. În cele din urmă, fetița şi spiritul devin excelenți camarazi.

Ei bine, eu una aş fi înnebunit. M-am făIit totdeauna — cu sinceritate — că, în general, doar trei lucruri mă înspăimântă: spitalul, puşcăria şi cimitirul. Laura — Ea nu mă contactase încă. Încerc spaima cea mai hâdă: de impalpabilul necunoscut, de ceea ce mintea mea — homo sapiens 1992 — nu poate

cuprinde, de manifestările supranaturalului la care asişti cu toate simţurile treze.

Am ajuns să-mi fie teamă de propria mea locuinţă, să intru în odaia de alături, să sting lumina. Teamă fără leac, fără paleative măcar. Tot ceea ce-ţi oferă un sentiment de siguranţă în general —gratii, zăvoare, yale complicate — e ineficient. Dimpotrivă, aş dormi cu uşile şi ferestrele vraişte, la cel mai mic zgomot — mobila şi parchetul, vechi toate, scrâşnesc adesea, doar că acum le interpretez altfel — simt nevoia să evadez, caut instinctiv refugiul străzii.

Liviu mă tot invită la medic, dar e absurd. Ce naiba să-mi facă psihiatrul? Ce să trateze? Pentru că mie nu mi se năzare, nu am halucinaţii, închipuirea nu-mi joacă feste. O soluţie ar fi să recurg la un medium. Poate că, în cadrul adecvat, mă gândesc, la o şedinţă de spiritism, Laura — Ea ar fi dispusă să-mi comunice ce vrea, ce o apasă, de ce m-a căutat, de ce a trebuit s-o găsesc. Nu cunosc nici un medium; totdeauna mi-am închipuit că respectivele întreprinderi nu sunt nimic altceva decât mizerabile şarlatanii, destinate să exploateze cumplite nefericiri. Elucubraţiile lui Hasdeu le-am tratat tot ca atare: fantasmele foarte tehmce ale unui geniu nebun, un geniu înnebunit de o mare tragedie.

Spre prânz, mă sună Liviu de la Iaşi. Simte că s-a întâmplat ceva şi insistă să-i spun despre ce este vorba. Deşi eram ferm hotărâtă să tac, îi relatez totuşi întâmplarea.

— Ţi-am spus de o sută de ori să arunci dracului fotografia aia!

— Şi ce rezolv?

— Scapi de o obsesie.

Bag de seamă că a schimbat tactica. Până acum era blând, condescendent. Acum e iritat şi aspru, adică:,,Hai să terminăm în sfârşit cu tâmpeniile, ne-am jucat destul! Gata, răbdarea mea are şi ea limite!"

Recurge la o explicaţie cel puţin cretină.

— La tine e prea cald!

(Mănâncă rahat, în lipsă de argumente. Dimpotrivă, eu nu suport căldura, dorm şi iarna cu fereastra deschisă.)

— Da, asta-i, precis! Ţii poza pe cămin şi ăla frige ca un grătar încins.

— Ca inginer puteai să găseşti ceva mai deştept! De ce nu s-a mai spart şi altceva?

— Chestie de fragilitate... Există tot felul de fenomene pe care tu nu le înţelegi. Ţii minte povestea cu ceasurile?

Acum patru ani, în cea mai cumplită dintre ultimele ierni trăite sub Ceauşescu ("odiosul" a devenit reper calendaristic: folosim frecvent "înainte de... sau după Ceauşescu"), cred că în ianuarie 1987, din cauza unor construcţii din vecinătate, mi se tăiaseră complet gazele. Înfiorătoare săptămâni! În casă temperatura era de —3°C şi, din pricina ţevilor sparte, inundaţie în toate odăile. După câteva zile de ger, mi s-au oprit brusc toate ceasurile: două pendule, un mic orologiu şi deşteptătorul din bucătărie. Amicii râdeau: "E un frig la Laura de i-au îngheţat ceasurile!" Ulterior, după ce situaţia a intrat în normal, ceasurile şi-au reluat tic-tac-ul, fără nici un fel de intervenţie specială. Mi s-a explicat ceva în legătură cu contractarea pieselor, care m-a convins doar pe jumătate: De ce nu îngheaţă ceasurile publice?

Liviu mai bate câmpii câteva minute, dar îl aud foarte prost E bruiaj, înregistrez în paralel frânturi dintr-o altă convorbire despre "Cocuţa care n-are manual de engleză, poate se găseşte la Bucureşti" şi, în cele din urmă, suntem nevoiţi să întrerupem. Înţeleg doar că va face tot posibilul să se întoarcă mai repede. Joi, în loc de vineri. Are o rugăminte: să pregătesc o salată boeuf, reţeta mea personală. (Am învăţat-o în Spania şi e într-adevăr deosebită.)

Ştiu de ce o face. Ca să mă ocupe, să mă pună la treabă, să mă ancoreze în cotidian. Salatele sunt migăloase şi prepararea lor durează. Eu nu gătesc, iar Liviu nu-i un gurmand. Mănâncă cu plăcere, dar nu de plăcere. E secretul siluetei aproape băieţeşti pe care a păstrat-o.

De salată n-am chef. De altfel, după ce am închis telefonul, am şi uitat de ea. Mă îndrept decisă spre fotografia Laurei. Vreau să arunc geamul spart. Păianjenul de pe sticlă e de-a dreptul hidos. Când o iau în mână, nu mă pot împiedica să nu mă gândesc că poate ating urmele unor degete aparţinând altei lumi.

Spre seară, mă vizitează Călin. E agitat, ochii îi strălucesc ca unui copil adus în faţa pomului de Crăciun, vibrează, clănţăne, arde de nerăbdare. Deşi sunt tulburată, practic întoarsă pe dos, încep să râd:

— Hai, dă-i drumul! Faci impresia că, în următoarea secundă, s-ar putea să plesneşti la toate cusăturile.

— Chiar aşa şi e. Am o idee fantastică! Staţi liniştită ca să pot să vă povestesc.

— Eu stau, dragul meu. Tu zbârnâi ca un metronom.

Aruncă fularul şi îşi descheie gulerul cămăşii cu degete nervoase. Mă surprinde că nasturii rămân la locul lor.

— Azi, izbucneşte în sfârşit, l-am agăţat pe poştaşul lui Madame Paulian. Nu intru în amănunte, nu contează... Chestiunea a fost mai complicată până l-am vârât în cârciumă... La Bolta Rece. Nu că omul ar fi sărit un şnaps oferit de firmă, dar nu voiam să intre la idei. M-am prefăcut că mă interesează niscai gazete. Cum mă aranjasem să fiu la doi paşi de birt, l-am poftit la "una mică". Tipul îngheţase bocnă, viscolul — e un alizeu în tonă import Groenlanda! — i-a dat brânci. Ce mai, peste trei minute jumătate, eram amici de-o viaţă, în zece, ştiam tot ce-i apasă cugetul.

— Adică?

— Poimâine îi duce pensia lui *madame* Paulian. Numerar exact una mie şase sute cincizeci şi patru de lei.

— Ce ţi-a spus despre ea? Călin ridică din umeri:

— Bărbatul nu-i vreun psiholog. Peste doi ani iese la pensie şi altceva nu-l mai interesează. În felul lui e unicat. Printre altele mi-a povestit că-i singurul din cartier care n-are televizor. Nu vrea şi basta!

Îl întrerup iritată:

— Lasă-l pe ăsta! Ce zice de bătrână?

— Că-i cumsecade, dă douăzeci şi cinci de lei bacşiş şi, încolo, idem cu toţi moşnegii din cartier. Seamănă între ei, muieri sau bărbaţi, "iar eu numa' d-ăştia am în căprărie. Nu deosebeşti la un caracter, parcă tot într-una şi în aceeaşi casă intri, zici că-i acelaşi ins..."

— Imbecil.

Călin râde:

— Nu vă enervaţi! Acum vine ideea *oaţă!*

Sunt sceptică şi n-o ascund:

— Care ar fi aia?

— Îi duceţi dumneavoastră pensia.

— Nu înţeleg.

Călin râde întruna, fericit:

— Nu-i aşa că-i formidabil? Faceţi pe poştăriţa Cristinel. Şi asta chiar mâine, ca să i-o luaţi înainte ăstuia, lui nea Ilie. Altfel nu intraţi la ea un secol.

— Eşti nebun?!

— Nu. Am idei.

— Dar asta-i escrocherie! Infracţiune! Violare de domiciliu!

— De ce? Că o să primească de două ori pensia? Vreau să văd şi eu cine vă dă în judecată şi care tribunal vă condamnă.

— Nu-s de acord! În ruptul capului.

— Mai gândiţi-vă.

Ochii îi strălucesc vesel. Sunt departe de a-i împărtăşi starea de spirit.

Am un trac aproape dureros. Călin mă încurajează:

— Nu facem nimic altceva decât să ne încercăm şansa. Ce pierdeţi? Aventura nu vă place chiar deloc?

Zâmbesc crispată:

— Nu-l mai citesc de mult pe Jules Verne, dragul meu...

— Mi-ar fi plăcut să merg cu dumneavoastră, dar pe amândoi nu ne primeşte. O sperie. Mi-ar fi plăcut însă al naibii.

— De asta nu mă îndoiesc nici o clipă.

Tremur, dar n-am ce să fac, mi-este imposibil să mă stăpânesc. Sunt o mare emotivă; în şcoală, momentele care precedau teza sau examenul erau un coşmar. Până şi în somn sunt emotivă. Îl visez uneori pe Alain Delon — marea slăbiciune a generaţiei mele. Când mi se adresează — tonul e totdeauna condescendent amabil —, iar eu trebuie să-i răspund, inima îmi bate isteric şi palpitaţiile, bubuielile concrete, mă trezesc. Senzaţia fizică este atât de neplăcută, că înghit o pastilă de propranolol.

Când am întâlniri de afaceri importante, după metoda lui G., îngurgitez înainte o doză de coniac, ce n-ar ruşina nici un marinar sovietic.

Călin mi-a făcut rost de o tolbă dotată cu o recuzită convingătoare pentru un ochi superficial. Ziare, un teanc de aşa-zisă corespondenţă (scrisori vechi găsite în casă, bani bancnote şi mărunţiş). Sacrific în povestea asta circa o mie şapte sute de lei, dar e ultimul lucru la care mă gândesc. Tot el mi-a procurat şi o pufoaică bleumarine, pe cap port o aşa-zisă căzăcească, foarte gustată în ultimii ani la noi; o monstruozitate ambisexă cu clape legate în creştet cu şiret de ghete. Nefardată şi cu privirea de strigoi, arăt falimentar, dar credibil.

Mă despart de Călin în faţă la Bolta Rece, unde urmează să mă aştepte. După cinci minute sun la uşa doamnei Paulian. Nu-mi simt mâinile şi picioarele, în schimb, din plin stomacul şi carotida.

Nu mi-am făcut nici un plan. Când nu deţii nici o dată despre adversar, recurgi la inspiraţia de moment.

**CAPITOLUL VI**

O mână nesigură ticăieste îndelung la vreo patru sau cinci sisteme de încuiere. În sfârşit, e dat şi lanţul la o parte. Sunt sensibilă la arome. Mă aşteptam la atmosfera, aerul specific locuinţelor bătrânilor singuri: o combinaţie inconfundabilă de medicamente, urină, mâncare stătută, mucegai. Nimic din aceste izuri. Miroase doar a vetust. A cărţi vechi, hârţoage emise în timpuri imemorabile, a dantele şi broderii, tăiate de cel mai necruţător foarfece — al vremii, a flori uscate. Mă aşteptam la un decor à la *Marile Speranţe,* dar nu dau decât peste o pagină de epocă rămasă ca prin minune intactă. Mă aflu nu în februarie 1992, ci într-o zi de iarnă dinaintea primului război mondial. Ori încotro mi-aş îndrepta privirea, dau peste unul dintre acele amănunte de interior emoţionante şi cărora strănepoţii nici măcar nu le mai bănuiesc destinaţia iniţială: un coşuleţ de lucru din mărgele, o mână miniaturizată de fildeş cu mâner lung pentru mâncărimile de pe spate, un gheridon înalt pentru oala de noapte, un tête-à-tête pentru graţioasele ceaiuri luate în doi, un termometru unde cu o exactitate Zeiss un monsieur cu umbrelă sau, după caz, o demoazelă în costum de baie indică timpul de afară, o icoană a Madonei cu pruncul chindisită în mătase; pe un piedestal, pe care l-aş califica Empire, urechea de elefant a gramofonului a rămas înţepenită de mai bine de şaptezeci-optzeci poate o sută de ani. Pe canapeluţe şi jilţuri broderii minuţioase în igliţă protejează braţele

şi spătarul, iar în colţul odăii desluşesc un clavir acoperit cu un şal oriental.

Ochii îmi aleargă hulpav în jurul zidurilor. Casa e îngrijită —nu gospodăreşte curată, dar fără mostre de mizerie sau ruină. Totul e întreg, până şi ramele ovale ale câtorva zeci de fotografii mai totdeauna ştirbite, nu vezi zdrenețe, arcuri desfundate, mobile şchioape. Totul e intact, simți doar inexorabila povară a timpului.

Personajul e pe măsură. Fascinant prin inedit. Inedit azi, inedit datorită faptului de a fi putut transfera intact un personaj clasic probabil acum un secol. Aş încerca desigur aceeaşi senzație întâlnind pe Calea Victoriei un capşist al epocii Caragiale, un Mitică în carne şi oase cu mustață în suliță, canotieră de pai, pantaloni pepita şi lavalieră bogată.

Abia când îmi pune buletinul pe masă, i se pare că observă ceva neobişnuit:

— Parcă venea altul... mai voinic.

Clipeşte des din ochişorii mici, de pasăre foarte bătrână. Te şi priveşte de altfel ca o găină, din profil, aşa cum face şi Domnica, sora lui Liviu. Probabil amândouă au câte o ureche surdă. În casă e destul de întuneric ca în toate locuințele cu vitralii la ferestre, dar o disting destul de bine. Cred că a împlinit de multişor nouăzeci de ani şi este fragilă ca florile pe care presupun că le păstrează presate în albumul cu medalion de miozotis de lângă gramofon. Ai impresia că, la cea mai inofensivă mişcare, s-ar putea fărâma. Părul e strâns într-un coc. În jurul capului şi-a legat o fâşie de mătase şoricie care bănuiesc că-i ascunde plevuşia frunții. Rochia, de croială incertă, e tot gri. Nasturi de cristal negru tăiat în fațete o înnobilează. Are două bijuterii de doliu. O broşă din onix la gât şi un inel cu aceeaşi piatră. Cu anii a devenit prea larg şi îl poartă pe degetul mijlociu.

— Nea Ilie, explic, a ieşit la pensie. Acum, eu vă servesc...

E nedumerită.

— Serveşti? Ce serveşti dumneata?

— Eu sunt noua poştăriță. V-am adus pensia

— Văz bine asta... Şi Ilie? *Qui est cet Ilie?*

— Poştaşul.

Bătrâna clipeşte din ce în ce mai des:

— Ilie? Ce caraghioz! N-am ştiut că-l cheamă Ilie.

Habar n-am avut ce-o fi găsind *caraghioz* — toți contemporanii lui Marghiloman şi Petre Carp pronunță la fel cuvântul — dar ea începe să râdă. Economic, cu buze strânse, de parcă şi-ar reține proteza. Chiar lăcrimează şi continuă în ritmul sacadat care îi e propriu. Vorbeşte în staccato, desfăcând şi accentuând fiecare silabă.

— *Pauvre diable...* Când a murit?

— N-a murit! A ieşit la pensie.

— Da... da... pricep. Şi dumneata?

Încep să fiu exasperată. Nu mi-am pierdut răbdarea, ci speranța că pot scoate ceva de la ruina asta.

— Păi eu sunt poştaşul cel nou.

— Poştaş? Văz că eşti femeie. *Bon Dieu! Quel drôle de métier pour une femme!* Şi ce mai face *cet individu?*

— Cine?!

Se uită la mine parcă speriată. Probabil mă crede cretină.

— Acest Ilie.

— V-am spus! A ieşit la pensie.

— A! Deci n-a murit. Pe..., pe dumneata cum te cheamă? Tot Ilie?

O privesc cu atenție. Nu-s sigură că nu-şi bate joc de mine.

— Nu. Pe mine mă cheamă Laura

— Păcat..., mă obişnuisem cu Ilie.

Se referă la nume? La persoană? Habar n-am. Declar optimistă:

— Sper că vă veți înțelege şi cu mine.

— Desigur... Desigur... deci, îți zice Ilie...

Repet tare:

— La-u-ra. Cedez unui instinct brusc şi adaug: Hageţeanu.

Efectul e surprinzător. Ridică brusc capul, cu o mişcare i-aş zice sălbatică, privirea e ascuțită:

— Hageţeanu, ai zis? Cu ce drept porți dumneata acest nume?

Tonul e ultragiat, de la aristocrat la plebeu. Glasul tremură din pricina bătrâneții şi a mâniei. O mânie firavă, nesusținută fizic, dar nu mai puțin autentică. Simți că femeia aceasta a ştiut cândva să poruncească. Risc totul pe o singură carte, cu impresia că mă arunc în gol:

— Sunt nepoata lui Anton Hageţeanu.

Respirația i s-a tăiat şi câteva clipe mi-e teamă să nu i se facă rău. Mâinile îi tremură, încearcă zadarnic să se agațe de fața de masă, alunecă pe suprafața glazurată a unui platou cu chenar de trandafiri:

— Nepoata lui Antoine...? *Est-ce possible?*

— Da, doamnă Pia. Nu sunt poştăriță. Iertați-mă că v-am mințit, dar nu aveam altă posibilitate să ajung la dumneavoastră.

Nu ştiu ce-a înțeles, dar e prea tulburată ca să mai reacționeze. Se sprijină cu mâinile de masă, dar coatele şubrede cedează în echer şi o ajut să se ridice. Se lasă condusă până la canapea. Se întinde şi

închide ochii fără un cuvânt. În curând îi aud răsuflarea uşoară. A adormit. Eu o privesc zăpăcită. Nu ştiu ce să fac.

Mă învârtesc un timp prin încăpere, pândindu-i respiraţia. Trebuie să mă sfătuiesc cu Călin. Îl zăresc de cum deschid uşa de la intrare, patrulând neliniştit pe trotuarul din faţa casei. Se repede spre mine:

— Începusem să fiu îngrijorat. De ce ai întârziat atâta?

Îl chem înăuntru şi-i povestesc gâfâind, precipitat şi incoerent ce s-a întâmplat. Se uită la doamna Paulian cu ochi căscaţi de curiozitate.

— Trăieşte.

Ca să se asigure, îi prinde delicat poignet-ul. Înregistrez maşinal că o face dezinvolt, fără urmă din repulsia instinctivă pe care o încearcă tinerii faţă de fizicul concret al bătrânilor. Când eram copil, trebuia să fiu plătită în valută forte — o liră de marţipane şi un matineu duminică — pentru a mă lăsa îmbrăţişată de o mătuşă mare din partea tatei. Locuia într-o căsuţă idilică pe lângă Rond, cu o grădină care mie mi se părea fantastică; îmi închipuiam că este pădurea în care se rătăciseră Hänssel şi Grethel. Aveam patru sau cinci ani când am văzut-o prima oară pe tanti Didina. Felul în care m-am "introdus" a rămas celebru în familia noastră: "Bună ziua, doamnă Babă Cloanţa. Îmi daţi şi mie voie să culeg nişte floricele?"

— Ce facem?!

Călin zâmbeşte larg:

— Avem o şansă unică.

— Ce vrei să spui?

— Până se trezeşte, îi tragem o percheziţie. Trebuie să găsim ceva.

— Mi-e frică. Parcă am fi doi hoţi.

— Ăsta-i cinema. În fond, prezenţa noastră e legitimă. Ne-a fost teamă că i s-a făcut rău şi am rămas.

— Ai o mentalitate specială despre legitim.

Cad însă de acord, fără altă pledoarie. Curiozitatea mea ţine deja de morbid şi e mai puternică decât orice alt considerent sau scrupul.

Casa are în total şase încăperi, din care nu sunt folosite decât două. Celelalte patru ar putea fi socotite depozite de praf — deşi nu excesiv, ceva mobilă veche, ruinată, arhivă (am dat peste dosare aflate pe rol între 1912-l932, din care deduc că soţul bătrânei, Eustaţiu Paulian, era un avocat cu mare cotă, extrem de pedant) şi cămară. Alimentele sunt depozitate în stivă şi, ţinând seama de sortimente, provin de la Mercur. Îmi explic astfel cum a fost posibilă totala izolare a doamnei Paulian. Mai deduc că se hrăneşte doar cu lapte praf, conserve, supe tip Vegeta, biscuiţi, macaroane şi compoturi şi că, bineînţeles, n-a vizitat în viaţa ei un cabinet de boli interne. Perisabilul — legume proaspete, ouă, lactate etc. — lipseşte cu desăvârşire. Până şi pâinea.

Mister rămâne cum contactează, în lipsa telefonului, Casa de comenzi. Ţăţica de peste drum a fost categorică afirmând că nu deschide decât personalului de la Mercur şi poştaşului. Femeia prezintă toată încrederea. E din genul care află absolut tot ce vrea să ştie, şi vrea tot

Dormitorul îl terminăm repede. Două paturi care au reintrat în modă — bile şi ornamente de bronz cu noptierele aferente, un şifonier, o comodă, o oglindă foarte frumoasă cu ramă opulentă, florentină. Prin sertare, nimic interesant, din punctul nostru de vedere. Pentru un "restaurator" de epocă însă, comori. Lenjerie fină şi decentă lucrată la mânăstire, nefolosită de decenii, jartiere din elastic cu o floare centrală cum n-am mai întâlnit decât la demimondenele din filme vechi sau cu referire la vechi, aşternu-
turi brodate cu o măiestrie minuţioasă care îţi stoarce lacrimi: "Cât timp aveau oamenii pe atunci!" La rubrica accesorii predomină argintul, emailul, bagaua, penele de struţ, sideful şi fildeşul. Ating cu emoţie un flacon vechi de cristal Cuir de Russie. Am auzit de atâtea ori vorbindu-se de parfumul străbunicilor, dar n-am văzut până acum nici o mostră. Cred că era din familia aromelor Pachuli.

Călin mă priveşte descumpănit:

— Unde naiba şi-o fi ţinând actele şi banii? De obicei se păstrează în dormitor.

Are dreptate. Celebrele cutii de argint, lemn sau cel mai adesea foste de bomboane şi cu poze frumoase, conţinând valori de stare civilă şi materială, sunt camuflate în odaia de dormit.

Şi mai are o nedumerire:

— Nu mă taie capul ce-o fi făcând toată ziua?! N-are o singură carte în toată casa, nici măcar radio. Persoana mi se pare fabuloasă!

Ne întoarcem în salonul-cameră de zi. Bătrâna, în aceeaşi poziţie, continuă să doarmă. Luăm pe rând tot ce are o uşă şi un sertar. La gheridon, în locul oalei de noapte, dăm totuşi peste câteva cărţi; două *Baedekere — Michelinurile* epocii: *Italie Septentrionale* şi *Nouveau Plan et Guide de Vienne et de ses environs.* Au aparţinut domnului Paulian care se semnează pe prima pagină cu peniţă muiată în cerneală neagră la 29/11 octombrie/novembre 1901. Legate în piele roşie şi mult citite sunt suvenirurile despe Maupassant ale vestitului său valet François Gambetta şi Alsacia-Lorena (1913), un *Eseu de psihologie contemporană* a lui Paul Bourget (1912). În total, vreo două duzini de cărţi care spun multe despre mentalitatea anilor, gustul, clasa socială a foştilor posesori.

Călin cotrobăie acum prin vitrina îngustă şi înaltă, splendidă piesă de muzeu, eu răsfoiesc albumul cu miozotişi de lângă gramofon. Fotografii datând de pe vremea războiului franco-prusac, sepia desigur şi chiar patru degherotipuri. Poze convenţionale, în funcţie de convenţia epocii: domnul important, în picioare, îşi reazemă mâna fie pe spătar, fie pe umărul dumneaei. Poziţia se repetă în aproximativ acelaşi aranjament, când cei doi sunt înconjuraţi de copii. Şi fundalul este totdeauna cam acelaşi: piedestale Empire, o draperie

fastuoasă al cărei fald prins cu un şnur bogat descoperă un peisaj de grădină cu statui şi fântâni à la Tivoli. Descopăr şi o fotografie istorică datată 1917 — Iaşi. Regina Maria, în costum de soră de caritate, în mijlocul unui salon de răniți. În spate, o altă soră deasupra căreia cineva a făcut o cruciuliță. Posibil să fie chiar doamna Paulian sau vreo rudă apropiată.

Exclamația lui Călin mă smulge din istorie:

— Cred că am găsit.

Este un fel de *boîte à bijoux* pe care a descoperit-o într-una din casetele inferioare ale vitrinei. Se deschide simplu, ridicând o balama mobilă. O piesă remarcabilă, reprezentând cu maximă precizie de detaliu un incunabul, ferfeniţit de vreme. Doi şoricei în mărime naturală îi ronțăie scoarțele.

Sunt convinsă că am găsit ce ne trebuie. Se vede chiar la o privire superficială. Acte, scrisori, bani vechi de argint, vreo zece mii de hârtie. Bălceşti albaştri, dolari a căror dată de emisie aş fi curioasă s-o descifrez, franci francezi — emişi înainte de război. Devalorizați, desigur, dar mă întreb — simplă curiozitate —, dacă mai au valabilitate. Ce ochi ar face un funcționar de bancă al celei de-a V-a Republici Franceze prezentându-i-se asemenea mostre?! Şi nu mă îndoiesc, astfel de depozite încă există la noi şi aiurea, în Estul Europei.

— Doamnă Laura!

Alarma din glasul lui Călin mă trezeşte.

— Ce e?!

— Bătrâna a murit.

Când a murit M., tocmai mă întorsesem de la o expoziție de la Moscova. Avusesem ceva succes, dar ungurii şi polonezii ne depăşiseră degajat. Chiar şi ruşii se prezentaseră mai bine, iar de bulgari nu ne departajeserăm mai mult de un întins de braț. Eram foarte tânără şi chestiunea mă afectase mult. Ca totdeauna, mă dezola sărăcia (de fapt, mai rău, mă umileşte) şi aveam convingerea că eşecul i se datorează în exclusivitate. Modelele noastre erau mai originale, liniile mai îndrăznețe, fără a friza absurdul sau extravagantul inabordabil, imaginasem şi realizasem ținute de noutate, surprindeam prin neaşteptat şi plăcut ochiului. Un neaşteptat şi frumos accesibil clasei mijlocii, fără a cădea însă în convenționalul mic-burghez al *Burdei* ori *Neckermann*-ului. Un excentric pentru bugete mai mult şi mai puțin modeste, dar pe o concepție care dădea senzație de casă haute couture.

Precaritatea mijloacelor ne handicapase însă, nelăsându-ne nici o şansă. Materiale ieftine, accesorii jalnice. Un noroc extraordinar, ni se părea nouă, fusese faptul că izbutisem să procurăm nasturi, pasmanterie, strassuri, podoabe de la Paris. Dar pe atunci nu ne era foarte clar ce înseamnă un Tati, Dreyfus ori Samaritaine — firmele furnizoare — în peisajul comercial francez. Acolo — aveam s-o constat ulterior — se îmbrăcau portughezele şi portoricanele, femei de serviciu îndeobşte, şi bieții turişti români... Am întâlnit şi ruşi destui.

Sentimentul de umilință încercat m-a urmărit multă vreme. Şi, din păcate, am avut ocazia să-l mai trăiesc nu o dată, cu ocazia călătoriilor şi expozițiilor din vest. Când ele au fost interzise cu desăvârşire, departe de a mă întrista, am simțit o reală uşurare.

Mă întorsesem deci de la Moscova într-o stare de spirit destul de ambiguă, deposedată de mănuşile de piele, un capot ieftin franțuzesc din nylon şi o rochie de milanez plastic, provenientă —şukul israelian, efectiv cerşite (contra ruble care nu ne interesau) cu o tenacitate irezistibilă de recepționera de etaj, de la Rosiia; în schimb, capul îmi vuia de *scoliko?* şi *poslednîi?* Cred că erau cele mai frecvente cuvinte ce se puteau auzi pe ulițele sovietice. Mă impresionase mai ales acel *poslednîP.* ("Cine-i ultimul?" —întrebare ce puncta capătul de imediat moment al nesfârşitelor cozi), după care nefericitul, fără ca măcar să se intereseze "ce se dă", intra apatic în rând, topindu-se între miile de exemplare de figuri păstoase, impenetrabil gri, şi sacoşe goale.

O firavă compensație — îmi place mult să fac bucurii celor din jur —, cele câteva cutii de icre de Manciuria, un tort imens de chocolată doboş, excelent în ciuda ambalajului (practic, o cutie de pantofi din carton ordinar) şi un ineluț de aur pentru o nepoată. Acasă, poveşti, comentarii, comparații, țî! țî! țî-uri, însoțind sandwichurile cu icre şi stropite, zic udate bine, cu Stalicinaia. O întrebare m-a pocnit din senin:

— Te duci mâine la înmormântarea lui M.? Ştiu că vă aveați bine!

— Cum?! A murit M.? Scriitorul? Când? De ce?

Aurica, o fată cu păr mult roşu şi o gură harnică, din toate punctele de vedere, a zâmbit, îşi închipuia ea, cu miez:

— *Chagrin d'amour...*

A fost înmormântat a doua zi, spre prânz. O zi de primăvară radioasă. De felul meu nu sunt o campestră, dar atunci, acolo, natura m-a impresioanL Cred că cimitirele sunt azi singurele oaze unde natura, nemutilată de simbolurile ei urbane, mai cu seamă acustice, se mai manifestă în toată magnificiența ei. Mă tulburau îndeosebi cireşii japonezi, paletă explozivă în arpegii de roz, obsesiv-prezenți în toate romanele lui M. Râdea adesea, parcă vinovat, ca de o slăbiciune, ca de un viciu ascuns: "Teodoreanu exultă cu zarzării înfloriți, eu plâng cu cireşii japonezi".

Moartea lui M., într-o zi când totul îmbia spre bucurie şi dragoste, într-un peisaj de dragoste — ştiu că mă exprim stângaci, dar acesta-i sentimentul care mi-l inspira ambianța strălucitoare —moartea lui M., neobositul îndrăgostit de viață, romanele lui o mărturisesc singure, mi se părea nedreaptă.

Cel mai mult m-a impresionat însă convenționalul înmormântării: o datină care trebuia respectată şi atât. Totul era formalitate şi datorie creştinească împlinită: câteva femei în negru, între două vârste (par

aceleaşi la toate ceremoniile, indiferent de cimitir), o colivă decentă, multe flori de mină, o coroană somptuoasă din partea Uniunii Scriitorilor şi, din partea aceleiaşi, un discurs de convenienţă, mitraliat de un critic în vârstă care părea preocupat de faptul că pierde trenul. Cred că individul şi discursul erau aceleaşi la toate ceremoniile de gen, schimbate fiind doar datele de stare civilă ale celui călătorit întru veşnic şi necunoscut.

Cred că acest tipic searbăd, sărăcit de orice sentiment autentic, m-a făcut să plâng.

M., un uriaş al prozei româneşti, pus totdeauna alături de Sadoveanu, omul cu sute de prieteni şi mii de admiratori, îndrăgostit de fastuos şi de viaţa "spectacol", înmormântat ca un notar de provincie căruia familia, cu prilejul "serbării", i-a cumpărat o pereche de ghete ieftine şi o pălărie de pus pe piept.

În casa lui, timp de decenii, se perindaseră oaspeţii în legiuni; generos şi tolerant, fusese un adorat al boemei de dinainte şi de după război, bucurase câeva generaţii de cititori, rămăsese un *number one,* fără concesii gen Mitrea Cocor; statura de mare intelectual fusese dublată de cea a omului.

...Am plâns de-a binelea şi eram singura. Mă dezola deşertăciunea în sensul cel mai concret al cuvântului, fragilitatea memoriei şi a afectivului, tristeţea lui M. dacă ar fi putut număra cei douăzeci de oameni, o colivă şi doi preoţi; dacă ar fi putut constata indiferenţa batistelor pleoştite care salutau plecarea ultimului său tren... Cu puţine luni în urmă, se prăpădise un vestit lăutar. Impresionantul cortegiu împiedicase circulaţia în centrul Bucureştiului, o dimineaţă întreagă...

Am rătăcit o vreme prin cimitir, lăsând familia (cucuvelele în negru, moştenitoare ale unei averi importante) să-şi isprăvească show-ul — pomeni, plata groparilor etc., şi m-am întors. Simţeam nevoia să-mi iau singură rămas bun de la M. Am rămas ţintuită locului. Tot mormântul fusese nins cu crengi de cireş japonez. Un adevărat codru cu florile pe care le iubise, părea că doarme pe mormânt, cuprinzându-i în braţe somnul.

Am întors capul în toate părţile, am fugit spre ieşirea din cimitir. N-am reuşit s-o văd pe Delia.

Ştiu că am făcut o prostie, am simţit-o instinctiv din prima clipă când am primit soluţia lui Călin, dar îmi pierdusem capul.

— Dumnezeule! Ce ne facem?!

De groază, îmi clănţăneau dinţii, aşa cum mi se întâmplă când fac temperatură mare.

Călin — băiatul ăsta ori e inconştient ori are odgoane, nu nervi — mi-a răspuns cu simplitate, ca şi cum nimic altceva n-ar fi fost mai firesc pe lume:

— Luăm caseta şi plecăm. Cine ne împiedică?

— Eşti groaznic! Cum putem s-o lăsăm aşa?

— Peste un ceas telefonăm la poliţie şi anunţăm decesul. Anonim.

— De ce să n-o facem acum?! Pe loc!

— Cred că sunteţi foarte tulburată. A zâmbit arătându-mi caseta: Cum o să mai ştiţi vreodată ce se află înăuntru? Ăia vin şi sigilează tot.

— Bine, dar e o hoţie!

— Pe cine furaţi? Cine e păgubaşul? Statul? Credeţi cumva că "tezaurul Paulian" va îndulci viaţa vreunui azil de bătrâni sau orfelinat? Şi-l împart ştabii din poliţie şi de la primărie.

— Poate că există vreun moştenitor. Longevivii lasă totdeauna testament.

Călin a ridicat din umeri:

— Cu atât mai bine. După studiu, i-l vom restitui intact.

Începusem să tremur din nou, de teamă să nu mă las convinsă:

— La urma urmei puţin îmi pasă cine o să-i ia banii. Chestiunea e tot aia, tot furt se numeşte.

Călin mi-a sugerat parşiv:

— Atunci să rămânem aici până "studiem" caseta şi pe urmă anunţăm Poliţia. De acord?

M-am cutremurat de groază. Ideea de a sta lângă moartă, de a-i răscoli viaţa, cu ea rece, la doi metri de mine, mă înfiora. Cum sunt cu nervii zdruncinaţi, am şi simţit o pală de aer rece —răsuflarea-i care rătăcea prin încăpere — pe ceafă şi pe obraji.

— Sau, a mai adăuga moale, renunţăm la pista asta. Cum credeţi...

— Şi..., şi dacă nu găsim mei un testament? Ce facem cu...

— Vă dau cuvântul meu de onoare că, într-un fel sau altul, banii vor veni în ajutorul unor nefericiţi. Sunt pline ziarele de oameni ajunşi în pragul sărăciei disperate... Aţi citit în Anunţul Telefonic despre ăla dispus să-şi vândă contra valută un rinichi?

Inventarul casetei este următorul:

♦ Certificatul de naştere al Eulampiei (n. 1895 la Bârlad, fiica domnului Alexandru Lipan — rentier).

♦ Certificatul de căsătorie cu Eustaţiu Paulian, 15 august 1913.

♦ O foaie de zestre întocmită pe la 1865 — aparţinând probabil uneia dintre bunici. (O poemă acest document dotal! Printre altele, cinci mii napoleoni austrieci, trei cataveici de *hulpi,* douăzeci şi patru de prostiri, patruzeci şi opt tacâmuri argint rusăsc, douăsprezece polcuţe etc.)

♦ Diploma de licenţă în Drept a domnului Eustaţiu Paulian conferită în numele Majestăţii sale Carol I, de către Universitatea din Iaşi în anul 1905.

♦ Diploma de avocat a aceluiaşi.

♦ Mai multe acte de proprietate imobiliară.

♦ O corespondenţă bogată situându-se mai ales între anii 1920-l950.

♦ Fotografia unui bărbat, tânăr prin 1925, şi care semăna leit cu marea vedetă a filmului mut Ronald

Colman.

♦ O invitație la o premieră a Naționalului cu Aristizza Romanescu.

♦ O invitație tip cartolină, adevărată bijuterie de poză barocă, la un supeu servit de Casa Capsa la 15 mai 1902, la Calafat, cu ocazia jubileului întâiului Tun (25 de ani de la tragerea primului obuz în Războiul de Independență).

♦ Bani: 11.000 lei, 1.800 de dolari (emişi în anul 1939, 15.000 franci — 1937; zece cocoşei, 20 de mahmudele).

♦ Bijuterii: un cercel solitar, un bleu-blanc impresionant pe care-l apreciez la cel puțin 3-4 carate. Un colier de diamante, cu pietre de diferite mărimi, vreo patruzeci sau cincizeci; un ac de pălărie cu perlă; o brățară în torsadă modernă prin 1930; o broşă —un trandafir de vreo cincisprezece centimetri. Pe una dintre frunzele de email a înțepenit, de vreo sută de ani, o gâză din briliante. Piesa e o capodoperă de orfèvrerie. Câteva inele fără importanță.

Am împrăştiat toate lucrurile pe masă şi le privesc zăpăcită. Raportat la sărăcia românească, am în fața mea o avere. Numai dolarii, la cursul actual, fac în jur de şapte sute de mii de lei. De bijuterii nu mai discut. Gramul de aur a ajuns la multe mii şi astea nu-s piese de duzină, fleacuri de paisprezece carate. Faptul în sine îmi amplifică sentimentul că sunt o hoață, tresar la orice telefon, mă aştept din clipă în clipă să năvălească poliția. Când a sunat instalatorul, am simțit că mi se taie picioarele.

Ieri, aşa cum stabiliserăm, Călin a anunțat decesul. Acum regret că a făcut-o anonim. Ofițerul de serviciu a insistat să-şi decline identitatea, dar Călin a închis. Ce greşeală idioată! În caz că suntem totuşi reperați, amănuntul va da de gândit.

Strâng toate lucrurile într-o servietă veche, pe care o încui într-una dintre casetele bibliotecii. Au rămas afară doar scrisorile pe care am de gând să le cercetez pe îndelete.

Spre seară vine Liviu. Mă îmbrățişează cu emoția unui îndrăgostit de şaisprezece ani şi, realmente, îi simt concret bătăile inimii. Cum sunt şi aşa răvăşită, emoția mă copleşeşte şi încep să plâng.

— Ce s-a întâmplat! De ce plângi?

Mă priveşte alarmat pentru că, în general, eu nu plâng lesne. Mai mult, n-am făcut-o niciodată în fața lui Liviu. De câteva ori doar, m-a surprins lăcrimând.

Eram decisă să nu-i spun nimic, dar sunt prea tulburată, înfricoşată ca o fetiță rătăcită în pădure şi simt o copleşitoare nevoie de a fi luată în brațe, ocrotită, alintată. Până ud o batistă —îmi plânge şi nasul — între trei sughițuri, îi relatez "escapada". E termenul pe care-l folosesc pentru a-i prezenta mai eufemistic situația.

Liviu păleşte, chipul îi devine rigid. Mă aşteptam desigur la o reacție de consternare, dar nu de asemenea dimensiuni. Fără grai nu l-am văzut niciodată şi trec minute lungi în care-mi aud doar vâjâiala din urechi. Inima e un purice mic şi dureros. Rostesc, fără să ştiu ce spun:

— Iartă-mă.

Tresare şi se uită la mine, de parcă m-ar vedea prima oară în viață. Dă din cap cu tristețe:

— Ce copil ai rămas, Laura...

Asta sună deja mai bine şi răsuflu. O jumătate de răsuflare.

— Îți închipui că-i de-ajuns să-i tragi un *I am sorry* şi totul s-a rezolvat

— Ajută-mă. Spune-mi tu ce să fac.

Îşi trece degetele uşor peste obrazul meu. Dar o face rece, impersonal, parcă distrat.

— Nu-i în firea mea să stârnesc panică, dar pot să-ți spun că te-ai... Ezită şi reia cu silă: V-ați băgat într-o afacere al naibii de neplăcută. Evit termenul grav, deşi el este cel exact Cel mai mult mă afectează însă constatarea că eu nu pot avea încredere în tine. În cuvântul tău.

— Iartă-mă, repet ca o tâmpită.

Mă priveşte cu blândețe:

— Vezi tu, fetița mea, există greşeli ireparabile în viața unui cuplu. Uneori e suficient un singur cuvânt neinspirat, care să compromită *pour toujours* şansele de fericire. Cel puțin aşa se întâmplă cu unii oameni, iar eu fac parte dintre aceia.

— Exagerezi.

— Nu. Laura pe care o ştiam eu nu mai există, şi nimeni nu se naşte a doua oară pentru nimeni. Te văd ca într-o oglindă fărâmițată, ca pe un tablou superb, peste care un cârpaci dement a tras o bidinea de dohot

Izbucnesc:

— Încetează cu teatralismele astea ieftine. Îmi înşiri de un ceas fraze de melodramă împuțită! N-am asistat în viața mea la un discurs mai jalnic.

Liviu zâmbeşte, neobişnuit de calm.

— Eu nu sunt un cuvântăreț dibaci, iar tu probabil te simți foarte vinovată.

— Eşti un idiot! Un patetic vulgar! Vulgar şi ieftin ca într-o romanță de mahala! Asta eşti!

Nu l-am insultat niciodată în cinci ani, dar acum nu mai țin seama de nimic. Ba, i-aş arunca ceva în cap. Şopteşte, continuând să mă fixeze:

— Ți-e tare teamă, mititico. Te compătimesc.

Cred că din mine țâşnesc flăcări:

— Dacă asta e tot ce poți face pentru mine, mulțumesc. Eşti liber.

Îmi salt bărbia şi îmi pregătesc o ieşire spectaculoasă. Sare din fotoliu şi mă prinde de mână cu

violență:

— Liber îmi iau când vreau eu! Nu primesc dispoziții, şi aere dintr-astea de cucoană care-şi concediază şoferul după ce l-a epuizat în pat să le ai cu junele coechipier. Apropo, corespunde?

— Eşti obscen! Dă-mi drumul!

— Nu înainte de a-mi răspunde. Ştie să facă dragoste?

— Asta era! Gelozia ta dezgustătoare. Dă-mi drumul! Urlu: Mi-e scârbă de tine! Pleacă!

Mă strânge ca într-un cleşte. Nu-i bănuiam asemenea forță. Cred că vrea să-mi rupă osul.

— Ştie?! Răspunde! Ştie?

De furie şi durere imaginile, odaia, aerul devin roşu însângerat. Răcnesc:

— Da! Ştie! E cel mai formidabil amant pe care l-am întâlnit! Cel mai formdiabil din vreo două sute!!!

— Două sute!

— Da! După aia, m-am plictisit să mai țin socoteală. E un atlet al sexului! E viguros e...

Primesc palma în plin. Şi a doua, la fel, pentru că nu-mi dă timp să mă redresez. Mă turteşte şi alunec cârpă, cu genunchi păstoşi pe covor. Rămân acolo, într-o stare de semiinconştiență.

Sunt pe covor. Nu simt nimic în afară de o cumplită oboseală şi dorința imperioasă de a dormi. Am plumb în toate mădularele şi ocazia de a constata încă o dată autenticul unor expresii demonetizate.

— Eşti în stare să mă asculți?

Vocea îi sună abstract, străin. Încerc să mă enervez, dar nu mai am energie. Totuşi, trebuie să reacționez.

— Mai ai curajul să-mi vorbeşti? Bestie! Uite unde era Othello de Teleorman.

— Eşti proastă! Nu din gelozie am făcut-o. Te-am cârpit terapeutic. Regret, dar e singura soluție în crize de isterie.

Mă urnesc anevoie şi ajung de-a buşilea la fotoliu. Liviu nu mă ajută, dar îmi arată cu bărbia un pahar plin de coniac. Are şi el unul în mână. Beau cu năduf, ca un beţiv evadat de la dezalcoolizare. Îmi aprind greu țigara. E prima oară când Liviu nu se ridică să-mi ofere foc.

— Iată-te şi mârlan. Animal! Mitocan! Ce mai oferi?

Ştie la ce mă refer. Ridică din umeri cu sensul "rahat!"

— O mostră de milostenie.

— Ce vrei?

— Înainte de toate o precizare. Este ultima oară când noi doi mai stăm față în față. Aici sau oriunde în altă parte. Mă simt obligat...

— N-ai nici un fel de obligații.

— Față de mine, da. Mi-e indiferent ce vei face de azi înainte, dar eu nu pot anula cinci ani din viață. Cinci ani agreabili, în care n-am fost singur.

— Bați câmpii. Treci la subiect.

— O.K.! Îți dau un sfat.

— Ştiu să fiu cretină şi singură.

— Înregistrează-l întâi şi după aia poți să-l duci la WC şi să tragi apa Ia-ți şi coechipierul de mână, duceți-vă la Poliție şi declarați totul! Înțelegi? Totul, aşa cum s-a întâmplat, fără tromboane.

Vorbeşte clar, răspicat, cu o linişte care mă îngheață. Încep să cred că eu nu l-am cunoscut pe omul acesta cu adevărat.

— Eşti deştept, nu? Adică să-mi înnod singură laţul de gât.

— N-ar fi prima oară. Trebuie să vă fie limpede că, mai devreme ori mai târziu, tot vă dibuie.

— Nu-i obligatoriu şi nici măcar probabil. Nu ne-a văzut nimeni.

— Totdeauna ne vede cineva. Întâmplarea a dat peste cap combinații dintre cele mai abile. Combinații puse la cale de profesionişti nu de doi ageamii.

— Ăsta-i serial de sâmbătă seara. N-au cum să ajungă la noi. E o infracțiune fără mobil.

— Nu fi proastă. Ce înseamnă fără mobil?

— Întâmplarea face că bătrâna a murit...

— În vreme ce voi îi scotoceați prin casă. Demonstrează sticleților că i-ați umflat toată avuția numai pentru că ai vrut să-i lecturezi amintirile. Îți fac acum o percheziție, îți găsesc banii şi toate rahaturile nenorocitei...

— Nici nu le-ai văzut.

— Nici nu vreau să le văd. Nu mă interesează... Ce le spui? Auzi, fată? Nu trebuie să fii jurist, ca să-ți imaginezi ce proces penal vi se poate intenta.

— *Inventa.*

— Nu, scumpo. Totul e împotriva voastră şi, pe cuvânt de onoare, nu vă crede nimeni. Escapada asta vă poate costa ca la un fleac de cinş'pe coți. Furt calificat — ați pătruns la victimă prin atribuirea unei false identități, asta mi se pare că se cheamă doi, în fine, e din familie — şi pe urmă ați asasinat-o. Un avocat dibaci ar putea eventual schimba calificarea în omor fără voie.

Il ascult cu o singură ureche, gândurile îmi sunt vraişte. Vraişte mi-e întreaga făptură. Şi sunt obosită... Atât de obosită, că nici măcar nu-mi mai e frică. Întreb cu o voce absolut albă:

— Asta-i tot ce voiai să-mi spui?

— În principiu. Dacă aş fi în locul vostru, n-aş întârzia o secundă. Chiar dacă povestea sună incredibil, nu ştiu cât au auzit ăia de parapsihoiogie, cel puțin aveți circumstanța atenuantă de a vă fi

prezentat singuri la Poliție, cu marfă şi mărturisiri complete. Mai e ceva...

Îl întreb din ochi: "Ce?"

— Mie unul mi s-ar fi părut foarte bizară absența oricărui testament.

— Era senilă.

— Nu şi acum douăzeci sau treizeci de ani.

— În fond, ce-ți pasă de testament?

— Dacă există vreun moştenitor, o încurcați rău de tot. Nu-l văd pe ăla să vă zică mersi că din avuția lui ați înzestrat un şeptel de văduve şi orfani. Doar dac-o fi vreun milos!

Striveşte cu un gest hotărât țigara şi declară ostentativ, ca la încheierea transmisiilor radio:

— Terminat.

Declar visătoare:

— Spuneai mai zilele trecute că din partea mea ai fi în stare să suporți orice. Oricât de rău.

Şi-a îmbrăcat canadiana. Se opreşte cu fermoarul la mijloc şi mă priveşte lung, cu o undă de compasiune.

— Iartă-mă. Nu-mi cunoşteam limitele.

Se îndreaptă spre uşă repede, grăbit încerc să-l opresc:

— Am putea totuşi să ne luăm rămas bun...

Râde amar...

— Parcă nu-i plăceau scenele patetice. Ce să ne mai spunem?

Îmi muşc buzele:

— Ai dreptate. Nu mai avem să ne spunem nimic.

E afară. A coborât scările. Ninge din nou şi o pasăre speriată de zgomot îşi ia zborul, stârnind zăpada de pe ramurile teiului din curte. Liviu mai întoarce o dată capul, ca la scenele finale din filme.

— Vă urez noroc, Laura. Şi ție, si lui.

Admir oamenii care, în momentele grele, nu încearcă să se "anestezieze". Bănuiesc că sunt deosebit de puternici, cu o capacitate specială de a înfrunta treji suferința. Şi, probabil, le lipseşte orice vocație pentru viciu. Privind lucrurile din acest unghi, îi înțeleg pe nefericiții care se droghează. Cu atât mai mult pe cei care recurg la narcoticele imediate: doze solide de somnifer şi, bineînțeles, alcoolul.

Ziua de ieri a fost un coşmar — mă simt nu numai hoață, ci şi criminală — iar acum, după scandalul cu Liviu, sunt de-a dreptul sleită. Nu-s obişnuită cu certurile, am oroare de recitalurile debordând de venin şi trivial; de oamenii care au însemnat ceva în viața mea, m-am despărțit totdeauna decent Licuricii simplelor aventuri se sting de la sine. Sunt jucăuşi, niciodată trişti, nu presupun "despărțiri". În general, am practicat rămasul bun, acel "adio" de care ne ferim din cauza rezonanței venturianiste, prin scrisori.

Acolo găsesc alte acorduri şi, în special, în fraza finală, de cel mai mare efect.

Nu plâng după Liviu, dar îmi lipseşte. Îmi va lipsi, sunt încredințată. De la o vârstă, dacă nu cobori ştacheta pretențiilor spre compromis jalnic, te cazezi mai greu. Prieteniile solide şi dragostea adevărată, pătimaşă, nu surogat cu probleme de colesterol şi lucrări dentare mobile, au ceva comun cu alpinismul, presupun inimă puternică şi picioare solide (la o adică, s-o poți lua la fugă, să depăşeşti accidentele terenului). Toate se practică la tinerețe.

Iau două somnifere. Le înghit cu votcă. Peste zece minute adorm. Aud telefonul. Câteva triluri doar. Persoana nu insistă. Oricum nu răspundeam.

Simt concret, cu o mulțumire fizică nebănuită, cum somnul mă cuprinde în brațe. Îmi culc capul pe umărul lui ca pe al unui amant.

Am dormit zece ore. Mintea mi-e puțin tulbure, în schimb, mă simt odihnită. Instinctiv, ca toți oamenii când se scoală, mă uit pe geam. O dimineață obişnuită de iarnă a Bucureştiului post-revoluționar. Chiar peste drum, nişte capitalişti în fază de eprubetă, plini de energie, şi-au deschis stabilimentul. O consignație, normal, cu prețuri de-a dreptul isterice. Cucoana, o îmbogățită mai subțire, poartă un vizon autentic şi superb. Tot ce are, de altfel, e de calitate, chiar şi în Vest. Te serveşte cu aere senioriale, vorbeşte din vârful buzelor, îți vine să-ți ceri scuze că i-ai călcat dugheana. Dacă te simte mai sărăcuț — o privire expertă de miniscundă îi e de-ajuns — întoarce capul de parcă cineva ar striga-o din încăperea alăturată. Nu se învață uşor să fii patron. Fraierii nu ştiu un adevăr elementar. Banii, în condițiile unui dezastru economic, nu se fac cu prețuri fabuloase, ci cu fleacuri accesibile, de efect, peste care dau buzna copiii şi cetățeanul care n-a intrat în viața lui într-un bar de noapte. Trec în bucătărie şi îmi fac o cafea dum-dum. O beau pe stomacul gol, fumând vreo trei țigări, obicei care-l scoate din minți pe Liviu. Dar asta face parte din ritualul de dimineață, împreună cu lectura gazetei. Mă duc la cutia poştală s-o scot. N-a venit încă, găsesc în schimb un plic. Ştiu despre ce este vorba înainte de a-l deschide.

Am ghicit. E cheia casei, pe care i-am dat-o lui Liviu la vreo două luni după ce a început dragostea noastră. N-a păstrat —firește — nici brelocul, un peşte mic de aur — zodia lui. În rest, nici un cuvânt.

"Face pe nebunul!", îmi zic, dar în inimă simt o zvârcolire dureroasă.

Îl sun pe Călin la Anticariat. Indiferent ce hotărâm, decizia trebuie să fie comună. Şi, pe urmă, mi-e complice. Cu el alături nu rămân singură în fața infamiei. Culpa se divizează — încerc să-mi pansez conştiința —, deşi greşeala mea e de neiertat. N-am nici măcar scuza tinereții zburdalnice şi inconştiente.

Nu poate veni înainte de patru sau cinci după-amiază. E în plin inventar. Primăria a cedat localul unui viitor snack-bar, anticariatul trage obloanele. Îmi simte neliniştea şi mă conjură să nu întreprind nimic fără el.

— Vă implor, doamnă Laura. Aveți răbdare. E o chestiune de câteva ore. Nu mai contează... Vă rog frumos.

Teancul de scrisori al bătrânei Paulian a rămas pe masă. Liviu nu i-a aruncat nici măcar o singură privire.

Scot elasticul şi le împrăştii pe masă. Nefericita trebuie să fi fost o fire pedantă. Totul e sortat pe ani. Scrisorile lui Anton Hageţeanu există, legate cu o panglică, separat. Citesc la întâmplare câteva paragrafe şi intuiesc o interesantă poveste de dragoste. Parfumul epocii e intact. Mă întreb ce impresie i-ar face rândurile acestea unui tânăr *punk,* cu blugi şi adidaşi. Chiar şi pe mine mă nedumeresc. Se afirmă mereu, mai ales în dragoste. Şi totuşi parcă nu-i chiar aşa. În orice caz, când citeşti paginile aşternute de Anton Hageţeanu cu peste şase decenii în urmă.

Totul e de o reverență pe care mi-o închipuiam defunctă, răpusă de secure, pe ghilotină, o dată cu capul Toinettei; eternul te iubesc nu abandonează la Hageţeanu mănuşile şi ținuta de salon, nu coboară în subsolurile familiarității. El rămâne *je vous aime,* dar intimitatea pe care o degajă e discretă, subtilă şi emoționantă. Simți că evantaiul încă şi-a păstrat prerogativele, se mai iubeşte pe muzică de Schumann şi nu de "Cine-a pus cârciuma-n drum", prima noapte de dragoste a fost un privilegiu căruia îndelunga aşteptare i-a dăruit feeric şi nu o împreunare consumată la iuțeală, într-un ascensor blocat între două etaje.

Sentimentul lui Hageţeanu e diafan şi, chiar transferat în condițiile de azi, n-ar fi fost în stare să-i dăruiască iubitei, de mărțişor, un sul de hârtie igienică.

Împăturesc paginile şi le pun în plicul lor, cu un sentiment de impietate. Sunt lucruri care, o dată posesorii lor dispăruți, n-ar mai trebui atinse. Am avut o cunoştință, militar de carieră. Era o capacitate unanim recunoscută. Înhățase toate premiile ce puteau fi obținute la Saint-Cyr, Frontul de răsărit îi umpluse pieptul de medalii. Deblocat în 1947, naufragiase într-un post de contabil. Ducea o viață modestă, şi, printr-o şansă unică pentru un ofițer superior, se strecurase printre mizeriile regimului, fără ani de închisoare.

A fost un om interesant, agreabil, minunat *causeur.* Gestul lui tulburător nu l-a înțeles nimeni, niciodată. În ziua când a împlinit şaizeci de ani, a distrus tot ceea ce poate fi numită o viață concentrată în hârtii şi obiecte: acte, documente, diplome, până şi cea eliberată de Saint-Cyr, ordine de decorare, avansări, fotografii, scrisori. Tot trecutul fusese adunat într-un lighean aşezat în mijlocul bucătăriei şi ars în mai puțin de jumătate de zi. Păstrase doar certificatul de naştere, talonul de pensie şi, într-un pahar de argint cu capac, cenuşa unei existențe...

M-am întrebat atunci, mă întreb şi azi: atât de mult să se fi urât omul acesta? Sau dacă nu pe el, pe cine? Să fi fost biruit, mai mult decât semenii săi, de sentimentul zădărniciei? Ce putere fantastică de abstractizare să-l fi însuflețit, de desprindere de propria-i ființă, de propriul statut, de propria-i existență? Un fapt e cert Omul acesta a vrut să piară definitiv şi total. Să se topească în neantul uitării, fără a lăsa nici o urmă, nici măcar amintirea unei umbre. De ce?

A murit mult mai târziu; un bătârnel liniştit, mereu încântător şi care n-a suferit..

Deşi am avut tot timpul presimțirea că voi găsi ceva, totuşi când îi recunosc scrisul — scrisul Ei, Laura 1928, încep să tremur.

Scrisoarea e datată 14 februarie 1932 — Paris, iar hârtia poartă *en tête*-ul Hotelului Continenal. E pe Rue de la Paix şi îl am perfect în fața ochilor. De câte ori merg în străinătate, îmi place să recunosc străzi, clădiri, monumente, pe care le ştiu din lecturi. Iar cu Parisul m-au familiarizat încă din copilărie Hugo, Balzac, Maugham, Simenon şi atâția alții. Mi-amintesc cât de emoționată m-am oprit prima oară dinaintea fântânii Mariei de Medicis din Jardin du Luxembourg (avem ceva asemănător în Parcul Carol —edificiul Şutzu), retrăind întâlnirile Cosettei cu Marius! Sau trecând pe Quai des Orfèvres cu gândul la jovialul, superbul Maigret (imaginat numai şi numai sub chipul lui Gabin). Pentru mine Place Blanche înseamnă Papillon, boatele din St. Germain — Philip Carey sau Strickland, Cimitirul Père Lachaise — Dama cu camelii. O dimineață întreagă i-am căutat mormântul. Nu l-am găsit, am dat în schimb peste impozantul monument funerar al unui belgian, mare maestru, un soi de as al spiritismului — rezulta din cele scrise pe placă. Deşi decedat în 1928, mormântul gemea de gladiole şi trandafiri. N-am zărit urmă de floare la monumentele lui Molière. La Fontaine, Liszt, generalii lui Napoleon.

În timpul ocupației naziste, la Continental fusese sediul Marelui Stat Major german. E un hotel de mare tradiție, extrem de costisitor. Impresia mea despre Laura — Ea se confirmă. A fost o femeie bogată.

*Scumpă Pia,*

*Îți scriu în stilul meu telegrafic. Corespondența mă plictiseşte, mai ales când mă aflu în depresie. Dacă pentru unii înseamnă o descărcare, pentru mine constituie un calvar. Rătăcesc prin Paris şi îmi dau seama că n-am fost inspirată. Fiecare ungher îmi aminteşte de Georges. Am luat ieri masa la Tour D'Argent cu Mişu Scarlat şi nevastă-sa (aflați în drum spre Roma, unde l-a uns Titulescu prim-secretar de ambasadă) şi tot timpul mi-a venit să plâng. La Tour, am cinat cu Georges în prima noastră seară la Paris. Eram fericiți...*

*Se afirmă că schimbarea peisajului alină. Eu susțin contrariul, în fiecare dimineață, când mă trezesc şi văd rochia de doliu, atârnând pe armoire, încep să plâng. De ce nu sunt bătrână? Am doar 35 de ani! Cine ştie cât drum mi se mai aşterne în față. Fără Georges! Singurătate, lacrimi, pustiu. Şi frig pretutindeni. Asta este viața mea. Sărută-i pe Mimi şi Colette. Tristă, L.*

*P.S. Am comandat rochia de mireasă a Luminiței la Lanvin. Un preț enorm, dar va fi o feerie în moire vechi şi perle. Tu nu le pomeni de bani — e cadoul meu de nuntă. Pa.*

Cred că am început să mă obişnuiesc cu şocurile, altfel aş fi leşinat. Laura — Ea a rămas văduvă în

1932, la treizeci şi cinci de ani. Laura — eu, în 1978. Tot la treizeci şi cinci de ani. Şi pe G. tot George îl chema. Doar că fără s la urmă. Ar fi snobat dictatura proletariatului. Încep să râd isteric.

**CAPITOLUL VII**

M-am întâlnit cu Delia, la câteva luni după moartea lui M. Ne-am trezit faţă în faţă pe Edgar Quinet, şi, efectiv, nu m-a putut evita. Arăta impecabil, ca de obicei, într-un tailleur gri cu accesorii lilas. Mi-a zâmbit, tot ca de obicei, calmă şi senină.

— Ce mai faci tu, Laura?

I-am răspuns înţepată. Nu-i iertam, ceea ce numeam eu ingratitudinea faţă de M.

— Mă tot întrebam ce faci tu! Nu porţi doliu?

Sprâncenele fine i-au pictat mirarea sinceră:

— Doliu?! De ce?

— Pentru că, practic, eşti văduva lui M. N-aţi divorţat.

— Cât poţi fi de convenţională!

— Eu convenţională, tu cinică.

— Tribunalul contează? Suntem despărţiţi de doi ani.

— Aşa crezi tu. El nu s-a despărţit de tine nici o clipă. A început să râdă şi m-a luat de braţ.

— Nu vrei să ne certăm în altă parte? Hai să luăm masa undeva Aş fi vrut să am puterea s-o refuz, dar curiozitatea era prea mare. Ce-i în capul ei? Ce simte? Ce face? Din ce trăieşte? Delia continua să rămână o enigmă pentru mine şi misterul ei mă fascina la fel ca în copilărie. Rămăsese aceeaşi şi indescifrabilul ei mă scotea din minţi.

Am intrat la Berlin care pe atunci încă îşi mai păstra ţinuta. Ca totdeauna, Delia a răsucit o mare de capete. (Efectul era aproape ilar — toate capetele s-au întors în aceeaşi clipă în aceeaşi direcţie, parcă îmbrâncite de uragan; a polarizat întreaga atenţie.) La mine, deşi n-arătam rău, nu s-a uitat nici măcar chelnerul când a luat comanda, dar eram obişnuită să devin invizibilă în prezenţa Deliei.

Când am rămas, în sfârşit, singure (fără priviri şi fără ospătar), m-a fixat, de parcă ar fi încercat să mă descifreze ea pe mine; pe mine, îndeobşte transparentă chiar şi pentru ochiul cel mai imbecil.

— În fond, ce-mi reproşezi?

— Nu face pe cretina cu mine, Delia.

— Poate că sunt inconştientă. Lămureşte-mă tu!

Am dat farfuria la o parte cu un gest brusc, semnificând "ei bine, dacă vrei să ne servim adevăruri neplăcute, îţi dau la dispoziţie, *tu l'as voulu, madame Dandin",* şi mi-am proptit paharul în faţă:

— Ai impresia că te-ai purtat corect cu M.?

— De ce nu?

Argumentele mi se înghesuiau — o avalanşă de cuvinte care nu putea fi emisă dintr-o singură suflare. Din inventar, evident, au luat start cele mai banale şi mai simpliste.

— Omul ăsta te-a divinizat, ţi-a ridicat altar şi piramide, a făcut tot ce poate face un bărbat pentru o femeie! I-am arătat broşa şi inelul splendid pe care-l avea pe degetul mic: Şi acum porţi bijuteriile lui!

Delia s-a strâmbat. Ai fi zis că în jurul ei aerul s-a infectat subit:

— Ce meschin! Priveşti lucrurile ca o prostituată care se lasă cumpărată. Concepe să fie cumpărată. Ce idee ridicolă! Adică dacă un bărbat îi dăruieşte nevesti-sii un briliant înseamnă că-şi plăteşte nopţile de dragoste?

— Da, am exclamat furioasă, când diferenţa dintre guguştiuci e de patruzeci de ani! Vrei să spui că nu te-ai lăsat plătită de M.?

— E oribil ce spui!

— Te-a plătit ori nu?

M-a privit ca prin ceaţă:

— M-a omagiat.

Am început să râd cu hohote, ostentativ:

— Omagiat! Mă dau în vânt după eufemisme subtile.

— Vorbeşti ca o patroană de bordel, Laura. Cu M. eu nu m-am căsătorit din raţiuni materiale. Când ne-am despărţit, i-am lăsat toate cadourile scumpe. Mi le-a trimis, implorându-mă să le reţin.

— Era un patrician. Un nobil autentic.

— Nu contest. I-am fost recunoscătoare.

— Ai folosit o tehnică specială, probabil.

— I-am dăruit opt ani din viaţa mea.

— Câtă generozitate!

— Opt ani în care am încercat să fiu o soţie îndatoritoare şi onestă. Ti se părea mai cinstit să nu-l părăsesc şi să-l înşel?

— Da! Aproape că am ţipat: Ar fi suportat orice, ca să te păstreze. Şi ar mai fi trăit şi azi, şi încă o sută de ani!

A aruncat o privire alarmată în jur:

— Vorbeşte mai încet. Nu-i nici un motiv să ne dăm în spectacol. M. s-ar fi prăpădit oricum. Se exclusese de mult, singur, din contemporaneitate. Viaţa se debarasează singură de neviabil. M. devenise, în sensul ăsta, un apendice parazitar.

— Cu "finețuri" din astea materialist-dialectice îți narcotizezi conștiința?

— Este ultima oară când accept să discutăm problema. Încearcă să înțelegi, dacă nu — a pocnit din degete — *tant pis!* Când s-a căsătorit cu mine, M. era deja un om terminat. Eu am fost un paliativ, o ultimă încercare de a se redresa.

— Minciuni! M. a fost cel mai jovial om pe care l-am cunoscut. Un îndrăgostit de viață. Un tonic! Un...

A râs trist şi ochii învăluiți în ceață m-au privit cu compătimire:

— Aparent! Show-ul destinat marelui public şi editurilor. În intimitate era înfrânt. O ruină.

— De ce? Avea succes, bani, nu a încetat să fie un scriitor la ordinea zilei.

— Dar care se născuse numai pentru epoca lui. Şi asta, din păcate, n-a durat. Transferat în oricare alta, era un neadaptat! Am întâlnit oameni cu calități indiscutabile şi concrete. Smulşi din mediul lor, din cercul familiar, deveneau anonimi, neajutorați, nefericiți. Am constatat fenomenul mai ales în străinătate, printre imigrați. M. a fost un emigrant nu de spațiu, ci de timp. Nu geografie, ci istorie!

— Fleacuri! Speculații. Cine o duce bine, se adaptează oriunde. Şi în Marte!

— Şi tot le e dor de ceva. De castraveții care acolo au alt gust sau de înjurăturile baroce ale şoferilor bucureşteni. M. tânjea după tot ce trăise în România de dinainte de război. Îi lipseau parfumul oraşului, birjele din Piața Teatrului, florăresele din fața Cercului Militar, Jockey-Clubul, Splendidul, Viticola şi Iordache, aperitivul de la Dragomir Niculescu, atmosfera de la Capşa şi cucoanele cu rochii de mătase naturală cu câte două vulpi pe umăr! Tânjea după Calea Victoriei tinereții lui, după figurile Bucureştiului de atunci, după Tănase şi Lisette Verea, după țigănuşii care urlau pe stradă Ediții speciale, după şuetele lui Ionel Teodoreanu şi "ultima" a lui Păstorel. După pâinea lui Gagel şi bomboanele Stollwerk, fără ca măcar să-i placă dulciurile.

Se înfierbântase. Mi le-a înşirat pe toate dintr-o răsuflare, lucruri ştiute, gândite de mult, spuse pe dinafară.

— Ăsta era peisajul pentru care fusese făcut, în care fusese încântat să trăiască şi care pierise, pentru totdeauna. Iremediabil. Definitiv.

— Ciudat... N-aş fi spus niciodată.

Mi-a prins mâna peste masă:

— Nu încerc să mă dezvinovățesc, Laura. Crede-mă, îți dau diagnosticul exact: M. a murit de nostalgie. Am cunoscut oameni din generația lui care nu izbutiseră nici pe departe la fel de bine, după război. Ba cei mai mulți au suferit dur. Au trăit însă, trăiesc normal, racordați la diurn. M., cum ți-am mai spus, a fost un emigrant de epocă, a fost un caz.

— N-ai nici un fel de remuşcări?

Şi-a aprins încă o țigară.

— Nu mă mint pe mine însămi. Pot să-ți spun, cu toată convingerea, că în ultimii doi-trei ani de căsătorie nici măcar eu nu-l mai puteam ajuta. Era condamnat.

— Şi totuşi de ce l-ai părăsit? Concret!

A zâmbit alb, enigmatic:

— Simțeam că sufăr de aceeaşi boală. Tot nostalgie. Tot neadaptare. Dar în alt sens. Poate şi mai complicat.

Privea în gol. O fărâmă de zâmbet îi rămăsese în colțul stâng al buzelor. Era ora prânzului şi localul se umpluse.

— Spune-mi, Delia. Pe Doru Ioan îl iubeşti?

S-a uitat la mine parcă smulsă brusc din somn. A strivit țigara în farfurioara ceştii de cafea

— Despre asta altă dată! Prea mult pentru o singură zi. Hai să facem nota. Dacă sunteți amabil...

Spre prânz, soseşte la mine Dorin. S-a învoit special de la serviciu. E cumplit de alarmat, trebuie neapărat "să discutăm, serios".

Capul rotund (delicios în copilărie, de îngeraş, dar care nu s-a maturizat, ci a îmbătrânit; efectu-i neplăcut, impresia de *ange vieillot,* stranie) e roşu, ca un măr. Gerul, desigur, dar, bănuiesc, şi oleacă de tensiune. Începe brusc, deşi nu directul, brutalitatea îl caracterizează.

— Tu ai înnebunit, Laura? Te mai crezi de cinş'pe ani?

— Hm! Presupun că ai discutat cu Liviu.

— Şi sunt consternat.

Încerc să par nepăsătoare:

— Ia-ți ceva de băut şi pe urmă îmi povesteşti de ce naiba eşti consternat.

Se fâțâie mai mult decât e necesar între bar şi masă, şi, în sfârşit, duce paharul la buze cu mâini nu tocmai sigure.

— Am rămas literalmente căpiat. Când v-am văzut ultima oară, erați în cei mai buni termeni.

— Ce e val, ca valul trece...

— Încearcă să fii puțin serioasă. Nu se concediază un bărbat ca Liviu.

— Şi de ce nu, mă rog?

Dorin mai ia o înghițitură, pentru elan:

— Nu la vârsta ta. Iartă-mă...

— Mână! Sunt obişnuită cu mitocăniile.

De jenă începe să transpire. Nu-i o persoană grosolană, dar de data asta — de dragul meu — e hotărât să mă "prelucreze", fără menajamente.

— Nu şi cu singurătatea. Ai fost totdeauna adulată, înconjurată de oameni gata să sară în foc pentru tine, ai fost privilegiată: nu ți-ai căutat prietenii, ci i-ai ales. Din câte femei cunosc, necăsătorite, eşti singura care îşi permite să nu răspundă la telefon. Asta nu-ți spune nimic?

— Că baţi câmpii.

— Laura, vine un timp când telefonul nu mai sună! Liviu era polița ta de asigurare pentru acea vreme de pustiu. Să-ți povestesc câte milioane de femei singure există în țară? În lume? Legiuni! Divizii! Oştiri! Numai la mine, la serviciu, din douăzeci şi unu de muieri doar două sunt cazate, iar una dintre ele trăieşte cu un bărbat însurat. Pentru plus de documentar, aruncă-ți ochii pe Matrimonialele din gazete. Din o sută de anunțuri, optzeci la sută aparțin femeilor.

— Ce-i asta? Un curs de sociologie?

Se uită la mine trist:

— Bravezi, Laura, dar ştii că am dreptate. În locul tău, m-aş gândi bine înainte de a-l expedia pe Liviu, care, în fond, n-are decât o singură vină: că te iubeşte lucid.

— Aha! exclam victorioasă. *Lucid.* Până aici uvertura, acum intră elefanții!

Îşi umple din nou paharul şi, instinctiv, se uită cât a rămas în sticlă. Aşa procedează la el acasă. De fapt, nu-şi dozează alcoolul, ci ceea ce reprezintă el la rubrica cheltuieli. Declar ironic:

— Poți s-o termini. Am provizii în cămară.

Se uită surprins:

— Eşti supărată şi pe mine?

— Mă enervezi. Spune ce-ai de spus şi lasă-mă în pace!

Trage adânc din țigară, o stinge, îşi trece mâna peste ceafă, scoate batista, o despătureste, se şterge pe față, o împătureşte la loc, trage de timp.

— Nu-ți mai dărăci cuvintele.

— O.K. ! oftează. Ce caută puştiul ăla în viața ta?

Fredonez, am o stare de spirit de parcă aş fi beată, dar ştiu de ce: în sfârşit să-mi fure liniştea...

Dorin mă priveşte perplex:

— Mă, tu ai înnebunit!

— Aşa şi aşa!

— Cred că eşti îndrăgostită. Vai de capul tău...! Deci, e adevărat. Nu-mi venea să cred.

— Ce?

— Că ai făcut pasiune pentru un cățelandru.

Dau din umeri:

— Eşti cretin! Ca şi Liviu. Aveți orizontul blocat de imagini lubrice. Mâine-poimâine începeți să colecționați funduri goale în poziții fistichii şi casete video-porno! Şi-mi mai vorbeai mie de vârstă...

— Atunci ce-i cu el?

— Călin e colaboratorul meu. Atât. Liviu a refuzat până să mă şi asculte. Simțeam nevoia unui sprijin. Între noi nu e şi nu va fi nimic... orizontal.

Mă priveşte cu îndoială. Subiectul mă irită şi-i pun capăt:

— Cuvântul meu de onoare îți ajunge?

Mă cercetează îndelung şi dă din cap:

— Da, Laura. Mie, da.

— Slavă Domnului!

— Rămâne chestiunea cealaltă... Şi aici sunt întru totul de acord cu Liviu. V-ați antrenat într-o poveste urâtă şi periculoasă.

— Poate... Probabil... Chiar sigur.

— Şi-atunci? Unde-i rațiunea ta?

— I-am dat liber... Până mă lămuresc. Până am să aflu. Simt că trebuie să merg până la capăt. Altfel, înnebunesc! De-a binelea!

— Ce înseamnă până la capăt?

— Adică până voi afla tot ce e omeneşte posibil despre cealaltă Laură şi care e legătura dintre noi. Deocamdată, am fost bombardată cu coincidențe bizare, dar poate că ele se numesc altfel...

Mă priveşte aiurit. Şi ochii, şi gura îi sunt căscate:

— Ce vrei să faci?

Oftez, dar nu epuizată. O inspirație profundă, ca la început de drum anevoios:

— Să continui investigațiile. Să nu las să se interpună nimic pe itinerar, care să mă depărteze de scop.

— Adică?

— Poliție, declarații, anchete, complicații. Trebuie, mai întâi de toate, să scap într-un fel de obsesie. Poate că, după aceea, voi putea reintra în normal. Voi încerca.

Dorin dă din cap, edificat ca la căpătâiul unuia care-şi consumă în mod evident ultimii centimetri de viață.

— Bineînțeles, ai să procedezi cum te taie capul. Actul rămâne însă iresponsabil. Te expui — vă expuneți — nebuneşte.

— Puşcărie, ani grei de detenție şi la-la-la-la!, aşa şi pe dincolo! Cunosc solfegiul.

Dă pe gât ce-a mai rămas pe fundul paharului. Îşi freacă bărbia şi rosteşte rar, desfăcând cuvintele:

— Cred că asta-i tot. Ce să-i spun lui Liviu?

— Aşteaptă vreun răspuns? Când a plecat nu mi-a dat deloc senzaţia asta.

— Nu fi ingrată. Îţi dai seama că e îngrijorat.

— Să-i treacă! M-am săturat să fiu tratată mereu ca un copil pe care îl mângâi pe creştet şi-i recomanzi să se ducă să se joace în altă parte. Am crescut mare! Gata!

Se uită la mine uimit:

— Laura, ţi-ai pierdut orice urmă de luciditate. Nici o clipă Liviu nu te-a tratat ca pe o păpuşă debilă mintal.

— Dacă tu nu vezi ceva, nu înseamnă că acel ceva nu există. Faptul că nu m-a dominat financiar estompa aerul lui protector. Superior, suficient şi condescendent până la aroganţă.

Dorin se uită trist în fundul ceştii de cafea, pe care a răsturnat-o ceva mai înainte. Gest maşinal, pentru că nici unul dintre noi nu ştie să desluşească în arabescurile pictate pe pereţii de porţelan.

— Îmi pare foarte rău, Laura. Voi doi vă înţelegeaţi totuşi bine...

Rămân pe gânduri. După câteva secunde îmi rezum impresia mea sinceră, acum, după lăsarea cortinei.

— Într-un fel, da. Cât timp ne-am comportat ca nişte soţi înţelepţi...

— Ce vrei să spui?

— În fond, noi n-am avut o părere prea grozavă unul despre celălalt, dar opiniile le-am ţinut pentru noi, fără să spargem vesela. Am împărţit patul din motive igienice, am mâncat în doi, ca să ne ţinem companie... Doar că n-am locuit în acelaşi apartament, pentru că eu n-am avut nevoie să fac economie la întreţinere.

Dorin se uită la mine din ce în ce mai consternat:

— Ăsta-i cinism. Ştii ce cred eu, Laura? Pe tine te-au stricat banii. Prea mulţi bani.

Zâmbesc:

— Dintre toate motivele care m-ar fi putut duce la putreziciune, ăsta mi se pare cel mai uşor de suportat.

Câteva minute se aşterne tăcerea. Din nou, în încăpere, doar tic-tac-ul care foarfecă timpul, ron-ron-ul streşinilor, paşii umbrelor.

— Dorin, spun încet, şi ochii mi se umplu de lacrimi. Nu pot altfel. Aş vrea, dar e peste puterile mele. Trebuie să ştiu.

Dorin dă din cap. Pe buze îi urcă singure cuvinte rămase din primară. Cuvintele blândei mademoiselle Rivière, când ne ştergea lacrimile: *Pauvre petit garçon sau...*

— *Pauvre petite fille...*

La început nu-mi dau seama, sunt prea preocupată şi răvăşită, dar, după mai puţin de jumătate de oră, observ că se întâmplă ceva. E şi mai atent ca de obicei, îmi previne orice gest, nu mă scapă din ochi — obositor, ca în faţa unui martor permanent treaz —, parcă ar vrea să-mi citească în adâncul sufletului şi îi e frică de ceva.

Când încerc să mă ridic din fotoliu, sare să mă ajute. Mă enervez:

— Ce te-a apucat? Îmi dai impresia că aş fi paralitică.

Călin surâde încurcat:

— Păreţi atât de slabă... Nu vă simţiţi prea bine.

— Mă simt excelent.

Nu pare convins, dar zice că se bucură. Umplu două pahare cu votcă şi-i întind unul:

— Pentru... aventura noastră!

Se uită o clipă la mine, apoi înţelege. Cred că numai chipurile oamenilor foarte tineri pot înregistra metamorfoze atât de brusce. Ochii încep să-i ardă, bucuria i-a răsturnat pe obraji un coş cu cireşe.

— Înseamnă...

— Da. Înseamnă că m-am hotărât. Mergem până la capăt.

Ciocnim. El ia o înghiţitură zdravănă, ca toţi ageamiii. Nu ştie să bea. Pe unul ca el, într-o jumătate de ceas, îl vâri sub masă.

Se lasă în genunchi şi-mi sărută amândouă mâinile:

— Vă mulţumesc, doamnă Laura. Sunt atât de fericit!

Surâd amuzată:

— Sincer îţi spun, nu înţeleg ce te face fericit. E o chestiune care mă priveşte doar pe mine.

Scutură violent capul:

— Nu... Nu puteţi înţelege. M-am implicat extraordinar în povestea dumneavoastră...

Îmi desprind greu mâinile şi mă aşez în fotoliu:

— Sunt conştientă că fac o mare greşeală, dar mi-e imposibil să procedez altfel. În locul dumitale însă, eu aş abandona.

Parcă l-am ars cu fierul:

— Nici gând! Suntem complici. Ce-a fost mai grav, am comis împreună. Sare repede la altceva, de teamă să nu mă răzgândesc: Cum procedăm în continuare?

Îi arăt scrisorile de pe consolă:

— Am găsit o singură misivă semnată Laura, expediată de la Paris în 1932.

— Are plic?

— Nu.

Ştiu la ce se gândeşte. Afurisitul de nume de familie peste care nu reuşim să dăm.

— Aţi găsit vreun indiciu, ceva?

— Despre viaţa ei, nu şi despre identitate.

Pocneşte din degete şi trage un gât ţeapăn.

— Ghinion! De ce n-o fi păstrat baba şi plicurile?

— Fii atent! În ritmul ăsta o să te îmbeţi urgent. Iar "baba" n-avea de unde să ştie că, peste o sută de ani, coresponenţa ei ar mai putea interesa pe cineva Doar când eşti zdrobit de propria-ţi importanţă păstrezi toate hârtioarele.

— V-aţi gândit la ceva?

— Da. Vom parcurge scrisorile rând pe rând. E posibil ca, adresându-i-se, unii terţi să scape amănunte despre Laura. Oamenii trăiesc în cercuri bine definite, unde toată lumea vorbeşte despre toată lumea, în cunoştinţă de cauză. S-ar putea ca de-aici să iasă ceva.

— Minunat! O idee straşnică.

Îl privesc sceptică. Nu-i nimic straşnic aici, dar e pur şi simplu fericit că rămâne în echipă.

— Singura chestiune care mă apasă este faptul că am confiscat caseta. Abia când iei lucrurile la mână îi dai seama că poseda o avere... Am citit chiar ieri în ziar despre un tip care caută dolari S.U.A. ante 1940. Oferă o mie de contemporani contra o sută de dinainte de război. E fantastic!

Călin îmi atinge uşor mâna:

— Cu atât mai bine. Vom putea acorda un ajutor real...

— Cui?!

În ochi îi tremură o undă de duioşie.

— V-aţi gândit vreodată la viaţa copiilor din orfelinate?

Îl privesc curioasă. Tinereţea extremă are îndeobşte alte preocupări. Mă străfulgeră o idee. Şovăi:

— Dumneata... ai crescut la casa de copii?

Dă din cap:

— Îhî...

Mă simt dintr-o dată cuprinsă de milă şi îmi explic acum experienţa lui în materie de dispăruţi.

— Îmi pare rău, Călin. Ai stat mult acolo?

— De la doi ani până când am terminat liceul.

— Îmi închipui că a fost o viaţă tristă.

Râde cu dezinvoltură jucată:

— Nu chiar ca în Dickens sau Emily Bronte. O să vă povestesc altă dată-...

— Bineînţeles, răspund maşinal şi simt nevoia să mai spun ceva. Înşirui banalităţi: Cred că ai fost un copil curajos. Dacă e să mă iau după cum ai evoluat...

— Lăsaţi, vă rog... Nu asta-i important acum.

E din nou la picioarele mele. Îmi ia mâna şi îmi îndreaptă o privire de implorare.

— Doamnă Laura! Îmi...îmi pare rău că aţi avut necazuri din cauza mea Vă rog să mă iertaţi... Aş face orice... dacă pot îndrepta ceva..

Mă crispez. Îmi retrag mâna iritată:

— Ce ştii? De unde?

— Iertaţi-mă... Am trecut aseară pe-aici. N-am apucat să telefonez, înţelegeţi...

— Nu înţeleg nimic.

— Ba da, înţelegeţi. Am avut treabă prin apropiere şi n-am rezistat. Voiam să vă spun doar bună-seara... Am auzit, fără să vreau.

Detest să fiu surprinsă în situaţii care mă pun într-o lumină proastă mai ales de un copil. Spun tăios:

— Cine nu vrea să audă, nu aude.

Mă priveşte cu inocenţă:

— Dar strigaţi atât de tare! Amândoi!

Trebuie să ai candoarea vârstei lui, pentru a fi atât de lipsit de tact. Când mă gândesc la replicile schimbate între mine şi Liviu, apropo de prezumtivele mele exerciţii erotice cu Călin, roşesc pălălaie, cum nu cred să mi se mai fi întâmplat de la cincisprezece ani.

— Toată noaptea m-am frământat... Spuneţi-mi...

Sunt leoarcă de jenă, de penibil. Nu îndrăznesc să înfrunt privirea intensă a lui Călin. Ruşinea pe care o încerc e mai puternică, mai profundă chiar decât indignarea faţă de o crasă indiscreţie.

— Spuneţi-mi, vă rog... ăăă... Persoana înseamnă mult pentru dumneavoastră?

Abia mişc buzele şi rostesc cu ochii fixaţi în gol:

— Ce importanţă mai are?

Călin dă de câteva ori din cap:

— Are. Pentru că..., pentru că, iertaţi-mă, doamnă Laura, dar eu vă iubesc.

— Trebuie să înţeleg că nu l-ai iubit?

— De ce să-l fi iubit?!

— Ei, asta-i! L-ai părăsit totuşi pe M. pentru el. De ce pentru el, şi nu pentru altul?!

DeUa a început să râdă în felul ei liniştit, lipsit de veselie:

— Ce caraghioasă eşti! Dacă era un Popescu în locul lui Ioan... (vechiul ei obicei de a folosi numele de

familie al bărbaților, indiferent de gradul de intimitate al relațiilor, dar în alt sens decât Tica; o deformație de "clasă" presupun: *la naissance* contează în primul rând), m-ai fi întrebat de ce tocmai Popescu şi nu Vasilescu sau Ionescu. Şi aşa mai departe...

— Atunci ce a însemnat Doru Ioan pentru tine?

— O experiență.

...În ultima vreme, mă surprind gândindu-mă tot mai des la Delia, imaginea mă urmăreşte. Poate pentru că ea a constituit primul meu contact cu "transcendentul", prima persoană care avea certitudinea acelui "dincolo", îl trăia şi-l cultiva cu naturalețe, crezând nezdruncinat într-o eternitate vie, dincolo de mormânt.

Simțea prezența eterică a celor călătoriți atât de concret, încât uneori friza ilarul. A păstrat totdeauna la vedere fotografia lui M. O văd şi acum, pe micul birou, într-una din ipostazele lui cele mai convenționale, "de manual". Când îşi primea amanții Delia nu uita niciodată să întoarcă fotografia cu fața spre perete...

Ne aflam în micul ei studio dintr-un imobil, aşa-zis florentin, de pe fostul Bulevard al Republicii. Un interior original şi de bun gust. Natural, când fiecare piesă, puține de altfel, reprezenta un vestigiu autentic al unei avuții princiare: un mic birouaş Boulle, o vitrină de colț Louis XV, un minisalon Régence, câteva scaune Chippendale... Obiectele aparținuseră rudelor Deliei, care o ajutaseră să-şi mobileze casa după despărțirea de M. Recunoşteam, printre altele, vitrina bunică-sii — prințesa R., şi micul tablou, şcoală olandeză, un "peisaj" cu figuri încinse şi multă bere.

Stilul eteroclit nu deranja, "nu făcea" Consignație, nu era înghesuială, iar prezența unor draperii mov stins cu motive de aur dădea somptuos; două glastre cu flori — intimitate.

Ne întâlniserăm tot întâmplător — Deliei îi repugnau angajamentele, rendez-vous-urile aranjate, "programul de C.F.R.", lăsându-se mereu "să plutească", abandonându-se cumva hazardului —, dar eram prea aproape de locuința ei pentru a nu mă pofti la burgheza cafea cu fursecuri şi "papotaje".

A făcut-o cu acelaşi aer al ei, "n-am nevoie de nimeni, dar n-o spun", cu aceeaşi indiferență, care i-au adus atâtea antipatii şi inimicții.

— O experiență! am exclamat cu amărăciune. Merită pentru un simplu experiment să-l sacrifici pe M.?

A început să se joace cu ciucurii de la fotoliu.

— Ți-am explicat că M. era un condamnat, fără drept de apel, pe care nu-l mai putea ajuta nimeni. Eu am încercat să mă salvez. Orice soluție e bună când te afli în fundul prăpastiei şi încerci să ieşi la liman. Iar eu mai încercam pe atunci.

— Acum nu mai încerci?

A ridicat din umeri. Gâtul prea scurt continua să-i dea aerul acela de neajutorare grațioasă şi plăpândă, unul din rarele defecte, în funcție de individ şi de ansamblu, care pot deveni încântătoare.

Împlinise 28 de ani — apogeul unei femei frumoase afirmă francezii, când la datele inițiale se adaugă stilul precizat, siguranța, stăpânirea tuturor mijloacelor de seducție, într-un cuvânt, tuşa finală a desăvârşirii. Delia nu dezmințea afirmația Arăta splendid si, privind-o, îmi spuneam că nu există un singur bărbat pe lume care i-ar fi putut rezista

Privea visătoare în gol, cu un surâs uitat pe buze, ca o invitație neonorată abandonată într-un sertar.

— Trezeşte-te! Acum nu mai încerci?

A întors capul cu o tresărire:

— Ba da! Mai am un singur cartuş. Ultimul.

— Lasă naibii textele de foileton. Ce-ai de gând?

— Să ajung dincolo...

— Ce înseamnă la tine dincolo? Infernul lui Dante sau un plonjon în lagărul capitalist?

A început să râdă:

— S-ar putea ca amândouă să însemne acelaşi lucru. Deocamdată, încerc plonjonul. Aştia-mi refuză paşaportul, dar sunt hotărâtă să forțez şi imposibilul.

Mi-am aprins iritată a patra țigară fumată în mai puțin de o oră.

— De ce dracu' n-ai rămas la Paris?

M-a privit mirată.

— Dar n-am fost singură! Eram cu M, ştii bine.

— Ei, şi? De vreme ce tot intenționai să-l părăseşti...

— De unde ai scos-o? La vremea aceea n-aveam nici o intenție să-l părăsesc.

— Ați fi putut rămâne împreună.

— El n-ar fi acceptat niciodată. Se simțea bătrân, se ştia necunoscut în Vest. Ce voiai să facă la şaizeci şi doi sau şaizeci şi trei de ani? Să vândă sifoane? Să trăiască de pe urma mea, întreținută de alții?

Şi-a apropiat chipul de al meu. Îi vedeam fibrilațiile din privirea cenuşie, intensă.

— Tu nu poți să înțelegi un lucru, Laura M. nu regreta sistemul capitalist în general, ca să mă exprim ca Vasilescu de Istorie, ci capitalismul din România. Viața de-aici, dar de altădată. În sensul ăsta, dădea mâna cu mamina, chit că s-au detestat politicos din ziua când s-au cunoscut.

— Vrei să spui că bunică-ta n-ar fi virat-o în Occident, dacă ar fi dispus de un paşaport şi o rentă?

— Evident, da, şi chiar fără rentă. Dar ar fi fost o depeizată şi ar fi făcut-o numai ca să scape de persecuții, de mizerie, de existența într-o jumătate de hol, de spectrul închisorii. De câte ori o căuta cineva, trăia spaima că au venit să o "cofreze". Toate acestea însă M. nu le trăia. Avea în țară tot ce poftea. În

principiu, cel puțin... Într-un cuvânt, mamina a visat până în ultima clipă la aliați, dar să vină ei aici, nu să se ducă ea acolo.

Mi-aminteam bine. În 1962 căzuse la pat. Nu fusese niciodată bolnavă, habar n-avea ce-i ăla medic — la şaptezeci şi nouă de ani dantura îi rămăsese intactă — şi îndura greu suferința. Refuzase categoric internarea pe care M. i-o obținuse la Elias, într-o rezervă de o singură persoană.

"N-am călcat niciodată într-un lazaret, decât în vizită cu Regina (Maria). Nu văd de ce aş face-o acum. *D'ailleurs, je déteste l'odeur..."*

M-am dus s-o văd acasă şi nu trebuia să fii medic, ca să-ți dai seama că se stinge. Moartea îi însemnase deja chipul în jurul nărilor şi pe buzele vinete. A încercat să zâmbească şi a izbutit.

— Drăguț din partea dumitale că ai venit să-ți iei rămas bun...

La plecare, mi-a făcut semn să mă apropii. M-a întrebat în şoaptă:

— Ai mai ascultat...? Ai auzit ceva? Ce spune Kennedy?

Încă aştepta aliații. Peste două zile îşi dădea sufletul.

Mi-am aprins din nou o țigară:

— E ultima, am spus uitându-mă la ceas. La două am un rendez-vous de afaceri.

— Ştiu că ai ținut la M. a rostit Delia cu voce depărtată. Voi doi ați fost foarte buni prieteni.

— Aşa e, Delia, şi nu pot scăpa de sentimentul că ai fost nedreaptă cu el. Crudă.

Mi-a zâmbit fermecător, cu toți dinții, cum rar i se întâmpla.

— Ca să te consolezi, să ştii că nu-i supărat pe mine.

— Ia te uită! Ai telefon direct cu...

Am arătat vag spre tavan. Sensul privirii îl străpungea, viza norii, ciocârlie în zbor, cerul. Delia a dat din cap evaziv:

— Dacă vrei, poți să-i spui telefon. Comunic cu el... Cu mamina. Şi cu Dorina.. O ții minte?

Eram perplexă... O țineam minte pe Dorina, o colegă de-a noastră de la *Maison des Français.* Murise când eram mici, strivită de un camion.

— Cred că tu ți-ai pierdut mințile. Cu ce escroci te-ai mai înhăitat?

M-a bătut cu degete fine şi reci pe obraz. (Urăsc gestul ăsta. Îl cunosc din pruncie, nu sunt scutită de el nici azi, la păr cărunt, şi totdeauna are aceeaşi semnificație: "Eşti copil... Eşti candidă... mai ai de învățat...")

— De ce neapărat escroci?

— Nu pot numi altfel intermediarii unor telexuri — recepționate de alde Dinozaurus I, Take Ionescu sau Stan şi Bran.

Delia m-a împins delicat sre uşă:

— Ai să întârzii la rendez-vous. Caută-mă într-o marți, *à ton choix... Î*nainte de a închide uşa, a adăugat: Ştiu că l-ai iubit mult pe George.

Când mă trezesc, primul lucru pe care-l văd — dorm pe burtă, cu perna în brațe — este o gheată neagră, peste care atârnă, la circa patruzeci de centimetri distanță şi cumva oblic, surata ei, deschid un ochi şi-l ridic aşa cum fac cokerii. Abia atunci mă trezesc de-a binelea. O gazetă deschisă îi ascunde chipul.

"Liviu! S-a întors, totuşi!"

Ziarul se închide şi, cu un chip de conopidă înflorită, îmi zâmbeşte până la ceafă — dacă n-ar avea urechi — Călin.

Nu ştiu dacă sunt dezamăgită; sigur, stupefiată:

— Ce cauți aici? Cum ai intrat?!

Retrăiesc clişeul din seara trecută, veritabilă situație de vodevil: Călin la picioarele mele, făcându-mi declarații de dragoste. Şi prima reacție, care ține de anecdotă, penibilă: sentimentul de uşurare încercat la gândul că, deşi fără apă caldă de câteva zile, îmi spălasem picioarele în aceeaşi dimineață.

— Ridică-te şi nu fi ridicol!

S-a depărtat puțin, dar a rămas pe covor, țintuindu-mă cu o privire umilă.

— Nu trebuie să fiți supărată pe mine. E un sentiment... Înțelegeți... E peste puterile mele să mi-l înfrâng. Şi am încercat... Zău.

N-am simțit, jur!, nici o clipă senzația aceea de satisfacție vanitoasă a femeii mature, pusă în fața unui sentiment juvenil, despre care am citit sau la care am asistat de atâtea ori. Doar un acut sentiment de penibil şi de — imaginația e mai rapidă decât faptul concret, anticipează cu viteza luminii — de incest.

— Dacă mama ta ar fi trăit, ar fi fost mai tânără ca mine.

Un zâmbet nesigur i-a tremurat pe buze.

— Din partea dumneavoastră mă aşteptam la ceva mai original. Doamnă Laura, a fost ceva instantaneu. Din clipa în care ați intrat în anticariat, am simțit că sunteți o persoană... importantă.

— Importantă?

Acceptasem o discuție pe temă. Un punct câştigat pentru el. Ar fi trebuit să-l dau imediat afară, dar oare în ultima vreme am făcut numai şi tot ce trebuie? M-am lăsat în continuare în voia valurilor.

— Importantă pentru mine. Nu m-am înşelat. N-am întâlnit în viața mea un om care să vă semene.

Am râs fără chef:

— Viața ta nu-i încă îndeajuns de încăpătoare.

— Nu spuneți asta! La casa de copii te maturizezi devreme. Cunosc oamenii. Ştiu să fac distincții.

— Când eşti foarte tânăr, le ştii pe toate. Mă lansez în truisme: Trebuie să îmbătrâneşti, ca să realizezi

că nu ştii nimic. Şi că nimeni nu ştie mai mult. Ne înhipuim doar că ştim.

Şi-a luat capul în mâini, privindu-mă cu dezastru:

— Nu puteţi vorbi şi despre altceva? Nu vă cer nimic, doamnă Laura, decât să mă acceptaţi în prezenţa dumneavoastră. Un nimic, un microb inofensiv, dar care vă e devotat. Aş face orice ca să fiţi mulţumită.

— Atunci, trebuie să pleci.

— Dacă îmi daţi cuvântul de onoare că plecarea mea vă aduce fericirea, mă dizolv.

Nu sunt psiholog, n-am nici un fel de cultură filosofică, dar mă gândeam — diagnostice de almanah — la complexul lui Oedip. Asta n-a avut mamă şi aşa mai departe. E însetat, îi e foame de dragoste, de tandreţea unei femei mature. Îi trebuie nu femeie propriu-zis, ci afecţiune maternă.

Şi-a reluat tirul:

— Nu vă voi deranja. Trebuie să fiţi ajutată. Suportaţi-mă ca paj, ca slugă, ca preş de picioare. Vă rog, nu mă alungaţi.

Aproape că striga.

— Eşti foarte elocvent.

Şi-a scuturat capul, de parcă ar fi vrut să scape de el.

— Încerc doar să vă conving. Nu trebuie decât să mă suportaţi. Şi din nou umil: Nu mă alungaţi.

Mi-am zis că, dacă e un *farceur,* aşa cum pretind Liviu şi Dorin, joacă impecabil. Că nu-i vorba de dragoste, ci de un capriciu, de un puseu juvenil — cel mai probabil. O motivaţie meschină însă se exclude. Financiar, o duc confortabil, dar nu sunt o nababă. În ceea ce mă priveşte, nu încerc temeri vizând viitoare şi sigure suferinţe. Sunt prea îmbâcsită de mentalitatea care compătimeşte, condamnă, spune un veto hotărât dragostei cu imposibilă, idecentă diferenţă de vârstă, ca să cad în capcana atâtor fanţi şi fantese, a căror tinereţe defila sub tribunele lui Gheorghiu-Dej et comp., consumând îngheţată pe băţ (excelentă, de altfel, şi ieftină: 1,50 lei).

— Acum, am spus într-un târziu, trebuie să pleci. Cu adevărat trebuie să pleci.

Eram liniştită. Ştia, ştiu că între mine si Călin nu va fi nimic altceva decât camaraderie de substanţa cea mai pură. Nimic inavuabil chiar faţă de mine însămi.

A ţâşnit în picioare, ca o păpuşă de cauciuc. Eu ar fi trebuit să mă ţin de masă, să mă sprijin pe braţul fotoliului.

— Pleacă, repet.

Mi-a sărutat mâna precipitat şi a fugit spre antreu.

— Mă întorc, să ştiţi!

— Cum ai intrat? repet pe un ton inchizitorial.

Bleumarinul — un pullover elaborat cu motive montane, stil Tirol, înregistrez profesional — îl avantajează şi-mi îngustez privirea, încercând să-mi imaginez cum va arăta peste douăzeci de ani. Cred că ceva à la Engels. Evoluţia va depinde şi de femeia cu care se va căsători. Pare absurd ce spun, dar am constatat că evoluţia individului — chiar cea fizică — depinde în cele mai multe cazuri de calitatea partenerului.

Arborează un aer poznaş — vinovat şi flutură cheile abandonate de Liviu. Brelocul de aur a fost desprins, îl pune ostentativ pe masă. Un tupeu care mă sufocă, dar totodată mă dezarmează şi nu mă pot împiedica să fiu amuzată. În ciuda vijeliei de trăiri din ultima vreme, continui să fiu neserioasă.

— Cum ai îndrăznit?

Acelaşi zâmbet de copil teribil.

— Le-am văzut pe consolă. Mi-am imaginat... Mi-era teamă... M-am gândit că poate aveţi nevoie de cineva. Adică... de mine.

— Nu eşti modest.

— M-am gândit doar la dumneavoastră. Sunt aici de la şase dimineaţa. N-am făcut nimic rău... Îşi pleacă pentru o secundă privirea. Nici nu v-am atins. Doar v-am învelit.

Auzi! ! Nici măcar nu m-a atins! Asta-i nebun?! Îşi închipuie că pot fi violată în somn, şi eu să continui să visez?!

Încep să râd. Râd cu lacrimi, din nou isteric. O descărcare la fel de bună ca un bocet straşnic. Se uită la mine deconcertat, eu mi-i închipui pe Liviu şi pe Dorin, expresiile lor înregistrând scena

Călin prinde curaj:

— Spuneţi-mi că nu sunteţi supărată pe mine.

Îmi şterg lacrimile, oftez adânc, am impresia că până în călcâie:

— N-am timp să mă gândesc la asta acum.

Mă ridic şi aduc teancul de scrisori. Călin îşi freacă mâinile, de parcă ar fi încheiat o afacere bucuroasă.

Eu intru în dormitor, să mă dreg puţin. Îmi apropii faţa de oglinda toaletei. Răsuflarea se opreşte câteva clipe pe suprafaţa de cristal.

— Dumnezeule! Ce-o fi găsit la mine?

Sunt absolut sinceră.

Am adus masa pliantă din debara Cred că în cincisprezece ani am folosit-o de două ori; mai mult de o băutură, o cafea, ceva sărat de ciugulit nu-mi place să ofer acasă. Obligaţiile mari mi le rezolv la restaurant. Îmi închipui că sunt occidental-civilizată, dar de fapt nu sunt decât comodă şi, în plus, soluţia prezintă

două avantaje. Dintâi că eu iubesc restaurantul în orice formulă — bombă, boată, ospătărie (vezi *pikantica* la greci) bodegă, terasă de vară, stabiliment de lux, bar etc. Al doilea — verificat —, deşi se mănâncă incontestabil mai sardanapalic şi în orice caz mai ieftin acasă, oamenii se simt mult mai obligaţi dacă i-ai invitat la restaurant. Cu excepţia unei minorităţi, persoanele "cumsecade" ies puţin sau chiar deloc şi, în consecinţă, le ocazionezi un divertisment rar. Importantisim: toată lumea rămâne cu impresia că ai cheltuit.

Am întins deci masa în dreptul căminului şi ne-am aşezat fiecare la câte un capăt. Scrisorile — sunt patruzeci şi trei cu totul —le-am împărţit în două. Avem la îndemână hârtie şi pix, Călin se îngrijeşte de cafea proaspătă. Mă surprinde îndemânarea lui; în mai puţin de jumătate de oră e familiarizat cu bucătăria intimă a casei, nu întreabă nimic, intuieşte singur unde să caute şi găseşte. Curios, pentru că eu nu sunt o femeie ordonată, iar multora dintre obiecte le-am schimbat destinaţia. Într-unui din colţurile living-ului am un samovar de Tula, singurul care a rămas nevândut de părinţii mei în anii grei de după stabilizare. Călin îi dă târcoale:

— Aţi băut vreodată din ăsta?

Râd pentru că, dacă stau şi mă gândesc, e prima persoană care-mi pune întrebarea Iar samovarul există de când mă ţin minte.

— Niciodată.

— De ce?

— Nu-mi place ceaiul, nici când sunt bolnavă. Şi pe urmă e o chestie complicată. Îţi trebuie jăratic, cărbuni şi, în general, nu cunosc tehnologia.

Îşi freacă nasul şi mormăie în barbă:

— O să învăţ eu să fac.

— Sunt convinsă.

Timpul trece repede, teancul de scrisori scade şi nu-mi dezvăluie decât informaţii "istorice". Fără să-mi fi propus, trag câteva concluzii de ordin socio-general: indiferent de autori (ai epistolelor), oamenii nu erau preocupaţi de politică, nu există nici cea mai vagă trimitere la guvern, partide, lideri etc., ceea ce denotă stabilitate şi un sentiment de eternizare al unui *statu-quo* satisfăcător pentru toată lumea. Grafismul era mult mai lizibil şi o oarecare eleganţă a scriiturii, constantă în ciuda particularităţilor individuale, vorbesc îndeajuns despre seriozitatea şcolarizării primare de altădată, atenţia acordată caligrafiei. Aspectul cel mai fermecător — înduioşătoarea lipsă de preocupări majore care din nou trădează, în principiu, o bună stare generală.

Pagini întregi povestesc despre Balul Rozelor, "comis" la Piteşti, în curtea familiei Papilian în 1921, de balul Crucii Roşii, unde Lizica a avut o rochie şarmantă *vert-grenouille* şi o cunună din viţă-de-vie; deasupra urechii stângi îi atârna un ciorchine din boabe de ambră. "Era irezistibilă!" Despre cavalcada de la Şosea (1921), unde, ca de obicei, a strălucit Mişu Filipescu.... Sau Balul Vânătorilor (1928) de la Focşani. Premiul I l-a obţinut junele Iorgu Valerian şi a constat dintr-o magnifică cupă de argint precum şi o tipsie de majolică roz cu precizarea, întru amintire, cuvenită: "Souvenir de la Balul Societatea Vânătorilor «Vulturul» — 25 februarie 1928". Despre o dragoste fulgerătoare trăită la Mamaia în august 1932: "închipuieşte-ţi, colega noastră de la maici, o ştii, Nathalie Cezianu, are un băiat de douăzeci şi şapte de ani. (E din prima căsătorie, cu armatorul Agopian.) De cum a văzut-o pe Yvonne, a făcut *un coup de foudre. Bref,* copiii se adoră, stau toată ziua mână în mână. Aseară, pe terasă, la Rex, erau cei mai frumoşi dansatori. Yvonne arăta ca o zână într-o rochiţă de voile orange. El, în frac alb, semăna cu contele de Paris. Am sondat-o pe Natalie... N-ar spune nu unui eventual mariaj. Eu văd logodna, în toamnă, ca sigură..."

De scrisoare e prinsă cu un ac de pălărie invitaţia la nunta celor doi. S-a celebrat în februarie 1933, la Biserica Boteanu.

Mă trece un fior. Azi, mirii, dacă mai există, îşi ţin dinţii în batistă, şi precis au uitat de seara aceea din august 1932 când, sub privirea de opal a lunii, pe terasa de la Rex, erau mangificii momentului: o *Fée* în braţele contelui de Paris...

Doar bunăstarea creează inconştienţă. Dar prefer să fiu iresponsabilă şi să trăiesc bine. M-am ciocnit de fenomen, l-am sesizat prima oară în 1975. Eram în Alabama, împreună cu G., invitaţi la cină de o familie de americani. Atât de oarecare, atât de clasici, atât de perfect încadraţi în superba lor banalitate, încât ar fi putut constitui material didactic pentru un studiu privind clasa de mijloc yankee. La televizor se prezentau imagini în direct despre retragerea trupelor americane din Vietnam. Privelişti cutremurătoare. Bieţii băştinaşi se agăţau cu disperare de elicopterele şi avioanele care urmau să decoleze spre Statele Unite. Implorau să nu fie abandonaţi dezastrului comunist. Bătrâni, copii, femei, tineri şi maturi, chipuri disperate, lacrimi, vaiete. Priveliştea era apocaliptică. Ceva asemănător, îmi spuneam, trebuie să se fi întâmplat când Noe şi-a triat pasagerii pentru arcă. Eu şi G. ne simţeam zdrobiţi. În acelaşi timp, gazda şi musafirele "papotau" despre colicile unui căţel (stupid, îmi amintesc numele — Pongo) şi despre croiala rufăriei ideale la sugaci.

G. şi cu mine ne priveam sideraţi. Mai târziu am înţeles. Nu era vorba de nesimţire, nici de lipsă de suflet sau de absenţa simţămintelor de compasiune ale unui bun creştin. Nimic din toate acestea. Era doar inconştientă, sentimentul de invulnerabilitate şi de fantastic. Nimeni nu punea la îndoială autenticitatea transmisiei, dar, în subconştient, toţi aveau impresia că asemenea orori nu se pot întâmpla cu adevărat şi, în nici un caz, la ei acasă.

— La ce vă gândiţi?

Mă întorc la realitate şi câteva clipe îl privesc fără să-l văd.

— Ce-ai spus?

— De un sfert de oră n-ați mai citit un rând.

Se uită la mine cu ochii încinşi. Pupilele îi sunt dilatate, pare drogat. Aşa cum arată acum, palid mat de alabastru, cu pomeți puternici şi obraji scăzuți, totul numai ochi de antracit fierbinte, plete şi barbă smolită, are frumusețea puternică a unei teme de Ceaikovski.

Ar trebui să mă gândesc că puştiul, cu grație, dar hotărât, se infiltrează în existența mea, îmi forțează intimitatea, mi se insinuează în suflet. Dar nu mai stau călare pe convenții, îmi trăiesc până la ultima fibră obsesia, nu mă mai interesează nimic. Întind mâna după pachetul de țigări:

— Fumați prea mult.

Se duce la bucătărie să deşerte scrumiera, aduce cafea Toarnă în ceşti, face cumva ordine pe masă, dar nu mă slăbeşte din ochi. Am ajuns să-l cunosc. Când se zgâieşte non-stop la mine, pregăteşte câte o bombă. I-o iau înainte:

— Ai să-mi spui ceva?

Dă din cap şi îşi înghite buzele. În obrajii abrupți îi apar două gropițe. După patruzeci de ani vor deveni şanțuri, dar acum îi stau bine.

— N-aş vrea să vă tulbur...

În ceața în care mă aflu nimic nu mă mai tulbură şi i-o spun limpede. Îşi coboară pleoapele şi declară cu glas şovăitor:

— Persoana... e afară.

— Nu înțeleg.

— Persoana, accentuează. Domnul acela... nervos.

— Cine?! Liviu?

— Nu ştiu cum îl cheamă. Ne pândeşte de o jumătate de oră. Mă uit instinctiv la fereastră. Am uitat să trag draperiile. De afară, prin perdeaua subțire şi cu lumina aprinsă suntem vizionați ca la cinema.

—Dacă vreți..., dacă vreți, eu pot să plec. Cum spuneți dumneavoastră.

Pare un şcolar pedepsit pe nedrept. Un cățel bătut care se întoarce umil, gudurându-se, la picioarele stăpânului. Îmi vine să-l mângâi ca o mamă "lasă, puişor, trece..." Înțelept ar fi să-l expediez şi pe urmă să mă reconciliez cu Liviu. Dar n-am chef.

Sunt prea epuizată, ca să-mi schimb starea de spirit. Să intru în alt climat. Să trăiesc emoțiile unei temporare împăcări.

— Mai avem treabă. Rămâi.

Ochii i se umezesc. Mă fac că nu observ şi reiau lectura scrisorilor.

Mare lucru n-am mai făcut ieri seara. Nu mă puteam concentra, iar gândul că Liviu "stă în noaptea albastră, ca să pândească la o fereastră, până târziu..." mă scotea din minți. Călin a băgat de seamă şi, delicat, s-a retras la zece şi jumătate.

— Dacă... mă rog, credeți că v-aş fi de folos, pot rămâne şi peste noapte. Dorm aici, pe canapea, şi nu vă deranjez. Râde silit: Pe mine nu mă aşteaptă nimeni...

— Nu, sar ca arsă, du-te acasă!

Îşi pleacă din nou privirea. Genele lungi i le-ar invidia orice femeie. Desigur, cu excepția celor la care nu confunzi clămpănitul pleoapelor cu rockul aripilor de fluture.

— Stiti... Persoana nu mai e aici. Nu trebuie să vă fie frică.

Din nou cumplita inerție care mă împiedică să reacționez cum se cuvine. Mă răstesc totuşi în virtutea unor convenții intrate în sânge, dar nu pentru că m-ar sufoca indignarea.

— Eşti obraznic. Am stabilit să cooperăm, de acord! Există însă nişte limite şi, te rog, să ții seama de ele.

Îmi închipui că am fost rece şi distinsă — autentică Lady, *made in England.* N-am fost decât nazală şi didactică.

Călin roşeşte, îşi adună precipitat lucrurile.

— Vă rog să mă iertați.

— De când te cunosc, numai asta fac.

Îşi suge buzele. Aşa procedează ori de câte ori e gata să sloboadă vreun porumbel, dar, vezi, Doamne, se cenzurează şi se stăpâneşte în ultimul moment. Ultimele lui cuvinte:

— N-am meritat să mă certați.

Îl las să plece şi mă culc. Fără să-mi pun cămaşa de noapte. Am zis că mă trântesc doar pentru un sfert de oră şi am adormit buştean.

Un vis straniu: Laura — Ea, în crinolină, umeri căzuți şi decoltați, coafură — ceea ce numesc eu cu coarne (vezi epoca Napoleon al III-lea) à la Eugenia de Montijo sau Elena Doamna, contemporana ei valahă — presară în jurul meu trandafiri, pe care îi scoate dintr-un paneraş cu moț de panglică neagră. (Totdeauna visez color, am auzit că ar fi o caracteristică a bolnavilor mintali.)

Discuția noastră:

Laura — Eu: Ai venit? În sfârşit, ai venit! Te-am tot căutat!

Laura — Ea: Nu mă mai căuta. Când mă vei găsi...

Un gest evaziv, se înalță pe vârful picioarelor şi efectiv se volatilizează.

Mă trezesc brusc, prost dispusă, cu bătăi de inimă şi sentimentul că voi muri curând.

**CAPITOLUL VIII**

Dacă aş fi ştiut că-i ea, n-aş fi deschis uşa. Eram însă convinsă că a venit, în sfârşit, instalatorul şi nu m-am mai uitat pe vizor.

Tica mă priveşte radioasă ca o sorcovă. Îmi întinde un buchet de garoafe şi, mereu îmblănărită, de astă dată cu nutria (le urăsc! Simt şi miros şobolanii!), mă îmbrăţişează focos.

— Dacă era să mă iau după tine, mai treceau încă fo douăş-cinci de ani până să ne vedem!

Mă crispez, dar încerc să fac figură bună. Nu-mi plac vizitele intempestive. Mie una — convenţie ajunsă infirmitate sau cochetărie maladivă — îmi place să fiu pregătită: vestimentar, culinar, stare de spirit. O anume ipostază arborez la o întâlnire de afaceri (eleganţă cordială, dar rezervată, în costume tailleur şi bijuterii de calitate, puţine şi sobre — stil Jackie Kennedy), o alta acasă, între prietene bune: "Ah, tu! Eram năzdrăvane rău! Ce de şotii mai făceam!" (o rochiţă veselă de casă sau pantaloni cu bluză de pictor, multă votcă şi pizza cumpărată de la privatizaţi), şi iarăşi alta seara, la mari restaurante sau recepţii. Aici sunt excentrică însă cu decenţă, îmi place în continuare să polarizez, cel puţin la intrare, atenţia. Par, zic eu, o profesionistă serioasă, care nu uită că e femeie, în primul rând. Care n-a uitat că a fost tânără. Care ştie să se distreze. Of! Micile-marile mele vanităţi! Liviu mi le reproşa mereu. (Ce ciudat! Ne-am despărţit doar de două zile, dar deja îl evoc, vorbesc despre el la trecut.)

— Joci în permanenţă teatru!

— Eşti idiot! Mă adaptez doar stărilor de spirit pe care mi le impun circumstanţele.

— Când eşti cea autentică?

— Când te bag în mă-ta.

Era de dragul replicii.

Tica îşi aruncă blana şi desfăşoară o toaletă fantastică, turquoise, care i-ar fi stat admirabil, dacă ar fi avut vreo douăzeci de ani şi tot atâtea kilograme mai puţin, şi dacă ar fi fost blondă suav. În rest, nimic de reproşat.

Se uită la mine apăsat, lung, cu ochi de medic. Ştiu că am un aer jalnic: sunt pleoştită şi lipsa machiajului nu m-a avantajat nici la tinereţe fragedă.

— Arăţi bine, dar pari bolnavă.

— N-am nimic, răspund iritată.

— Pe dracu! Iţi ard ochii de mi-aş putea aprinde ţigara de la ei. Ridică arătătorul, pocnită brusc de o idee: Ascultă, nu cumva...

— Nu cumva ce?

— Asta-i! de satisfacţie, am impresia că e gata să explodeze.

Obrajii ei sunt două mere pietroase. Când plânge, lacrimile îi plonjează direct în poale, maxilarele, bărbia îi rămân uscate.

— Asta-i! Te-ai îndrăgostit. De-aia şi pari atât de tânără. Cine-i gagiul?

Argoul n-o prinde. Dar constituie o metodă. Am remarcat-o la multe cuconiţe coapte care vor să pară nostime şi nedepăşite, în ritm cu contemporaneitatea juvenilă. Efectul e penibil pentru că folosesc "mişto-ul" din vremea când ele erau adolescente şi care s-a demodat, gen — sanchi pontul, avaramu! (adică ei, ce să-ţi povestesc!) faci garagaţă, o piele, o tipesă etc. Când se inspiră din inventarul propriilor copii — puriu, ştifturi, bac, profu —, se simte lipitura, împrumutul fără acoperire şi ciripitul sună şi mai jalnic.

— Nu-ţi cer mărturisiri complete, ha! ha! ha! (ea zice, ea râde! Hotărât, azi îi văd doar defectele), dar ai grijă să nu-ţi arzi aripioarele.

Îmi privesc ostentativ un umăr, apoi celălalt (simt că ceafa îmi macină nisip) şi declar fără să zâmbesc:

— Nu cred că e cazul.

— *Faites attention chérie!* S-au mai văzut cazuri...

"Ia te uită ce dete din ea fata lu' nea Titi Robinet!" Ce-i drept, la "privatizare" se asortează niscai cocorico-uri galice. Accentul e dezastruos, îmi face impresia absurdă a unui meringue dat prin maşina de tocat came. Încerc să schimb discuţia:

— Ai mai primit veşti de la Dănuţ...?

Pun în silă nişte pahare pe masă, aduc sticla de whisky începută de Liviu.

Bea ţeapăn, ca ta-su, ca ruşii: primul pahar, chiar şi al doilea se dau peste gât. Degustarea începe de la al treilea.

— Mă sună regulat din California. Cam la zece zile. Din păcate n-am nici o veste să-i dau. Fata asta parcă a intrat în pământ. Misterioasă a fost ea întotdeauna, dar tot mai lăsa câte o urmă.

Îmi moi buzele în pahar. Licoarea are gust de leşie. De parcă, cineva ar fi gustat vreodată leşia. Dar asta e! Suntem robi a tot felul de superstiţii, iar cele "orale" nu fac excepţie. Prima înghiţitură. După a doua, începe să meargă.

— Tu când ai văzut-o ultima oară pe Delia?

Trage din ţigară şi se gândeşte:

— Prin '72 sau '73. Nu! Exact '73, pentru că Ciprian —fiu-meu ăl mic — mai era în căruţ. Îl scosesem la plimbare, în Cişmigiu. Stăteam încă pe Popa Tatu... Fusese eliberată de vreo lună... Ştii povestea.

Dau din cap. Delia încercase împreună cu încă două persoane să treacă clandestin graniţa. Izbutiseră, dar sârbii, măgari, îi returnaseră. Încasase o condamnare de un an şi jumătate.

— Nu arăta rău, continuă Tica, decoltată până la ovare, şicoasă şi elegantă. Avea însă ceva de damă

clasa întâi cam debusolată. La un moment dat, am avut impresia că nu ştia cu cine vorbeşte.

Surâd. Recunosc detaşarea aceea a Deliei, desprinderea de realitatea concretă când avea de întâmpinat situaţii sau persoane dezagreabile. Un reflex de autoapărare care funcţiona încă de pe vremea când, la şcoală, trebuia să dea zilnic ochi cu doamna H. Bănuiesc că întâlnirea cu Tica o plictisea enorm şi nu ştia cum să scape mai repede, mai ales că grăsuna, congenital lipsită de tact, s-a interesat dacă o poate ajuta cu ceva. *Can I help you?* Văd scena şi zâmbetul seniorial al Deliei, amuzată: "Am aerul că aş avea nevoie?"

Tica, maternă şi bine intenţionată — bieţii milostivi care încearcă cu tot dinadinsul să-ţi fie de folos, când tu nu ceri nimic altceva decât să fii lăsat în pace! —, s-a turtit.

— Nebună, conchide. M-a făcut să mă simt de parcă eu aş fi ieşit de la zdup, iar ea ar fi debarcat direct de pe Coasta de Azur.

— Îmi dau seama, şi încep să râd.

Tica mă priveşte contrariată:

— De ce râzi? Şi tu eşti cam nebună, de aia v-aţi avut voi două bine.

— Ai dreptate.

Tica ridică din umeri, îşi pipăie maşinal colierul de chihlimbar, de sorginte U.R.S.S.

— În fond, am compătimit-o, ştii, sincer! Fata asta a avut multe calităţi...

Îmi amintesc de o constatare plină de amărăciune a prinţesei R., bunica Deliei: "Noi (adică familia) am înzestrat-o cu toate calităţile importante, în afară de una singură: să ştie să se folosească de ele..."

— Cred şi azi, urmează Tica scuturându-şi un fir de scrum căzut pe rochie, că despărţirea de M. a fost cea mai mare greşeală a ei. Libertatea a schimbat-o enorm. În rău.

— Ce te-a deranjat?

— Ti-am zis, aerul de damă.

— Hai să fim serioşi! Ce?! Făcea trotuarul?

Tica respinge cu vehemenţă ipoteza.

— Doamne fereşte! N-am zis asta. Atâta că semăna cu o damă de lux, dar tot damă!

— Baţi câmpii! Era prea distinsă pentru aşa ceva!

— Adică eu văd în *opţai,* nu? Vorbesc prin comparaţie. Am fost o dată la ei acasă.

Fără să vreau — gafă — surpriza îmi scapă. N-o văd deloc pe Tica în peisajul rafinat din Domenii. M. nu era propriu-zis un snob, dar îşi construia cu multă chibzuinţă cercul în care evolua. Încerca stângaci să se justifice:

"Chestie de timp, *mon cherl* Aşa cum nu-mi permit să citesc orice carte îmi cade în mână... Apropo, ştiai că statistic un individ cu o viaţă susţinută de lector, să zicem între zece şi şaptezeci de ani, consumă doar opt mii de cărţi? Ei, bine, aşa nu-mi permit să-mi pierd timpul cu persoane neinteresante..."

— Serios? Ai fost la M.? Când mai erau împreună?

Se strâmbă ironic. Pe dinţi i-a rămas o urmă din rujul prea gras.

— Închipuieşte-ţi că mi-au făcut onoarea să mă poftească. Aveau nevoie de Preda. O aprobare pentru un Mercedes care le sosise în vamă. Lucra atunci la Comerţul Exterior. Vreau să zic Preda

— Erau gazde ospitaliere, observ fără nuanţe.

— Da concede Tica Multă lume, destul de amestecată...

"Aha! înţeleg. Una dintre recepţiile lor deschise, deci de categoria a doua; obligaţiile plictisitoare şi inevitabile."

— ...iar meniul mi s-a părut complet aiurit. Amestecătură de cald-rece, dulce-sărat, de ziceai că bucătăreasa a fost beată. Eu m-am ales cu o amigdalită.

Încep să râd:

— Deliei îi era indiferent ce are în farfurie, iar M. se dădea în vânt după mesele în stil scandinav.

— Aşa-i zice la sârba aia de bucate? Mă rog, aşa o fi!

De câte ori nu cinasem la fel împreună!? La început, mă şocase şi pe mine alternanţa aceea de gusturi şi temperaturi, adevărat duş suedez. Masa debuta invariabil cu o supă foarte picantă gen gaspacho à la Andaluz, în care pluteau mici cubuleţe de gheaţă şi castravete murat Urmau un antreu fierbinte, apoi o multitudine de răcituri, sărături, mezeluri, peşte din conservă, pregătind finalul: compot rece şi brânzeturi topite în faţa oaspeţilor, pe un soi de primus, cochet alimentat cu alcool solid. Îţi opăreau gura.

— Dar vorbeam despre Delia reia Tica Restul sunt fleacuri. Niciodată nu mi s-a părut mai fantastică!

— A fost totdeauna extraordinară.

— Ştiu dar atunci... Atunci era ceva de neînchipuit. Până şi alde Preda şi ăsta nu vede nimic, dacă îl întrebi azi, după doujd' ani de căsătorie ce ochi am, habar n-are, căzuse pe spate. Era o apariţie parcă nepământeană. Atât de frumoasă..., ştii că nu stăteam grozav la română, n-am cuvinte, însă pot să-ţi spun ce-am simţit.

Încep să râd:

— Dacă eşti cât de cât femeie, invidie probabil.

— Aşi! Eu am fost totdeauna mulţumită de mine. Dacă nu mă nimereşte în cap vreo atomică, o să trăiesc o sută de ani.

O cred. Tica râde:

— Tu îţi închipui că nu ştiu ce gândeşti despre mine? Sunt prea grasă, iar în rochia asta par o conopidă care a luat premiul extraordinar al juriului la nu ştiu ce rahat de expoziţie agricolă.

— Bravo ție, Tica! N-ai treabă!

— Mie-mi spui?!

— Ziceai de Delia...

— Da!... Mă uitam la ea şi încercam aşa, ca o strângere de inimă. Avea o desăvârşire care chema parcă nenorocirea. Ştii poveştile alea cu zeii invidioşi. Mă gândeam că o să moară curând şi mă simțeam înspăimântată.

— Nu asta ar fi fost cea mai mare nenorocire... Şi nici n-a murit.

Se uită lung la mine, de parcă ar vrea să afle din ce parte să mă apuce:

— Cred că nici tu nu eşti zdravănă. Şi de unde stii că n-a murit?

— Sper, şoptesc. Bineînțeles, dacă ea a vrut..., vrea să trăiască.

Tica se enervează ostentativ:

— Gărgăuni! Toate aveți gărgăuni.

N-am idee cu cine mă asimilează, dar nu sunt curioasă.

— Vă închipuiți sofisticate, de parcă suceala v-ar înnobila! Totul vi se trage de la cura de slăbire! Trăiți înfometate şi încorsetate. În loc să iei un pumn de tranchilizante şi s-o tot ții între a fi sau a nu fi, mai bine ai trage o friptură zdravănă cu o tigaie de molan şi să vezi că-i dulce primăvară în ianuarie....! Conchide cu un aforism genial: Ascultă la mine! Cel mai bun medic psihiatru e bucătarul.

Restul vizitei se consumă în banalități.

Să fi murit Delia? Este prima oară când îmi pun întrebarea. Pentru că, fără a mai fi tineri, totuşi n-am ajuns încă la vârsta când fenomenul să fie firesc. "Mesaje" care țin de poşta eterică n-am primit şi nu ştiu să fi primit de la cineva vreodată. Nu contest fenomenul telepatic, însă el mă convinge doar când nu se consumă între intimi. În cercul de familie sau între persoane foarte apropiate, nu mi-l închipui generat de cine ştie ce unde misterioase, magnetice, amperi sau herți încă nebrevetați, şi e perfect explicabil. Acel "Extraordinar! Mi-ai luat vorba din gură, mă gândeam la acelaşi lucru" sau, din nou "Extraordinar! Chiar acum voiam să te sun şi eu" se datorează — presupun — unei îndelungate vieți comune, unor circumstanțe care generează aceleaşi gânduri, unei bune cunoaşteri reciproce, unui summum de oameni, sentimente şi interese, prin care viața celor ce comunică fără vorbe se tangentează sau chiar se confundă.

Să fi murit Delia? Mi se strânge inima la gândul unui mormânt necunoscut undeva, într-o margine de cimitir anonim din depărtat meleag... Ea, care depunea flori şi însufleţea candele la morminte abandonate, poate că zace uitată sub o movilă de pământ, cu cruce doborâtă de vânturi şi ploi, fără o lumânare, fără un ghiocel...

"O morbidă! Caz patologic!", spune despre ea Liviu. N-a cunoscut-o personal, dar cine n-o ştia dintre obişnuiții pietoni ai Căii Victoriei din anii '50-'70 pe Delia? Când venea vorba despre ea, se crispa, şi m-am întrebat care ar fi putut fi mobilul acestui resentiment? Gelozie față de admirația mea excesivă, "necenzurată", pentru tot ceea ce însemna Delia sau, m-am gândit nu o dată, ciuda, nepansată de trecerea anilor, umilința unui mare orgolios de a fi fost respins?

G., soțul meu, care o cunoscuse bine şi o agrea pentru tot ceea ce simboliza ea din punct de vedere estetic şi social, o caracteriza râzând, în termeni marxişti:

"Fascinantul produs putred al unor generații întregi de exploatatori, exponent al unei aristocrații degenerate, în mod infailibil condamnat la pieire de infailibilul curs al istoriei..."

"Care istorie, deşteptule?!"

"Aia cu victoria iminentă a dictaturii proletariatului. N-ai învățat la marxism?!"

"Asta nu-i istorie. E o latrină criminală, un imperiu al şobolanilor, un gang al ticăloşeniei, fenomen accidental la întretăiere de evuri. Şi n-o să dureze cât lumea!"

"Da, mica mea retoră, dar tot o felie de istorie se cheamă că e. Iar pentru noi, consumatorii de decenii ai acestui execrabil capitol şi asistând la demonstrațiile de vigoare ale hidrei roşii, episodul se eternizează. Nu va mai conta peste cinci sute de ani, cum puțin îmi pasă azi de bizantinismul fanarioților, dar pentru noi, ăştia de construim o societate nouă, tot istorie rămâne..."

Şi altă dată: "Vezi tu, draga mea... Trăim o premieră absolută, cel puțin în istoria noastră. Distrugerea diabolic-sistematică a tot ceea ce a însemnat elită: aristocrația de sânge şi cea intelectuală. Crima e fără egal. Au încercat-o şi iacobinii dar, din fericire pentru nobilimea franceză, sans-nădragii n-aveau la dispoziție telefoane, sisteme radar, microfoane şi vedete rapide, walkie-talkie şi un mare dascăl în ale crimei, la răsărit. Cu un cal bun şi niscai ludovici erai emigrant. Necazul mare e altul. Cei seceraţi rămân iremediabil seceraţi. Nu mai dau alții la primăvara viitoare..."

Hotărât, azi e ziua contactelor neplăcute. M-a sunat Domnica. Sora lui Liviu. Nu telefonează niciodată din elementară politețe, ci doar dacă are un interes special. Ultima oară cred că am vorbit acum vreun an. Trebuia să-i reamintesc lui Liviu să-i scoată un tranzistor de la reparat. Asta-i situația, dar cel puțin cu ea şui cum stai.

— Am auzit că nu te simți bine.

E ultimul om cu care aş fi avut chef să stau de vorbă şi sunt deliberat grosolană:

— Altceva ce-ai mai auzit?

— Ce aude şi a auzit toată lumea, şi chicoteşte convinsă că a făcut un banc de zile mari.

— Nu fac politică la telefon.

Scurtă pauză. E derutată.

— Nu-i vorba de politică.

— Atunci? Spune-mi, te rog, ce vrei. Îmi dă dulceața în foc.

N-o văd, dar ochii i se aprind de curiozitate:

— Dulceață! Acum?! Din ce?

— Din portocale.

De data asta simt că se îngălbeneşte. De invidie.

— Serios?! Îți dă mâna la o sută douăzeci de lei kilu'?! Bravo ție! Eşti mare de tot!

— De câte ori trec prin fața oglinzii, spun la fel. Ba mai urlu si marşul triumfal din *Aida.* La cerere, fac bis!

Acum e consternată.

— Ai înnebunit? Înseamnă că frate-meu a avut dreptate.

Altădată m-ar fi oripilat gândul că Liviu "mă discută" cu soră-sa. Acum, puțin îmi pasă.

— A avut. Altceva!

Arborează ultima ipostază: de doamnă. Deci, principii ultragiate, demnitate țeapănă. Accesorii: nas săltat, vorbit din vârful buzelor.

— Dragă Laura, tu ştii că mie nu mi-a plăcut niciodată să mă amestec în treburile altora...

"Ba tocmai că-ți place al naibii de mult", îi răspund în gând, dar o las să continue.

— Cu atât mai mult în ale lui frate-meu. Eu sunt o fire discretă şi, din principiu, nu mă amestec...

"Eu... Mie... Îmi..." Femeia asta e incapabilă să nu se pună subiect absolut în toate frazele pe care le emite.

— ...şi tot aşa, precum bine ştii, nu sunt ipocrită, îmi place să vorbesc dăşchis... (Asta face parte din recuzita verbală populistă a Domnicăi. Ca şi paisprăzăce, duminecă, spusăi, dă ce? etc.)

Nu mai am răbdare:

— Atunci, pronunță-te odată!

— Mie una nu mi-ai plăcut niciodată prea mult şi consider că alt gen... O! (se minunează teatral), cu totul alt gen de femeie i s-ar fi potrivit lui Liviu...

— Şi ce mă priveşte pe mine? Spune-i-o lui!

— ... dar nu contest că el s-a simțit bine, cel puțin aşa pretinde şi, în definitiv, ce face cu viața lui îl interesează.

— Domnica, pentru ultima oară, spune-mi ce vrei!

— Nu e bine ceea ce faci. (Simt că s-a enervat şi ea.) Nu-i moral! Te joci cu viața unui om.

— Te-a pus el să-mi dai telefon? întreb, deşi sunt sigură că n-a făcut-o.

Liviu e un vanitos, iar despre soră-sa n-are păreri destul de măgulitoare, ca să i se fi confesat.

— Nu. O fac din obligație de soră şi, dacă vrei, de bună creştină care nu poate rămâne indiferentă dinaintea unei suferințe nemeritate.

Asta-i prea de tot! Auzi, bună creştină!

— Fii fericită! Totul se consemnează în condica de aur de la cea judecată! Îți sporeşti inventarul de fapte bune.

— N-ai nici un motiv să fii obraznică! Țipă: Eşti femeie bătrână, ar putea să-ți fie ruşine! Să nu-ți închipui că banii înlocuiesc totul şi în nici un caz tinerețea. Aşa să ştii!

— Ai dreptate, râd, n-o înlocuiesc, dar pot... Apăs: Să şi-o cumpere. Chestiunea e să ai dare de mână.

Se sufocă. Relativul meu confort material a scos-o totdeauna din sărite. E singura palmă de loc pe care nu poate să mi se simtă superioară.

— Stricato!

"Hai sictir!" conchid, dar *după* ce i-am trântit telefonul. Nu-s multe din preceptele inoculate în copilărie pe care să le mai respect, dar de câte unele tot mai țin seama. Nu cad în mahalagism.

Cineva sună la uşă. Timid, scurt, şovăielnic. Nu-i de-ai casei.

Afurisită zi! Parcă şi-au pus toți în gând să mă deranjeze. Lăsați-mă în pace! N-am chef de nimeni! De ce nu înțelegeți?!

E unul din vecinii de la etajul I, Tomaziu. Un omuleț inofensiv, cafeniu, fără chip, însurat cu o "omuleață" la fel de anodină şi fără pastă. Din doi rozători au izbutit o pereche de şoricei. Nu-i simt şi nu-i aud. Îți face impresia că la ei în casă umblă în vârful picioarelor, nu mănâncă niciodată şnițel, grătar sau nuci, nu trag apa la WC. Cred că nici televizor n-au.

Îmi întinde un buchet policrom de garoafe.

— Scuzați-mă. L-am găsit în fața uşii, pe preş. Mă gândeam să nu-l ia cineva. Ar fi fost păcat...

Fuge chiar ca un şoarece, înainte de a fi articulat jumătate de ulțumesc.

Dintre flori se desprinde un bilet:

*Sărut dreapta care m-a alungat. Iertăciune, Călin.*

Prețios! Copilăresc! Penibil! De ce nu mă lăsați în pace, oameni buni?! Ce v-am făcut?

Nu ştiu! Dar ştiu că sunt gata să fac o criză de nervi.

N-am timp, pentru că sună telefonul. Ziua încă nu s-a terminat, nu-i aşa?

De astă dată este Liviu. Jenat, stângaci, îşi caută cuvintele. Îmi cere scuze pentru ieşirea Domnicăi, care, crezându-se vitează şi aşteptând felicitări, i-a relatat întocmai convorbirea noastră.

— Te rog să mă crezi. N-am nici un amestec... Habar n-aveam ce are de gând... N-aş fi fost de acord în ruptul capului.

— Eu te cred. Dar cine i-a vorbit despre despărțirea noastră? Te ştiam discret.

— Nu i-am spus o vorbă, îți jur. Am trecut de dimineață pe la ea... Nu arăt formidabil, am făcut o gripă ușoară... Asta-i tot. Cum a ghicit, mister!... Subtilitatea e ultima ei însușire. Te rog să mă scuzi.

— De ce? Nu-i vina ta că soră-ta e o proastă. Şi mitocancă pe deasupra.

Cuvintele mele îl contrariază. O intuiesc. Fentează însă elegant:

— Îți sunt recunoscător că vezi lucrurile așa. Sărut mâinile.

Declic. Convorbirea se întrerupe. Garoafele lui Călin dorm pe masă, în celofanul lor. Până mâine dimineață vor muri. Începe noaptea.

De câte ori am coşmaruri...

Cele mai frecvente: O pisică (le urăsc!) uriaşă mă atacă pe neaşteptate. Îmi sare în grumaz şi mă sufocă în dreptul glandei tiroide. În timpul acesta îmi vorbeşte. Omeneşte. Altul: Trebuie să trec puntea îngustă dintre două obiecte. Dedesubt, abisul.

N-am curajul să mă avânt (în genere, stau prost cu echilibrul), dar este imperios necesar, VITAL s-o fac. Mă trezesc înainte de a decide primul pas. Şi în sfârşit: Dorm (chiar şi în vis). La fereastră se agită nişte umbre. Până să mă dezmeticesc, în ciuda yalelor şi zăvoarelor care mă asigură împotriva unor vizite nedorite, un cap lepros întinde mâinile spre mine cu intenția de a mă strangula...

Deci de câte ori am coşmaruri, prima mea reacție e să ma întorc imediat în realitate: lumină, acustică secolul XX, unelte tehnice pe potrivă. În consecință, aprind lumina în toată casa, deschid geamurile (tot mai trece câte o maşină chiar şi la două noaptea), dau drumul la radio şi, până alaltăieri, îi telefonam lui Liviu. Un minut sau două de conversație erau de-ajuns ca eu să mă liniştesc, iar lui să-i stric somnul.

Azi-noapte am adormit spre ora unu. Poate două. Nici măcar nu eram drogată — n-am luat pastile, pentru că nu simțeam nevoie, mi-era oricum somn, am băut puțin. Un singur păhărel de whisky. Am adormit buştean. Am visat-o pe Laura. Într-o rochie gen togă romană. Umerii goi, goală pe dedesubt. Ningea, îi era frig, scâncea. Picioarele, în espadrile, se chirceau, se învinețeau văzând cu ochii sub asaltul zăpezii. Nu spunea nimic — îndrepta doar spre mine rugăminți mute — iar eu, nu ştiu de ce, nu puteam s-o ajut Simțeam doar acelaşi frig ca şi ea.

M-am trezit înghețată. Geamul era deschis în dormitor, ninsoarea gonită de viscol intra în casă. Pe toaletă, aşezată chiar lângă fereastră (ca să am lumină de zi când mă fardez), se aşternuse o glazură argintie. Sub pernă am simțit ceva străin. Am căutat maşinal. Am dat de un obiect plat şi tare. Nu erau ochelarii peste care mi se întâmplă să adorm. Era fotografia Laurei. I-a fost frig...

— Chiar credeți, doamnă Laura, în... Îmi lipseşte terminologia, dar dumneavoastră mă înțelegeți... Ştiți ce vreau să spun.

Nici eu nu sunt mai cultă, doar că trăiesc ceea ce îmi închipui că n-au trăit alții.

— Credeți în materializarea spiritului..., în vizite postmortem?! În... În ştafeta asta? Adică cineva moare şi predă inventar fizic şi spiritual unui alt individ? Credeți?

Mă priveşte cu ochi larg deschişi, ațâțat de o curiozitate pur "ştiințifică". Până acum, îmi dau seama, îl stimula aspectul detec-tivist, de senzație al situației. Acum, a luat liftul spre transcendent. Urcă sau coboară.

Am trecut peste orice fel de conveniențe. L-am primit fără explicații, fără admonestări, fără făgăduieli de cumințenie şi înțelepciune. Pe toate astea le-am lăsat într-un sertar, bine încuiat. Dar scrinul a rămas în odaia mea. Când voi reintra în normal, când toate astea îşi vor recăpăta însemnătatea şi dimensiunea lor diurnă, voi redeschide sertarul.

I-am povestit totul, de la început, şi acum ştie exact despre ce e vorba îmi prinde mâna şi mi-o zgâlțâie:

—Credeți?! Credeți că e posibil să existe două Laure în dumneavoastră?

Îmi trec degetele peste frunte cu un gest care la Hollywood decretează plictiseala obosită. Sau oboseala ajunsă la epuizare. Încerc să mă explic pe îndelete, pentru că mă vreau cât de cât înțeleasă. E o necesitate imperioasă, ca să nu înnebunesc de tot. În sensul ăsta nu m-au ajutat şi n-au vrut să mă ajute deloc Liviu şi Dorin. Persiflând, îşi închipuiau că-mi fac un serviciu. Mi-au servit, în permanență, o zeflemea curativă.

— Sunt..., am fost o femeie normală... Desigur, cu unele ciudățenii, eu le-aş zice mai degrabă originalități; fireşti unui mod mai special de viață. Eu nu mi-am luat niciodată modele, n-am făcut aproape nimic pentru că "aşa face toată lumea" sau "aşa am văzut şi eu la alții..." În limbajul uzual e folosit foarte frecvent "ăla-i nebun!", de cele mai multe ori rostit chiar cu tandrețe şi în sensul de "e o figură"...

Călin aprinde o țigară şi mi-o întinde. Gest de mare intimitate, de amanți. Mă fac că nu-l observ şi, de fapt, nu mă deranjează. Altă reacție închisă în sertar.

— N-am trăit niciodată obsesia morții şi, ca toți oamenii foarte sănătoşi, mi-am închipuit-o ca pe ceva depărtat, *sine die,* şi la care nici măcar nu merită să te gândeşti.

— Şi eu simt la fel! se bucură (de ce?) Călin.

— Pe morți..., morții mei dragi, i-am respectat în conformitate cu toate datinile creştineşti. Uneori, în momente dificile, le-am adresat chiar rugăminți. Substanța acestor invocări era însă tot laică... Pragmatică... Nu se ştie niciodată şi, la clipă de restrişte, te agăți şi de un fir de iarbă, cât de plăpând. Dar cam aici se termina tot contactul meu cu cele trei mari întrebări ale lumii, de când se ține ea minte: "De unde venim? Cine suntem? Încotro ne ducem?". Sunt superstițioasă, dar nu cred în vrăji, credincioasă, dar nu bigotă, accept fenomenele parapsihologice ca pe un obiect de studiu sau de almanah dar, în ignoranța mea, sunt circumspectă... Chiar sceptică.

Întind mâna după paharul cu suc de roşii. E rece şi-ți hidratează gura uscată.

— Ştii de ce ți-am spus toate astea?

Călin dă bucuros din cap:

— Da. Simțeați nevoia să vă explicați. Şi ştiți că eu vă iubesc. Puteți vorbi orice cu mine.

— Aşa-i, zic şi-l privesc ca prin sticlă. Adaug ca pentru mine: Nu eram deloc pregătită pentru ceea ce mi se întâmplă.

După-amiază mă întind. Niciodată n-am fost atâta şi mereu obosită. Dorm bine, profund, fără vise. Faptul că îl ştiu alături pe Călin îmi dă un sentiment de securitate. Când coşmarul va trece, îmi voi lua un câine. Nu mi-e teamă de singurătate decât când visez urât. Am avut odinioară un cocker roşu Tizian, grozav de deştept. Mă căsătorisem cu G. de un an şi eram săraci în cel mai strict sens al cuvântului. Eu încă studentă, G. arhitect stagiar. Părinții lui mai aveau trei copii de "înălțat", ai mei nu mă puteau ajuta. Tata încă nu ieşise din închisoare, iar mama vindea ultimele vestigii ale unui trecut care, cel puțin pentru ea, nu avea să se mai întoarcă niciodată. Vindea catastrofal, dar se automistifica superb:

"Ştii, Laura! Am făcut o afacere extraordinară! I-am dat Vetei (o lăptăreasă din Popeşti-Leordeni) oglinda din birou (o piesă Biedermayer cu trei voluri, frumoasă, dar nu indispensabilă). O să ne aducă doi litri de lapte zilnic şi două kilograme de brânză de vaci pe săptămână. Timp de o lună! M-am târguit cu ea, dar nu m-am lăsat!"

G., ca stagiar, avea o mie trei sute de lei pe lună. Mâncam în disperare cârnați de vacă — nouă lei kilogramul — şi cumpăram de la Expressul din Piața Palatului iahnie de fasole; spre sfârşitul programului, când carnea, terminându-se, porția se vindea cu un leu. Cu trei lei ne umpleam o cratiță de sufertaş. Noaptea ne apuca o sete cumplită. N-aveam frigider şi vara ne duceam, uneori chiar după miezul nopții, în Cişmigiu. La izvorul Eminescu apa era rece, pârâu de munte. Umpleam două termosuri. Ce puțin ne trebuia ca să fim fericiți...! Cățelul, Ilie, avea acelaşi meniu. Îi dădeam şi câte un şpriț. Între o străchinioară cu lapte şi una cu bere nu ezita o clipă. Când se pilea, adormea cu un ochi deschis.

Lui Ilie îi plăcea să doarmă cu noi. De fapt, între noi. Căpătasem de la o verişoară măritată "bine" o plapumă de atlas verde fistic. Îi interzisesem lui Ilie să mai vină în pat. N-am fost strângători nici eu, nici G., cheltuiam inconştient, raportat la venituri, dar în faza strict inițială, menajam cât de cât un obiect nou. După câteva zile de interdicție, Ilie ocolea plapuma, făcea echilibristică pe marginea patului şi, călcându-ne nasurile, reuşea să se strecoare între noi doi. De-aia spuneam ca era foarte deştept...

Când mă trezesc, Călin (între timp a "lucrat" la scrisori), înainte de a-mi da raportul, îmi pune în față o tavă cu sandwichuri. Sunt dichisite, împopoțonate cu maioneză şi bănuiesc, după îndemânare, că la casa de copii a făcut şi bucătărie.

— Trebuie să mâncați ceva. N-ați înghițit nimic toată ziua.

Ca să nu-l dezamăgesc, muşc în silă dintr-o tartină. Nu mi-e foame. Doar sete, ca la diabetici, şi somn. Călin mă priveşte mulțumit şi, dacă n-am fi invers proporționali, aş zice, ca o mamă.

— Sunt bune?

— Excelente. Dă-i drumul.

Ia o notiță. Citeşte rar, de parcă ar descifra greu:

— Întâi: Telefonul a sunat de două ori, la interval de zece minute. Dar de fiecare dată persoana a închis.

Se uită la mine şi mie îmi vine să-l cârpesc. Mă enervează privirile cu "miez", care mă scotocesc; care îmi dau senzația de indiscreție insolentă. Ne gândim amândoi la acelaşi lucru. A fost desigur Liviu. Ca să se asigure că nu-i vorba de vreo greşeală ori atingere, a repetat apelul. Acum ăla-şi închipuie că am adus puştiul în casă. Că mă înfrupt din ducleața unui concubinaj incestuos.

— Mai departe.

— V-a mai căutat domnul Dorin... I-am spus că vă odihniți. Va reveni.

— Perfect. Altceva!

Mă uit semnificativ la scrisorile împrăştiate pe masă. Întreb într-o doară:

— Ai găsit ceva?

— Da Locul unde este îngropată.

Călin a însemnat pasajul care mă interesează. Este o scrisoare expediată în timpul războiului, din Bucureşti. Înțelegem că de teama bombardamentelor aliate, ca atâția alții, Eulampia Paulian se refugiase la Câmpina.

*...Ieri, am fost la înmormântarea Laurel F. Nu ştiu dacă ai auzit în ce condiții stupide s-a sfârşit. Dejuna la Athénée Palace cu Calomfireştii şi Sanda Voinea când a început alarma. Laura a făcut un atac de cord; mi-a relatat Sanda că s-a prăpădit în câteva secunde.*

*Din cauza situației, n-a putut fi transportată la Craiova, unde au ei cavoul şi unde e îngropat şi Georges. Poate după război, deşi, cum era ea singură pe lume, nu văd cine şi-ar lua pe cap o obligație atât de dezagreabilă.*

*Au înmormântat-o la Bellu, în cavoul Voineştilor. Îl ştii, e foarte aproape de aleea centrală, din marmură roz. Am fost împreună, dacă ții minte, când l-au înmormântat pe senatorul Voinea. Sanda, ştii că erau prietene bune, i-a cedat un loc.*

*Trebuie să-ți spun că a fost o lume nebună, flori — grădini întregi. Un adevărat eveniment monden, cum nu te-ai fi aşteptat acum, în plin război. Laurie, cum era ea fastuoasă şi posée, i-ar fi plăcut...*

*(Să nu uit, m-am văzut şi cu ton humble admirateur, Antoine H. Arăta straşnic cu trese proaspete de maior şi decorat cu Mihai Viteazu. Piciorul îi e aproape vindecat, deşi mai şchioapătă vizibil. Asta-i dă însă un*

*charme special. S-a interesat în treacăt de tine, dar pariez că era singurul lucru care-l interesa acolo...)*

*Nu-mi iese un gând din minte, Pia! Ce destin nenorocit a avut fata asta şi ce nu ar fi meritat ea de la viaţă!... Tot felul de amănunte îmi revin în memorie. Ţii minte că în 1920 a fost prima cucoană din Craiova care şi-a tuns părul? Doamne! Ce scandal! Soacră-sa, Coana Sultana, era foc şi pară, n-o mai primea la soarele ei. I-a zis-o lui Georges răspicat: "Am crezut că-mi aduci noră şi mă pricopsişi în bătătură cu o dameză şantajistă' Allez-vous-en! Marş, amândoi! "*

*Biata Laura! Am aflat acum, ştii că evita să-şi spună vârsta, că abia împlinise patruzeci şi opt de ani...*

Obrajii îmi ard, tremur toată. În sfârşit, câteva date certe despre Laura — Ea.

— Liniştiţi-vă, îmi repetă Călin mecanic.

E şi el emoţionat. Râde nervos şi îşi şterge mereu de pantaloni palmele umede.

— Nu-mi arde de linişte. Acum sunt sigură că vom afla tot... Chiar dacă ea n-avea rude, cineva din familia ăsteia..., cucoana cu cavoul.

— Sanda Voinea.

— Aşa... Trebuie să fi rămas cineva... Împlinise patruzeci şi opt de ani... Ştii, vârsta mea... Dacă avem destine simetrice, înseamnă...

Mâna lui Călin ţâşneşte peste masă. Îmi astupă gura E prima oară când mă atinge propriu-zis. Se scuză imediat:

— Iertaţi-mă. Nu suport să vă aud vorbind aşa. Dacă... Dacă aveţi de gând să continuaţi, eu mă retrag. Chiar în clipa asta şi jur că nu mă mai întorc!

— Ce-ar fi să te potoleşti? Crezi că nu sunt plictisită destul şi fără fiţele tale?

Se aşază din nou şi mormăie înfundat:

— Dumneavoastră sunteţi plictisită, şi eu victimă. Mă chinuiţi ca pe Hristos! Îşi încleştează pumnii până-i aud oasele pârâind. Chiar dacă mă daţi afară, eu tot vă spun ceea ce am de spus!

— Dacă ai de gând să-mi trânteşti o măgărie, poţi să pleci de acum.

Albeşte ca o foaie de hârtie:

— Vă avertizez, că nu mă mai întorc şi nici n-am să vă pândesc ferestrele ca... persoana.

— Ieşi afară! Ieşi!!

Sună telefonul şi am impresia că-mi ţăndăreşte timpanele. Ridic receptorul furioasă şi urlu ca o dementă:

— Alo!! Care dracu mă deranjezi?!

Îmi răspunde glasul consternat al lui Dorin:

— Sunt eu... Te-am mai căutat.

— Ce naiba vrei?!

Dorin se ofensează:

— E inutil să discutăm în condiţiile astea. Acum m-am convins, te-ai smintit total.

— Ce vrei?! urlu.

— E clar! pricepe dibaci şi subtil Dorin. A început puştiul să-ţi facă figuri.

— Du-te...

— Nu mă duc, azi sunt prea ocupat, dar o să te caut într-o zi mai bună. Omagii, milady.

Îmi trânteşte receptorul. Eu rămân cu al meu la ureche, zăpăcită. Parcă aş fi primit un duş cu apă rece. Călin mi-l ia din mână şi-l pune în furcă. Mă apasă de umeri şi mă aşază în fotoliu.

— Tot n-ai plecat?

— Chiar vreţi să plec?

A redevenit docil şi tandru. Spun cu jumătate de gură:

— Da.

— Nu vă cred. Acum aveţi nevoie de mine... Şi, vă implor, nu mă mai priviţi aşa. Mi se rupe sufletul.

Probabil arăt apelpisită rău. N-am în cap decât cavoul roz al Sandei Voinea. Spun sleită, cu afectată blândeţe:

— Măi, băiatule, de ce nu-ţi vezi tu de treburile tale? Eşti tânăr, vine primăvara, ulicele sunt pline de fete frumoase...

— ... şi de mitinguri, pizza e şaptezeci şi cinci de lei în Piaţa Unirii, ne zbatem pentru clauza naţiunii celei mai favorizate, avem un prim-ministru artist de cinema şi poliglot, la mormintele Ceauşeştilor sunt în fiecare zi flori. Face o pauză: Şi aşa mai departe...

— Ce vrei?

— Să vă mai spun o chestiune. Am primit o invitaţie la Poliţie.

— Când trebuie să te prezinţi?

Chiar eu abia mă aud. Nu m-aş simţi mai strivită nici dacă ar căzut cerul pe mine.

— Peste trei zile. Vineri.

— Crezi că...

Se ridică şi începe să măsoare încăperea. E îngrijorat, dar bravează.

— Nu ştiu, dar nu cred. Dacă ne-au reperat, cel puţin până se limpezesc lucrurile, suntem suspectaţi de fapte grave. În situaţii din astea, dai buzna peste individ, nu-i laşi timp să acţioneze, eventual să dispară.

— Logic, aşa ar fi. Dar de ce n-am primit eu nimic?

— Să zicem că doar pe mine m-au recunoscut. Dumneavoastră eraţi în travesti.

Inima mea a luat-o razna iar. Dacă supravieţuiesc evenimentelor, îmi fac obligatoriu o

electrocardiogramă. Cred că acum inima îmi concurează cu "căile ferate" japoneze: 500 kilometri pe oră.

— Există vreun alt motiv pentru care să te fi invitat?

Călin ridică din umeri:

— N-am maşină, n-am făcut cerere de paşaport, n-am participat la nici un incident pentru care să fiu solicitat în calitate de martor.

— Ce să-ți spun?!

Sunt înnebunită! Toate mi se învălmăşesc în cap, sunt incapabilă să mai gândesc.

Călin se apropie încet de mine, parcă îşi măsoară paşii. Îngenunchează şi îşi propteşte bărbia în brațul fotoliului:

— Doamnă Laura, hai să vorbim serios, fără să ne enervăm. I-ați povestit desigur *persoanei* despre...

— Fireşte. Omul acesta a fost... aproape soțul meu.

— Aproape...! Vă sunt recunoscător...

— Nu ştiu de ce naiba îmi eşti recunoscător, dar pot să-ți garantez că nu s-a dus să ne toarne la Poliție.

— Sunteți sigură, sigură?

— Ca-te-go-ric!

Aşa şi e. Nu pun o clipă la îndoială onestitatea, fair-play-ul lui Liviu.

Călin răsuflă ostenativ uşurat

— Atunci e O.K. Mi-era teamă să nu-l chinuie spiritul civic... Acum, sunt liniştit. N-aveau cum să ne depisteze. Cine ştie pentru ce fleac m-au chemat!

Dă să se ridice. De astă dată îl rețin eu. Îi strâng mâna cu putere.

— Călin! Habar n-am ce-o să se întâmple vineri. E departe... Prea departe ca să mă preocupe acum. Ştiu un singur lucru: până vineri trebuie să descoperim tot ce se poate descoperi la cimitir. Şi n-avem timp de pierdut.

Călin îmi sărută mâna şi se desprinde:

— Aveți dreptate. Mergem chiar mâine dimineață.

Suntem liniştiți ca în fața inevitabilului. Eu mă simt uşoară. Material uşoară şi uşurată, parcă, şi la cuget. Am impresia că, dacă mi-aş pune sutienul, dresurile, orice obiect vestimentar, n-ar avea de ce să se agațe. Doar kimonoul, fulg, în care am senzația că plutesc, face față imaterialității mele.

Călin e fericit, aşa cum poate fi fericit un copil în fața unui pom de Crăciun, pe care l-a visat şi-l vede cu ochii. Ca un om care trăieşte o zi unică, de irepetabilă fericire. De parcă ar intui că orele acestea nu se vor mai întoarce. Nu le va mai putea atinge, nu le va mai simți aroma. I-am îngăduit să rămână peste noapte la mine. Nu cu mine, ci la mine.

Telefonul sună de câteva ori lung, dar nu răspund. Dorin ca Dorin, însă bănuiesc ce gândeşte Liviu. Cunoaşte mecanismul casei. Când sunt cu o persoană care mă interesează, nu-mi place să fiu deranjată. Pot trâmbița arhanghelii, apocalipsul, nu mă clintesc. Călin mă interesează altfel decât îşi închipuie Liviu, dar asta nu schimbă situația

Trăiesc o stare de euforie, abia aştept să se facă dimineață. Călin aduce cafele, gheață şi o farfurie cu alune. E în dispoziție de confesiune.

— Vreți să vă povestesc viața mea?

Zâmbesc înduioşată: "Viața lui! Viața unui copil de douăzeci şi cinci de ani..." Şi mă simt bătrână, bătrână... Ca Iov, ca Avraam, ca Mathusalem... Toată Biblia e pe umerii mei.

S-a aşezat în fața căminului, pe jos, cu mâinile atârnând peste genunchi. Nu se uită la mine. Priveşte înainte, spre vasul japonez pe care primăvara îl umplu de obicei cu gălbenele sau crengi de merişor. Îi văd profilul. Limbile de foc îi dau târcoale, asediază, muşcă, se îndepărtează neputincioase, revin. Jocul mă oboseşte şi închid ochii.

**CAPITOLUL IX**

— Nu vreau să vă plictisesc, începe convențional. Simt nevoia să vă vorbesc. Am impresia, ca o presimțire, că niciodată n-o voi mai putea face...

"Niciodată!" Ce naiv sună cuvântul în gura lui!

— ... atmosfera, starea de spirit, buletinul meteorologic, toate mă îmbie... Sunt clipe unice... Eu şi cu dumneavoastră... Numai noi doi... Afară, puțin viscol, se aud obloanele. Aici e cald, cafeaua miroase a cafea... Telefonul nu sună... mai miroase vag a *Femme* — parfumul dumneavoastră, şi a linişte. Liniştea dintr-o încăpere are o aromă specială. Ați băgat de seamă? Dar nu peste tot miroase la fel. Aş putea să vă țin o teorie întreagă... M-am mirat totdeauna că nu există nici un parfum *Silence...*

— Poate că există, şoptesc. Sunt atâtea lucruri pe lume care există şi de care noi nu ştim.

Călin pare că nu m-a auzit. Continuă cu glas scăzut, amândoi simțim nevoia instinctivă de a vorbi încet.

— Cât de departe aş privi înapoi, nu mă țin minte altfel decât la Casa de Copii. Am fost adus acolo, în strada Sergent T. Marin, când aveam doi ani. Asta se întâmpla în 1966. Vara. Multă vreme am crezut că n-am nici un fel de rude. Când eram foarte mic, până la vreo doisprezece ani, am suferit. Mă simțeam abandonat, cel mai sărac dintre toți, pentru că mi se părea că n-am nici măcar un început. Ceilalți, în cea mai mare parte, aveau pe câte cineva... O mamă singură, doborâtă de greutăți sau împovărată de prea mulți alți copii, o bunică neputincioasă, părinți divorțați cu existențe refăcute, unde noii parteneri nu tolerau

prezența "minorului" provenit dintr-o căsnicie anterioară... "Dacă tot e să cresc copii, înțeleg să-i cresc pe-ai mei, nu toți bastarzii tăi!" Mai exista şi categoria celor cu părinți decăzuți din drepturile fireşti şi pe care autoritatea tutelară îi încredința spre "educație, îngrijire şi afecțiune" unei case de copii.

Râde scurt, din gât, întinde mâna după țigări şi îşi aprinde una, privind mereu fix spre vasul japonez.

— Nu, nu intenționez să vă pictez un Dickens... De altfel, după Revoluție, ați avut ocazia să vedeți la televizor crochiuri, neretuşate ce-i drept, dar nu mai mult decât simple schițe despre ce va să zică viața orfanilor. Spuneam că m-am simțit frustrat şi grozav de nefericit până la vreo doisprezece ani. "Singur pe lume..." După aceea, când am început să înțeleg câte ceva şi trebuie să vă spun că lipsa de afecțiune, de securitate, sentimentul acut de dependență față de nişte oameni cărora ştii că le eşti complet indiferent, generează, pe lângă reprobabil, ipocrizie, viclenie, duplicitate, tendință de linguşire, stimulează şi anume calități care în viață îți vor fi de folos. Înveți să te descurci singur, să te bizui numai pe tine, efortul e o constantă a vieții şi nu un accident, plăcerea, bucuria — evenimente de excepție. Ce generos, ce risipitor ni se părea Moş Gerilă împărțindu-ne de Anul Nou câte un pachețel cu bomboane de cinci lei, un covrig şi un creion!...

Îşi ia capul între palme, se uită la mine:

— Ce voiam să vă spun? Devin incoerent... Încercam să vă explic că viața de acolo te învață, te obligă să gândeşti mai mult şi mai adânc de timpuriu. Discernământul, judecata sunt considerabil mai precoce decât la copiii cu existență normală... Aşa s-a întâmplat şi cu mine. La doisprezece ani eram fericit, dar fericit că sunt absolut singur.

— De ce?

Ridică din umeri şi zâmbeşte:

— Simplu! Pentru că eu unul n-aveam motive să sufăr. Mizeria inerentă aşezământului n-o simțeam, n-aveam termen de comparație, eram obişnuit şi deci rămâneam în limitele normalului.

În rest, trăiam fără griji. N-aşteptam pe nimeni şi nimic, n-aveam amintiri, n-aveam decepții... Nu există spectacol mai sfâşietor decât un băiețel de opt sau nouă ani, gătit în hăinuțe ponosite, dar curate... Adeseori, educatoarele ne combinau "toaleta", împrumutând o căciuliță de ici, ghete mai puțin deteriorate de dincolo. Asta se numea în limbajul de circuit intern "a fi fătuiți"... Să vezi deci un asemenea băiețel într-o duminică dimineață, aşteptând în holul orfelinatului, cuminte şi neclintit, ca "să nu se strice", țeapăn, drept şi cu mâinile pe genunchi, vizita lui mami sau tati, pentru care se pregăteşte de o săptămână. Ceasurile trec, trece şi prânzul. Cel mult dorit, cel mult aşteptat nu apare. Copilul nu se clinteşte, rămâne pe banca de lemn, nu îndrăzneşte să se ducă la pipi. Spre seară, adoarme. Îl trezeşte educatoarea. Băiețelul îşi târăşte paşii spre dormitor, unde trebuie să se schimbe. Apoi spre sala de mese. Pe obraji, lacrimile furişe au lăsat urme lucioase, uşor argintii. Sau...

Întoarce capul spre mine:

— Nu vă plictisesc?

— Te alinți. Spune...

— Poate mai vreți cafea... Coniac...?

— Am tot ce-mi trebuie, şi-i arăt paharul aproape plin.

Îşi ia şi el paharul, dar rămâne cu el în mână, fără să bea.

— Printr-a V-a, aveam un coleg. Remus. Nu ştiu ce se întâmplase cu taică-său. Pe ea — mama — în schimb, o am foarte bine în minte. O coniță nostimă, elegantă, cam la vreo treizeci de ani, contabilă. Se debarasase de băiat, motivând că n-are condiții să-l crească. O singură garsonieră, multe deplasări, un serviciu care o solicita peste poate. La Remus venea în vizită cam de trei, poate patru ori pe an. Era un spectacol s-o vezi aterizând! Pe cuvântul meu! Lui Remus îi aducea invariabil o ciocolată de zece lei, îi dăruia circa douăzeci de minute dintr-un timp prețios şi le bombarda pe directoare şi educatoare cu pretenții: copilul să fie bine îngrijit, răceşte uşor, are o colită rebelă... Ieşea din scenă ca o vedetă, îşi flutura degetele peste umăr în semn de "la revedere", fără să întoarcă măcar capul, şi dispărea pentru câteva luni. Remus rămânea cu ochii pe drum, cu nasul turtit de sticla uşii.

N-am mai văzut de-atunci atâta tristețe demnă pe chipul unui copil si, deşi eram camarazi, n-am vorbit niciodată despre maică-sa. Şi totuşi, ciudat, la fiecare vizită o întâmpina cu o bucurie delirantă, de care nu cred să aibă parte părinți devotați şi afectuoşi...

— De necrezut, spun cu ochii umezi. Acum, parcă s-au mai schimbat lucrurile.

Călin oftează şi îşi aprinde o țigară.

— Nu zic nu... Chiar considerabil. Ne-au luat străinii în faruri si ne ajută substanțial. Eu, râde, ca fost locatar, mai trec pe-acolo. Copiii sunt mai bine hrăniți şi îmbrăcați, au apărut jucării, norocoşii au petrecut vacanțe în străinătate. Din păcate, oamenii nu s-au schimbat.

— Ce vrei să spui?

— Parcă dumneavoastră nu ştiți! Când vin ajutoarele, bomboanele de pe colivă şi tortul le iau pedagogii, profesorii, directorii. Un grup de douăzeci de băieți s-au întors din Belgia. Îi bucuraseră bieții flamanzi — poate valonii — cu tot ce-şi poate visa un copil. Cufere întregi de dulciuri, conserve, haine, video-casetofoane, televizor în culori, aparat foto... Ce să vă spun, super-market! Un vagon plin de daruri.

— Serios?! Mi se pare extraordinar.

— Sunt generoşi, nu-i vorbă, dar, fără a fi meschin, bănuiesc că se pun şi un pic bine cu Dumnezeu. Altceva voiam să vă spun, apropo de umanismul nostru "original". Copiii au fost vămuiți de două ori! O dată la Otopeni — măgarii puteau să-i scutească de vamă pe nefericiții ăştia despre care ştiau că sunt de la Casa

de copii — şi a doua oară când au ajuns acasă. Pe scurt, directorul a confiscat toate valizele şi le-a încuiat în cancelarie.

Cât sunt de inertă şi incapabilă să mă gândesc la altceva decât la propriile mele probleme, sar în sus.

— Nu se poate! E inuman! Şi copiii?! Copiii tac?!

Călin dă din cap, zâmbeşte, dar am impresia că-i vine să plângă:

— Cât sunteţi dumneavoastră de copil, doamnă Laura! Ce cuvânt pot avea nişte băieţi între zece şi paisprezece ani în faţa directorului? Pentru ei asta înseamnă în faţa lui Dumnezeu! Trăiesc tot timpul sub aceeaşi ameninţare: Nu te conformezi regulilor, eşti obraznic sau recalcitrant, te dăm afară din Casa de copii! Ce îi aşteaptă? Trotuarul? Gara de Nord? O uşă închisă de părinţi sau rude care au fost fericite să scape de tine şi care nu te doresc?!

Mă agăţ de braţul lui şi-l zgâlţâi:

— Spune-mi, Călin! Oamenii ăştia sunt monştri? Sunt anormali?! Există o milă, un sentiment de compasiune! Pur şi simplu, nu înţeleg!

— Nu înţelegeţi pentru că nu v-aţi confruntat niciodată cu problemele astea. În primul rând, sărăcia este, după mine, cea mai gravă boală nu a unui individ, ci a unui popor. Pentru că, dacă mai există soluţii pentru un grup restrâns, la scară generală răul nu e tratabil decât cu antonimul său — bunăstarea. Iar noi suntem toţi săraci. În consecinţă — lacomi, avari, venali, coruptibili, fără milă. Reflexul de supravieţuire.

— Degeaba! Nu mă poţi convinge. Nu mai există oameni, OAMENI adevăraţi pe lume?

— Ba da, dar bogaţi, şi nici ăia toţi. Printre calici, rareori dai de ceea ce se numeşte suflete mari. N-au cum, chiar dacă ar vrea. Marii filantropi, părinţii marilor fundaţii şi instituţii milostive au fost aristocraţi ai banului. Iar despre excepţii nu e cazul să discutăm.

— Bine, înţeleg fenomenul mizeriei. Dar a lua de la nişte orfani, a jefui nişte nefericiţi, oricum persecutaţi din start de soartă... Ce să-ţi spun, este peste capacitatea mea de înţelegere.

Apelează din nou la ţigările lui. Fumează Top. I-am pus la dispoziţie pachetul de Camei, dar refuză în mod constant. "Să ştii că nu mă ruinezi!"

"Iar eu nu tapez!"

— Există încă un aspect de care faceţi abstracţie, doamnă Laura. Amploaiaţii de la Casa de copii nu sunt mai dezumanizaţi decât personalul sanitar al unui spital. Dacă medicii şi caporalii lor din breaslă ar plânge şi ar compătimi cu fiecare incurabil sau decedat, n-ar mai încăpea ţara de ospicii. Că la noi s-au depăşit toate limitele decenţei profesionale — se practică cuvântul deontologie — şi că în calitate de bolnav eşti tratat ca o mobilă ieftină şi nefolositoare, dacă nu împingi "cecul", vinovată e iarăşi sărăcia.

Dar, mai presus de toate, intervine obişnuinţa. Obişnuinţa care atenuează, estompează, uneori şterge total relieful de sentiment. Te obişnuieşti cu suferinţa, capacitatea de şoc (dar ce zic eu şoc!), de minimă emoţie s-a tocit, s-a epuizat.

Tace. Pendula bate de două ori. Nu mi-e somn şi nici lui. Mă simt pe o insulă pustie. Toate sunt departe.

— Eşti un filosof, Călineee... Poate nu m-ai convins, dar ceea ce susţii e credibil. În primul rând, impresionant. Nu mi-ai vorbit însă nimic despre tine. Mi-ai descris peisajul, nu şi individul.

— Asta înseamnă cam şaptezeci şi cinci la sută din ce aveam de spus.

Râde şi întinde mâna după un sandwich. Mie tot nu mi-e foame, ci doar sete, sete, sete... Cred că am şi puţină febră. Îmi simt dureros partea superioară a globului ocular. În principiu deci, peste 37.5. Emoţiile mari îmi joacă uneori astfel de feste. Sunt febrilă, perfect trează şi însetată. Încerc să-mi umezesc buzele cu o limbă uscată, de vată. Călin mă intuieşte. În plus, e familiarizat cu frigiderul:

— Ce să vă aduc? Suc de portocale? Apă minerală? Suc de roşii? Lapte bătut?

— Roşii cu sare şi piper.

— O să vă fie şi mai sete.

— Când secăm toate rezervele, rămâne robinetul.

Din nou telefonul mă face să tresar. "Aţi înnebunit, băi fârtatilor?! E totuşi ora două!" Nu schiţez nici o intenţie de a răspunde. Călin îşi coboară pleoapele. Doar două sau trei secunde, după care mă cercetează cu ochi strălucitori şi zâmbet ambiguu:

— Chiar nu vă pasă? Nu încercaţi nici un sentiment de...înţelegere pentru o inimă în suferinţă? Nici un zvâcnet de compasiune? V-aţi dezumanizat?

Trilul continuă. Simt că ţâţânile îmi cedează:

— Vrei să răspund?

Călin zâmbeşte. Un zâmbet de patruzeci de ani.

— Eu nu. Dar nu vă pot impune dumneavoastră ce să faceţi.

Mă îndrept furioasă şi nesigură pe picioare spre aparat. Când ridic receptorul, celălalt — bănuiesc, Liviu — a abandonat. Nu răspunde decât tonul.

— *Quod erat demonstrandum!* conchide filosofic Călin. Dumnezeu ţine cu hainii!

Hotărât, băiatul ăsta e prea bătrân pentru vârsta lui. Absurd, dar prea bătrân, chiar şi pentru mine.

Călin e tipul de bărbat imposibil în dragoste. Se chinuie şi chinuie. Cunosc genul, l-am întâlnit în viaţa uneia dintre prietenele mele, am avut un specimen şi în familie. Cei din jur etichetează simplist sadism sau masochism. Procesul cred că-i mai complex. Nefericiţii oferă imens, pretind pe potrivă, iartă greu sau niciodată, vor absolutul. Vai de capul lor!

— N-o invidiez pe femeia care te va iubi.

Declarația mi-a scăpat. În mod normal aş fi păstrat observația pentru mine, n-aş fi dat start unei discuții pe o temă amoroasă. E preludiul clasic al unei legături sentimentale care rămâne încă între granițele flirtului, dar itinerarul evoluției e precis previzibil. Cel puțin aşa pretinde faimosul *Le mariage parfait.* Acum însă nimic nu mai contează, am ridicat piciorul de pe frână, nu mă mai cenzurez. Râde:

— Ce vreți să spuneți?

— Eşti un om foarte încrezut, Călin. Ca toți self-made-menii. Te crezi desăvârşit şi, în sensul ăsta, devii mai dificil decât virtuoşii de profesie. Când ceri foarte mult de la tine, e firesc să nu fii tolerant cu ceilalți. Vouă, ăstora însă, perfecților, nu vă trece prin cap că nu toată lumea poate fi şi nu poate da la fel.

— Vă pot asigura de contrariul. Nu vreți să încercați?

— Nu am curiozități de ordin ştiințific. În rest...

— Am înțeles. Nu vă interesez.

Dau hotărâtă din cap:

— Aşa e, Călin. Nu mă interesezi. Nici în general, nici în special. Pentru că tot suntem în noaptea confidențelor, am să-ți fac şi eu o mărturisire. După ce a murit soțul meu — eram încă foarte tânără pe-atunci —, mi-am făgăduit, mi-am jurat că, în ruptul capului, nu voi comite două greşeli: să mă încurc cu un bărbat însurat sau cu unul mai tânăr decât mine.

— ...Şi n-ați comis nici una?

Se uită la mine de parcă ar şti. Dacă nu-i interpretez greşit şi amplificat zâmbetul şi expresia, aş zice că are o intuiție diabolică.

— Doar una. Mi-a fost de-ajuns.

— Înseamnă că sunteți laşă. Că vă e frică de viață.

Zâmbesc:

— Probleme de genul ăsta îți faci în adolescență. Când mai citeşti *Medelenii.* Mai târziu, te obişnuieşti cu tine însuți. Eşti mulțumit, prin comparație cu semenii, că n-ai fost mai ticălos, mai laş, mai râmă...

— Eu n-am să mă mulțumesc niciodată doar cu atâta... Şi nu vă cer nimic. Decât să-mi acceptați prezența.

Îi întind mâna

— Înseamnă că ne-am înțeles. Continuă-ți romanul.

Mă priveşte de parcă l-aş fi trezit din somn. Ține gura întredeschisă ca posesorii cronici de polipi, copii foarte mici sau amenii foarte în vârstă.

— Da... Ridică din umeri în felul lui caracteristic. Pe stângul îl repede mai sus. În principiu, v-am spus cam totul. Ce-ar mai fi? Am avut şansa să fiu bun la învățătură: memorie fără rateuri, putere de concentrare, ambiția. M-au ajutat mult. Când ne vizitau străini, în rare inspecții — autoritățile evită negativul ridicat la cub pe care mai trebuie să-l şi iscălească — eram prezentat ca o mândrie a stabilimentului, element strălucit datorită condițiilor create. Mă simțeam ca o vacă — mă rog, bou — premiantă de expoziție. Asta însă nu mă scutea de "corvoadă". Directorul, profesorii nu aveau nevoie de femeie de serviciu. Eram chemați noi, elevii, la curățeniile mari, ba chiar şi la cele săptămânale, ajutam la campania de toamnă a conservelor — fără exagerare, am la activ vagoane de vinete, gogoşari, ardei copți sau murați —, eram scutiți de prezență şi plecam în mijlocul orelor pentru că la alimentara din Amzei, sau Hristo Botev, sau Big se dădea telemea, pui, hârtie higienică. Noi eram fericiți şi cu timp necontrolat — o coadă durează —, puteam bate oraşul sau căsca gura prin librării. Vara, ca să scoatem un ban, munceam pe la diferite ferme şi CA.P.-uri. Eu, de pildă, am "făcut" cinci vacanțe la "30 Decembrie" si Ştefăneşti. La şaisprezece-şaptesprezece ani începi să fii mai atent la ținuta vestimentară, iar eu cheltuiam mult pe cărți. Când am terminat liceul, aveam în dulapul meu trei sute de volume. Mă simțeam foarte mândru...

Îl întreb fără nici o legătură:

— Când te-ai îndrăgostit prima oară?

E surprins prima oară? Există de mai multe ori? Decretează cu acea inegalabilă siguranță a tinereții: "iubeşti o singură dată".

Îmi trec palmele peste creştet, adică "mă doare capul". Clar! Flăcăul e cretin, obtuz, puritan, candidat sigur la nefericire.

— Cam de prin clasa a X-a a început să mă obsedeze în mod concret chestiunea obârşiei, a izvoarelor mele, în grai de letopiseț. Tot atunci mi-am făcut planuri minuțioase de perspectivă. Deci, două probleme de rezolvat: trecutul şi viitorul. Am intrat la Institutul de Teatru, secția Regie.

Îi îndrept o privire interogativă. Ştiam că-i student la Filologie...

Călin începe să râdă aşa cum fac maturii, când îşi amintesc de năzdrăvăniile juvenile.

— Am abandonat după patru semestre, pentru a nu deveni un ratat înainte de a fi împlinit douăzeci şi cinci de ani. N-aveam vână, n-aveam sclipire. Față de alți colegi, realmente dotați, mă simțeam ca un tractor harnic şi atât. Am înțeles ceea ce alții ştiau de mult, că munca nu poate înlocui totul şi, în nici un caz, harul. M-am transferat la Filologie, limbi orientale, am dat câteva diferențe şi de aceea iată-mă încă student.

E ora trei. Sunt stoarsă, dar nu mi-e somn. Călin se ridică, face câteva mişcări reflexe de dezmortire, puțină toaletă pe masă şi se aşează din nou. Tot pe jos, dar de data asta cu fața spre mine.

— Trecutul cum l-ai rezolvat?

— Luând-o îndărăt, pe urma unor paşi pe care, la un moment dat, îi credeam definitiv "fără urmă". Când mă gândesc câte milioane de paşi, miliarde, s-au rătăcit, au fost uitați şi unde, nici măcar nu ştim! În ceață? În neant? Undeva înapoi, sigur, dar unde?

Prin ce bizară corelaţie îmi vine în minte o frază de-a lui M. ! Mi se păruse atunci de o tristeţe cam afectată, exprimarea prea preţioasă. Avea să mă impresioneze abia o lună sau două după ce fusese enunţată. Atunci când M. nu mai exista: "Trăiesc într-o ceaţă pastelată, parfumată cu amintiri policrome..."

— După ce-am terminat liceul, l-am căutat pe fostul meu director de la Casa de copii. Un bătrân la pensie, care locuia împreună cu fiu-său şi inevitabila noră, într-o căsuţă pe Calea Rahovei. Nu ne fusese un părinte rău, dar nici bun. Indiferent aş zice, desensibilizat şi, motivat ori congenital, un dezabuzat. Ultimul individ căruia ar fi trebuit să i se încredinţeze educaţia, în fond, soarta unor copii. Dar, la salariile pe care le primeau bieţii dascăli, autorităţile erau încântate să poată găsi amatori dispuşi să păstorească în stabilimentele tristeţii şi ale mizeriei. Dacă ar fi făcut-o cu devotament şi participare afectivă, ar fi înnebunit sau ar fi fost primit în ordinul mucenicilor. Când i-am explicat obiectul vizitei, m-a privit fără expresie. Nu era fericit în sânul familiei şi îşi preconiza sfârşitul între zidurile unui azil... Cred că *zadarnic, inutil, cui prodest* erau cuvintele care reveneau cel mai frecvent în conversaţia lui.

"Te ştiu de când erai mic... Eşti inteligent şi tenace. Am fost convins că, în accepţiunea vulgară a noţiunii, vei răzbi... Eu în locul tău, m-aş lăsa păgubaş. Adică, nici măcar n-aş încerca..."

"Inutil, domnule director. Vreau să ştiu cine sunt. Tot ce am făcut până azi a fost făcut în nădejdea că odată o voi descoperi. Că voi avea motiv să fiu mândru... Că şi alţii vor fi mândri sau, dimpotrivă, se vor simţi ruşinaţi!"

"Merită atât de mult pentru atât de puţin?"

"Merită, de vreme ce trăiesc obsesia originii."

"Nu sunt un sentimental..."

A rânjit, lăsând să i se vadă proteza ieftină, nesigură.

"Ştiu, domnule director..."

"Îmi pare rău totuşi pentru tine. Fii pregătit pentru o mare deziluzie. Şi încă una din aia, care lasă urme..."

"Cine creste la Casa de copii e pregătit pentru altele si mai rele."

A dat din cap "ai dreptate". S-a uitat apoi în jur, furiş, trăind spaima, anxietatea permanentă a celui ce se simte permanent spionat:

"Ai cumva o ţigară?"

I-am oferit pachetul de Snagov.

"Ăştia — şi mi-a arătat spre odaia alăturată — nu mă lasă să fumez. Cică nu-mi face bine... Aşi! Li se pare că cheltuiesc prea mult. Îmi confiscă pensia..."

"Îmi pare rău...", am declarat convenţional.

"Să nu-ţi pară! Ştiam că sunteţi flămânzi, munciţi, exploataţi, dar mă obişnuisem să nu văd... Să nu-mi pară rău..."

De "dincolo" s-a auzit un glas de cap, isteric, pus aprioric pe scandal:

"Tatăăă! Noi plecăm! Ionuţ doarme. Grişul cu lapte e pe aragaz, în *benmari.* Îi dai doar jumătate şi vezi să nu spargă iar prin casă..."

A tras cu voluptate de ocnaş din ţigară.

"O să le miroasă, dar am să zic că tu ai fumat... Când te-au adus la noi, aveai doi ani şi un certificat de naştere: Călin Nichifor. Declaraţia la Sfatul Popular, făcută de mamă. Nichifor Carmen, optsprezece ani. De ce ţin minte datele astea? Pe unul din bunicii mei îl chema Nichifor. Carmen e uşor... optsprezece ani — o vârstă care impresionează..."

Nerăbdarea îmi vibra în vârful degetelor:

"Şi tata?! Tatăl...?"

"Linie, dragul meu. Bară. Deci, necunoscut. Mai precis, un şmecher care refuzase să te recunoască."

Călin se răsuceşte spre mine:

— Tot n-aţi obosit?

— Chiar dacă aş fi obosit, nu suport suspensul nici la cinema. Spune!

Mă priveşte câteva clipe. Mi se pare tot mai mult că seamănă cu un Hrist. Dar toţi bărboşii bruni, palizi, cu înfăţişare famelică seamănă cu Christos...

— Mi-ar plăcea să cred... Se întrerupe. N-are importanţă... De la bătrân am aflat că, până spre patru ani, rar, foarte rar, mă vizita o femeie care pretindea că ar fi fost sora mamei. Ea mă adusese la orfelinat. A încetat brusc s-o facă şi nimeni nu s-a mai interesat vreodată de mine. Bănuia că venea din provincie. O singură dată, legată de vizita la o oră nepotrivită, persoana, scuzându-se, scăpase ceva în legătură cu trenul de Craiova. Un lucru era limpede: femeia părea timorată, dădea impresia că acţionează pe ascuns, nu dorea să fie căutată, găsită. Practic, când am părăsit căsuţa din Calea Rahovei, deţineam foarte puţine amănunte concrete, dar prinsesem totuşi un fir. Două surori care se numeau Nichifor ca domnişoare şi un prezumtiv oraş de baştină — Craiova.

Îl întrerup:

— Nu înţeleg... Când un copil este primit la orfelinat nu se solicită nici un fel de date?

— Da şi nu. În general, date se oferă când intenţia "deponentului" este de a recupera copilul sau, în orice caz, de a nu pierde legătura. Dacă vrei să scapi însă definitiv de el, îl abandonezi în Gara de Nord, îl uiţi în vreun vagon de tren, îl laşi lângă zidul unui post de poliţie...

— Şi pe tine?

— Pe mine mă adusese sora mamei. Mi-a declarat doar numele şi data naşterii. Atât. Nici cel mai mic

amănunt care te-ar fi ajutat să-i descoperi gaura. Când ne-am despărțit, bătrânul, adică fostul director, nu-şi ascundea scepticismul.

"N-ai să izbuteşti nimic. Pierdere de vreme, pierdere de energie... Când cineva nu vrea să fie găsit, ştie cum să procedeze. Doar să dispui de antenele Interpolului... Şi măcar de-ar merita..."

— Practic, ce-ai făcut?

— Am plecat la Craiova. Asta era în septembrie 1985, după ce fusesem admis la Institut. Nu intru în detalii. Amintesc doar că n-a fost nevoie să fac pe marele detectiv. M-am împrietenit cu un băiat, cam cu vreo doi ani mai mare. Era student seralist şi lucra la primărie. Un soi de om bun la toate. Vorba lui, "dacă mă întrebi ce fac toată ziua, am să-ți spun: deşert scrumiere, plimb hârtii dintr-un birou într-altul şi căruțul cu copilul contabilei şefe, fac comisioanele Iu' tovarăşu' Sterică, primarul, care are o gagică clandestină la capătul târgului..." Pe scurt, el mi-a pus o vorbă bună la arhivă şi aşa am descoperit-o pe mama, respectiv certificatul ei de naştere. Se numea Carmen, fiica lui Tudose şi Maria Nichifor, născută la Craiova, în 21 aprilie 1948. În registru figura, imediat după ea, numele soră-sii, Nichifor Doina. Erau surori gemene.

— Extraordinar!

— Aceasta a fost şi reacția mea pe moment, deşi nu-i nimic extraordinar în faptul că unii copii se nasc gemeni.

— În fond, ai dreptate, doar că nu-i un fenomen de toată ziua.

— După aia, a fost simplu. Doina, respectiv mătuşă-mea, rămăsese în Craiova, chiar în casa părintească. Am cunoscut-o într-o după-amiază...

— Cum? Cum ai contactat-o?

Călin ridică din umeri şi râde:

— I-am bătut la uşă. Adică, am sunat.

— Şi?

— Şi! O femeie slabă, ştearsă, galbenă, speriată, într-un interior de o sărăcie dezolantă. După frica, starea cronică din privire şi gestul reflex al mâinii drepte, de apărare, cred că bărbatu-său o bate sistematic, de ajuns doar să se împiedice cu ochii de ea. Când i-am spus cine sunt, a fost pe punctul de a leşina... A început să tremure, fălcile parcă i se dislocaseră, mâinile se mişcau necontrolate, două păsări care încercau să scape din laț... Cel puțin asta a fost impresia mea. Mai era limpede, chiar şi pentru un imbecil, că emoția excesivă nu se datora unor zguduitoare sentimente de familie, ci exclusiv spaimei. O spaimă de moarte. Nu ştia cum să-mi facă mai repede vânt, bolborosea mereu, fără explicații, de parcă eu aş fi fost în temă. "Du-te... Să nu ştie el... Nu trebuie să ştie nimic..." Ne-am dat întâlnire în oraş, la o oră când îşi făcea de obicei cumpărăturile. A refuzat să intre în cofetărie sau în orice alt loc unde am fi putut discuta având o masă între noi. Ne-am refugiat în parc...

Gura mi-e uscată. Sucul de roşii s-a încălzit şi nu-mi plac paharele năclăite. Dar mi-e lene până să şi cer ceva: un suc rece, pahare proaspete.

— Tu ce simțeai, Călin?

— Un cumplit sentiment de "străin", dacă mă înțelegeți. Străini amândoi unul față de celălalt, un "ce dracu' caut eu aici, cu coțofana asta sleită de viață?!" Şi un regret: că mama nu fusese o femeie frumoasă. Aveam în față copia ei şi, oricâte retuşuri, n-ar fi izbutit să facă din ea o drăgălaşă. Parcă intuindu-mă, a emis o aberație care-mi tangenta gândul:

"Nu semeni deloc cu biata mamă-ta".

— A scos câteva fotografii dintr-o pungă de plastic. Una dintre ele fusese făcută la absolvirea liceului. O poză şase pe patru, eminamente provincială: şi subiectul, şi artistul fotograf. Fața ştearsă, trăsături nesigure, aer neajutorat. O bluziță ieftină şi complicată, bluza "bună", desigur, la care trudise pe puțin un ceas până s-o calce. Nu trebuia s-o priveşti de două ori ca să-ți dai seama că nu făcea parte din familia învingătorilor.

— Eşti aspru, Călin.

— Nu. Pentru că amănuntele astea nu le constatăm cu indiferență, ci cu duioasă compasiune.

"Eu cu cine semăn?" am întrebat-o.

"Cu el..., cu grecul. Eşti cap tăiat."

— M-a pus la curent cu scurta biografie a mamei. Scurtă, banală, nemiloasă. După ce isprăvise liceul, intrase la o şcoală de stenodactilografie. Pe Kostakis l-a cunoscut la o reuniune studențească. El era în ultimul an la Politehnică. Au fost amanți. După ce şi-a luat diploma de stat, Kir Kostakis s-a întors la Atena. Mama era însărcinată în două luni...

— S-ar fi putut interveni...

Călin se uită la mine ca la o idioată. Declară ironic:

— Probabil nu i-a venit ideea asta... Cum, doamnă Laura, cum să fi intervenit?! De doi ani Ceauşescu emisese decretul criminal privind interzicerea întreruperilor de sarcină. Se comiteau avorturi fără îndoială, dar cu bani, relații şi riscuri mari. Aşa cum s-a întâmplat până la Revoluție. Mama era săracă, singură, speriată. Cine s-o fi ajutat? Cine să-i fi dat trei mii de lei? Toate astea mi le-a explicat soră-sa, Doina...

— Bine, dar părinții?

— Părinții! întâi că nu-i o glumă să anunți la şaptesprezece ani că eşti însărcinată şi mai ales unor oameni care şi-aşa erau sătui până la gât de propria lor mizerie. Peste toate, două fete urâte aşteptând în bătătură un providențial fraier.

— Cum s-a descurcat?

— Când n-a mai putut ascunde sarcina, s-a mutat cu chirie, într-o casă care urma să fie demolată. Era muritoare de foame! Îmi povestea Doina că mânca doi covrigi pe zi şi un kilogram de lapte.

— Doamne!! Cumplit!

— Aşa mi se pare şi mie... De ce-o mai fi venit femeia asta pe lume...? Când m-am născut eu, lucra la o fabrică de medicamente, la bandă rulantă. Muncitoare necalificată.

Îşi duce mâna la gât. Pe urmă, cu o mişcare bruscă, îşi toarnă coniac în pahar.

— Nu vreau s-o mai lungesc. Acolo, la fabrică, s-a încurcat cu şeful de atelier, un bărbat însurat.. N-o judec, n-o condamn. Era un copil debusolat, fără cel mai elementar instinct de apărare. Aşa mi-o închipui eu cel puțin.

— Probabil că aşa şi era...

— O ființă firavă, urmărită de un destin ticălos. A rămas din nou gravidă. Tot fără bani, a apelat la serviciile unei moaşe. A murit de septicemie, înainte de a fi împlinit douăzeci de ani. La Casa de copii m-a adus soră-sa, Doina... Ridică ochii spre mine: Nu trebuie să plângeți. Toate s-au petrecut demult.

— Nu ştiu ce să-ți spun, Călin...

— Nimic... Când m-am despărțit de mătuşă-mea, n-a uitat să insiste că trebuie să mă ascund de bărbatu-său. Încerca să-l apere cu un rest de mizerabilă demnitate:

"N-ar fi dumnealui atât de rău... L-au asprit viața, suferințele... Şi e om de familie, nu-i place să se vorbească... Ştii si tu cum e lumea... Nu bea, e cumpătat, a muncit să-i facă fetei un rost..."

Aşa am aflat că am o verişoară, Steluța. Când mi-a vorbit despre ea, obrajii galbeni plesneau de mândrie.

"Şi fata a fost harnică, a meritat. E asistentă medicală, s-a luat cu un inginer agronom, acum sunt bine de tot. Au casă la bloc, maşină, de Paşti şi-au luat video..."

"Fii liniştită, n-am să vă tulbur... Am vrut doar să ştiu..."

"Mi-ar fi plăcut s-o cunoşti pe Steluța, să vezi cum s-au aranjat.. Dar cum să le zic de soru-mea...? Nimeni nu ştie... Cuscrii sunt oameni mari, cu relații — dumnealui e la Gospodăria de partid, cuscra activistă, dar nu-i cunoşti pe ei, sunt populari.."

Când am ieşit din parc, am trecut prin fața unui aprozar. Aveau struguri, Doina — nu-mi vine deloc să-i spun mătuşă-mea —i-a privit cu ochi lucioşi.

"Frumoşi, dar scumpi..., douăzeci şi cinci de lei kilogramul. Îşi fac de cap!"

I-am cumpărat patru kile! S-a opus de circumstanță.

"Nu se face..., încă n-ai ieşit pe pâine..."

Am insistat:

"Ba se face... Îmi pare bine că te-am găsit... Îți mulțumesc pentru tot ce mi-ai povestit."

Mă asculta cu o singură ureche, atentă la manevrele vânzătorului.

"Dă-mi din lada aialantă. Pentru cine-i ții? Ăia frumoşi, pe sub mână, ştim noi... D-aia nu e marfă în comerț... Aşa, tovărăşele... Vezi că se poate dacă vrei?..."

N-am mai căutat-o niciodată.

— Doamnă Laura... E patru.

Pendula confirmă. Sunt zdrobită. Într-un răstimp prea scurt am trăit, am simțit, am auzit prea multe.

— Odihniți-vă câteva ore.

— Şi tu?

Zâmbeşte. Pare fericit şi habar n-am de ce.

— Şi eu.

Trec în dormitor şi mă trântesc direct peste cuvertură. Îl aud trebăluind dincolo. Strânge paharele, scrumiera, îşi găseşte de lucru şi în bucătărie. Când mai eram "normală", procedam la fel. Oricât de târziu ar fi plecat oaspeții, spălam vasele. Mă deprimă chiuvetele pline, ceasurile dimineților de după petreceri, când intri în bucătărie şi nu-ți poți face o cafea, pentru că nu există un singur centimetru liber pe masă sau aragaz. Acum, chiar sub amenințarea unui pistol, n-aş mişca un deget.

Sunt aproape adormită. Simt că s-a oprit în pragul dormitorului. Nu fac nici o mişcare, nici măcar nu deschid ochii. Mi-e somn şi atât. Călin şopteşte, încredințat că nu-l aud:

— Te iubesc.

"Nu pe mine, îi răspund în gând. Pe fetița aceea de optsprezece ani cu un copil în brațe o iubeşti. Pe mama lui Călin..."

Mă scufund în beznă.

Călin recapitulează:

— ...lângă aleea centrală, marmură roz. Îl găsim repede...

E ora nouă, cimitirul e aproape pustiu. O cândelăreasă în vârstă, cu un bidon de gaz, îşi face rondul cotidian. Are mănuşi fără degete şi îmbrăcămintea tipică de iarnă a bătrânelor cerşetoare. Trențe peste boarfe ținute cu o sfoară la mijloc, bocanci bărbăteşti scofâlciți — mă gândesc la faimoasa pereche de ghete a lui Van Gogh —, broboadă cafenie ulcerată de molii şi ani, ciorapi groşi, căzuți pe glezne. O siluetă informă, jalnică, de peisaj gorkian.

Ne interesăm de cavoul familiei Voinea. Răspunde fără dinți că "nu-i pe partea ei..."

Călin mă ține de braț; zăpada e înghețată pe alee, alunecoasă, iar eu n-am cizme potrivite. Nu-mi place vestimentația practică şi nici n-am nevoie de ea. Prin natura profesiei, nu sunt obligată să ies din casă

în fiecare zi sau dacă n-am chef, drumurile mi le rezolvă, în sfârşit, mi le rezolva Liviu, sau taxiul.

Tremur, bănuiesc că am febră. O febră nervoasă.

— N-ar fi trebuit să ieşiţi din casă. Sunteţi bolnavă.

— Aş fi fost şi mai bolnavă dacă n-aş fi ieşit. Nu mai am răbdare, Călin. Trebuie să isprăvesc cu povestea asta.

Cavoul se află pe o alee laterală, la circa douăzeci de metri de cea centrală şi destul de aproape de Capelă. E un edificiu de oameni avuţi, dar nu dintre cele mai fastuoase. Solid, construit în stilul templelor greceşti. Două geamlâcuri cu vitralii străjuiesc stânga şi dreapta uşii de fier forjat. Pe frontiscipiciu sunt trecuţi "ctitorii", Spiridon şi Elencu Voinea.

Autosugestie, creieri înfierbântaţi sau ce naiba o fi, dar mă simt cuprinsă de un sentiment de linişte, de familiar, de acasă.

— Vasăzică, aici stă Ea.

Călin îmi strecoară o privire iute, dar nu comentează.

Încercăm să scrutăm interiorul prin arabescurile de fier forjat. Nu se poate vedea nimic. Sticla uşii e murdară, presupun că n-a fost spălată de ani şi ani, poate decenii. Nu se zăreşte nici licăr de candelă.

— Cred că-i părăsit, spune Călin.

— Nu. Zidăria e intactă, n-are nici o dărăpănătură. Da' nu-l vizitează nimeni.

— Cum vine asta?

— Simplu. Cineva plăteşte administraţiei o sumă oarecare pentru întreţinere. Ca să nu se degradeze. De flori şi candele aprinse au grijă rudele, nu funcţionarii.

Călin încearcă clanţa complicată cu motive florale. Bineînţeles, nu cedează. Se întoarce spre mine, cu mâinile în buzunare:

— Şi-acum ce facem?

— Mergem la administraţie.

Avem ghinion. Directorul cimitirului, un tip cu care se mai poate sta de vorbă, înţelegem din unele relatări, e plecat în Italia pentru o lună. Dăm peste cel mai infect, detestabil tip de funcţionară: la menopauză, hepatică, importantă şi cu necazuri acasă. Nervii îi zbârnâie de la ultimul fir de păr încărcat cu electricitate până în vârful celei mai dureroase bătături de la picioare: aia din degete. Ne-o retează scurt:

— N-avem voie să dăm nici un fel de relaţii.

Călin şopteşte:

— I-or fi ascuns acolo pe Ceauşeşti, mai ştii!

Funcţionara n-aude. Ne-a întors spatele ostentativ şi, tot ostentativ, trânteşte pe masă dosare care n-au nici o vină. Se răsuceşte brusc şi pare surprinsă că încă n-am plecat.

— Nu-i de vânzare. Scurt!

Ieşim din birou buimăciţi. Suntem dezorientaţi, instinctiv ne îndreptăm din nou spre cavou. Cineva ne ajunge din urmă. E dactilografa pe care am observat-o în treacăt într-un birou de trecere, o fătucă de vreo douăzeci de ani, cârnă şi cu obraji rotunzi, de minge. Pare însă o minge isteaţă. Are un pulover gros, de munte, cu guler răsucit şi o căciuliţă love-story roşie.

— Mă scuzaţi... V-am auzit... Eram dincolo...

Se uită spre birourile administraţiei şi ne trage spre prima alee:

— Să nu ne vadă...

Călin se interesează:

— Totdeauna e aşa capsată?

— Nu totdeauna, râde fata, dar în fiecare zi.

Îl mănâncă din ochi pe Călin însă o face frumos, fără fiţe, cu sinceritate. "Îmi placi", spus pe faţă.

— Ce se întâmplă cu cavoul Voinea? o întreb. De ce n-are voie să dea relaţii?

Fata îşi scutură cerceii, două candelabre tinicheluite de provenienţă sigură bazar — Istanbul şi pe care a dat o grămadă de bani.

— În general, n-avem voie să dăm relaţii particularilor.

— De ce?

— Cum să vă spun?! Asta-i o chestie veche, de dinainte de Revoluţie... Eu lucrez doar de un an aici, dar mi-au povestit. Au avut necazuri mari cu mormintele astea scumpe. Au fost sparte şi jefuite... Moştenitorii i-au dat în judecată la Haga. Adică... pe statul român.

Îi explic lui Călin care nu înţelege nimic.

— Monumentele somptuoase aparţin în general vechilor familii. Aristocraţia, ăia care au scăpat cu viaţă, s-au exilat. Dar ei şi moştenitorii lor au rămas proprietarii de drept ai mormintelor... Au fost jefuite ca în codru. Mi-amintesc scandalul.

— Ce naiba să jefuieşti dintr-un cavou?!

— Cândva, oamenii se înmormântau fastuos, într-un cadru baroc. S-au furat bijuterii, candele, cădelniţe, sfeşnice, icoane vechi, tot felul de vase şi obiecte de cult din metale preţioase. Lasă că-ţi povestesc eu, domnişoara tremură de frig.

— Şi dumneavoastră tremuraţi, râde fata.

Călin îi zâmbeşte cum ştie el mai frumos:

— De ce-ai venit după noi?

Fata îşi coboară pleoapele frănjurite:

— Sunteți simaptic..., adică... Și doamna. Și pe madam Venera nu pot s-o sufăr! Îi zicem Vipera... Eu, cum să vă spun, ştiu câte ceva, adică am auzit... Cineva trimite bani din Olanda, ca să întreținem cavoul. Când am venit eu anul trecut, tocmai îl zugrăveanu, că face igrasie... Cam la o lună-două, tanti Nuți, care stropeşte florile, dă cu mătura prin'năuntru.

— Înseamnă că are chei.

— Nu ea. Vipera. Vine cu ea şi n-o scapă din ochi, până îşi termină treaba.

O întreb cu glas sugrumat:

— Ai intrat vreodată în cavou?

Fata dă din cap energic:

— Nu. Vă spun sincer, mi-e frică. Nici picată cu ceară... Abia aştept să se privatizeze naşu' şi plec de-aici. Mi-a promis că mă ia la el... Nu-mi place la cimitir.

Călin o întrerupe:

— Pe noi ne-ai putea ajuta să intrăm?

Sub căciulița love-story ochii cresc de spaimă:

— Cum să vă ajut eu?!

În general, se afirmă despre mine că, dacă vreau, am tact. Acum însă dau cu bățul în baltă:

— O să fim şi noi drăguți... Înțelegem să fim recunoscători...

Fata roşeşte, îşi muşcă buzele.

— Nu trebuie... Nici nu m-am gândit... Eu...

Rămâne cu un nod în gât.

— Dar de ce? E normal să compensezi o amabilitate...

Degetele lui Călin îmi strâng dureros brațul. Sensul e limpede: "Nu taci odată?" Intervine cu glas vesel:

— Doamna a glumit. Vă mulțumim pentru tot şi... Îi ia mâna şi i-o sărută: Rămânem prieteni, da?

— Da, îngână fata şi rămâne cu ochii după noi, în mijlocul aleii.

Călin mă conduce cu pas hotărât spre ieşirea din cimitir:

— Faceți gafe, doamnă Laura. Iertați-mă că v-o spun. Nu chiar totul e de vânzare.

— Sunt prea bătrână ca să mai primesc lecții. Țip (noroc că nu e nimeni pe aproape): Ce-am făcut? I-am întinat blazonul? Explică-mi ce-am făcut!

— Nimic, aveți dreptate, scrâşneşte Călin.

Se opreşte câteva secunde în fața programului de lucru afişat la birouri. Chiar şi după ce intrăm în taxi, încă îi mai aud pârâitul măselelor. Sunt iritată la maximum, nu mă aşteptam la un eşec total şi, peste toate, mai face şi ăsta pe nebunul.

— N-am chef să-ți suport nervii, îmi ajung ai mei. Pot să mă duc singură acasă.

În oglindă întâlnesc privirea şoferului. Cine ştie ce şi-o fi închipuind şi ăsta, dar *je m'en fiche.*

— Vă conduc, declară sec Călin.

Restul drumului se consumă în tăcere. Când ajungem acasă, nu dă drumul taxiului şi coboară, gentleman!, să-mi deschidă uşa.

— Nu era cazul să te deranjezi.

Mă priveşte cu compasiune. Îmi vine să-l pocnesc, dar, până să mă hotărăsc într-un fel, îmi ia mâna înmănuşată şi o duce la buze:

— Ştiți, doamnă Laura, când rămâi singur, e bine să nu-ți alungi prietenii.

— Mai ai şi alte povețe?

— Da. Să beți un ceai fiebrinte. Vi l-am pregătit în termos.

Din senin — clar, am devenit isterică — îmi dau lacrimile, dar mă stăpânesc.

— Diseară, continuă, am să vin ceva mai târziu. O aştept pe fată după program.

Ceaiul pregătit de Călin e fierbinte, aromat, dar deloc indicat: Lipton şi încă preparat dur. E aproape tot atât de negru ca şi ibricul. Renunț la el. N-am nevoie să zbârnâi; şi aşa îmi simt inima fredonând un galop sincopat. Iau un propranolol şi o gură de whisky. Asta mă încălzeşte. În ambianța familiară şi în papuci încep să mă simt bine, mâinile nu-mi mai zvâcnesc. Săreau necontrolate ca ale unei pațachine manevrate pe fond de rock-and-roll isteric. (Ca şi cum ar exista şi rockuri melancolice!)

Mă las în fotoliu şi încep să mă gândesc la cele întâmplate. Dintr-o dată, mă sufoc, n-am aer, o gheară de gheață mi s-a încleştat deasupra pieptului, mă sfâşie. Fotografia Laurei a dispărut de pe cămin.

O regăsesc în dormitor, în ceea ce numea G. "ungherul meu de nedeşarte reculegeri". Acolo, deasupra unui piedestal, am o icoană de argint rusească — o copie după Fecioara din Vladimir —, un crucifix de fildeş şi argint, cumpărat neaşteptat de ieftin dintr-un magazin de antichități din Florența, o candelă din sticlă de Bohemia, totdeauna aprinsă, şi încă o iconiță mică, de lemn, mai mică decât o pudrieră, cu pictura aproape ştearsă. Odinioară o luam cu mine la teze şi examene, azi, când plec în voiajuri lungi.

Fotografia Laurei e pe piedestal, cu spatele la odaie şi fața spre "iconostas". La picioarele piedestalului, parcă luată de un curent (o țineam pe noptieră) — scrisoarea expediată bătrânei Paulian, la Câmpina.

Nu mă ating de nimic — mă opreşte un sentiment de pietate. Am impresia, şi nu-i prima oară, că aş pângări urme nepământene, atingeri de dincolo. Mă înspăimântă ideea că aş putea întâlni chiar degetele reci, pogorâte din cine ştie ce tărâmuri galactice —totdeauna mi-am închipuit eternitatea ca un hău înghețat — să facă ordine... Ce fel de ordine? Ce semnificație are? Ce trebuie să înțeleg din această "mişcare" de decor" Ce vrea Laura? Ce vrea să-mi transmită?

Închid uşa dormitorului — ştiu, da!, ştiu că o stingheresc —, şi mă refugiez în living. Nu ştiu dacă

mi-e frică, nu ştiu ce simt sau, mai bine-zis, nu pot califica. Certă e o singură senzaţie: că am devenit obiect.

Nu cred că am dormit, pentru că tot timpul am fost conştientă de ceea ce se petrece în jurul meu, însă nici complet trează n-am fost. Poate că aşa hibernează urşii...

Sună. E Andrei, nepotul lui Liviu. N-aş fi deschis, însă Călin a uitat cheile pe masa din bucătărie. Credeam că-i el.

— Dacă tot ai venit, intră.

Mă priveşte curios. Nu-i obişnuit să mă găsească în neglijé de ţăţică smulsă din somn (îmi lipsesc doar bigudiurile) şi, mai ales, îl surprinde lipsa de entuziasm a primirii. L-am întâmpinat totdeauna cu căldură sinceră. În realitate, ţin la băiatul ăsta. E o mică persoană agreabilă, dar presupun că i-am dăruit afecţiunea mea, uneori ostentativă, în primul rând ca s-o irit pe maică-sa, Domnica.

— De ce n-ai telefonat? Ştii că nu primesc pe nimeni neanunţat

— Nu mă lua la zor şi tu. Sun de două ceasuri şi e tot timpul ocupat

Mă îndrept spre aparat. Are dreptate. Receptorul nu-i bine pus în furcă. Se uită la mine cu mustrare, încearcă să pară jignit.

-Vezi?

În mână ţine un mic sac de voiaj care-i aparţine lui Liviu. Îl foloseşte în deplasările scurte.

— Unde să pun chestia asta?

Nu aşteaptă răspuns şi-l aşază singur pe canapea.

— Voiam să te văd... Am auzit că nu eşti tocmai O.K. şi, dacă mă uit la tine, îmi dau seama că e prima oară când *madame, ma mère,* nu exagerează.

— Ce ţi-a zis?

— Că eşti bolnavă. La cap! Dar nu tot ce spune ea e valabil. Bolnavă însă pari.

— Cu geamantanul ăla ce-i?

— Un serviciu pe care m-a rugat Boss-ul să i-l fac.

Boss-ul e Liviu. Se aşază şi începe să se uite la mine ca la cinema: ţintă, indiscret. Scoate o ţigară Bucegi.

Îi fac semn spre pachetul de Camei şi nu mă refuză.

— Bineînţeles că nu e treaba mea, dar presupun că v-aţi despărţit

— Da. Şi?

— Nimic. Mie îmi pare rău, dar voi ştiţi mai bine ce aveţi de făcut.

Zâmbesc:

— De ce-ţi pare rău?

— Îmi plăcea să-mi închipui că faci parte din familie. Acum... că ai plecat, mă simt grozav de singur.

— Nu eşti singur, Andrei!

— Ştii foarte bine că sunt. Cu mama n-am să mă înţeleg niciodată, iar Boss-ul nu te lasă să te apropii de el. E prea măreţ... Îl depăşesc cu un cap şi tot păduche mă simt în faţa lui. Are talentul să te facă să te simţi prost. Asta e!

— Exagerezi.

— Nu cred. Ştii, Laura, n-aş vrea să-ţi închipui că-l bârfesc, dar m-am tot gândit cum naiba suporţi lângă tine chintalul ăsta, tona asta, bilionul ăsta de infantuare?! E atât de plin de el! Se crede neasemuit!

— Curios! Nu l-am văzut niciodată sub acest aspect.

— Oricum, nu mai are importanţă acum... Trebuie să recunosc însă că în felul lui e un gentleman. Mi-a lăsat hogeacul şi cinci miare de cheltuială. Puria nu ştie nimic, ai grijă să nu te scapi.

— Că mult stau eu de vorbă cu Domnica! Dar nu înţeleg ce-i cu apartamentul. Unde s-a dus?

Andrei mă priveşte cu gura căscată:

— Cum, nu ţi-a spus?! O cară la Roma. Un bussiness în colaborare cu un fost coleg de facultate, care s-a pricopsit însurându-se cu nu ştiu ce Traviată milionară. Firma — Giordano Bruno... Ăsta parcă-i pictor, nu?

Încep să râd:

— Nu toţi italienii au pictat, Andrei... Da, mi-amintesc de proiect, dar Liviu era hotărât să nu accepte.

— Ei, bine, acum s-a răzgândit.

— Sper să-i meargă bine, şoptesc şi trag maşinal fermoarul sacului.

Sunt lucrurile mele, pe care le foloseam în nopţile când rămâneam la el. Două cămăşi de noapte, un peignoir uşor, o pereche de papuci, peria de dinţi, o trusă redusă de machiaj. Există şi o scrisoare pe care am s-o deschid mai târziu.

Andrei mă priveşte ca un copil curios:

— Nu m-am despărţit niciodată de nimeni. Cred că e trist, nu?

— Orice despărţire e tristă. Cel mai mult ne impresionează sentimentul de ireversibil. Apasă mai mult decât lipsa în sine a persoanei.

Fără să-mi ceară voie, Andrei toarnă whisky (a rămas pe masă) în două pahare:

— Să bem de rămas bun...

Încerc să râd:

— Te-a delegat Liviu?

Ochii îi strălucesc, scontează la sigur pe efect, şi-a pregătit probabil şi replica:

— Nu, scumpo, vreau să bem pentru alt bun-rămas. Al nostru.

Rămân cu paharul în mână, încremenită:

— Asta ce mai e?

— Plec şi eu săptămâna viitoare. Miercuri.

— Unde dracu' pleci?!

— M-am angajat în Africa de Sud.

— E o glumă, nu?

— Plec, Laura, plec cu adevărat.

— Ce spune Domnica?

Începe să râdă. Cu hohote şi capul dat pe spate.

— Îți închipui că ştie ceva? Pe barba Profetului, nu te credeam atât de naivă!

Îl prind de mână:

— Andrei, nu poți să-i joci festa asta! E oribil şi cu mult mai mult decât merită.

Ridică ironic o sprânceană:

— Crezi? Lasă paharul pe masă şi se apleacă peste masă, spre mine. Rosteşte cu patimă: Vrei să-ți spun ceva? Acolo, departe, nu mă voi gândi cu plăcere decât la tine. Ai fost singura mea prietenă aici.

— E mama ta, Andrei...

— Şi cetățeancă onorabilă a României noastre urnite pe drumul democrației originale care gândeşte să prindă personalul pentru Europa. M-am săturat de sloganuri şi precepte!

Cât de lipsită sunt de reacții, mă simt totuşi consternată.

— Ce faci cu liceul? Aşteaptă barem să termini.

— Nu ține! Sunt prea mulți şmecheri care gândesc ca mine. Doar că aşteaptă bacul. La vară o să fie şi mai multă mână de lucru disponibilă. Trebuie să prind trenul din mers.

Îmi frâng mâinile neputincioasă:

— Vai de capul maică-tii! De patru ani plăteşte meditații ca să te vadă inginer.

Andrei mi-o retează scurt:

— Pentru că-i fraieră şi niciodată n-a stat să asculte ce vreau cu adevărat. Eu aş fi dat la Sociologie, dar acum nu mai am chef de nici o facultate. Salut!

Trage fermoarul în sus şi în jos. E prea nervos ca să nu-ți dai seama cât se simte de înspăimântat. Nu de necunoscut, ci că ar putea fi zdrunciant din hotărârea lui.

— În sfârşit, Andrei, vei face aşa cum crezi de cuviință, totuşi avertizeaz-o pe Domnica.

— Hm! exclamă ironic. Tu ai avut vreodată ocazia s-o auzi făcând scandal? Ce viitură! Ce ciclon! Ce uragan! Nimic! Vax! Fâs de oaie bleagă!!!

— Înfrunt-o! închide uşa şi pleacă de acasă, dar spune-i ce intenționezi. O să-ți taie capul? O să te ia la bătaie?

— Insişti inutil.

— Văd, dar țin să-ți mai spun un lucru. Uneori, avem ghinionul să comitem greşeli pe care nu le putem uita toată viața. Povara nu-i uşoară, iar remuşcările nu servesc la nimic, decât să ne otrăvească existența. Maică-ta nu mai e tânără, un şoc poate să-i fie fatal. Dă din mână neglijent.

— Fii serioasă. E tare ca un cal!

— Am mai văzut eu cinici din ăştia şi pe urmă se izbeau cu fruntea de duşumeaua bisericii.

Andrei se ridică. Ia sacul gol şi-i trage fermoarul. Mă prinde de umeri şi mă priveşte în ochi:

— Am să-ți spun şi eu ceva, Laura. Simt că acolo mă voi realiza. Chiar dacă eşuez, o să am cel puțin satisfacția că-i din vina mea. Dar ştiu că voi izbuti. Şi oricine încearcă să mă împiedice mi-e duşman. La revedere, Laura. Mi-ai fost un bun camarad. Îți mulțumesc.

E patetic, dar sincer. Când ne îmbrățişăm, plângem amândoi.

Scrisoarea lui Liviu:

*Scumpa mea,*

*E foarte probabil ca noi să nu ne mai întâlnim niciodată. Avem itinerare distincte de viață, interese legate de grupuri sociale diferite, până şi harta oraşului nu este aceeaşi pentru fiecare din noi. Peste toate, plec pentru o bună bucată de vreme din țară. Am cincizeci şi trei de ani. Patruzeci şi cinci au fost aşa cum îi ştii. Suntem generația peste care, cu unele excepții, istoria ar fi fost mai bine să sară. Acum, sunt prea bătrân, mi-a rămas prea puțin ca să mai aştept. Când ajungi la baston, nu te mai bucură chiar nimic. Mi-amintesc mereu de afirmația lui Ludovic al XIV-lea, asediat de senectute: "Suntem prea bătrâni, pentru a mai fi fericiți..."*

*Am acceptat propunerea lui Giordano. Aici nu mai sunt de folos nimănui. "Hei rup!", "Borzesti-Livezeni!" sunt pentru oameni tineri, entuziaşti, cu energii proaspete. Şi care mai speră.*

*Am simțit nevoia să-ți scriu toate acestea pentru că nu consider normal ca între doi oameni care s-au ținut în brațe, care la un moment dat au însemnat totul unul pentru celălalt să intervină despărțiri abisale. Fii liniştită, n-am să te caut, dar voi dori totdeauna să ştiu ce se întâmplă cu tine. De la distanță. Fără să fiu inoportun. Fără s-o simți.*

*Iți trimit lucrurile prin Andrei. Fiecare obiect reprezintă un clişeu, un episod, o ipostază de a ta. Periuța de dinți! Ții minte? Am râs atunci cum nu mi s-a întâmplat decât în adolescență, la filmele cu Stan şi Bran... Şi râsul îmbătrâneşte...*

*Nu mă credeam sentimental. Aseară am trecut prin fața ferestrelor tale, cândva ale noastre. Era lumină în dormitor, draperiile bine trase. Speram să-ți mai zăresc o dată silueta, N-am văzut nimic. Dar trebuia să-mi*

*iau rămas bun...*

Good luck, Laura. *Rămâi cu bine...*

**CAPITOLUL X**

Delia şi-a luat rămas-bun tot într-o după-amiază de iarnă. Atunci ne-am văzut ultima oară. Mă căutase de câteva ori şi eram curioasă. Delia nu căuta niciodată pe nimeni, nu avea nevoie de nimeni şi, în orice caz, nu insista.

După primele cuvinte, am început să plâng. G. murise de câteva luni, eram supersensibilizată şi sinuciderea începuse să mi se pară o soluție.

Delia mi-a zâmbit cu duioşie:

— Nu fi copil, Laura...

— Numai de despărțiri am parte. G., acum tu... De ce nu crăp şi eu odată!

M-a mângâiat absent pe mână:

— Mi-a părut rău de G. Am ținut mult la el.

— Ştiu. Şi el te-a iubit.

Adevărat. Nu veniseră prea des în conatct, dar se plăcuseră reciproc, din prima clipă. Aparțineau aceleiaşi specii, aceleiaşi rase. În ciuda degajării, Delia era în fond o rigidă, iar G. ascundea în spatele unui fel de a fi fermecător o verticală interioară de tip Eton-Oxford. Oameni de felul lor se apropie anevoie de semeni. Ei doi însă se recunoscuseră instinctiv. Prietenie de la prima vedere.

— Eu n-am de gând să mor. A râs: Schimb doar cetățenia

— Pe dracu' ! Cu porcii ăştia, o plecare definitivă echivalează cu o despărțire definitivă. Mai definitivă ca moartea... În fine, am suspinat, n-ai venit ca să te bocesc. Mă bucur pentru tine, Delia. ți-ai văzut visul cu ochii.

— Cumplit de târziu.

— Prostii! Arăți minunat.

Mințeam. Desigur era tot frumoasă, tot distinsă, tot rasată, dar nu mai era orbitoare. Strălucirea aceea de o clipă a primei tinereți, lumina tinereții triumfătoare se stinsese. Multe femei superbe mi-au făcut aceeaşi mărturisire: la triezeci şi şase de ani, matematic, începi să apui. Rămâi frumoasă, dar ai pierdut splendoarea... Vârsta Deliei.

A început să râdă:

— Nu la asta m-am gândit. Un lucru intens dorit şi avut la timp e un privilegiu fără egal. Cred că asta se cheamă fericire. Când osteneşti însă tânjind după el şi totuşi îl obții, într-un târziu, nu mai are nici un haz. E ca şi cum te-ai aşeza la o masă copioasă, fără un dinte în gură.

— Exagerezi. Vorbeşte-mi despre tine... Ce perspective ai? Unde te stabileşti? Nu ştiu nimic.

— Plec la Paris. Ieri am ridicat viza franceză... A simțit nevoia să precizeze: Paris, deocamdată. Mai încolo...

A ridicat din umeri cu scepticism.

— Te văd foarte bine la Paris, Delia. Te văd perfect la Ritz, luând masa la Maxim's, flanând pe Champs-Elysées, în toalete Chanel.

— ...şi plimbând un crocodil cu briliante în urechi. Cu ce bani, Laura?

— Voi n-ați avut nimic dincolo?

— Nimic pe care să nu-l fi devalorizat sau anulat războiul. Un cufăr de maculatură cu valoare zero.

Mi-am amintit de acțiunile noastre, pe care tata nu se îndurase să le arunce. "Nu fac nici doi bani, ştiu, dar cândva au însemnat o avere. Mi-ajunge să mă uit la ele, ca să mă simt bine. Ai să mă înțelegi mai târziu..." A păstrat, ca mostre, şi câteva bancnote de dinaintea primei stabilizări, hârtiile acelea albastre, foşnitoare, cu margine ondulată şi țărănci à la Grigorescu, necooperativizate.

Restul ni l-a dat nouă, copiilor. Jucam cu ele Capitally şi, tot cu ele, am învățat la doisprezece ani să joc pocher...

— Ce ai de gând să faci?

În ochii cenuşii s-a aprins un licăr de amuzament:

— Ca totdeauna, habar n-am. Ştii teoria mea. Circumstanțele urgente oferă, *ipso facto,* soluții.

— Totuşi!

— Mă voi orienta la fața locului. Am ceva bani... Cât să pot aştepta un timp...

Vânduse probabil totul. Mai avusese câteva piese, dar în special două pânze mici de Monet. Desigur, nu obținuse prețurile de la Christie, dar nişte zeci de mii de dolari, oricât era Delia de aeriană, tot obținuse.

— De ce dracu' trebuie să-ți smulg vorba cu cleştele? Cum ai să procedezi? Ai ceva aranjat? Debarci pur şi simplu din Orient-Express în Gare du Nord?

— La Orly, a zâmbit. Iau avionul.

— Orly, în regulă. Spui *bon jour, Paris* şi pe urmă ce faci? Încotro o iei? Te aşteaptă cineva?

— A, la asta te refereai! Mă aştepta vară-mea, Zoe Calomfirescu. E măritată foarte bine... Un industriaş, Covo. Dar probabil, nu voi zăbovi la ei mai mult de o săptămână...

— Înțeleg, nici mie nu-mi place să incomodez, dar, în situații din astea, mai îngroşi obrazul.

A început să râdă, ca pentru ea.

— Ți-o închipuiai pe Zoe la comun, într-o odaie cu acces? E instalată foarte bine... Are un apartament splendid în Place Alma, foarte aproape de Hotel Georges V. Vreo opt piese, două băi, două servante...

— Atunci?

— Ea mă incomodează pe mine... Cu tine pot vorbi, Zoe e o persoană infrecventabilă. Spune cu voce tare ceea ce alții şoptesc în secret, e de o avariție oribilă... Când am fost cu M. la Paris, a dat un dineu în onoarea noastră. Cină cu fasoane, erau mai multe floroane în jurul mesei decât pahare pe masă, personal stilat...

A început din nou să râdă, şi-a lăsat bărbia în piept, retrăind scena.

— Ce a comis atât de extraordinar?

— Un fleac, dacă vrei, dar care o pictează din cap până în picioare. Împodobise masa cu garoafe roşii, artificiale... Din economie... După dineu le-a recuperat. Şi-a făcut o garnitură la o pălărie de curse. A subliniat ironic: O pălărie din pai florentin.

— Da.., original.

— M. era consternat! Nutrea convingerea naivă că, într-o anumită lume, gafele flagrante sunt excluse. "Este avantajul claselor privilegiate: instrucțiunea şi buna educație înlocuiesc deficitul de inteligență. Intre un proletar şi un senior, la fel de nătângi, proletarul va fi totdeauna cel mai neghiob..."

Înainte de plecare s-a oprit în mijlocul livingului. Şi-a rotit ochii. Aveam impresia că inventariază în dorința înmagazinării, fixării în memorie, spre amintire. A surâs crispat.

— Ştii, Laura, n-aş vrea să mor acolo. M-aş simți grozav de singură.

— Curios. Nu te-ai dat niciodată în vânt după societate.

— Depinde ce înțelegi tu prin societate...

— Ce înțelege orice om normal. Deci accepțiunea uzuală, diurnă sau cotidiană, cum vrei să-i spui.

— Singură. Singură de tot. Fără... A râs idiot: Fără înaintaşi şi fără aprioric.

— Isprăveşte cu tâmpeniile morbide.

Privirea îi devenise opacă. Aveam impresia că nu mă vede.

— Ştiu că aşa se va întâmpla.

Eram atât de iritată, că nici măcar nu mai simțeam tristețea despărțirii.

— Auzi, Delia, dacă le ştii aşa de bine pe toate, de ce dracu' mai tragi la calica aia de vară-ta? Deschide-ți o dugheană, pune-ți o cioară pe umeri şi cercei până la coate şi fă pe *diseusa de bonne aventure.* Pentru variație, învață să dai şi-n bobi!

Mi-a pus o mână înghețată pe obraz. Privirea fără adresă şi răceala dregetelor m-a înfiorat:

— Tu ai fost cea mai bună prietenă a mea. Poate nu-i bine, dar simt nevoia să ți-o spun: destinele noastre sunt decalate cu un an. Un singur an.

— Ce dracu' vrei să zici?! Că eşti cu un an mai mare ca mine, o ştiu din primară.

— *Un singur an,* a repetat pe acelaşi ton îndepărtat, *dar la fel.*

Aveam impresia că-i drogată. Iar după şarade nu m-am dat în vânt niciodată. Am renunțat să înțeleg şi ne-am sărutat:

— Scrie-mi, am rugat-o. Măcar din când în când o carte poştală.

— Dacă o să merite, am să-ți scriu... A comentat ca pentru ea: Vaiete de la depărtare, închise într-un plic francat cu nasul lui De Gaulle... Ce lipsă de gust!

Nu mi-a scris niciodată.

Călin s-a întors la şapte şi jumătate. E înghețat, s-a pornit iar un viscol subțire, şfichiuitor şi ardeiat ca o limbă de şarpe, dar ochii îi strălucesc de satisfacție. A adus două pizze de la privatizați care, îmi explică expert, trebuie înfierbântate într-o tigaie cu unt topit. Doar la gândul că aş înghiți ceva, îmi simt stomacul cum sare coarda.

— Ce-ați făcut toată ziua?

Dacă aş fi mai energică, aş ridica din umeri. Mă mulțumesc să îngân:

— Nimic. Am visat.

— Să vă spun ce-am făcut eu.

Relatează cu vervă, inflație de amănunte şi sos bogat. Pe fata de la cimitir o cheamă Nicoleta Din cauza timpului, nu s-au putut plimba. Au luat metroul şi au coborât la Podul Izvor. Nicoleta locuieşte la o gazdă, o văduvă foarte cumsecade, pe strada Gutenberg, lângă Biserica Gorgani.

— Doamne! suflu epuizată. Ai de gând să-mi treci în revistă toată zona? O cunosc... Fostul Institut de Teatru, Bulandra, Liceul Lazăr, Cişmigiu, cofetăria Lămâița...

Călin mă priveşte cu gura căscată:

— Ce v-a apucat?

Îmi înfig mâinile în părul gras. Normal, n-am fost la coafor de zece zile.

— Rezumă-te la esențial. Ce-mi pasă unde stă puştoaica şi cine mai figurează în cartea de imobil! Toarnă-mi un coniac.

Călin se execută bosumflat:

— Dacă aş fi ştiut că vă supără că mă întâlnesc cu ea...

O singură clipă rămân stupefiată, apoi izbucnesc într-un râs sălbatic. Trebuie să fie ceva oribil, Călin e înspăimântat, dar nu mă pot opri. Mi-ar trebui două palme zdravene, nu sunt eu însă aia care să dea indicații masochiste. Alerg în baie şi, cu riscul unei răceli cumplite, îmi vâr capul sub robinet. Apa rece mă trezeşte imediat. Îmi storc părul, îmi torn în cap jumătate de sticlă de spirt şi îmi construiesc un turban.

Călin mă aşteaptă neliniştit la uşa băii. Are impresia că visează: m-am calmat brusc, trăsăturile mi s-au destins.

— Scuză-mă, băiete... mi-au luat-o nervii razna. Acum e O.K. Hai, spune-mi ce-ai făcut.

— Pe scurt, Nicoleta e dispusă să ne ajute...

— Cum?!

— Ştie unde sunt cheile cavoului. Mai clar, cheile cavourilor cu probleme, ca ăsta al nostru, sunt înşirate pe un anou. Fiecare rând are ataşat un cartonaş care indică..., hai să zicem, adresa.

— Am înțeles. Cum le poate sustrage?

— În cursul dimineții de mâine va desprinde cheia. Sunt foarte multe, cam la treizeci-patruzeci, apreciază Nicoleta, şi lipsa uneia singure va trece neobservată.

Mâinile au început să-mi tremure:

— E dispusă ea să facă treaba asta?

— V-am spus că da.

L-aş întreba cum a convins-o, sunt sigură că i-a făcut curte —fata stătea cu gurița deschisă aşteptând să-i pice cireaşa — dar prostul e în stare să-şi închipuie că, într-adevăr, sunt geloasă. Călin însă mi-o spune singur:

— I-am explicat că acolo e înhumată o rudă apropiată — tatăl dumneavoastră. Vreți să-i aprindeți o lumânare, să puneți câteva flori şi-atât. Din cauza unor neînțelegeri de familie, n-aveți acces la cavou.

Oftez. O fac din ce în ce mai des; am început să am dificultăți cu respirația. Firesc: patru pachete de țigări pe zi, alcool în doze masive, tranchilizante şi coşmaruri. Distribuție de vedere pe un afiş de ultim spectacol. În beneficiul cui?

— Cum procedăm?

— După ce pune mâna pe cheie, îmi dă un telefon. I-am lăsat numărul dumneavoastră... Vă supără? În regulă! Fixăm o întâlnire, după care ea nu mai vrea să ştie nimic până poimâine la prima oră, când îi voi restitui cheia

— Şi noi?!

Începe să râdă ca un tâmpit:

— "Te-am zărit printre morminte..."

— Ce vrei să spui?

— Nu putem lucra decât după ce se goleşte cimitirul. Adică după ora închiderii.

Îngheț. În viața mea nu m-a prins noaptea într-un cimitir, şi încă pustiu. Nu i-am înțeles niciodată pe locatarii din blocurile care străjuiesc Sfânta Vineri, Izvorul Nou, Bellu..., tot parcuri vesele. Cred că n-au nervi, ci corzi de pian.

Călin bagă de seamă, probabil sunt lividă, şi încearcă să se scuze:

— N-avem altă soluție. În timpul zilei sunt vizitatori, căndelărese, funcționari, cerşetori, popi, mă rog, toată fauna din căpră-rie. Dacă ne vede cineva, şi asta e aproape sigur, noi nu realizăm nimic şi o mai vârâm şi pe fată în belea. Asta-i situația!

— Dumnezeule! Cum o să ieşim? Ăia închid porțile de la şase seara.

Călin dă din mână, adică "nu asta-i problema".

— M-am orientat la fața locului. În partea dreaptă a cimitirului se află Bellu Militar. Zidul care dă în stradă are circa doi metri înălțime. E uşor de escaladat, mai ales că există puncte de sprijin. Găurile alea de model...

— Te referi la chenarul traforat.

— Exact! Vă spun că e simplu!

Deşi am încetat să gândesc, să simt, să reacționez normal, mai am totuşi resturi, străfulgerări de bun simț, de luciditate impusă de convenție: întreprinderea mi se pare de un grotesc absurd. Prin fața ochilor mi se perindă clişee de film de categoria a treia, pozele din Misterele Parisului pe care le-am citit în copilărie, într-o ediție ilustrată. Mă văd pe mine, Laura Florescu, femeie în toată firea, pregătită de bătrânețe, fără un singur act de aventură într-o viață, protagonista unui scenariu smintit, consumat într-un peisaj macabru: noapte, cimitir, fantome deranjate din somn, întuneric găurit de candele, un cavou spart...

— Ei! Călin nu mă slăbeşte din priviri. Ce părere aveți? O facem?

— Vorba ta! Avem altă soluție?

Îmi sărută mâna fericit. Arată exact ca un copil care a luat o barcă în Cişmigiu şi se crede Robinson Crusoe.

Iarna, în ciuda paradoxului, se face târziu foarte devreme. La patru şi jumătate se întunecă, la cinci e beznă, la şapte treizeci ai intrat în noapte. Cel puțin în târgul nostru, lipsit de atâția amar de ani de veselie. Ceauşescu a asasinat Bucureştiul *by night,* astăzi, prețurile excesive duc la acelaşi rezultat. Dacă nu te interesează televizorul, la opt te bagi în pat cu o carte şi adormi.

Aşa intenționez să fac şi acum, deşi îl simt pe Călin dezamăgit. Ar sta la taclale până mâine dimineață. Eu n-am chef de nimic. Febrilitatea şi emoțiile din ultima vreme s-au transformat acum într-o stare de sfârşeală şi constantă somnolență. Într-un fel sunt liniştită. Am o certitudine: Mâine, peste un număr de ore, voi afla în sfârşit. Ce? Nu ştiu exact, dar simt că voi afla. Ceva esențial, ceva după care am tânjit toată viața fără să-mi dau seama Refuz să mă gândesc la ce se va întâmpla după aceea, nu mă mai impresionează nici citația primită de Călin. Abia poimâine e vineri. Pentru mine nu mai contează decât mâine.

— Vreți să plec acasă?

— Nu, Călin. Chiar te rog să rămâi.

Se uită la mine plăcut surprins. Are o mişcare reflexă, de apropiere, dar îl opresc:

— Vreau să rămâi pentru că mi-e frică. Mi-e frică să nu se întâmple ceva, să nu intervină vreun obstacol, un accident stupid, orice, care să ne împiedice, să ne oprească din drum. Până terminăm, trebuie să rămânem împreună. Altfel, n-aş avea linişte.

— Am rămas fără ţigări... Voiam să mă reped până la bomba din staţie. E deschis până la unşpe.

Ridic glasul:

— Nu te mişti de aici, ai înţeles? Trag nervoasă de sertarul comodei şi arunc pe masă la întâmplare două pachete de Camei şi un Chesterfield: Poftim ţigări! Cu filtru, fără filtru sau cu zulufi! Şi nu-mi face pe nebunul...

Se mai foieşte prin casă fără rost şi, în sfârşit, îndrăzneşte:

— Pot să încălzesc pizza?

— De ce nu mi-ai spus că ţi-e foame?

— Dacă dumneavoastră nu mâncaţi...

— Mănânc şi eu...

Ştiu că n-am să pot, dar numai aşa îl determin pe el să înghită ceva. Nu suport să văd bătrâni plângând şi oameni flămânzi...

Călin se evaporează rapid în bucătărie.

— Prepar şi un sos, surpriză!

Se pricepe. Şi-a făcut ucenicia în bucătăria casei de copii, s-a specializat lucrând verile pe litoral ca ospătar, ajutor de bucătar şi de barman, ca atâţia alţi studenţi.

Aprind o ţigară şi deschid fără chef România liberă. N-am citit-o de câteva zile. Nu mă pot concentra şi nici nu încerc. Răsfoiesc paginile, ajung la Mica Publicitate. Mă uit la "matrimoniale" care mă amuzau copios, mai ales la debut, ochii îmi alunecă mai jos, la Decese, mă împiedic de un nume. Citesc cu răsuflarea tăiată.

*Familiile Dumşa, Calomfirescu, Ghica şi Covo anunţă că s-a împlinit un an de la dispariţia regretatei Delia Dumşa.*

*Comemorarea va avea loc duminică, ora 11 dimineaţa, la Biserica Boteanu...*

De unde vine glasul?

"...Destinele noastre sunt decalate cu un an... Un singur an. Dar la fel..."

Pizza s-a răcit de mult, sosul s-a sleit. Călin plânge. Ca la Hollywood. Fără convulsii, fără să i se urâţească faţa, fără trăsături crispate; chipul îi e imobil, doar lacrimile îi alunecă pe obrajii abrupţi. I-am spus tot, fără să mă cenzurez. Convenţii, menajamente, discreţie şi decenţă, astea ţin de alt peisaj, de alt climat: bune dimineţile sau bune serile mele de până mai deunăzi, cu preocupări senine: am chef de un *tailleur* bleu-marin cu nasturi marinar... Îmi trebuie alt *rouge* pentru rochia grenat... Au renovat Barul spaniol. Mi-a spus Dorin că se mănâncă admirabil. Ce-ar fi să trecem diseară, într-o vâjâială...

— Eu nu cred, spune Călin. Nu cred deloc. Dar nu suport să vă văd atât de tristă. Pe cuvânt că nu vă mint... O să vedeţi... Ce-o să mai râdem!

Nu e prea îndemânatic în materie de "condoleanţe", dar nici un text, cât de meşteşugit, nu mi-ar putea îmbujora starea de spirit. Abia acum înţeleg rămasul bun al Deliei. "Destinele noastre sunt decalate cu un an... Dar la fel". Cât e de limpede! Adică vom muri la distanţă de un an, dar la aceeaşi vârstă.

— Coincidenţă! susţine cât poate de înflăcărat Călin. Simplă coincidenţă şi interpretările dumneavoastră. Nu vă lăsaţi copleşită. Lucruri din astea... pur şi simplu nu se întâmplă.

Telefonul Ticăi mai pune o floare pe mormânt:

— Ai citit?

Ştim amândouă despre ce e vorba. Mă mulţumesc cu un "da" sleit.

— Mi se pare extraordinar! O simt agitată şi sufocată de senzaţional... Pur şi simplu nu mi-a venit să cred.

— De ce?

— Uite aşa! Ştii că-mi placi?! Ţi se părea normal să moară? Am sunat-o pe Coleta Vălimărescu. Ştii că ele veneau cam rude. O cunosc bine pe Coleta, am lucrat împreună la M.I.C.B... Da, dragă, a murit acum un an, la Lausanne... Stop cardiac în timp ce conducea maşina.

— Accident?

— Nu, dragă! A avut timp să frâneze. Probabil când a simţit că i se face rău. Ce-i ex-tra-or-di-nar e că şi-a făcut testamentul cu trei zile înainte! Originală cum o ştii, şi-a regizat înmormântarea. Unde, cine să participe, ce flori etc. Ştia că moare! Nu-mi revin.

Şi eu sunt convinsă că "ştia", dar protestez instinctiv:

— E o ipoteză... În fond, şi-a exprimat poate nişte doleanţe de principiu... Mulţi o fac înainte.

Tica râde sau sughite, nu-mi dau seama.

— Zău?! De ce a indicat exact florile de sezon? Îşi comandase până şi rochia, nu ştiu ce aiureală în negru şi violet. Au rămas ăia căpiaţi când le-a sosit comanda de la nu ştiu ce casă simandicoasă. Exact cu o zi înainte de înmormântare. Era rochia din testament.

— Cine, "ăia"?

— Neamuri, prieteni, naiba-i ştie...

— Ce făcea acolo? N-a scris niciodată.

— Asta era Delia, Dumnezeu s-o ierte! Parcă puteai să ştii vreodată ce-i în capul ei? Mi-am dat

întâlnire cu Coleta săptămâna viitoare... Tu ce faci? Vii duminică la parastas?

— Da, spun maşinal, sigur...

"Dacă mai trăiesc", completez în gând.

— Atunci ne vedem la biserică. Mai stăm de vorbă... Da' tu ce eşti aşa sumbră?! Parcă vorbeşti din groapă, Doamne, iartă-mă!...

Nu se înşală prea mult. Mă simt de parcă aş fi chiar acolo.

Îmi ia cel puţin trei secunde ca să pun receptorul în furcă. Îi caut privirea lui Călin, care mă opreşte înainte de a pronunţa prima silabă.

— Am înţeles tot, nu vreau să-mi spuneţi nimic.

— Trebuie să recunoşti că e cel puţin bizar.

— Bizar e una şi fatal, prehotărât, e alta.

Mă apucă de umeri, mă strânge, mă zgâlţâie, mă doare.

— Vă implor, doamnă Laura. Scoateţi-vă din cap prostiile astea. Vă alimentaţi ideile fixe, faceţi asociaţii aberante, acrobatice... tâmpite! Da, tâmpite! Mâine o să vă convingeţi că am dreptate...

— Cum?

— Nu ştiu cum. Nu pot să vă fac un desen, dar o să vedeţi.

Mă aşez în fotoliu. Din nou cu încetinitorul... Poţi număra timpii în care trec de la verticală, la poziţia echer. Ce prudente mi-au devenit mişcările!

— Respingi evidenţa, Călin... Desigur, nu sunt întâmplări de fiecare zi, dar ăsta nu-i un motiv să le contestăm.

— Degeaba! Degeaba! ! Degeaba! ! ! N-aveţi decât să credeţi ce vreţi! Că-s cretin, că n-am experienţă, că-s prea tânăr şi lipsit de imaginaţie, dar pe mine nu mă convinge!

— Ce, dragul meu?

— Toată bulibăşeala asta! Toată aglomerarea asta de coincidenţe macabre! E ceva fals aici! Teatral! Idiot şi sifilitic. Iar dumneavoastră nu mai judecaţi lucid. Trăiţi ca în vis. Ce vis?! Coşmar! V-aţi pierdut minţile! Da! Şi puteţi să mă daţi afară, că eu tot nu plec. Hai să facem ceva!

"Să jucăm popa prostu!", îmi vine o replică absolut idioată în minte.

Mă ridic şi mă îndrept spre scrin. Scot caseta de argint. Ţin aici, într-un plic, actele cele mai importante şi — slăbiciune filială —acţiunile fantomă ale tatei; bijuteriile — "marile mele piese": câteva brăţări, inele, trei broşe cumpărate în Italia când gramul de aur de optsprezece karate îl mai cumpărai sub un dolar. Iar dolarul pe atunci era douăzeci şi cinci de lei... Scot ceasul lui tata, un Longines de buzunar din aur cu trei capace şi lanţ cu brelocuri. La oră rotundă, are un clinchet argintiu, de micropendulă.

— E al tău şi să n-avem discuţii! Te rog, taci!

Călin se răsuceşte ostentativ. Vorbeşte cu fundul şi capul întors:

— Al dracului să fiu dacă iau ceva!

— Vreau să ai o amintire de la mine. Orice s-ar întâmpla... Eşti singurul... Îmi face plăcere să ştiu că e la tine... Că-l vei purta.

Îl mai oferisem cândva lui G. N-a vrut să-l primească.

"Laura, detest obiectele defuncte. Simt că nu-mi aparţin. Nu vreau nimic din ceea ce au avut alţii înaintea mea."

"Şi dacă moşteneai Versailles-ul? Ce făceai?"

"Mulţumesc lui Dumnezeu, n-am fost pus în situaţii atât de categorice..."

— Călin! M-auzi? Îmi face plăcere să ştiu că e la tine. Mor sau nu mor, n-are importanţă. Doresc să fie al tău.

— Eu, nu! Scurt!

Ceasul rămâne pe masă, undeva, pe la mijloc, incert. Lângă o ceaşcă de cafea murdară.

Când ne culcăm, e miezul nopţii. Adorm aproape imediat. Mai înregistrez o ultimă imagine. Călin întins pe jos, lângă patul meu, ca un câine de pază. Stă pe spate, cu mâinile sub ceafă. Candela aţâţă două flăcărui aurii în ochii larg deschişi care reazemă tavanul.

Avem, în sfârşit, cheia. Nicoleta o va recupera mâine dimineaţă. O ţin în palmă şi o privesc vag dezamăgită. E o yală argintie, cu zimţi mulţi, accidenţi, de sorginte U.S.A. Pe ea, doar trei cifre: 333.

Mă aşteptam la ceva vechi şi baroc, o cheie de cel puţin cincisprezece centimetri, grea, neagră, cu ureche sofisticat uvra-jată; o cheie Victor Hugo, i-aş zice, gândindu-mă *la Ruy Blas* sau *Mizerabilii,* deşi nu-mi amintesc nimic expres pe temă. Rămânem până în ultima clipă a vieţii noastre nişte imaginativi romantici...

— Îmbrăcaţi-vă mai gros, mă instructează Călin. Nu ştim *cât* zăbovim pe acolo.

Prudent, îşi dotează buzunarele canadianei cu un minitermos cu ceai fiebrinte, o sticluţă de whisky ajustată pe fesă şi, bineînţeles, o lanternă. Pentru orice eventualitate, are şi o cutie de chibrituri. Brichetele nu se aprind la frig.

Mă duc în dormitor şi îi spun "la revedere" Laurei. Laura —Ea. Când plecăm, Călin râde:

— Suntem cam nebuni, nu?

— La mine e scuzabil.

Sunt lividă şi stoarsă. Am un ochi rotund (feţele care nu prea fac riduri), dar acum mă întreb, unde dracu' s-au dus obrajii?! Am frisoane şi jumătate de corp amorţită. Cea dreaptă...

— Sunteţi sigură că vă simţiţi bine?

Îl dau la o parte din uşă:

— Nimic nu mă mai poate opri acum...

Frigul, cerul căzut şi ninsoarea mă iau în braţe.

E ora şapte seara. Oficial, porţile se închid la şase. De la cinci şi jumătate nu mai e nimeni în cimitir. Ghinionul nostru, chiar în apropiere de cavoul Voinea, într-o altă "garsonieră", cum spune Călin, o căndelăreasă sărbătoreşte un eveniment de familie cu colegii de serviciu: gropari, "stropitoare" (femei care udă mormintele), câţiva calici — pomanagii de profesie, cu vechi state de serviciu în Bellu.

Călin, care dă târcoale, comentează amuzat:

— E chef năprasnic! Păcat că nu vedeţi masa, adică menu-ul. Nu-s două felii de cozonac de acelaşi fel.

— Normal... Au pus pachetele de pomană la un loc.

Problema este că noi nu ne putem apropia de cavou. Patrulăm înghețați pe aleile adiacente, tragem mereu cu urechea dacă "ăia" nu s-au hotărât, în sfârşit, să plece. Inima îmi bate absurd, isteric, nehotărâtă. Mă agăţ de braţul lui Călin. Mi-e frig, mi-e frică. Ştiu că e abia şapte şi jumătate, poate opt fără ceva, dar eu mă simt ca la miezul nopţii. În jur, totul foşneşte, scârţâie, se vaită. Normal, vântul răscoleşte meleagul, tot ce se clatină nu poate fi mut, dar cum aceleaşi zgomote comit — în reprezentarea convenţională — şi "umbrele" celor de dincolo. Mă trăsneşte din senin ideea că n-avem ce căuta aici, că nu suntem doriți, că totul se revoltă împotriva prezenței noastre. Chiar şi flăcăruile neliniştite ale candelelor par să protesteze.

Călin îmi cuprinde pe neaşteptate umerii:

— Au plecat!

Mai aşteptăm zece minute. S-au îndepărtat de mult, dar Călin e prevăzător: "Să nu riscăm. Poate au uitat ceva... Nu cumva să se întoarcă... Nu se ştie niciodată..."

Cheia se potriveşte, broasca-i unsă, doar mâna lui Călin e înghețată şi neîndemânatică.

Inima mi s-a urcat în gât, mă sufocă. Uşa s-a deschis. Se crede probabil într-un apartament din Drumul Taberei sau Titan. E cretin în virtutea inerției. S-a dezmeticit, ochiul lanternei începe să scotocească interiorul.

Miroase a pustiu, a ud, a putred, a moarte. Aşa mi se pare; existența mea de până acum nu-mi oferă nici un termen de comparație. Aromele, însă, îmi sunt familiare. Un suflu rece (atingere?, răsuflare?) îmi lasă pe obrazul stâng o mâzgă. Ceva lipicios. Am aceeaşi senzație pe care o încerc când mă plimb în serile târzii de toamnă. Toată ceața se agață de chipul meu...

Lanterna lui Călin perforează interiorul. Înregistrez criptele din stânga şi dreapta, o consolă cu fotografii tip carte poştală, înrămate, o măsuță de aramă bătută, două sfeşnice, o icoană, o candelă; într-un vas de ceramică neagră, un buchet cu imortele de vârstă incertă. Pot avea o lună sau zece ani.

Sub consolă, o placă de marmură, cu o singură fotografie în medalion oval: Eu, adică Ea — Laura 1928. Aceeaşi fotografie pe care o am acasă, pe cămin. Ochiul laternei a rămas pe inscripția în bronz: Laura Florescu: Născută 15 iunie 1896 — Decedată 9 aprilie 1944.

Chipul meu. Şi numele — Florescu. M-am născut în 9 aprilie 1944... La ora prânzului, când bombardau americanii. Mi-a spus mama... Când Laura lua masa la Athénée Palace... Când... Când a murit

"...Cât e de simplu... Laura, tu... Eu... Dacă... Dacă aş fi... Delia... Tu... Acum..."

— Doamnă Laura! Laura! !

Îl aud, dar nu-i mai pot răspunde. "Ce..."

Fragmente din raportul maiorului M.P. de la Poliția Judiciară, privind decesul în ziua de 15.02.1992 al numitei Laura Florescu.

"..moartea s-a produs în maşina salvării, în timp ce era transportată de la Cimitirul Bellu, spre Spitalul de Urgență. Diagnostic: Stop cardiac. La autopsie, s-a constatat că sus-numita mai suferise un infarct...

...Am fost alertați de cetățeanul Călin N. cu care decedata LF. se afla la cimitir în momentul accidentului cardiac.

...Ceea ce relatează Călin N. În legătură cu moartea Laurei Florescu pare de domeniul fantasticului, dar ancheta întreprinsă îi dă credibilitate, confirmă amănuntele. Decesul victimei (în realitate, este vorba despre o crimă premeditată) se dovedeşte a fi rezultatul unei acțiuni de "intoxicare" extrem de abile.

Autorul crimei — ing. Liviu T., concubinul victimei.

Mobilul: însuşirea unor acțiuni ale Societății Y.A.R., bine cunoscută înainte de război.

Victima păstra aceste acțiuni, moştenite de la părinți, pentru valoarea lor afectivă, ignorând revizuirea de ultimă oră a regimului lor legal. În luna octombrie 1990, Chemical Bank din New York, din rațiuni financiare care nu interesează cazul în speță, le readuce în actualitate invitând respectivii posesori să le depună la sediile sale din Europa — Zürich şi Londra. La un calcul aproximativ, valoarea acțiunilor deținute de Laura F. s-ar ridica la suma de 1 milion dolari S.U.A.

...Despre această nouă situație inginerul Liviu T. află cu ocazia unei călătorii efectuate în Occident în luna noiembrie 1990. Evident, Laura F. nu ştie nimic...

...Cunoscând starea sănătății şi totodată construcția psihică a victimei, cu înclinații spre fantastic şi morbid, Liviu T. Îşi construieşte un plan ingenios: învăluirea sistematică a Laurei F. Într-un păienjeniş diabolic de întâmplări stranii, coincidențe tulburătoare, un *summum* de episoade de stridentă culoare «parapsihologică», menite să conducă victima la neurastenizare. Deținând cheile de la locuința victimei, cunoscând «mecanismul» de viață al acesteia, i-a fos lesne să-şi strecoare elementele de intoxicare.

...Aspectele tehnice ale acțiunii (fotografii şi scrisori trucate, realizările de decor ale cavoului Voinea,

performanțe de recuzită demne de un film de groază) au convins prin abilitate, dar mai ales datorită structurii speciale a persoanei căreia îi erau destinate.

...Din relatările lui Călin N., reiese că Laura F. a trăit momente de teroare — abil dozate, care, în cele din urmă, au dus-o la o totală epuizare fizică şi nervoasă.

Adusă în fața propriei cripte, aflată în cavoul Voinea din Cimitirul Bellu, a suferit ultimul şoc, căruia inima slăbită nu i-a mai rezistat.

...Ing. Liviu T. a fost surprins de către Călin N. În momentul în care sustrăgea acțiunile Societății Y.A.R. din locuința victimei, decedată în drum spre Spitalul de Urgență.

Din declarația lui Călin N. rezultă că s-a întors la domiciliul Laurei Florescu pentru a recupera caseta cu valori a bătrânei Eulampia Paulian. Intenționa să o predea a doua zi autorităților de Poliție, unde fusese convocat pentru rezolvarea unei contravenții.

Dar toate acestea fac obiectul unui alt dosar."

*Notă:* Singura coincidență cu adevărat bizară, fără explicație "materialistă", rămâne moartea Laurei Florescu la exact un an după decesul prietenei sale Delia M., soția bine cunoscutului scriitor. Delia M. prevăzuse şi anunțase evenimentul cu zece ani înainte.

Dosarul complet urmează a vă fi înaintat.

**SFARSIT**